

S. JOSHUA
SWAMIDASS

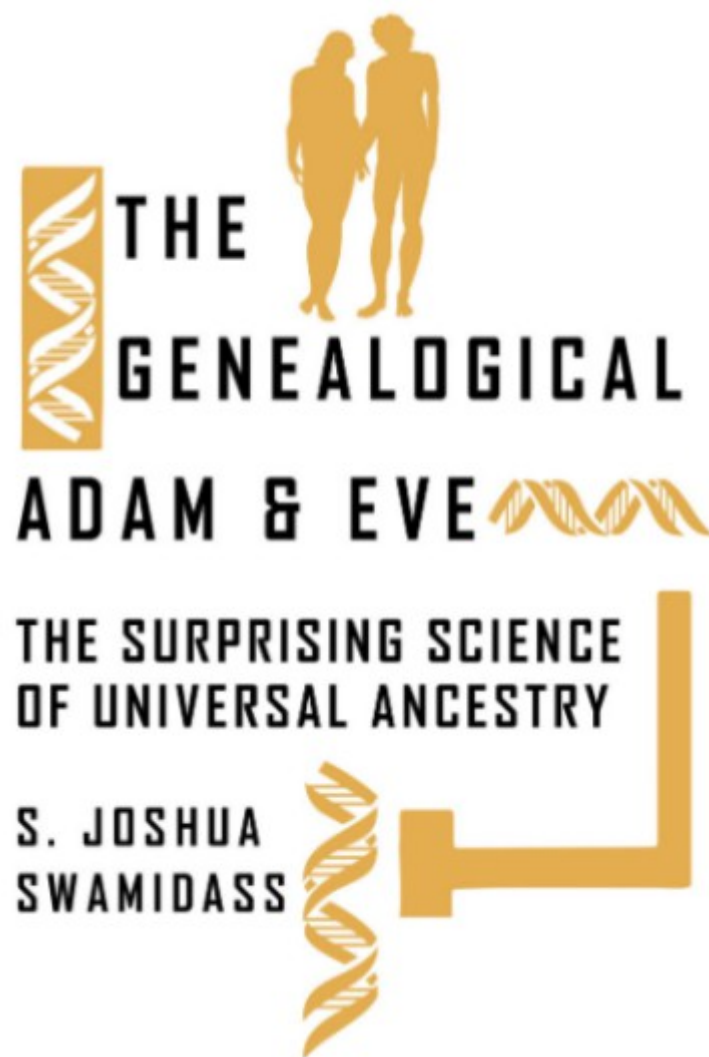
THE

GENEALOGICAL

ADAM & EVE

THE SURPRISING SCIENCE
OF UNIVERSAL ANCESTRY

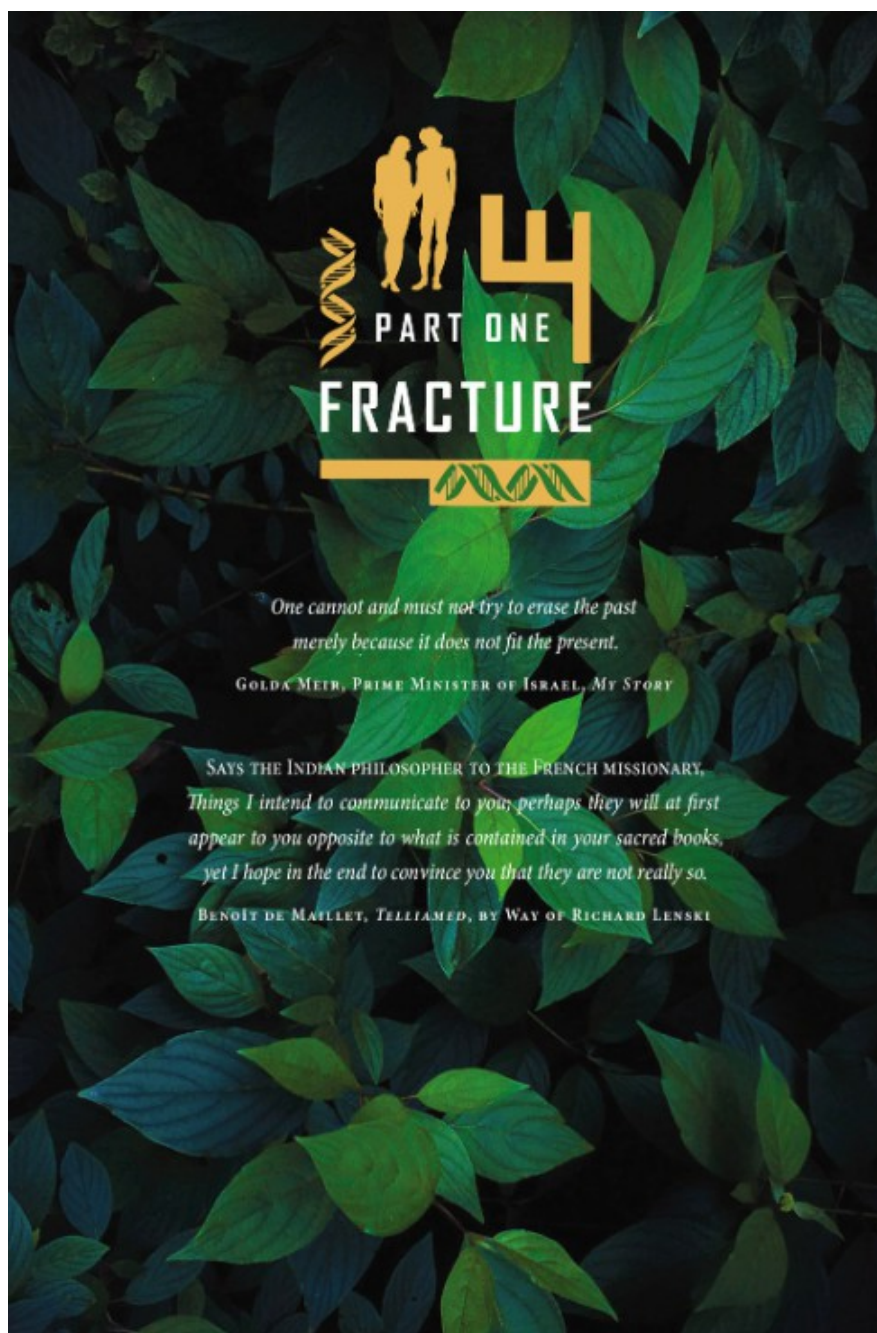
Genealogia Adam & Eva

Știința surprinzătoare a strămoșilor universali

**de
S. Joshua Swamidass**

S. Joshua Swamidass (MD, PhD, UC-Irvine) este om de știință, medic și profesor asociat de medicină de laborator și genomică la Universitatea Washington din Saint Louis, unde folosește inteligența artificială pentru a explora știința la intersecția dintre medicină, biologie și chimie. Este vorbitor la Veritas Forums și are un blog la Peaceful Science.

PRIMA PARTE FRACTURA

"Nu se poate și nu trebuie să încercăm să ștergem trecutul doar pentru că nu se potrivește cu prezentul".

Gold Meer,
prim-ministru al Israelului, *Povestea mea*.

Filozoful indian îi spune misionarului francez: "Lucrurile pe care intenționez să vi le comunic, poate că la început vă vor părea opuse celor cuprinse în cărțile voastre sacre, dar sper ca în final să vă conving că nu sunt chiar așa".

Benoit de Maillet,
Telliamed, prin intermediul lui Richard Lenski

CAPITOLUL I

CURAJ, CURIOSITATE, EMPATIE

Sunt un om de știință în Biserică și un creștin în știință. Scopul meu este de a "face loc pentru diferențele noastre, chiar dacă ne menținem propriile noastre credințe și practici" [1]. Cu toții venim din puncte de plecare diferite. Unii sunt siguri că Adam și Eva sunt un mit. Unii sunt siguri că evoluția este un mit. Oricare ar fi adevărul, haideți să călătorim împreună pentru un moment, căutând un bine comun.

Problema originilor umane se află la o fractură a societății, unde diviziunile s-au transformat în răni. Există povești diferite în Biserică și în știință. Evoluția despică relatarea tradițională a lui Adam și Eva de-a lungul mai multor dileme. Această fărâmițare mă aduce la o întrebare: Alături de dovezile științifice, care sunt toate modalitățile prin care am putea să-i înțelegem pe Adam și Eva? În ce fel apasă știința evoluționistă asupra înțelegerii noastre despre Adam și Eva?

Timp de mii de ani, cei mai mulți cititori ai Genezei au crezut că Adam și Eva au fost oameni reali care (1) au trăit în Orientul Mijlociu, cu doar câteva mii de ani în urmă; (2) au fost strămoșii tuturor; și (3) au fost creați, fără părinți, printr-un act direct al lui Dumnezeu. Această relatare nu este ermetică sau de sine stătătoare și nici nu este articulată în limbajul precis al științei. Ea include lacune, sau goluri, care sunt acoperite în diverse moduri. Aceasta este relatarea "tradițională" *de novo*¹ a lui Adam și a Evei asupra căreia se concentrează această carte.

Pot exista motive întemeiate pentru a obiecta la această definiție a conceptului tradițional. În istorie se găsesc și alte lecturi ale Genezei, care pot fi considerate și ele tradiționale. Mai mult, este posibil ca o înțelegere netradițională a lui Adam și Eva să fie o lectură fidelă a *Scripturii*. Cu toate acestea, relatarea tradițională *de novo* descrisă aici este modul în care majoritatea oamenilor de-a lungul istoriei au citit Geneza. Această relatare este împletită cu tradițiile profunde ale Bisericii și este cea care pare să fie infirmată de știință. Biologul ateu Jerry Coyne prezintă succint consensul:

Acestea sunt faptele științifice. Și, spre deosebire de cazul nașterii din fecioară și al învierii lui Iisus, putem respinge un Adam și o Eva fizici cu o certitudine aproape științifică. [2]

În acord, "creaționistii evoluționiști" au susținut ani de zile [3],

*Crearea **de novo** a lui Adam și a Evei nu este compatibilă cu ceea ce oamenii de știință au găsit în creația lui Dumnezeu*[4].

Este acesta modul în care știința evoluționistă insistă asupra poveștii lui Adam și Eva? Demonstrează dovezile științifice că relatarea tradițională este incorectă? Poate că nu.

Această carte se naște dintr-o "practică civică" continuă a științei "întrădăcinată în trei aspirații: toleranță, umilință și răbdare".[5] În umilință, recunoaștem că nu putem convinge pe toată lumea să fie de acord cu noi. În toleranță, facem loc pentru cei cu care nu suntem de acord. În răbdare, căutăm să înțelegem, ascultând preocupările celorlalți, luându-le în serios întrebările. Binele comun este servit atunci când punem aceste virtuți în practică publică, făcând loc pentru diferențe. Aceste virtuți fac loc și pentru știință. Știința este condusă de schimbul dinamic de dezacorduri cu privire la întrebări. Aici, în știință, întrebarea despre Adam și Eva m-a urmărit timp de decenii.

Întrebarea, la început, a necesitat curaj.

---

¹ În uz general, **de novo** (literal „of new”) este o expresie latină folosită în engleză pentru a însemna „de la început”, „din nou”.

Întrebarea, în cele din urmă, a fost determinată de curiozitate.

Întrebarea, acum, este motivată de empatie.

Întrebarea, aici, trebuie studiată cu o ipoteză genealogică.

La întrebare se răspunde cu o corecție genealogică.

Această întrebare, deja, este o răscruce de drumuri.

În calitate de om de știință și în spiritul științei, vreau să iau în serios problema lui Adam și a Evei, abordând-o cu rigoare și onestitate. Cufundată în secole de istorie, întrebarea este istorică, dar acum ar putea apărea o nouă conversație în jurul ei. Așezată la o fractură, întrebarea însăși este o răscruce pentru un schimb.

O ÎNTREBARE DE CURAJ

Cât de mult apasă știința evoluționistă asupra înțelegerii noastre despre Adam și Eva? Această întrebare, la început, a necesitat curaj. Am fost crescut ca un creaționist al pământului tânăr, crezând că Pământul are doar șase mii de ani, urmând o interpretare literală a Genezei. Am fost învățat că toți oamenii descind din Adam și Eva. Printr-un act direct al lui Dumnezeu, Adam a fost creat fără părinți, din țărâna pământului, iar Eva a fost creată din partea lui. Ei au trăit cu doar șase mii până la zece mii de ani în urmă, în Orientul Mijlociu. Iată cine suntem și cum am ajuns aici.

Părinții mei au fost imigranți din India. Nu am fost strâns legați de istoria conflictului din Occident cu privire la evoluție și Geneză. În schimb, am citit Geneza, iar aceasta ne-a lăsat impresia puternică că toți descindem din Adam și Eva, care au trăit recent în trecut. Aveam încredere în Geneză, așa că asta credeam. Aceasta a fost prima poveste a originii pe care am învățat-o, înțelegând-o ca pe un fapt istoric, dar povestea era încă vie și plină de mister. Nu am pretins că am înțeles toate detaliile. La fel ca mulți cititori dinaintea mea, m-am întrebat despre Nephilim. "**Cine a fost cel din afara Grădinii care s-a încrucișat cu neamul lui Adam și al Evei?**".

În același timp, am fost atras de știință. Am aflat despre o altă poveste de origine, cea a evoluției umane. "*Oamenii provin din strămoși comuni cu marile maimuțe și se pare că am apărut ca o populație, nu ca un singur cuplu.*" Cum puteam să rezolv conflictele dintre aceste două relatări? La mijloc era vorba de loialitatea mea, iar răspunsul corect era clar. Aveam mai multă încredere în *Scriptură* decât în evoluție. Claritatea era reconfortantă.

După cum vom vedea în curând, m-am înșelat. Indiferent de ceea ce se crede despre Adam și Eva, **știința evoluționistă nu ne obligă să respingem relatarea Genezei. Adam și Eva, strămoșii noștri ai tuturor, ar fi putut trăi cu șase mii de ani în urmă în Orientul Mijlociu.** Ei ar fi putut fi creați *de novo*, primii "oameni" din *Scriptură*, liberi de moarte într-un mediu fără păcat. Smulși din claritatea reconfortantă a conflictului, vom vedea că știința evoluționistă ar putea fi adevărată, chiar dacă loialitatea noastră rămâne cu *Scriptura*.

Vor exista mai multe răsturnări de situație în această conversație. Pentru mulți cititori, cei care resping evoluția, va fi nevoie de curaj pentru a părăsi conflictul și a se angaja în această întrebare. Incertitudinea necesită curaj. Luați-o ca pe un experiment de gândire. Chiar dacă sunteți siguri că evoluția este falsă, haideți să ne imaginăm împreună cum i-am putea înțelege pe Adam și Eva într-o lume fictivă în care evoluția este adevărată. Haideți să vedem cât de departe putem merge împreună. Pășește în acest experiment de gândire împreună cu mine.

O ÎNTREBARE DE CURIOZITATE

Întrebarea despre Adam și Eva m-a pândit în minte ani de zile. La început, întrebarea a necesitat curaj. În cele din urmă, în mister, frica a făcut loc curiozității.

După mai mulți ani de studiu, m-am convins încet-încet de teoria evoluționistă, pe care o înțeleg ca fiind procesul guvernat în mod providențial prin care Dumnezeu ne-a creat. Pentru mine, a fost important să văd și să înțeleg singur dovezile. Am fost (și sunt) încă creștin și am încredere în

continuare în Geneză. Cum ar trebui să înțeleg Geneza având în vedere știința? Inițial, întrebările mele au necesitat curaj. La început, am fost temător. În cele din urmă, însă, am găsit o credință înrădăcinată în Isus, nu în Adam. Indiferent dacă Adam și Eva au fost sau nu reali, există dovezi publice și private că Isus a înviat din morți. [6] Pe această piatră de temelie, am ajuns să am încredere în ceea ce a făcut Dumnezeu în istorie pentru a revela că există, că este bun și că vrea să fie cunoscut. Găsind încredere aici, nu m-am mai temut de ceea ce aş putea afla despre Adam și Eva.

Pe măsură ce încrederea mea a crescut, la fel a crescut și curiozitatea mea. Prin educația mea științifică, m-am întrebat adesea despre întrebările legate de Adam și Eva. M-am întrebat despre ele și când am absolvit liceul în 1996. Când genomul uman a fost publicat pentru prima dată în 2000, am absolvit Universitatea Irvine din California cu o diplomă în biologie. Cu această întrebare încă în minte, am petrecut nouă ani la școala postuniversitară pentru a deveni biolog computațional și medic. De-a lungul educației și a începutului de carieră, curiozitatea m-a readus mereu la această întrebare.

Acum, sunt profesor la Universitatea Washington din Saint Louis și sunt autorul unei cărți despre Adam și Eva. La nivel personal, nu mă tem de niciun răspuns anume la această întrebare. Sunt, totuși, încă curios de modul în care noile cunoștințe ale științei interacționează cu vechile povestiri din Geneză. Prin intermediul drumului meu, am descoperit un fapt curios.

Toată lumea era convinsă că știința evoluționistă a tulburat înțelegerea noastră despre Adam și Eva, dar eu nu am putut găsi dovezi care să demonstreze că acest lucru este adevărat.

O CHESTIUNE DE EMPATIE

În această carte, nu insist asupra convingerilor mele personale, concentrându-mă în schimb pe explicarea modului în care știința interacționează cu întrebările puse de alții. Pentru mulți pastori, teologi, părinți și studenți, întrebarea despre Adam și Eva este întrebarea centrală a originilor. De-a lungul anilor, empatia mea a crescut, la fel ca și scepticismul meu față de acest conflict. Am fost crescut crezând în relatarea tradițională *de novo* a lui Adam și Eva. Pe măsură ce am studiat știința, nu am găsit niciodată dovezi care să dea motive să mă îndoiesc de această relatare. Chiar dacă Geneza era un mit, povestea în sine era compatibilă cu ceea ce vedeam în știință. Totuși, alții au fost prinși în acest conflict evitabil. Empatia mea a crescut.

Un exemplu notabil al conflictului este un schimb de replici din 2017 între un om de știință și Tim Keller. Un pastor bine-cunoscut din New York, Keller este de acord cu știința *mainstream* în majoritatea lucrurilor. El este de acord că Pământul pare vechi pentru că este vechi. El nu face nicio obiecție cu privire la evoluția în rândul plantelor și animalelor și nici nu insistă că Adam și Eva au fost în istoria recentă. [7] În același timp, el crede și că Adam și Eva au fost creați în mod special, printr-un act direct al lui Dumnezeu.

În fața lui Dumnezeu, încerc să fac tot posibilul să citesc acest lucru așa cum cred eu că spune *Scriptura*. În momentul de față, îmi spun, știți, că există un Adam și o Eva, că toată lumea a provenit din Adam și Eva și că ei au fost o creație specială, și astfel, chiar dacă nu am un răspuns pentru prietenii mei oameni de știință, acesta este punctul meu de vedere. [8]

Keller își expune lectura sa onestă a *Genezei*, explicând ceea ce nu este negociabil pentru el, personal, fără a trage o linie care să-i excludă pe alții. [9] El acceptă povestea evoluționistă a originii, cu excepția lui Adam și Eva. Acesta este punctul dincolo de care el nu merge mai departe.

Deborah Haarsma este una dintre prietenele cercetătoare ale lui Keller. Aliniindu-se la consensul științific, ea l-a confruntat pe Keller, repetând dovezile frecvent invocate împotriva creației *de novo* a lui Adam și a Evei. [10] Avem strămoși comuni cu marile maimuțe, iar noi ne ridicăm ca o populație, nu ca un cuplu individual. Aceste dovezi, se pare, intră în conflict cu mărturisirea lui Keller. După cum vom vedea, însă, conflictul este o iluzie. Mărturisirea lui Keller este compatibilă cu știința evoluționistă. În confruntări ca aceasta, empatia mea pentru pastor crește. Oamenii de știință vorbesc cu autoritate științifică, dar uneori în mod incorect. Conversația se încheie. Conversația nu trebuie să se încheie în acest fel.

Acesta este impasul. A fost impasul de peste un secol. Un pastor explică înțelegerea sa onestă a *Genezei*. Un om de știință obiectează. Conversația se încheie. O fractură.

IPOTEZA GENEALOGICĂ

De pe margine, am ascultat cu atenție timp de ani de zile, devenind din ce în ce mai sceptic față de conflict. Acum, vreau să explic ce am descoperit prin testarea unei ipoteze, o afirmație precisă care poate fi sau nu adevărată. Voi încerca să falsific această ipoteză cu ajutorul dovezilor. Dacă nu o pot falsifica, ipoteza poate fi în continuare falsă, dar dovezile în sine nu ne spun nici una, nici alta. Cercetarea științifică progresează adesea prin testarea atentă a ipotezelor de acest tip.

În deplină concordanță cu dovezile genetice și arheologice, este posibil ca Adam să fi fost creat din țărână, iar Eva din coasta sa, cu mai puțin de zece mii de ani în urmă. Plecând din Grădină, urmașii lor s-ar fi amestecat cu cei din afara ei, vecini identici din punct de vedere biologic din zona înconjurătoare. În câteva mii de ani, ei ar fi devenit strămoșii genealogici ai tuturor. [11]

Așa cum este scrisă aici, această ipoteză corespunde relatării tradiționale despre Adam și Eva, dar omite detaliile necesare unei analize științifice. Cine erau oamenii din afara Grădinii? Cum au apărut ei? Acesta este un mister străvechi, nespus în *Scriptură*, dar avem nevoie de detalii precizate pentru a testa ipoteza. În această carte, eu formulez ipoteza că Dumnezeu i-a creat pe toți cei din afara Grădinii printr-un proces de descendență comună guvernat providențial, proces descris în mod legitim de știința evoluționistă. Ipoteza genealogică, cu detalii completate în acest fel, este în întregime în concordanță cu descoperirile științei evoluționiste. ADN-ul strămoșilor noștri, genetica lor, ar proveni tot dintr-o populație, nu dintr-un singur cuplu. Cu toții am avea în continuare strămoși comuni cu maimuțele mari. Nimic din toate acestea nu reprezintă o dovadă științifică a existenței lui Adam și a Evei. Dovada că Adam și Eva au existat în afara genomului nostru, s-ar afla în afara viziunii noastre științifice, depinzând de înțelegerea noastră a *Scripturii*. Noi nu citim evoluția în *Scriptură*. Evoluția ar progresa în misterul din afara Grădinii, în afara punctului de vedere al majorității discursurilor teologice de-a lungul secolelor. Cele două relatări, cea a științei evoluționiste și cea a *Scripturii*, ar avea loc una alături de cealaltă, în afara privirii celeilalte. Eu nu citesc știința evoluționistă în *Scriptură*, unde nu se poate găsi în mod corespunzător. Aceasta, în schimb, este o ipoteză precisă și testabilă, în concordanță cu *Scriptura*, deși nu se găsește în ea, care expune misterul străvechi din afara Grădinii.

Majoritatea detaliilor din această ipoteză sunt flexibile din punct de vedere științific. Adam și Eva ar fi putut fi creați *de novo* sau aleși dintr-o populație mai mare. Ei ar fi putut fi în Orientul Mijlociu sau în altă parte a lumii. Ei ar fi putut fi într-o grădină creată în mod supranatural, lipsită de moarte, sau într-un mediu asemănător cu al nostru. Cei din afara Grădinii puteau fi după chipul lui Dumnezeu sau nu.

Această ipoteză, prin urmare, conține în sine multe variante ale relatării tradiționale, toate acestea umplând misterul din afara Grădinii în acest mod special. Există și modalități alternative de a umple detaliile. În funcție de detalii, fiecare alternativă poate fi sau nu în conflict cu dovezile. Noi, însă, testăm măsura în care relatarea tradițională despre Adam și Eva este contestată de știința evoluționistă. Având în vedere acest obiectiv, completăm lacunele cu descoperirile științei evoluționiste.

Tabelul 1.1.

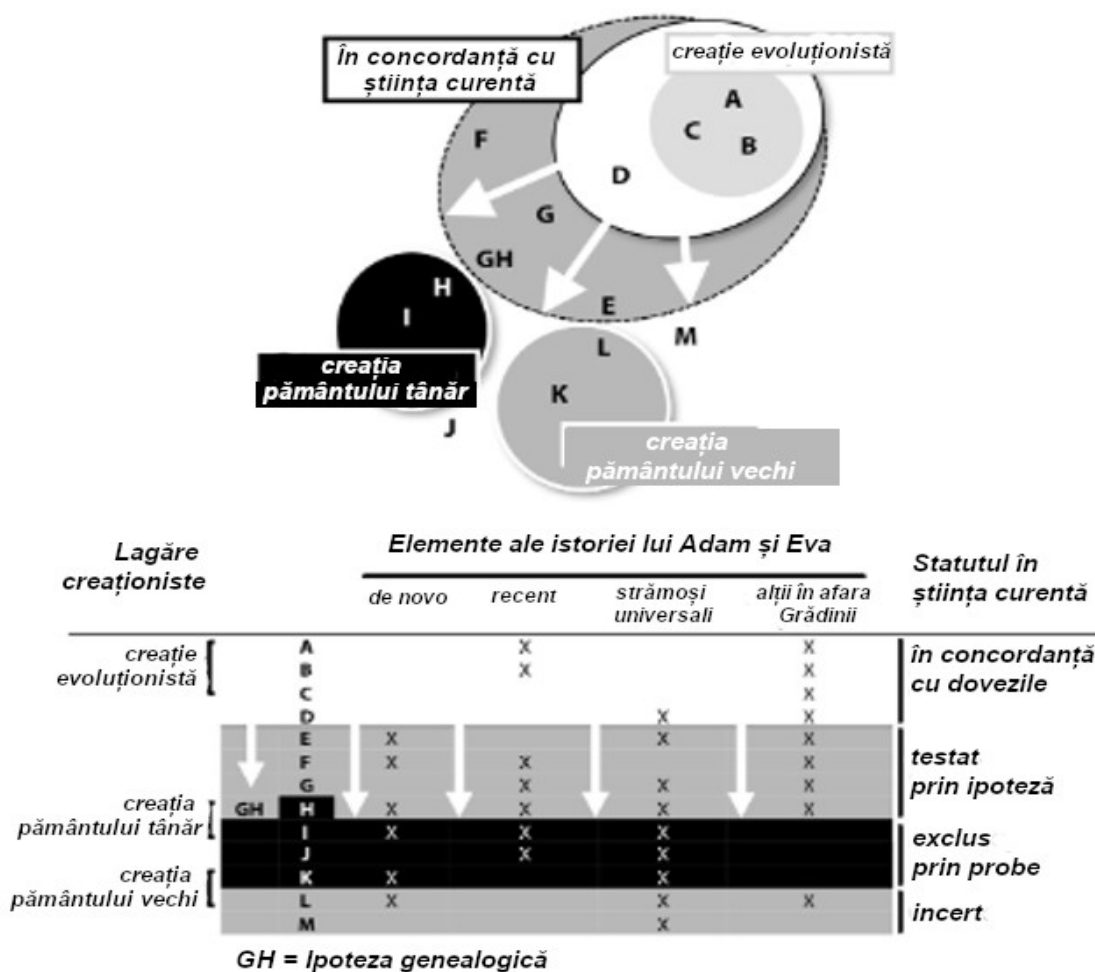
Ipoteza genealogică (GH) ține laolaltă trei afirmații

- (1) *creat de novo*,
- (2) *Adam și Eva recenți*.
- (3) *strămoși ai noștri, ai tuturor*.

Este foarte apropiată de o înțelegere creaționistă a pământului tânăr despre Adam și Eva (H). Dacă această ipoteză supraviețuiește examinării, ea readuce teritoriul la teologie (E, F, G, GH).

Literele reprezintă diferite înțelegeri ale lui Adam și Eva, așa cum se detaliază în tabel.

CORECȚIA GENEALOGICĂ

După cum vom vedea, ipoteza genealogică este în întregime în concordanță cu ceea ce găsim în știință. Dacă Adam și Eva sunt înțeleși în acest fel, nu există nicio dovadă științifică pro sau contra lor. Pornim de la două descoperiri bine cunoscute ale științei genetice, gândite pentru a demonstra că teologia lui Adam și a Evei trebuie refăcută în lumina științei evoluționiste.

1. Noi provenim genetic dintr-o populație, iar strămoșii noștri nu s-au scufundat niciodată până la un singur cuplu în ultimii cinci sute de mii de ani. [12]
2. Avem strămoși în comun cu maimuțele mari: cimpanzeii, gorilele, bonobo și urangutanii. [13]
3. Ne apărăm genetic ca o populație, nu ca un singur cuplu; de asemenea, avem strămoși în comun cu marile maimuțe. Aceasta este povestea pe care genomurile noastre par să o spună și este punctul de plecare al acestei conversații. Înțeleg că unii cititori nu sunt de acord cu unul sau cu ambele puncte menționate. Întrebările de aici sunt legitime și poate că într-o zi voi scrie o carte pentru a explica ceea ce am văzut. Deocamdată, însă, vreau să las aceste întrebări deoparte. Haideți, în scopul discuției, să suspendăm orice neîncredere și să procedăm ca și cum dovezile ne ghidează spre aceste două constatări. Din acest punct de plecare, facem două precizări, două corecturi.

1. **Strămoșii genealogici nu sunt strămoși genetici.** Dacă strămoșii genealogici sunt cei mai importanți, atunci Adam și Eva ar fi putut fi strămoșii noștri, ai tuturor, cu doar șase mii de ani în urmă.
2. Omul este un termen multivalent, cu multe definiții. În teologie, termenul uman poate fi definit

cu precizie teologică și nu este necesar să corespundă cu utilizarea științifică.

3. Prima corecție, referitoare la strămoși, rezolvă problema științifică a ipotezei genealogice. La fel ca și în cazul Nașterii din Fecioară a lui Iisus, nu există nicio dovadă în favoarea sau în defavoarea creării *de novo* a lui Adam și a Evei, strămoșii noștri ai tuturor, un cuplu istoric care a trăit recent în Orientul Mijlociu.

Cea de-a doua corecție, cea referitoare la uman, deschide "un spațiu de respirație pentru o reflecție teologică reală, pentru dezvoltare și pentru un progres intelectual autentic" [14]. Latitudinea în definițiile teologice ale umanului redeschide un schimb cu tradițiile Bisericii. Din punct de vedere istoric, lacunele din relatarea tradițională sunt umplute în multe feluri. Cu toate acestea, speculațiile acceptabile se încadrează în liniile directoare stabilite de o tradiție multiseculară. [15] După cum voi explica în capitolele următoare, această tradiție include deja definiții ale umanului care afirmă doctrinele monogenezei și a progeniturii unice în cadrul ipotezei genealogice. [16]

Încheind cu un început, ofer o narațiune speculativă a originilor care conține relatarea tradițională *de novo* a lui Adam și Eva alături de știința evoluționistă. Recuperând relatarea tradițională fără revizuire, evoluția expune misterul din afara Grădinii. Apar întrebări teologice, dar aceste întrebări nu sunt mai provocatoare decât speculațiile istorice despre Geneză. În acest fel, narațiunea speculativă curge din tradițiile Bisericii, poate acum neamenințată de evoluție.

RĂSCRUCE DE DRUMURI LA O FRACTURĂ

Genetica, arheologia, antropologia, teologia, filozofia, istoria, arta și literatura se intersectează în jurul chestiunii lui Adam și Eva, într-un schimb dinamic între lumi. Practica mea civică se află aici, la intersecția dintre știință, societate și Biserică.

Personal, sunt creștin, afirmând atât știința evoluționistă, cât și Pactul de la Lausanne. Dar nu sunt nici un "creaționist evoluționist" și nici un "evoluționist teist". Asociația Americană pentru Progresul Științei (AAAS) a publicat recent *Scientists in Civic Life* (Oamenii de știință în viața civică), care articulează cele mai bune practici de comunicare a științei cu publicul. Schimbul bidirecțional de dialog civic, pe care îl urmez aici, întruchipează principiile, valorile și practica din care decurge munca mea [17]. Îmi mărturisesc convingerile personale deoarece transparența creează încredere, iar "oamenii de știință nu pot lua încrederea... ca pe ceva de la sine înțeles". Cu toate acestea, intenția mea este de a milita pentru înțelegerea publică a științei. Vreau să înțeleg valorile celorlalți, să iau în serios întrebările și să clarific ce spune și ce nu spune știința, fără a insista asupra convingerilor mele personale.

Această carte este un dialog între știință, teologie și istorie, dar scriu având în vedere preocupările societății. Am contemplat misterul din afara Grădinii împreună cu teologi luterani la *Concordia Seminary* din St. Louis în 2017, la cinci sute de ani de la Reforma lui Martin Luther. Anul s-a încheiat cu ciocniri între poliție și protestatari pe bulevardul Delmar, la doar câteva sute de metri de casa mea din St. Louis. În umbra lui Ferguson, un grup dintre noi ne-am întâlnit la seminar pentru a citi lucrarea lui Dr. Martin Luther King Jr. la începutul anului 2018 [18]. Aceasta a fost cea de-a cincizecea aniversare a asasinării lui King și anul în care am publicat primul articol revizuit de colegi privind ipoteza genealogică [19]. Proiectul final al cărții a fost predat editorului, apoi publicat, în 2019, la 160 de ani de la *Originea speciilor* de Charles Darwin. Această carte va fi publicată în decembrie, la doar câteva săptămâni după aniversarea cărții lui Darwin, cartea care a dat startul unei controverse despre evoluția umană care durează până astăzi.

Practica mea civică a inclus riscul profesional. Când am făcut publică această lucrare pentru prima dată, în 2017, eram un profesor netitular la o instituție seculară [20]. Apoi, în octombrie 2017, am publicat o apărare a mărturisirii lui Tim Keller despre crearea *de novo* a lui Adam [21], împreună cu "*Opt teze genealogice*" [22]. Poate că nu a fost înțelept să avansez acest lucru înainte de titularizare, dar momentul părea să o ceară. În 2018, cu toate acestea, mi s-a acordat titularizarea. După cum am ajuns să înțeleg, "secular" înseamnă "corect", nu ateu sau anticreștin. Colegii mei

seculari au fost corecți cu mine.

Un schimb interdisciplinar de mai mulți ani a luat naștere din practica mea [23]. Sunt om de știință, dar întrebarea se referă la domenii care depășesc cu mult sfera mea de expertiză. Oamenii de știință, teologii, filosofii, istoricii și exegeții (cei care interpretează *Scriptura* în limba originală și în contextul cultural) lucrează de mult timp la întrebări despre Adam și Eva. Lucrările de bază au fost puse de mai mulți înaintea mea [24]. Cu mult înainte ca această carte să fie publicată, mai mulți cercetători interacționau deja cu teza mea. În primăvara anului 2018, teologul Ken Keathley a organizat un dialog la un seminar baptist între mai mulți cercetători și mine. În vara anului 2018, am prezentat în fața a aproximativ șaptezeci de savanți la o conferință teologică organizată de *Creation Project*. Răspunsurile scrise de la doi teologi, un exeget și un filosof, toți din cadrul *Creation Project*, sunt incluse în anexele online la această carte [25]. În toamna anului 2018, am prezentat-o din nou la o universitate din Hong Kong, alături de teologul Andrew Loke și istoricul Clinton Ohlers. În cele din urmă, la începutul anului 2019, aproape patruzeci de cercetători s-au reunit în două ateliere de lucru pentru a discuta și comenta teza mea. În total, probabil că până la o sută de cercetători diferiți au modelat conținutul acestei cărți prin feedback, conversații și recenzii.

Această intersecție interdisciplinară a inclus oameni de știință atei, agnostici, evrei și creștini, împreună cu alte tipuri de cercetători creștini care susțin sau nu știința evoluționistă și care susțin sau nu susțin existența unui Adam și a unei Eve istorice. Această conversație încurajează deja contribuții din partea altor cercetători. Interacționând cu știința, teologul Andrew Loke publică în același timp o carte, reconciliind literalismul cu știința evoluționistă [26]. Teologul Jon Garvey publică, de asemenea, o carte, susținând că **teologia biblică devine mai coerentă cu oamenii din afara Grădinii** [27]. Mă aștept să urmeze și altele. Filosoful William Lane Craig se află în mijlocul unui proiect de doi ani, studiind știința și teologia lui Adam și a Evei, intenționând să publice o carte proprie [28]. Pe baza acestei narațiuni, și exegetul Richard Averbeck intenționează să își dezvolte propria teologie biblică.

Întrebarea, de asemenea, se așează la o fractură, iar răniții se găsesc de toate părțile. A face loc unei înțelegeri tradiționale a lui Adam și a Evei provoacă uneori temeri de excludere în rândul creștinilor care înțeleg Geneza în moduri netradiționale. Există răni la această fractură particulară și nu intenționez să mă adaug la ele. Deși această lucrare decurge din tradițiile Bisericii, scopul ei este incluziunea, nu excluderea. Scopul meu este de a deschide noi teritorii, făcându-ne loc unii altora, chiar dacă ne menținem propriile noastre credințe și practici, fie că sunt tradiționale sau nu.

UN SCHIMB ÎNTRE LUMI

Având în vedere incluziunea, această carte este un schimb de replici la răscrucea întrebărilor. Ea pune bazele științifice pentru o narațiune speculativă, concepută pentru ca alții să o preia și să o dezvolte mai departe. Speranța mea este, de asemenea, că ar putea permite apariția unui alt tip de comunitate. În plus față de acest prim capitol, cartea cuprinde trei părți și un capitol de încheiere.

1. **Fractura:** Întrebarea despre Adam și Eva în știința evoluționistă solicită curaj, curiozitate și empatie.
2. **Strămoșul.** Abordând întrebarea în știință, testăm "ipoteza genealogică". Dovezile științifice exclud un Adam și o Evă recentă, strămoșii noștri ai tuturor, creați *de novo* în Orientul Mijlociu? Nu. Dovezile nu ne spun într-un fel sau altul.
3. **Umanul.** Schimbul dintre știință și teologie a început cu secole în urmă, punându-și întrebarea: "Ce este uman?". Ce se întâmplă cu misterul din afara Grădinii?
4. **Misterul.** O nouă conversație în teologie începe atunci când luăm în considerare împreună misterul străvechi al oamenilor din afara Grădinii, relatarea scindată a ricoșeului lui Adam și al Evei.
5. **Răscruce de drumuri.** Oamenii de știință seculari, tradiționaliștii și netradiționaliștii ar putea găsi practici civice la această fractură, făcându-și loc unii altora în toleranță, umilință și răbdare.

Închei pe un punct de plecare, o nouă narațiune a originilor, care izvorăște din tradițiile profunde ale Bisericii. Această narațiune conține în ea descoperirile științei evoluționiste alături de relatarea tradițională a lui Adam și Eva. Teologul C. John Collins face parte din aceeași confesiune

ca și Keller, cu preocupări teologice similare cu ale acestuia. El scrie ca răspuns la acest punct de plecare narativ,

Uneori, dacă așteptăm, o nouă lumină va veni în gândirea științifică. Și uneori, de asemenea, cineva cu suficientă imaginație va propune un scenariu funcțional care ne va ajuta să trecem peste aparenta cocoasă. Încă mai vreau să mă mai gândesc ... .. dar se pare că Dr. Swamidass a oferit într-adevăr un instrument imaginativ și util pentru trusa noastră de instrumente, pentru a promova "știința pașnică" [29].

Unii dintre noi cred că evoluția este un mit. Unii dintre noi cred că Adam și Eva sunt un mit. Oricare ar fi convingerile noastre personale, multe întrebări societale converg în acest punct de plecare, un schimb la o răscruce de drumuri.

NOTE

1. Acest citat provine de la John Inazu, colegul meu de la Universitatea Washington din St. Louis, fondatorul Proiectului Carver. John Inazu, "John Inazu: Why I'm Still Confident About 'Confident Pluralism/' Christianity Today, 13 august 2018.
2. Jerry A. Coyne, "Adam și Eva: The Ultimate Standoff Between Science and Faith (and a Contest!)", Why Evolution Is True (blog), 2 iunie, 2011, <https://whyevolutionistrue.wordpress.com/2011/06/02/adam-and-eve-the-ultimate-standoff-between-science-and-faith-and-a-contest/>.
3. A se vedea, de exemplu, Scot McKnight și Dennis R. Venema, *Adam și genomul: Reading Scripture After Genetic Science* (Grand Rapids: Brazos, 2017); Denis O. Lamoureux. "Dincolo de păcatul originar: Este inevitabilă o schimbare de paradigmă teologică?". PSCF 67. nr. 1 (2015). www.ualberta.ca/~dlamoure.
4. S. Joshua Swamidass, "The BioLogos Statement on Adam and Eve", Peaceful Science, 24 aprilie 2019, https://discoursepeacefulscience.org/t/_/5847. Recent, această afirmație a fost eliminată de pe site-ul lor.
5. John Inazu, explică aceste aspirații având în vedere autoritatea juridică. În ultimul capitol al acestei cărți, le dezvolt având în vedere autoritatea științifică. Inazu, "John Inazu: Why I'm Still Confident".
6. A se vedea apendicele 1.
7. Tim Keller, "Sinned in a Literal Adam, Raised in a Literal Christ", The Gospel Coalition, 6 iunie 2011, www.thegospelcoalition.org/article/sinned-in-a-literal-adam-raised-in-a-literal-christ/.
8. Tim Keller, Russell Moore și Ligon Duncan, "Keller, Moore și Duncan on the Non-Negotiable Beliefs About Creation", The Gospel Coalition. August 29, 2017, www.thegospelcoalition.org/article/keller-moore-duncan-non-negotiable-beliefs-about-creation/.
9. Declarația credinței personale cu privire la doctrinele esențiale, în comun cu alții, nu este echivalentă cu "trasarea unei linii". Nici biserica lui Keller, nici declarațiile de credință ale Coaliției Evangheliei nu cer afirmarea creării *de novo* a lui Adam și a Evei.
10. Recent, acest răspuns a fost editat în tăcere. Deborah B. Haarsma, "Essentials of Creation: Un răspuns la Coaliția Evangheliei". BioLogos. 12 septembrie. 2017, <https://biologos.org/blogg/deborah-haarsma-the-presidents-notebook-essentials-of-creation-a-response-to-the-gospel-coalition>; S. Joshua Swamidass, "BioLogos își editează răspunsul la Keller". Peaceful Science, 24 februarie, 2019, <https://discoursepeacefulscience.org/t/4798>.
11. Acesta este un autotitlu editat din prima articulare publicată a ipotezei. S. Joshua Swamidass, "A Genealogical Adam and Eve in Evolution". Sapientia, Carl F. H. Henry Center, 26 iunie. 2017. <https://henrycenter.tiu.edu/2017/06/a-genealogical-adam-and-eve-in-evolution/>.
12. A se vedea, de exemplu, această publicație reprezentativă, cu o discuție despre limitele acestei analize: Stephan Schiffels și Richard Durbin, "Inferring Human Population Size and Separation History from Multiple Genome Sequences", Nature Genetics 46 (2014): 919-25,

<https://doi.org/10.1038/ng.3015>; S. Joshua Swamidass, "Heliocentric Certainty Against a Bottleneck of Two?", lucrare nepublicată, 28 februarie 2018, <https://doi.org/10.5281/zenodo.1328247>.

13. Descendența comună este singura teorie științifică cunoscută care explică matematic de ce oamenii și cimpanzeii sunt mai asemănători din punct de vedere genetic decât șoarecii și șobolanii. Rozătoarele s-au despărțit în trecutul mai îndepărtat și au suferit mutații mai repede; acesta este motivul pentru care, se pare, sunt mai diferite decât oamenii și cimpanzeii. S. Joshua Swamidass, "Dovezi și evoluție", Peaceful Science, 19.04.2016. <http://peacefullscience.org/evidence-and-evolution>.

14. Clinton Ohlers, citat în S. Joshua Swamidass, "Three Stories on Adam". Peaceful Science. 5 august 2018, <http://peacefullscience.org/three-stories-on-adam/>.

15. Această carte urmează, de asemenea, Declarațiile de la Chicago privind Inerranța și Hermeneutica și Pactul de la Lausanne.

16. Felul în care acești termeni sunt înțeleși în mod obișnuit în știință nu are nicio legătură cu acest aspect. Îi înțeleg, aici, ca termeni teologici, cu înțelesuri recuperate din teologia istorică.

17- Matthew Nisbet, Scientists in Civic Life: Facilitating Dialogue-Based Communication, American Association for the Advancement of Science 2018, www.aaas.org/programs/dialogue-science-ethics-and-religion/resources-engaging-scientists-project.

18. S. Joshua Swamidass, "Grieve the Segregation of Science", God and Nature (Iarnă 2018), <https://godandnature.asa3.org/essay-grieve-the-segregation-of-science-by-s-joshua-swamidass.html>.

19. S. Joshua Swamidass, "The Overlooked Science of Genealogical Ancestry", Perspectives on Science and Christian Faith 70 (2018).

20. Swamidass, "Genealogical Adam and Eve in Evolution" (Adam și Eva genealogici în evoluție).

21. S. Joshua Swamidass, "În apărarea lui Tim Keller", Peaceful Science, 1 octombrie 2017, <http://peacefullscience.org/defense-tim-keller/>.

22. S. Joshua Swamidass, "O apropiere genealogică asupra lui Adam?". Peaceful Science. 24 octombrie 2017, <http://peacefullscience.org/genealogical-rapprochement/>.

23. Matthew Nisbet, Oamenii de știință în viața civică: Facilitating Dialogue-Based Communication, Asociația Americană pentru Progresul Științei, 2018, www.aaas.org/programs/dialogue-science-ethics/resources-engaging-scientists-project.

24- Andrew Ter Ern Loke, "Reconciling Evolution and Biblical Literalism: A Proposed Research Program", Theology and Science 14 (2016): 160-74, <https://doi.org/10.1080/14746700.2016.1156328>; Gregg Davidson, "Genetics, the Nephilim, and the Historicity of Adam," Perspectives on Science and Christian Faith 67 (2015): 24-34; Kenneth W. Kemp, "Science, Theology, and Monogenesis," American Catholic Philosophical Quarterly 85, nr. 2 (2011): 217-36, <https://doi.org/10.5840/acpq201185213>; Edward Feser, "Monkey in Your Soul?", Edward Feser (blog), 12 septembrie 2011, <http://edwardfeser.blogspot.com/2011/09/monkey-in-your-doul.html>;

David Oderberg, "A'Historical' Adam?", BioLogos, 15 aprilie 2010, <http://biologos.org/blogs/archive/a-historical-adam>; Douglas L. T. Rohde, Steve Olson și Joseph T. Chang, "Modelling the Recent Common Ancestry of All Living Humans", Nature 431 (2004): 562-66, <https://doi.org/10.1038/nature02842>; Steve Olson. Mapping Human History: Genes, Race, and Our Common Origins (Boston: Mariner Books, 2002).

25. Am prezentat această teză la Conferința Dabar, în vara anului 2018. Grupul meu de discuții a inclus exegeții Richard Averbeck, C. John Collins, Richard Schultz, filosoful William Lane Craig și teologul Ken Keathley. La această conferință, Andrew Torrance și C. John Collins au oferit răspunsuri scrise la o primă versiune a acestei cărți (apendicele 2 și 3). În vara anului 2018, John Hilber a oferit, de asemenea, un răspuns public (apendicele 5). La începutul anului 2019, William Lane Craig și-a publicat și el gândurile despre această propunere (apendicele 4). Anexele 2-5 sunt disponibile la www.ivpress.com/the-genealogical-adam-and-eve.

26. Andrew Ter Ern Loke, "Reconciling Evolution and Biblical Literalism: A Proposed Research Program", Theology and Science 14 (2016): 160-74,

<https://doi.org/10.1080/14746700.2016.1156328>.

27. Aceasta dezvoltă postările de pe blog pe care Jon Garvey le-a scris de-a lungul mai multor ani. "Genealogical Adam", arhiva categoriei. The Hump of the Camel (blog), <http://potiphar.jongarvey.co.uk/category/genealogical-adam/>. Îi sunt foarte recunoscător lui Garvey pentru feedback-ul și sprijinul acordat în ultimii ani în urmărirea acestei lucrări. Multe dintre ideile de aici au fost rafinate cu contribuția sa.

28. Nu este clar dacă Craig va adopta sau nu o variantă a lui Adam genealogic.

29. A se vedea apendicele 3 online.

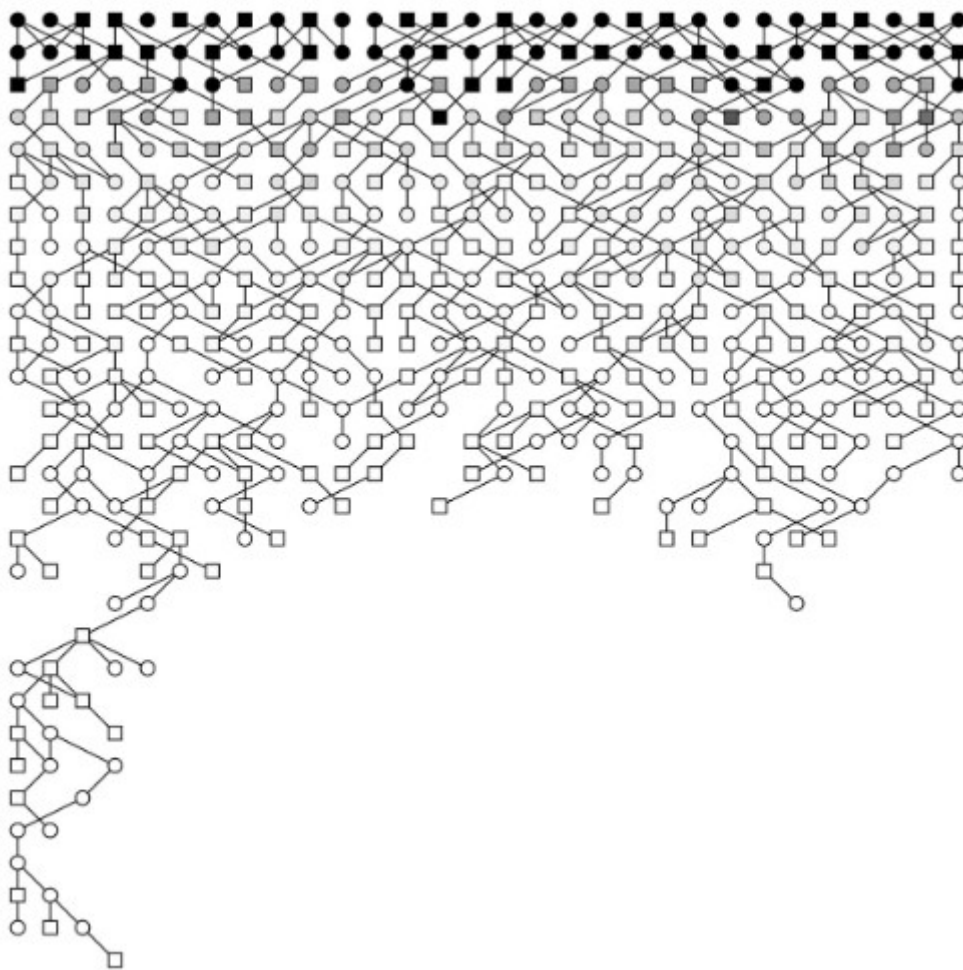
PARTEA a II-a STRĂMOȘUL

Este o chestiune care face apel la interesul imediat al tuturor. Numai într-o dispoziție nepăsătoare un om inteligent ar declara că nu contează pentru el cine i-au fost strămoșii și nici care ar putea fi relația sa cu restul omenirii și cu cei care vor veni după el.

Henry Kendall,
The Kinship of Men (Înrudirea oamenilor)

Eroarea fundamentală aici este rezumată într-o veche glumă pe care oamenii de știință adoră să o spună. Târziu în noapte, un ofițer de poliție găsește un om beat care se târăște pe mâini și pe genunchi sub un felinar. Bărbatul beat îi spune polițistului că își caută portofelul. Când ofițerul îl întreabă dacă este sigur că aici a scăpat portofelul, bărbatul îi răspunde că mai degrabă crede că l-a scăpat peste drum. Atunci de ce vă uitați aici? întreabă polițistul nedumerit. Pentru că lumina este mai bună aici, explică bărbatul beat.

David H. Freedman, Discover

CAPITOLUL DOI

O IPOTEZĂ GENEALOGICĂ

Eu sunt om de știință. În spiritul științei, sunt curios cu privire la întrebarea despre Adam și Eva. Întrebările sunt mult mai interesante decât răspunsurile stabilite. Vreau să știu ce anume ne spun dovezile despre originile umane. Vreau să cartografiez întreaga gamă de moduri în care Adam și Eva ar putea fi înțeleși alături de știința tradițională. Vreau să înțeleg ce ne spun dovezile aici. În ce fel face știința evoluționistă presiuni asupra relatării tradiționale *de novo* a lui Adam și Eva?

Oamenii de știință, în cel mai bun caz, abordează întrebări ca acestea fără o agendă polemică. Angajarea atentă, riguroasă și onestă a întrebărilor este modul în care ajungem să înțelegem adevărata structură a lumii. Analiza științifică este în continuare controlată de dovezi. Acest lucru înseamnă că noi toți trebuie să lăsăm deoparte agendele teologice, fie că sunt *pro* sau *contra* lui Adam. Tot ceea ce se găsește în această carte este în concordanță cu știința tradițională. Ea se adresează atât oamenilor de știință seculari, cât și teologilor și pastorilor. Oricare ar fi înțelegerea noastră personală despre Adam și Eva, putem totuși să ajungem la un acord cu privire la ceea ce spune știința despre ei și la ceea ce lasă nespus.

Știința testează în mod legitim ipotezele care decurg din întrebări teologice. În acest caz, vom defini ipoteza genealogică cu suficientă precizie pentru a o testa cu dovezi și vom stabili reguli

de bază pentru acest test. Putem angaja experimentul, indiferent dacă premisa experimentului este sau nu adevărată. Înțelegerea științifică este adesea sondată cu ajutorul experimentelor de gândire, așa cum facem noi aici.

Și astfel, experimentul începe. Ar trebui să ne așteptăm la schimbări surprinzătoare. Știința este neintuitivă, dezvăluind lucruri surprinzătoare despre lume. Masa este energie. Timpul încetinește odată cu gravitația și accelerația. Pământul se mișcă în jurul soarelui cu 67.000 de mile pe oră. Vibrațiile minuscule dintre oglinzile de la LIGO înregistrează undele gravitaționale ale găurilor negre și ale stelelor neutronice care dansează prin galaxie. Apoi, există mecanica cuantică. "Oricine nu este șocat de teoria cuantică nu a înțeles-o" [1]. În curând, vom descoperi că și știința ancestralității este surprinzătoare.

UN EXPERIMENT DE GÂNDIRE

Experimentele de gândire sunt o parte importantă a cercetării bazate pe ipoteze. Pornind de la o ipoteză, care poate fi sau nu adevărată, elaborăm dovezile pe care această ipoteză le-ar implica dacă ar fi adevărată. Pornind de la o ipoteză diferită, facem același lucru. Acest lucru ne permite să determinăm care sunt dovezile sau experimentele care ar putea face distincția între fiecare ipoteză. În acest sens, cea mai mare parte a cercetării științifice este ghidată și concepută prin experimente de gândire. Foarte frecvent, nu dispunem de datele necesare pentru a discrimina între două ipoteze. În aceste cazuri, răspundem cu o ignoranță riguroasă: "Nu știm din probe care dintre ele este corectă".

În acest experiment de gândire, ne vom gândi dacă Adam și Eva ar putea fi strămoșii genealogici ai noștri, ai tuturor, în trecutul nostru recent, poate creați *de novo* printr-un act direct al lui Dumnezeu. În afara Grădinii, există o populație mai mare, care apare prin procese evolutive. În cele din urmă, neamul lui Adam se amestecă cu cei din afara Grădinii, devenind astfel strămoșul nostru al tuturor. În acest experiment de gândire, ce ne-am aștepta să ne spună genomul nostru? Există vreo dovadă împotriva acestei povești?

Haideți să analizăm aceste întrebări cu rigoare și onestitate. Să luăm în considerare ce spune și ce nu spune știința despre originile noastre.

Unii sunt convinși că Adam și Eva sunt personaje fictive. Din acest motiv, ei sunt convinși că acest experiment de gândire nu este util. Cu toate acestea, chiar și dintr-un punct de vedere pur științific, experimentele de gândire sunt valoroase [2]. Indiferent dacă Adam și Eva sunt sau nu reali, acest experiment de gândire ne va face să avansăm în înțelegerea noastră. Doar acest lucru este suficient pentru a justifica angajarea cu rigurozitate mai profundă a întrebărilor de aici.

La ce bun o ipoteză cu entități fictive? Ei bine, experimentele de gândire includ adesea entități fictive. Marele fizician James Clerk Maxwell și-a imaginat propriul "demon" magic în 1871. El s-a folosit de acest demon, "demonul lui Maxwell", într-un experiment de gândire pentru a sonda limitele celei de-a doua legi a termodinamicii [3]. Demonul se află între două camere, deschizând o ușă între ele astfel încât să permită moleculelor să se deplaseze într-o singură direcție prin ușă. În acest fel, demonul ar putea muta tot aerul într-o singură cameră, ceea ce ar încălca legea. Demonul lui Maxwell este o construcție prin care se pot sonda limitele înțelegerii noastre, indiferent dacă este sau nu real sau fictiv.

Unii cititori nu văd nicio valoare în relatarea tradițională *de novo* a lui Adam și Eva. Urmașii ne totuși în acest experiment de gândire. Indiferent dacă demonul lui Maxwell este sau nu real, acest experiment de gândire sondează înțelegerea noastră a fizicii. Din același motiv, nu trebuie să credem că Adam și Eva sunt reali pentru a participa la acest experiment. Întrebările care urmează vor clarifica totuși ce ne spun și ce nu ne spun dovezile despre originile noastre.

Unii cititori, venind din cealaltă direcție, sunt siguri că știința tradițională se înșală în ceea ce privește evoluția umană. Pentru ei, probabil, Adam și Eva sunt reali, iar evoluția este un mit. Participați și voi la acest experiment. Veniți să explorați modul în care am putea da sens lui Adam și Evei dacă evoluția ar fi adevărată. Descoperiți, poate, că evoluția nu este în conflict cu *Scriptura*. Întotdeauna este valoros să înțelegem ceea ce este respins și, poate, să descoperim că miza este mult mai mică decât ne-am temut cândva.

IPOTEZA GENEALOGICĂ

În acest experiment de gândire, propun o ipoteză pentru a clarifica limitele a ceea ce ne spune și nu ne spune știința. În această ipoteză, evoluția nu apare în *Scriptură* și nici Adam și Eva nu apar în evoluție. Fiecare poveste ar fi în afara privirii celuilalt, vizibilă doar în viziunea periferică. Evoluția și Geneza ne-ar spune două povești de origine diferite care ar putea, totuși, să fie simultan adevărate. În această ipoteză,

1. *Au trăit recent în Orientul Mijlociu.* Adam și Eva sunt situați în istoria recentă, poate chiar în urmă cu șase mii de ani, și în Orientul Mijlociu. Putem explora dacă și în ce mod dovezile constrâng locul în care ar putea fi localizați.
2. *Ei sunt strămoșii genealogici ai tuturor.* În anul 1 d.Hr., Adam și Eva sunt un cuplu din care descind toți oamenii de pe glob. În trecutul îndepărtat, **la un moment dat înainte de anul 1 d.Hr., ar fi existat oameni biologici în viață care nu descind din ei.**
3. *Ei sunt creați de novo.* Dumnezeu îi creează pe Adam și Eva prin act direct, *de novo*, din țărână și o coastă (sau din partea lui Adam) [4]. Nu am specificat modalitățile prin care Adam și Eva sunt la fel sau diferiți de cei din afara Grădinii, dar vor apărea unele constrângeri. Această propoziție nu este obligatorie și s-ar putea renunța la ea dacă este cerută de dovezi sau dacă este defavorizată în teologie.

Așa cum este definită de aceste trei propoziții, această ipoteză reafirmă modul în care majoritatea oamenilor din istorie au înțeles Geneza. Este o ipoteză "improprie", în sensul că include un miracol, astfel încât nu poate deveni o concluzie științifică adecvată. Mai important, însă, este faptul că nu este o definiție suficient de clară pentru a fi evaluată cu ajutorul dovezilor. **Trebuie să știm dacă au existat oameni în afara Grădinii, cu care descendența lui Adam se încrucișează în cele din urmă, și de unde provin acești oameni.** Acest lucru ne aduce la cea de-a patra propunere.

4. *Încrucișarea între neamul lor și alte neamuri.* Descendența lui Adam și a Evei s-a încrucișat în cele din urmă cu oameni din afara Grădinii. **Adam ar fi fost de același tip biologic cu cei din afara Grădinii, fără avantaje biologice față de toți ceilalți.**

În teologie există de foarte mult timp un mister în legătură cu oamenii din afara Grădinii, dar nicio concluzie fermă. Scriptura nu spune nimic despre ei. Alții ar putea să susțină că nu există, dar aceasta ar fi o ipoteză diferită. Aici, luăm în considerare doar cazul în care **există oameni în afara Grădinii.** Totuși, pentru a evalua științific această ipoteză, trebuie să adăugăm încă două propoziții.

5. *Nu sunt permise miracole suplimentare.* Nu este permis niciun apel la acțiunea divină pentru a explica datele sau pentru a crește încrederea în ipoteză. Da, un act direct al lui Dumnezeu este inclus în ipoteza însăși, dar evaluarea probatorie a ipotezei nu poate deduce sau se poate baza în niciun fel pe acțiunea divină.

De asemenea, vom adăuga această propunere despre oamenii din afara Grădinii, care va completa detaliile slab precizate ale relatării tradiționale.

6. *Cele două constatări ale științei evoluționiste.* **Oamenii din afara Grădinii ar avea descendență comună cu marile maimuțe, iar mărimea populației lor nu ar scădea niciodată până la un singur cuplu.**

Este dincolo de scopul acestei cărți să justificăm sau să explicăm dovezile pentru aceste două constatări. Există întrebări legitime cu privire la certitudinea și încrederea lor, dar nu acesta este obiectivul nostru aici. Le luăm doar ca propuneri de pornire.

Acum, ipoteza noastră este suficient de specificată pentru a fi evaluată în mod obiectiv cu ajutorul dovezilor. Așa cum am afirmat aici, vom constata că nu există dovezi *pro* sau *contra* acestei ipoteze. Oricât de surprinzător ar părea acest lucru, această ipoteză este în afara punctului de vedere

al științei. Singurul mod în care evoluția apasă pe povestea Genezei despre Adam și Eva este să ne spună povestea altor oameni din afara Grădinii.

ÎNTREBĂRI MOTIVATE DIN PUNCT DE VEDERE TEOLOGIC

O posibilă obiecție rezultă din angajamentul de a menține știința laică, liberă de agende religioase. În știință, nu luăm afirmațiile religioase drept fapte incontestabile. Cu toate acestea, spiritul științei este curiozitatea. Luăm întrebările în serios. Le studiem cu rigurozitate și le răspundem cu onestitate. Preocupările teologice nu ar trebui niciodată să dicteze concluziile științifice. În același timp, nu există niciun motiv întemeiat pentru a ignora întrebările din teologie. Alături de Adam și Eva, alte două exemple de întrebări motivate teologic în literatura științifică sunt datarea Manuscriselor de la Marea Moartă și o analiză medicală a crucificării lui Iisus. Cartea Isaia, susțin creștinii, conține o profeție potrivit căreia Mesia va "lua păcatele multora", apoi va fi "tăiat din țara celor vii" și apoi "va vedea lumina vieții" (Evrei 9:28; Is 53:8, 11). Acest text pare a fi o predicție despre Învierea lui Iisus. A fost acest text adăugat înainte sau după ce Iisus a pășit pe pământ? În 1947, un păstor beduin a descoperit o ascunzătoare de pergamente antice într-o peșteră din apropierea Qumran, lângă Marea Moartă. Această ascunzătoare includea manuscrise foarte timpurii ale diferitelor părți ale Bibliei, inclusiv un pergament complet al lui Isaia, *Marele pergament Isaia*. Cât de vechi erau aceste manuscrise? Oamenii de știință au determinat vârsta acestor manuscrise cu ajutorul datării cu radiocarbon [5]. Luând în serios întrebarea motivată din punct de vedere teologic, ei au descoperit că textul se afla în *Marele Manuscris al lui Isaia* cu mult înainte ca Iisus să pășească pe pământ.

Fundamentul credinței creștine este Iisus, nu Adam. Cele patru Evanghelii spun povestea morții lui Iisus pe cruce. Ele susțin că a murit, iar apoi a înviat fizic din morți trei zile mai târziu. Unii s-au întrebat dacă nu cumva Iisus nu a murit cu adevărat pe cruce, ci a fost doar inconștient. În 1986, o analiză atentă a narațiunilor a fost publicată într-o importantă revistă medicală [6]. Această analiză a adus o nouă perspectivă asupra relatării ciudate potrivit căreia "apă și sânge" au curs din coasta lui Iisus atunci când a fost străpuns cu sulița (Ioan 19:31-34). Analiza a sugerat că apa ar fi putut proveni de la lichidul colectat în mod anormal în pieptul lui Iisus. Din știința medicală modernă, știm acum că acest lucru se poate întâmpla uneori, chiar dacă este rar. Acest detaliu nu a fost inserat pentru a satisface o profeție. Este ciudat, atipic pentru o moarte de orice fel, și sugerează că autorul a încercat să relateze cu fidelitate ceea ce a fost observat în timpul crucificării lui Iisus. Mai mult, pe baza acestei observații, putem fi siguri că este imposibil să supraviețuiești unei astfel de răni. Nu este posibil ca omul răstignit descris în Ioan să fi fost pur și simplu inconștient.

Ambele studii au abordat cu rigoare și onestitate întrebări importante din punct de vedere teologic. Există și alte exemple. Desigur, nu toate întrebările pot primi răspuns prin mijloace științifice. Nu toate răspunsurile științifice vor fi acceptabile pentru comunitățile religioase. Cu toate acestea, este legitim și de așteptat ca știința să ia în considerare întrebări motivate teologic. Oamenii de știință, în cel mai bun caz, iau întrebările în serios. Cercetarea științifică se poate implica în întrebări teologice, deși agende teologice nu pot ghida analiza științifică.

Prin urmare, nu este de mirare că oamenii de știință au fost curioși să se intereseze de Adam și Eva. Mai mult decât un simplu calcul mecanic, știința este făcută de oamenii de știință, iar aceștia își leagă munca de contextul cultural în care se află. Acest context include povești despre Adam și Eva. Acest lucru a fost adevărat încă dinainte ca Darwin să scrie *Originea speciilor*. Acum, în era genetică, am aflat pentru prima dată despre "*Eva mitocondrială*" (Mt-eve) în ianuarie 1987, cu un studiu publicat pe scară largă în *Nature*, estimând că a trăit în urmă cu aproximativ două sute de mii de ani [7]. Aluzia biblică a fost proeminentă în editorialul care o însoțea, intitulat "*Out of the Garden of Eden*" [8]. La scurt timp după aceea am aflat despre "*Adam cromozomal Y*" (Y-adam).

Cele mai bune estimări îl plasează la aproximativ două-trei sute de mii de ani în urmă [9]. Termenii aduc un omagiu unei istorii de conversații paralele în teologie și știință despre originile noastre. Acești termeni religioși s-au infiltrat în limbajul tehnic al oamenilor de știință deoarece atât teologia, cât și știința pun întrebări care se suprapun.

Știința nu trebuie să fie ghidată de agende teologice. Totuși, această independență nu

protejează modelele teologice de examinarea științifică. De asemenea, această independență nu le interzice oamenilor de știință să se implice în întrebările teologice. Într-o revistă științifică de renume, biologul Francisco Ayala a publicat un studiu care a încercat să testeze dacă Adam și Eva au existat sau nu. El a ajuns la concluzia că nu.

Este posibil ca Ayala să fi exclus o înțelegere a lui Adam și Eva [10]. Cu toate acestea, ar fi o greșeală să credem că lucrarea sa a exclus toate concepțiile despre Adam și Eva. Așadar, cercetarea angajată teologic este legitimă în știință. Neutralitatea nu împiedică, cumva, știința să se implice în modele teologice specifice ale originilor umane.

SARCINA CARE NE STĂ ÎN FAȚĂ

Putem lua în considerare întrebări despre Adam și Eva. Putem lua în considerare ipoteza că au fost creați *de novo*. Cu toate acestea, nu putem face apel la miracole neatestat pentru a explica elemente de probă dificile. De asemenea, ipoteza în sine nu este propriu-zis știință, deoarece știința nu ia în considerare acțiunea lui Dumnezeu. Prin urmare, în acest schimb de replici, facem unele afirmații și declarații care se împletesc în și din ceea ce este și nu este "știința".

După cum înțeleg eu regulile, știința tradițională nu ia în considerare dacă Dumnezeu există sau nu sau dacă acționează în lume. Ipoteza că Adam și Eva au fost creați *de novo* provine din teologie, nu din știință, și nu este o afirmație sau o concluzie științifică adecvată. Același lucru este valabil și pentru **nașterea din Fecioară** și **Învierea lui Isus**. Din punctul meu de vedere, niciunul dintre aceste miracole nu poate fi o concluzie adecvată a științei. Cu toate acestea, putem fi de acord că nu există dovezi științifice împotriva *Nașterii din Fecioară* și a *Învierii*. Știința nu poate ajunge la concluzii teologice. Cu toate acestea, poate evalua afirmațiile probatorii cu privire la anumite modele teologice. Știința se poate angaja în întrebarea dacă un model precis este în concordanță cu dovezile, cu excepția miracolelor nementionate sau *ad-hoc*. În același mod, scopul nostru este doar de a evalua ipoteza în lumina dovezilor.

Poate că vom descoperi că crearea *de novo* a lui Adam, în cadrul acestei ipoteze, nu este diferită de *Nașterea din Fecioară* sau de *Înviere*. Ca exemplu, să luăm în considerare pentru un moment *Învierea*. Da, în orice exemplu observabil, oamenii morți în mormânt timp de trei zile nu înviază. Cu toate acestea, dacă Dumnezeu există, nu există niciun motiv să credem că nu a înviat din morți un om din trecutul îndepărtat. Dacă luăm în serios relatările din *Evanghelie*, acest fapt empiric de bază este motivul pentru care Dumnezeu a ales să se reveleze prin învierea lui Iisus din morți. Numai Dumnezeu poate face un astfel de lucru. Cu siguranță, nu există nicio dovadă științifică împotriva *Învierii*. Știința nu se descurcă bine cu evenimente singulare, localizate în trecutul îndepărtat. În cazul *Învierii*, însă, o cantitate imensă de dovezi istorice indică în direcția ei (vezi anexa 1). Din acest motiv, analogia ar putea fi mai apropiată de *Nașterea din Fecioară*. **Nu avem nici dovezi genetice în favoarea sau împotriva Nașterii din Fecioară**. Singura dovadă pe care o avem în favoarea ei este mărturia *Scripturii*. Dacă afirmăm sau nu *Nașterea din Fecioară* este determinată de încrederea pe care o acordăm *Scripturii* și de ceea ce credem că ne învață aceasta. Dovezile științifice, însă, nu ne spun într-un fel sau altul. Același lucru poate fi valabil și în cazul lui Adam și al Evei.

Aceasta este sarcina care ne stă în față. Afirmația că Adam și Eva, strămoșii noștri ai tuturor, au fost creați *de novo* nu este nici o afirmație științifică, nici o concluzie științifică. În acest sens, este o ipoteză improprie. Este, totuși, o ipoteză bine precizată pe care știința o poate testa cu ajutorul dovezilor. Determinarea noastră cu privire la statutul probatoriu al acestei ipoteze este, în plus, o afirmație științifică legitimă. Mulți oameni sunt siguri că relatarea tradițională este incompatibilă cu știința evoluționistă, dar este acesta într-adevăr cazul? [11] Din punct de vedere științific, **scopul meu este de a angaja o ipoteză teologică precisă cu o rigurozitate științifică atentă**. Sper la un schimb real care să elucideze atât teologia, cât și știința. În acest experiment, după cum vom vedea, nu există nicio dovadă împotriva creării *de novo* a lui Adam și a Evei, strămoșii recentii ai noștri, ai tuturor. Știința tace în această privință, la fel cum tace și în ceea ce privește *Nașterea din Fecioară*.

NOTE

1. Niels Bohr, *Atomic Theory and the Description of Nature* (Woodbridge, CT: Ox Bow Press, 1987), citat în Karen Michelle Barad, *Meeting the Universe Halfway: Quantum Physics and the Entanglement of Matter and Meaning* (Durham, NC: Duke University Press, 2007).
2. Mervi A. Asikainen și Pekka E. Hirvonen. "Thought Experiments in Science and in Science Education", în *International Handbook of Research in History, Philosophy and Science Teaching*, Ed. M. Matthews (Dordrecht: Springer Netherlands, 2014), 1235-56. https://doi.org/10.1007/978-94-007-7654-8_38.
3. Charles H. Bennett. "Demoni. Motoarele și a doua lege". *Scientific American*, noiembrie 1987, 108-16 <https://doi.org/10.1038/scientificamerican1187-108>.
4. Urmându-l pe Wayne Grudem, notez de asemenea: "Este posibil ca "coasta" să fi fost însoțită de alte substanțe materiale luate din trupul lui Adam, căci Adam însuși spune: "Nu este posibil ca "coasta" să fi fost însoțită de alte substanțe materiale luate din trupul lui Adam. 'Aceasta, în sfârșit, este os din oasele mele și carne din carnea mea' (Geneza 2:23). Argumentul meu general nu este afectat de această diferență". Wayne Grudem, "Theistic Evolution Undermines Twelve Creation Events and Several Crucial Christian Doctrines." în *Theistic Evolution: A Scientific, Philosophical, and Theological Critique*, Ed. J. P. Moreland și alții (Wheaton. IL: Crossway, 2017), 785-837.
5. Georges Bonani și alții, "Radiocarbon Dating of Fourteen Dead Sea Scrolls." *Radiocarbon* 34(1992): 843-49.
6. William D. Edwards, Wesley J. Gabel și Floyd E. Hosmer, "On the Physical Death of Jesus Christ". *JAMA* 255 (1986): 1455. <https://doi.org/10.1001/jama.1986.03370110077025>.
7. Rebecca L. Cann, Mark Stoneking. și Allan C. Wilson, "Mitochondrial DNA and Human Evolution", *Nature* 325 (1987): 31-36, <https://doi.org/10.1038/325031a0>.
8. Jim Wainscoat. "Out of the Garden of Eden" (Din grădina Edenului). *Nature* 325 (1987), <https://doi.org/10.1038/325013a0>.
9. Monika Karmin și alții, "A Recent Bottleneck of Y Chromosome Diversity Coincides with a Global Change in Culture", *Genome Research* 25 (2015):459-66. <https://doi.org/10.1101/gr.186684.114>.
10. Chiar și acest lucru, însă, a fost rapid contestat. Analiza sa a variației trans-specii nu a luat în considerare în mod corespunzător evoluția convergentă. Cu toate acestea, o analiză completă a activității sale depășește scopul acestei cărți. O discuție tehnică poate fi găsită în altă parte. S. Joshua Swamidass, "Heliocentric Certainty Against a Bottleneck of Two?", lucrare nepublicată, 28 februarie 2018, <https://doi.org/10.5281/zenodo.1328247>.
11. A se vedea, de exemplu, Grudem, "Theistic Evolution Undermines"; Deborah B. Haarsma și Loren D. Haarsma, *Origins: Christian Perspectives on Creation, Evolution, and Intelligent Design* (Grand Rapids: Faith Alive Christian Resources, 2011); Jerry A. Coyne, "Adam și Eva: The Ultimate Standoff Between Science and Faith (and a Contest!)", *Why Evolution Is True* (blog), 2 iunie 2011, <https://whyevolutionistrue.wordpress.com/2011/06/02/adam-and-eve-the-ultimate-standoff-between-science-and-faith-and-a-contest/>.

CAPITOLUL TREI

GENETICA NU ESTE GENEALOGIE

Ipoteza genealogică se referă la strămoșii genealogici, nu la strămoșii genetici. Adam și Eva sunt strămoșii genealogici ai tuturor până la "marginile pământului" cel târziu în anul 1 d.Hr., dar nu neapărat strămoșii noștri genetici. După cum scrie teologul C. John Collins,

Accentul pus de Swamidass pe genealogie, mai degrabă decât pe genetică, și motivația sa pentru aceasta sunt corecte: și anume, limbajul biblic este preocupat de linia de descendență sau genealogie; pentru a face apel la întrebări genetice, oricât de importante ar fi acestea în anumite scopuri, aruncă un anacronism înșelător asupra textului biblic. Același lucru poate fi valabil și pentru noțiunea de om [1].

Vom reveni la noțiunea de uman mai târziu, **dar distincția dintre strămoșul genetic și cel genealogic este o cheie**. Strămoșul genealogic fundamentat în limbajul "obișnuit" al teologiei și al *Scripturii*, niciunul dintre acestea nefolosind limbajul științei genetice. Este, de asemenea, o corecție față de marea majoritate a lucrărilor științifice despre Adam și Eva, care s-au fixat în schimb pe strămoșul genetic, de obicei fără nicio justificare [2].

1. Strămoșii genealogici se referă la legăturile din arborele genealogic, *pedigree* și genealogii. Este o definiție "obișnuită" a strămoșilor.
2. Strămoșii genetici, în schimb, urmăresc istoria unor mici porțiuni de ADN. Genetica nu este o definiție obișnuită a strămoșilor, un anacronism în teologie și în *Scriptură*.
3. La fel ca un felinar și un telescop, strămoșul genetic ne oferă o viziune în tunel a strămoșilor genealogici.
4. Eva mitocondrială și Adam cromozomal Y sunt exemple de strămoși genetici care sunt adesea înțeleși greșit.

Diferența dintre aceste două tipuri de strămoși este o perspectivă cheie. Ținând cont de această distincție, răspunsul științific la întrebarea despre Adam și Eva se schimbă, destul de dramatic.

CE ESTE STRĂMOȘUL "GENEALOGIC"?

Strămoșul genealogic nu necesită cunoștințe științifice pentru a fi explicată. Ea urmărește originea reproductivă a oamenilor, potrivit-se cu utilizarea comună a termenilor *strămoș*, *descendent*, *părinte* și *copil*. Părinții, mamele și bunicii noștri sunt strămoșii noștri. Mergând înapoi în istoria noastră, toți bunicii lor sunt și ei strămoșii noștri. În acest sens, strămoșii genealogici corespund unei înțelegeri obișnuite a strămoșilor.

Scriptura nu vorbește despre ADN, dar este plină de înregistrări genealogice. Geneza 4, 5, 10, 11, 22, 25, 29-30, 35-36 și 46 conțin toate liste lungi de strămoși care generează descendenți. Toate acestea sunt declarații genealogice. Apoi, în Luca 3:23-28, ele sunt extinse pentru a arăta cum Isus este legat prin strămoși de Adam. Aceste înregistrări au fost în mod clar importante pentru autorii Genezei și ai *Noului Testament*. Aceste genealogii sunt, de asemenea, în mod evident incomplete. Deși există excepții, cum ar fi Eva, soția lui Cain, Estera și Rahab, femeile nu sunt de obicei menționate. În mod similar, doar un singur copil este raportat la fiecare generație, deși în cazuri excepționale ar putea fi raportați mai mulți copii. Deși sunt incomplete, vedem genealogii în întreaga *Scriptură*, ceea ce indică faptul că **ceva este important în legătură cu legătura noastră cu strămoșii noștri**.

Din punct de vedere științific, ascendența genealogică este doar parțial înregistrată în registrele genealogice, cum ar fi cele din Geneză. În contextul acestei cărți, înțelegem prin ascendență genealogică adevărata și completa rețea de filiație biologică care se întinde în istorie. Nu doar percepția noastră asupra trecutului, ascendența genealogică este de fapt modul în care fiecare dintre noi, în mod individual, am venit pe lume. Relațiile genealogice includ doar filiația biologică, dar exclud relațiile adoptive. Din cauza infidelității, a adopției sau a erorilor de înregistrare, înregistrările genealogice scrise nu respectă întotdeauna filiația biologică. O parte din istoria noastră genealogică ar putea fi înregistrată, dar cu siguranță nu toată. Genealogiile înregistrate sunt în mod necesar selective în ceea ce este înregistrat; această selectivitate definește adesea identitățile individuale și comunitare [3]. În realitate, partea neînregistrată a acestei istorii face și ea parte din genealogia noastră. Strămoșii genealogici includ întreaga noastră istorie a reproducerii, inclusiv detaliile uitate, lăsate în afara înregistrărilor scrise. Genealogiile sunt un lanț neîntrerupt de relații biologice și fizice care se întinde până în trecutul uitat.

Deși o mare parte din istoria noastră genealogică este de mult uitată, știm totuși că strămoșii noștri au existat. Eu îmi pot urmări istoria genealogică cu câteva generații în urmă. Îmi cunosc părinții și bunicii. Mama mea își amintește de străbunicii mei și, probabil, de unii membri ai generațiilor anterioare lor. Chiar dacă nu știu cine sunt aceștia, am și stră-stră-străbunici și stră-stră-stră-străbunici. Chiar și fără ajutorul biologiei moderne, știu că strămoșii mei din generațiile anterioare sunt reali, există și pot chiar să estimez când și unde au trăit.

În acest fel, raționamentul despre strămoșii genealogici nu se bazează pe o înțelegere modernă sau veche a biologiei. Acest lucru este valabil chiar dacă am uitat identitatea strămoșilor noștri. În schimb, genealogiile sunt o realitate fundamentală care apare în rândul tuturor creaturilor care se reproduc. Ele reprezintă înțelegerea obișnuită a strămoșilor.

CE ESTE ASCENDENȚA "GENETICĂ"?

Strămoșii genetici, în schimb, nu reprezintă o înțelegere obișnuită a strămoșilor. În loc să urmărească indivizii, ea urmărește istoria unor porțiuni de ADN din genomul nostru, folosind o tehnologie inventată recent. Acesta este un mod foarte recent de a înțelege strămoșii. Desigur, moștenirea biologică este cunoscută și studiată de mult timp. Părinții și copiii, de exemplu, își împărtășesc trăsături unul altuia. Timp de mii de ani, crescătorii au manipulat moștenirea biologică pentru a genera mai multe varietăți diferite de plante și animale. Cum anume au fost transmise trăsăturile "genetice" ale părinților la urmașii lor? [4]

Cu toate acestea, abia foarte recent am descoperit ADN-ul, molecula genetică a eredității. Ținând cont de aceste date recente, nu este surprinzător faptul că ascendența genetică nu este discutată în *Scriptură* și nici în teologia tradițională. Studiarea informației genetice stocate în secvențele de ADN este un mod foarte nou de a privi lumea. ADN-ul a fost numit "nucleină" atunci când a fost extras pentru prima dată din bandajele chirurgicale în 1869 de către Albrecht Kossel. La începutul anilor 1900, componentele chimice ale ADN-ului au fost izolate, iar un experiment cheie din 1928 a sugerat că ADN-ul ar putea fi molecula ereditară care transmite informația genetică de la o generație la alta. În 1953, Francis Crick și James Watson au publicat structura de dublă elice a ADN-ului, un moment de cotitură în biologie. Structura elicoidală în sine a dezvăluit modul în care acesta transporta și copia informațiile genetice. În poezia structurală, acest secret fundamental al vieții a fost expus în însăși structura ADN-ului [5].

ADN-ul este molecula care stochează și transmite informațiile biologice moștenite de la o generație la alta. Aceasta este compusă din patru blocuri chimice numite "baze", care sunt înșirate în șiruri lungi. Fiecare dintre aceste patru baze este denumită cu o literă diferită: A, G, C sau T. Șirurile lungi de ADN stochează informațiile genetice cu ajutorul acestor "litere" chimice. Aceste șiruri de ADN sunt împerecheate și înfășurate în structuri mai mari numite cromozomi. Fiecare celulă umană stochează un "genom", compus din mai mulți cromozomi de diferite tipuri. "Secvența" acestor litere din genomul nostru stochează informații care definesc o mare parte din biologia noastră. O analiză atentă a secvențelor genetice poate descoperi povești și despre trecutul nostru îndepărtat.

O piatră de hotar istorică a fost atinsă la doar câteva săptămâni după ce am absolvit

facultatea. În iunie 2000, Francis Collins, Craig Venter și președintele Clinton au anunțat secvențierea primului genom uman. În 2005, genomul cimpanzeului a fost publicat în timp ce eu eram student la doctorat. De atunci, tehnologia de secvențiere a ADN-ului continuă să avanseze rapid, făcând mai ușoară și mai ieftină colectarea informațiilor genetice. Acum, descoperirile din domeniul științei genetice domină titlurile științifice. Au fost scrise mai multe cărți, și multe altele vor urma, despre poveștile pierdute înregistrate în genomurile noastre [6]. Cu toate acestea, *Scriptura* nu menționează genetica.

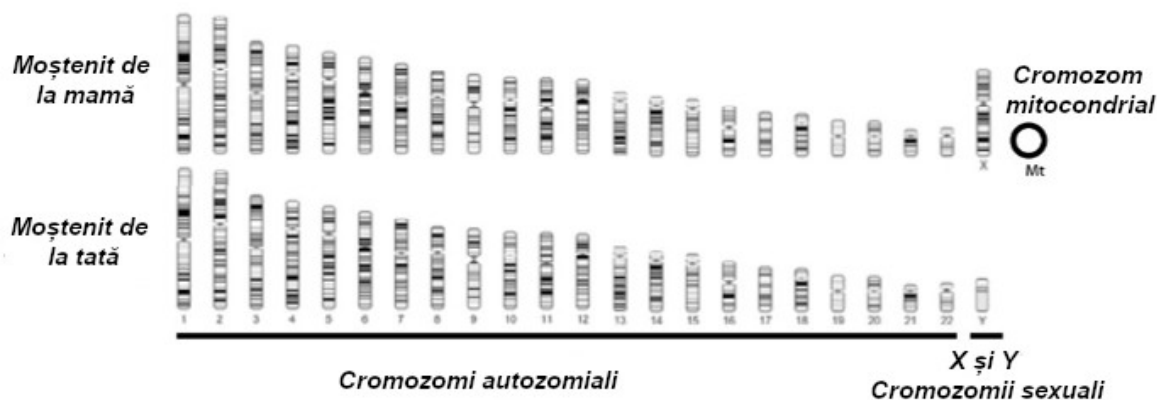

Figura 3.1.

Strămoșii genetici se referă la strămoșii diferitelor bucăți de ADN. Genomul uman are patru tipuri de cromozomi, fiecare dintre aceștia fiind moștenit într-un mod diferit. Fiecare cromozom include un singur fir de ADN. Există douăzeci și doi de cromozomi autozomiali, iar unul din fiecare este moștenit de la fiecare părinte. Există doi cromozomi sexuali, iar fiecare este moștenit de la fiecare părinte. Femeile au doi cromozomi X, iar bărbații au un cromozom X și unul Y. Toată lumea are un cromozom mitocondrial moștenit de la mamele noastre. Cromozomii din această figură sunt redat la scară, cu excepția genomului mitocondrial, a cărui dimensiune reprezintă doar 0,0005% din genomul total.

UN TELESCOP ȘI UN FELINAR

Strămoșii genetici nu sunt strămoși genealogici. Cu toate acestea, strămoșii genetici ne oferă o imagine a relațiilor genealogice. Viziunea genetică asupra trecutului nostru este ca un fel de felinar și un telescop.

Într-un fel, strămoșii genetici sunt ca un fel de felinar, care luminează relațiile genealogice din imediata noastră vecinătate. Relațiile apropiate pot fi deduse din modelele din ADN, adesea cu un grad de încredere foarte ridicat. Testele ADN pot determina dacă tatăl unui copil este părintele său biologic cu o precizie foarte mare sau dacă doi copii sunt frați. Cu doar câteva secole în urmă, relațiile genealogice ale persoanelor individuale sunt în afara străzii, mult mai greu de determinat din informațiile genetice.

În alte privințe, strămoșii genetici sunt ca un telescop, oferindu-ne informații despre populațiile din trecutul foarte îndepărtat. Informațiile din acest telescop, de exemplu, îi determină pe majoritatea oamenilor de știință să concluzioneze că oamenii și cimpanzeii au strămoși comuni, cu un grad de încredere foarte ridicat. În intervalul intermediar, genetica dezvăluie o istorie altfel invizibilă a mișcărilor și migrațiilor populației din ultimii 10.000 de ani [7]. Cu toate acestea, telescoapele ne blochează vederea periferică. **Strămoșii genetici ne vorbesc despre populațiile din trecutul îndepărtat, dar foarte puțin despre anumiți indivizi din cadrul unor populații mai mari.** Privind printr-un telescop, aș putea vedea lunile lui Saturn și inelele sale, dar voi fi orb la soția mea care stă chiar lângă mine și la aproape orice altceva.

Acesta este un paradox al geneticii. ADN-ul este un felinar, care dezvăluie multe despre relațiile apropiate dintre indivizii din imediata noastră vecinătate genealogică. ADN-ul este, de asemenea, un telescop, dezvăluind foarte multe despre relațiile vechi dintre populații. Cu toate acestea, privirea ADN-ului în trecut vine cu o viziune în tunel. Strămoșii genetici urmăresc doar o

mică parte din relațiile genealogice din trecut. Aceasta este cauza viziunii sale în tunel. Nu putem vedea istoria genealogică care nu este trasată de ADN. Cea mai mare parte a istoriei noastre genealogice este reală, dar invizibilă.

Putem înțelege relațiile genetice ca pe un subset al relațiilor noastre genealogice. Relațiile genetice sunt cuprinse în relațiile genealogice. Acest lucru are două consecințe.

1. Strămoșii genealogici nu implică strămoșii genetici. Luați în considerare tatăl și bunicul unui copil. Amândoi sunt pe deplin strămoșii genealogici ai copilului. Cu toate acestea, ei sunt doar parțial strămoșii genetici ai copilului, aproximativ $1/2$ și, respectiv, $1/4$. Același lucru este valabil și în cazul mamei și bunicilor copilului. Strămoșii genetici continuă să se dilueze la fiecare generație: $1/8$, $1/16$, $1/32$ ... până la un număr atât de mic încât este puțin probabil ca un descendent să aibă material genetic de la majoritatea strămoșilor săi [8]. **Numeroșii strămoși genealogici care nu ne transmit niciun ADN nu sunt strămoșii noștri genetici.**
2. Strămoșii genetici sunt, de obicei, și strămoșii genealogici. De exemplu, **Y-adam** este strămoșul genetic al tuturor oamenilor în viață și este, de asemenea, strămoșul lor genealogic. În mod similar, **Mt-eve** este strămoșul genealogic al tuturor celor de pe pământ. Pornind de la aceste fapte, unii au dedus în mod corect că ei au fost strămoșii comuni ai tuturor celor care trăiesc astăzi cu peste o sută de mii de ani în urmă [9].

Strămoșii genetici sunt, de obicei, și strămoșii genealogici, dar în biologie există adesea excepții. **Genomul uman include un tip specific de ADN, elementele transpozabile. Elementele transpozabile au apărut inițial de la viruși care și-au inserat materialul genetic în genomul strămoșilor noștri îndepărtați. Acești viruși străvechi sunt strămoșii noștri genetici, contribuind la moștenirea noastră genetică. Cu toate acestea, virușii nu sunt strămoșii noștri genealogici** [10]. Pentru scopurile noastre, acest fapt nu este direct important, dar ne reamintește că strămoșii genetici nu sunt întotdeauna ceea ce par a fi.

Strămoșii genetici și genealogici sunt distincți, dar sunt totuși legați unul de celălalt. Strămoșii genetici urmăresc un subset minuscul al strămoșilor noștri genealogici, transmițându-ne acum informații pe care le putem studia. În acest fel, strămoșii genetici ne oferă o viziune în tunel asupra relațiilor genealogice, ca un fel de felinar și un telescop, dezvăluind doar o mică parte din istoria noastră ancestrală.

EVA MITOCONDRIALĂ ȘI ADAM CROMOZOMIAL Y

Marea confuzie a început în ianuarie 1987, când un studiu publicat pe scară largă în *Nature* a anunțat descoperirea "Evei mitocondriale" (Mt-eve), estimând că aceasta a trăit în urmă cu aproximativ două sute de mii de ani [11].

Editorialul care o însoțea a fost intitulat "*Out of the Garden Eden*" (Afară din grădina Edenului) [12]. La scurt timp după aceea, (Adam cromozomial Y) a fost în actualitate. În momentul de față, cele mai bune estimări îl plasează în urmă cu aproximativ două-trei sute de mii de ani [13]. Legarea unei descoperiri banale de Adam și Eva a fost o mișcare publicitară strălucită. Eva mitocondrială, "mama tuturor mamelor", și Adam cromozomial Y, "tatăl tuturor taților", au captat imaginația publicului. Problema, însă, este că acești termeni sunt profund înșelători.

În figurile următoare (fig. 3.2, 3.3, 3.4) există linii gri și negre care arată relațiile dintre părinți și copii. Toate liniile împreună reprezintă relațiile genealogice, care sunt o rețea densă. Liniile negre sunt părți ale istoriei trasate de strămoșii genetici, de un fel sau altul. Acest lucru oferă un indiciu vizual clar, în timp ce încercăm să înțelegem ce ne spune strămoșul genetic despre trecutul nostru (fig. 3.2A, 3.3A). În trecutul recent, ascendența genetică este densă, oferindu-ne o vedere de stradă a vecinătăților imediate. În trecutul străvechi, ascendența genetică este singulară pentru fiecare locație a genomului, oferindu-ne o vedere telescopică în trecutul îndepărtat, dar cu o viziune în tunel. Cea mai mare parte a ceea ce se întâmplă în populație nu este urmărită prin ADN.

Oare existența Mt-eve demonstrează că populația totală a strămoșilor noștri s-a scufundat într-un singur cuplu? Unii cred că răspunsul este da, dar acest lucru nu este adevărat. Chiar și într-o

populație mare, este de așteptat să apară un Mt-eve (fig. 3.2A). În figură, de exemplu, apare un Mt-eve, chiar dacă numărul total de persoane din fiecare generație rămâne constant. Acest lucru nu este forțat în simularea care a produs acest grafic. Ne așteptăm ca Mt-eve să apară, chiar dacă populația noastră ancestrală nu scade niciodată în dimensiune.

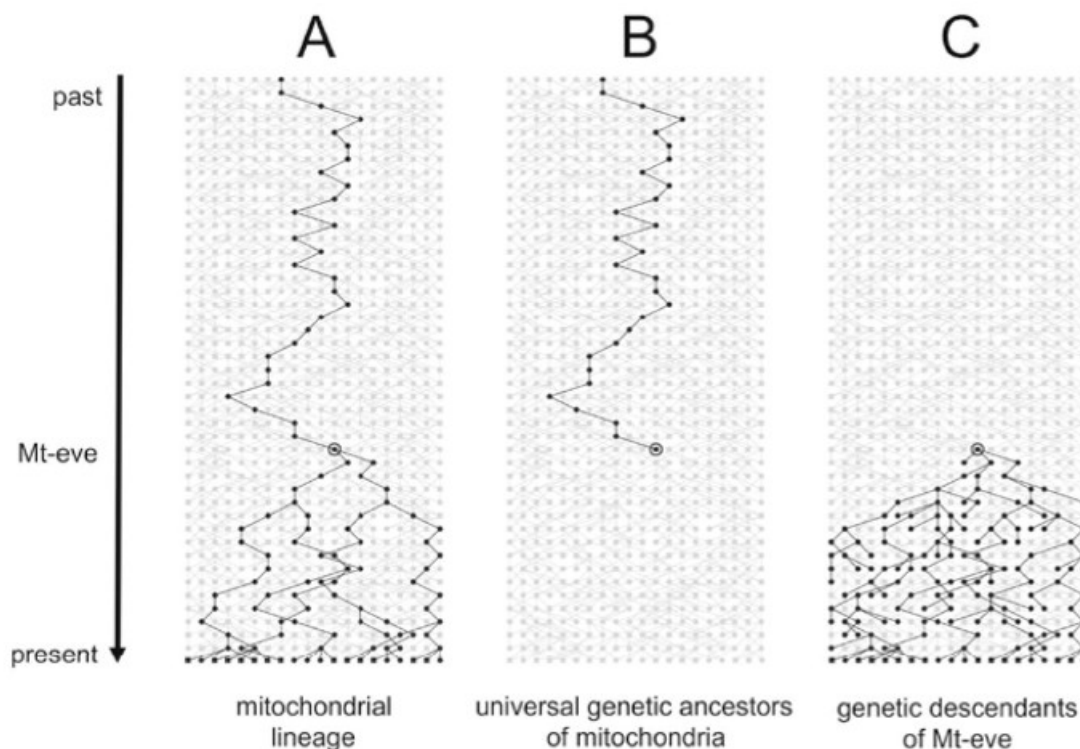

Figura 3.2.

Eva mitocondrială (Mt-eve) este strămoșul genetic cel mai recent al întregului ADN mitocondrial din populația actuală. Diagramele arată o populație de indivizi de-a lungul timpului, cu părinți conectați la copii. Mt-eve este încercuită acolo unde toate liniile mitocondriale converg. (A) Este evidențiat istoricul tuturor mitocondriilor actuale. Prezența Mt-eve nu indică o populație mică, deoarece ne așteptăm să găsim un Mt-eve chiar și atunci când există o populație mare. (B) Mt-eve nu este strămoșul unic al tuturor mitocondriilor. Ceilalți strămoși universali ai tuturor mitocondriilor actuale sunt marcați. (C) Toți indivizii care își moștenesc ADN-ul mitocondrial de la Mt-eve sunt marcați. Chiar și cu o singură generație înapoi în timp, Mt-eve nu mai este strămoșul tuturor.

Este Mt-eve unică, singura "mamă a tuturor mamelor"? Unii cred că răspunsul este da, dar acest lucru nu este adevărat. Ea nu este unică. Mama și bunica maternă a lui Mt-eve, de exemplu, sunt, de asemenea, strămoși universali, la fel ca și ea. Mt-eve este doar cea mai recentă dintr-un lung șir de femei care sunt, de asemenea, "mama tuturor mamelor" (fig. 3.2B). Rețineți, bunica ei paternă (mama tatălui ei) nu este un strămoș universal prin intermediul ADN-ului mitocondrial, dar este un strămoș genealogic universal.

Este Mt-eve strămoșul genetic al tuturor celor din trecut? Unii cred că răspunsul este da, dar acest lucru nu este adevărat. Se așteaptă ca ea să fie strămoșul genetic al tuturor celor care trăiesc astăzi. Mergând înapoi cu fiecare generație, ea ar fi strămoșul genetic al tot mai puține persoane (fig. 3.2C). Acest fapt vine cu o consecință neintuitivă. Pe măsură ce timpul avansează, setul de persoane care compun "toți cei care trăiesc astăzi" se schimbă la fiecare generație, iar această schimbare determină schimbarea identității lui Mt-eve. Din acest motiv, Mt-eve nu rămâne aceeași persoană pe măsură ce timpul avansează. Mt-eve al tuturor celor care trăiesc astăzi este o persoană diferită de Mt-eve al tuturor celor care trăiau, de exemplu, acum 2.000 sau 10.000 de ani.

Aceeași analiză se aplică și în cazul lui Y-adam, "tatăl tuturor taților", urmărind ADN-ul

moștenit doar de la tată la fii. Existența sa demonstrează că a existat o scădere a dimensiunii populației noastre ancestrale? Nu, nu (fig.3.3A). Este el unic, singurul "tată al tuturor taților"? Nu, el este pur și simplu cel mai recent dintre mulți alții și există un lung șir de strămoși genetici universali care se întinde în trecut (fig. 3.3B). Este el tatăl tuturor celor din trecut? Nu, el este doar tatăl tuturor oamenilor care trăiesc astăzi (fig. 3.3C); Y-adam al tuturor, de exemplu, acum 2.000 de ani, este o persoană diferită.

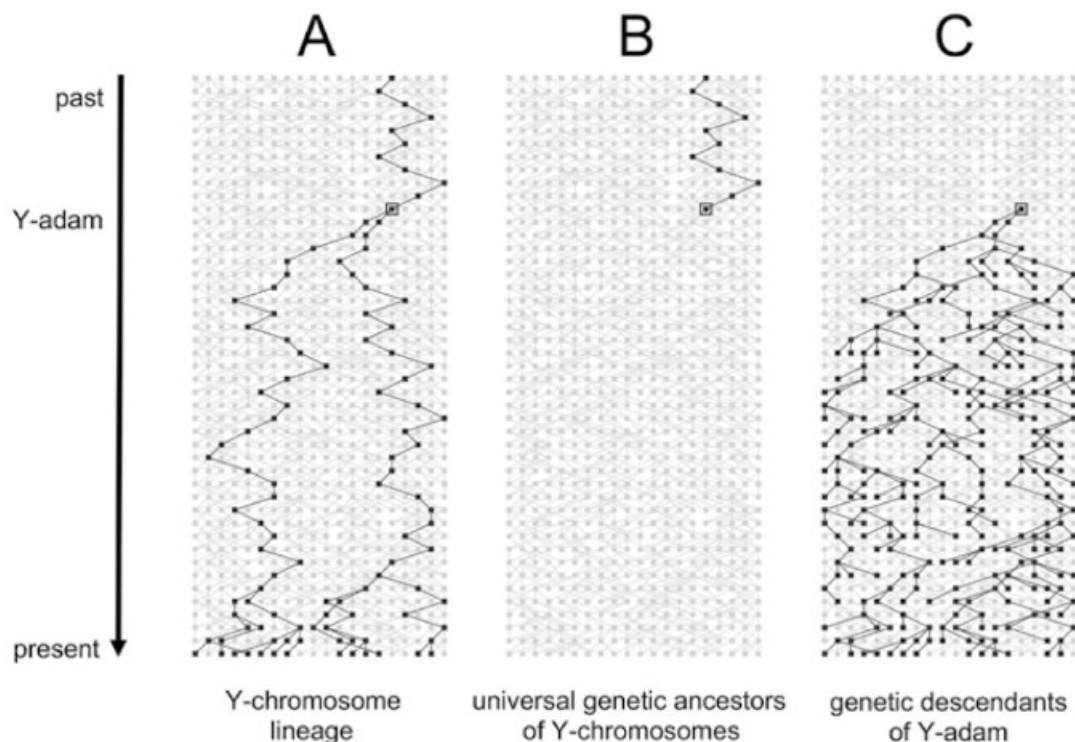

Figura 3.3.

Cromosomul Y Adam (Y-adam) este cel mai recent strămoș genetic al tuturor cromozomilor Y observați în populațiile de astăzi. Diagramele arată o populație de indivizi de-a lungul timpului, cu părinții conectați la copii. (A) Este evidențiat istoricul tuturor cromozomilor Y din prezent, cu Y-adam marcat cu un pătrat. Prezența lui Y-adam nu indică o populație mică, deoarece ne așteptăm să găsim un Y-adam chiar și atunci când există o populație mare. (B) Toți bărbații din descendența patrilineară a lui Y-adam sunt, de asemenea, strămoșii universali ai tuturor mitocondriilor actuale și sunt marcați. Y-adam nu este unicul strămoș comun al tuturor cromozomilor Y; există și alții. (C)

Indivizii care își moștenesc cromozomii Y de la Y-adam sunt marcați. Chiar și cu o singură generație înapoi în timp, cromozomul Y Adam nu mai este strămoșul tuturor. Adam cromozomial Y este doar strămoșul genetic al oamenilor și, cu doar o generație în urmă, el nu mai este strămoșul comun universal al tuturor.

Chiar și într-o populație care provine genetic dintr-un singur cuplu, fără persoane din afara Grădinii, este extrem de puțin probabil ca Mt-eve și Y-adam să fie cuplul progenitor (fig. 3.4B). Acest ultim punct răspunde la o obiecție comună. Unii susțin că analiza presupune că noi provenim dintr-o populație mai mare, iar eliminarea acestei ipoteze ar schimba analiza. Această afirmație este falsă. Chiar dacă am fi apărut cu toții dintr-un singur cuplu, fără persoane din afara Grădinii, se observă aceleași modele.

Ar fi putut Mt-eve și Y-adam să fi trăit în același timp și să fi fost un cuplu împerecheat? Șansele ca acest lucru să se întâmple sunt extrem de improbabile, indiferent dacă provenim dintr-o populație (fig. 3.4A) sau dintr-un singur cuplu (fig. 3.4B). În primul rând, ar fi trebuit să trăiască în aceeași perioadă de timp. În cadrul acelei perioade de timp, ar trebui să fie, de asemenea, un cuplu împerecheat. Aceste concluzii nu sunt ipoteze în modelare și sunt modele vizibile, indiferent dacă întreaga populație provine genetic sau nu dintr-un singur cuplu.

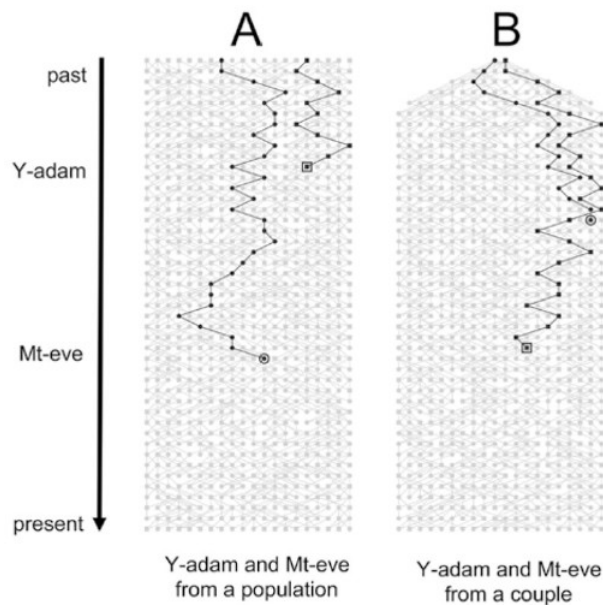

Figura 3.4.

Dacă se elimină ipoteza populației mari, nu se schimbă nimic. În aceste simulări, afișăm strămoșii universali ai tuturor cromozomilor mitocondriali și Y. Indiferent dacă provenim dintr-o populație (A) sau dintr-un singur cuplu (B), este foarte puțin probabil ca Y-adam și Mt-eve să fie un cuplu împerecheat la originea noastră. Cu toate acestea, alți strămoși universali de-a lungul fiecărei linii genealogice ar putea fi un cuplu împerecheat în trecutul nostru.

Apare o altă problemă. Y-adam și Mt-eve iau în considerare doar o cantitate infimă din datele disponibile. Mt-eve este cel mai recent strămoș genetic comun al ADN-ului mitocondrial, aproximativ 0,0005% din genom. Y-adam este cel mai recent strămoș genetic comun al ADN-ului cromozomal Y, aproximativ 1,9% din genom. Ce se întâmplă cu restul genomului, peste 98% din el? Fiecare parte a genomului are un strămoș comun genetic diferit, iar întregul set de date trebuie examinat pentru a înțelege când și unde a apărut sau nu un cuplu de progenitori genetici. Analizând toate datele, dacă nu există oameni în afara Grădinii, Adam și Eva par a fi excluși în mod solid de către date mai recent decât acum cinci sute de mii de ani. Dacă ne întoarcem în trecut, dovezile sunt mai slabe, dar tot ar putea exclude un Adam și o Eva, dacă vrem să-i înțelegem ca progenitori genetici, fără oameni în afara Grădinii.

Din aceste motive și nu numai, Mt-eve și Y-adam nu sunt Adam și Eva din *Scriptură*, chiar dacă nu au existat oameni în afara Grădinii. Nu există niciun motiv pentru a crede că ei sunt Adam și Eva, chiar dacă există într-adevăr un cuplu străvechi de progenitori genetici (fig., 3.4B). Y-adam și Mt-eve sunt, de fapt, o publicitate foarte eficientă pentru un detaliu obscur al istoriei genetice, chiar dacă această publicitate este înșelătoare. Chiar dacă am fi apărut genetic dintr-un singur cuplu, Mt-eve și Y-adam nu sunt acest cuplu progenitor. Ei sunt, în schimb, o pereche de străini, care cel mai probabil au trăit în milenii diferite și a căror identitate se schimbă odată cu trecerea timpului. Ei sunt persoanele spre care se îndreaptă telescopul genetic, alături de alte câteva persoane, dar nu există niciun motiv pentru a crede că ei sunt Adam și Eva din *Scriptură*.

IPOTEZA GENEALOGICĂ

Ipoteza genealogică susține că Adam și Eva sunt strămoșii genealogici universali. Nu este necesar ca ei să fie strămoșii noștri genetici. Aceasta nu este o scăpare prea inteligentă derivată din înțelegerea științifică modernă. Mai degrabă, strămoșii genealogici reprezintă o întoarcere la o lectură mai tradițională a Genezei, care nu are cum să vorbească despre ADN.

În primul rând, afirmațiile istorice din teologie sunt înțelese folosind înțelesurile obișnuite ale cuvintelor, în concordanță cu înțelegerea cu mult înainte de apariția științei moderne. *Scriptura*

discută despre strămoși, înregistrând adesea genealogii, dar tace cu desăvârșire despre ADN. Autorii antici nu fac nicio mențiune despre dublul helix sau despre genom.

În al doilea rând, toate afirmațiile despre ADN și Adam și Eva care apar în teologie sunt, prin urmare, inferențe, nu afirmații directe ale *Scripturii*. Inferența că Adam și Eva sunt strămoșii noștri genetici universali depinde de presupunerea, adesea tacită, că nu există oameni în afara Grădinii. Ipoteza genealogică, însă, pornește de la presupunerea opusă, astfel încât deducția că Adam și Eva sunt strămoșii noștri genetici nu este valabilă. La început, nu știm dacă ei sunt sau nu strămoșii noștri genetici. *Scriptura* nu ne spune într-un fel sau altul.

Din aceste două motive, ipoteza genealogică afirmă că Adam și Eva sunt strămoșii noștri genealogici universali, dar nu neapărat strămoșii noștri genetici universali. Dacă scopul nostru ar fi să infirmăm relatarea tradițională, am trece cu vederea distincția dintre strămoșii genetici și genealogici. Pentru a infirma existența unui Adam și a unei Eve istorice, o carte recentă îi definește ca fiind strămoșii noștri genetici, care ne-au transmis ADN-ul tuturor [14]. Tradiționaliști precum Wayne Grudem s-au grăbit să obiecteze; acesta este un simulacru al poziției lor [15]. Adam și Eva nu trebuie neapărat să fie strămoșii noștri genetici. *Scriptura* și teologia nu menționează ADN-ul. Genealogia contează în această chestiune teologică, nu genetica. Insistând altfel, se impune un simulacru anacronic asupra textului.

Întrebări teologice importante vor apărea cu privire la oamenii din afara Grădinii. Îi exclude *Scriptura* sau teologia? Care este semnificația teologică a strămoșilor dacă nu este genetică?

Cu toate acestea, aceste întrebări nu fac parte din analiza științifică; ele vor fi analizate mai târziu.

NOTE

1. A se vedea apendicele online 3,
2. A se vedea, de exemplu, Scot McKnight și Dennis R. Venema, *Adam and the Genome* (Grand Rapids: Brazos, 2017); F. J. Ayala et al., "Molecular Genetics of Speciation and Human Origins," *Proceedings of the National Academy of Sciences* (Dordrecht: Springer Netherlands, 2014), 1235-56, https://doi.org/10.1007/978-94-007-7654-8_38.
3. Charles H. Bennett. "Demons, Engines and the Second Law" (Demoni, motoare și a doua lege), *Scientific American*. Noiembrie 1987, 108-16 <https://doi.org/10.1038/scientificamerican1187-108>.
4. Urmându-l pe Wayne Grudem, am mai notat: "Este posibil ca "coasta" să fi fost însoțită de alte substanțe materiale luate din trupul lui Adam, deoarece Adam însuși spune: "Acesta este în sfârșit os din oasele mele și carne din carnea mea" (Geneza 2:23). Argumentul meu general nu este afectat de această diferență". Wayne Grudem, "Theistic Evolution Undermines Twelve Creation Events and Several Crucial Christian Doctrines," în *Theistic Evolution: A Scientific, Philosophical, and Theological Critique*, Ed. J. P. Moreland și alții (Wheaton, IL: Crossway, 2017), 785-837.
5. Georges Bonani și alții, "Radiocarbon Dating of Fourteen Dead Sea Scrolls", *Radiocarbon* 34 (1992): 843-49.
6. William D. Edwards, Wesley J. Gabel și Floyd E. Hosmer, "On the Physical Death of Jesus Christ", *JAMA* 255 (1986): 1455, <https://doi.org/10.1001/jama.1986.03370110077025>.
7. Rebecca L. Cann, Mark Stoneking și Allan C. Wilson, "Mitochondrial DNA and Human Evolution", *Nature* 325 (1987): 31-36, <https://doi.org/10.1038/325031a0>.
8. Jim Wainscoat, "Out of the Garden of Eden", *Nature* 325 (1987), <https://doi.org/10.1038/325013a0>.
9. Davidson a discutat și despre posibile date mai timpurii, dar care necesită rate de mutație genetică mai rapide decât cele observate astăzi. Gregg Davidson. "Genetica, Nephilimii și istoricitatea lui Adam". *Perspectives on Science and Christian Faith* 67 (2015): 24-34; a se vedea și Andrew Ter Em Loke. "Reconciling Evolution and Biblical Literalism: A Proposed Research Program". *Teologie și știință* 14 (2016): 160-74, <https://doi.org/10.1080/14746700.2016.1156328>.
10. John K. Pace și Clidric Feschotte, "The Evolutionary History of Human DNA Transposons: Evidence for Intense Activity in the Primate Lineage", *Genome Research* 17 (2007): 422-32,

<https://doi.org/10.1101/gr.5826307>.

11. Rebecca L. Cann, Mark Stoneking și Allan C. Wilson. "*Mitochondrial DNA and Human Evolution*", *Nature* 325 (1987): 31-36, <https://doi.org/10.1038/325031a0>.

12. Jim Wainscoat, "Out of the Garden of Eden", *Nature* 325 (1987), <https://doi.org/10.1038/325013a0>.

13. Monika Karmin și alții, "*A Recent Bottleneck of Y Chromosome Diversity Coincides with a Global Change in Culture*", *Genome Research* 25 (2015): 459-66, <https://doi.org/10.1101/gr.186684.114>.

14. Scot McKnight și Dennis R. Venema, *Adam și genomul: Citind Scriptura după știința genetică* (Grand Rapids: Brazos, 2017).

15. Wayne Grudem, "*Theistic Evolution Undermines Twelve Creation Events and Several Crucial Christian Doctrines*," în *Theistic Evolution: A Scientific, Philosophical, and Theological Critique*, Ed. J. P. Moreland și alții (Wheaton, IL: Crossway, 2017), 785-837; S. Joshua Swamidass, "Theistic Evolution: A Scientific, Philosophical and Theological Critique", *Themelios* 43(2018).

CAPITOLUL PATRU

STRĂMOȘII TUTUROR CELOR DE ASTĂZI

Conform ipotezei noastre, Adam și Eva trebuie să fie "strămoșii tuturor" până la "marginile pământului", cel puțin din anul 1 d.Hr. încoace. Descendenții lor s-au încrucișat cu oamenii din afara Grădinii. Constrâng dovezile unde sau când ar fi putut trăi?

Strămoșii genetici par să impună constrângeri puternice asupra răspunsului nostru. Cei mai recentți strămoși genetici comuni ai noștri, cum ar fi Adam din cromozomul Y și Eva mitocondrială, se află în trecut de peste o sută de mii de ani. Cu toate acestea, este o eroare consecventă să credem că aceste date vechi demonstrează că strămoșii noștri comuni au fost doar în trecutul antic [1]. Dacă ne referim la strămoși în sens genealogic, găsim un alt răspuns. Ar putea un singur cuplu să se numere printre strămoșii tuturor oamenilor, în trecutul recent? Răspunsul este da. **Există mulți strămoși genealogici universali în trecutul nostru, fiecare în parte, din care descindem cu toții.** Acești adami genealogici și aceste eve genealogice [2] sunt susceptibile de a apărea cu doar câteva mii de ani în urmă. Ei continuă până în timpuri străvechi. **Strămoșii universali nu apar prin noroc sau miracole. Ne așteptăm ca ei să apară peste tot. Doi dintre ei ar putea fi un anumit cuplu din Orientul Mijlociu, numit Adam și Eva în Scriptură și din care descindem cu toții.**

Ce este, așadar, știința strămoșilor genealogici? Este (în mod paradoxal) un subdomeniu al geneticii populațiilor care studiază modul în care arborele genealogic, denumit și "pedigree", interacționează cu strămoșii genetici. Nu putem vizualiza în mod direct relațiile genealogice din trecut, dar putem secvenția ADN-ul. Înțelegerea modului în care genetica este modelată de relațiile genealogice ne ajută să determinăm ce ne spun și ce nu ne spun datele genetice despre trecutul nostru.

ISTORIA ȘTIINȚEI GENEALOGICE

În 1886, Henry Kendall a distribuit un articol, pe care mai târziu l-a extins într-o carte, *The Kinship of Men* (Înrudirea oamenilor): *An Argument from Pedigrees; or, Genealogy Viewed as a Science* (1888) [3]. Folosind o serie de argumente matematice, analiza lui Kendall privind ascendența genealogică a fost în esență corectă. El a meditat asupra implicațiilor teologice, sociale și politice. **Kendall susținea că toți oamenii din toate rasele aveau strămoși comuni recentți, legându-ne într-o singură rasă comună.** Cu toate acestea, lucrarea sa a căzut în obscuritate, neîntrând niciodată în literatura științifică. Cumva, intuiția lui Kendall a fost uitată, pentru a fi redescoperită doar peste un secol mai târziu.

În 1999, Joseph T. Chang a publicat o lucrare într-o revistă de probabilități [4]. În această lucrare, Chang a prezentat aceleași descoperiri surprinzătoare, de data aceasta având în vedere genetica. Se pare că strămoșii genealogici comuni apar mult mai recent decât strămoșii genetici. **Pentru populația umană, strămoșii comuni genetici apar cu peste o sută de mii de ani în urmă, în trecut. Cu toate acestea, s-a calculat că strămoșii comuni genealogici apar abia acum șapte sute de ani. Cu puțin mai în urmă, toți avem același set de strămoși.**

Constatarea a fost atât de izbitoare și surprinzătoare încât revista a organizat o discuție ca răspuns la articol [5]. Toată lumea a fost de acord că matematica lui Chang se baza pe un model simplificat al populației umane, fără bariere geografice sau bariere realiste în calea încrucișării. Data la care strămoșii universali ar fi apărut ar fi mai departe în trecut. Cu toate acestea, premisa de bază a concluziilor lui Chang era corectă. În 2004, Richard Dawkins a explicat concluziile lui Chang din 1999 în *The Ancestor's Tale* (Povestea strămoșilor) [6]. El omite estimarea momentului exact în care ar putea apărea un strămoș universal, scriind,

Dacă mergem suficient de departe în trecut, strămoșii tuturor sunt comuni. Toți strămoșii tăi

sunt ai mei, oricine ai fi, și toți strămoșii mei sunt ai tăi. Nu doar aproximativ, ci la propriu. Acesta este unul dintre acele adevăruri care, la reflecție, se dovedește a nu avea nevoie de dovezi noi.

Un scriitor științific independent a făcut deja un pas mai departe. În 2002, Steve Olson a fost autorul cărții *Mapping Human History* (Cartografierea istoriei umane) [7]. Olson a făcut, de asemenea, referire la lucrarea lui Chang, dar a făcut un pas mai departe, susținând că noi toți, în realitate, am avut un strămoș comun cu doar două-trei mii de ani în urmă. Lucrarea originală a lui Chang a modelat un model simplificat al populației umane, care se poate aplica sau nu la complexitatea lumii reale a istoriei umane. **Olson a conchis că** aceste complexități nu au schimbat cu mult rezultatul. Toată lumea de pe glob se înrudea cu strămoși de doar câteva mii de ani în trecut. Această realitate era importantă pentru Olson. Strămoșii universali recentți afirmă unitatea întregii omeniri. El a susținut, în mod corect, că o mare parte din ceea ce înțelegeam despre rasă era naiv, o iluzie care nu își avea rădăcinile în biologie. Olson explică modul în care risipirea acestei iluzii a ajuns să îi modifice înțelegerea rasei:

La fel ca mulți oameni, obișnuiam să împart oamenii în grupuri pe care le consideram destul de distincte, atât ca entități istorice, cât și biologice. După ce am scris această carte, îmi dau seama acum cât de strâns legați sunt oamenii între ei. Noi sortăm oamenii în categorii și apoi încercăm să justificăm aceste distincții prin biologie. Dar distincțiile se află în capul nostru, nu în genele noastre [8].

Știința confirmă noua înțelegere a lui Olson despre rasă. Cu toate acestea, legitimitatea datei specifice pe care Olson a înaintat-o era încă incertă. Lucrarea lui Chang nu a modelat istoria umană suficient de bine pentru a fi precisă din punct de vedere numeric.

Olson a făcut echipă cu Chang pentru a studia mai departe ascendența genealogică. Împreună cu un student absolvent, au realizat simulări la scară largă ale istoriei umane care includeau bariere geografice. În cadrul zonelor geografice, populațiile au fost împărțite în triburi mai mici. Estimările cunoscute ale mărimii populației din trecut au fost folosite pentru a fixa dimensiunile populației în cadrul simulării. Accesul la diferite zone geografice s-a deschis în conformitate cu istoria cunoscută. În aceste simulări au fost modelate persoane individuale, miliarde de persoane, iar software-ul pe care l-au scris a ținut evidența părinților, copiilor, soțului/soției, precum și a datelor de naștere și deces.

Aceștia au suprapus simularea împotriva ancestralității comune recente (fig. 4.1).

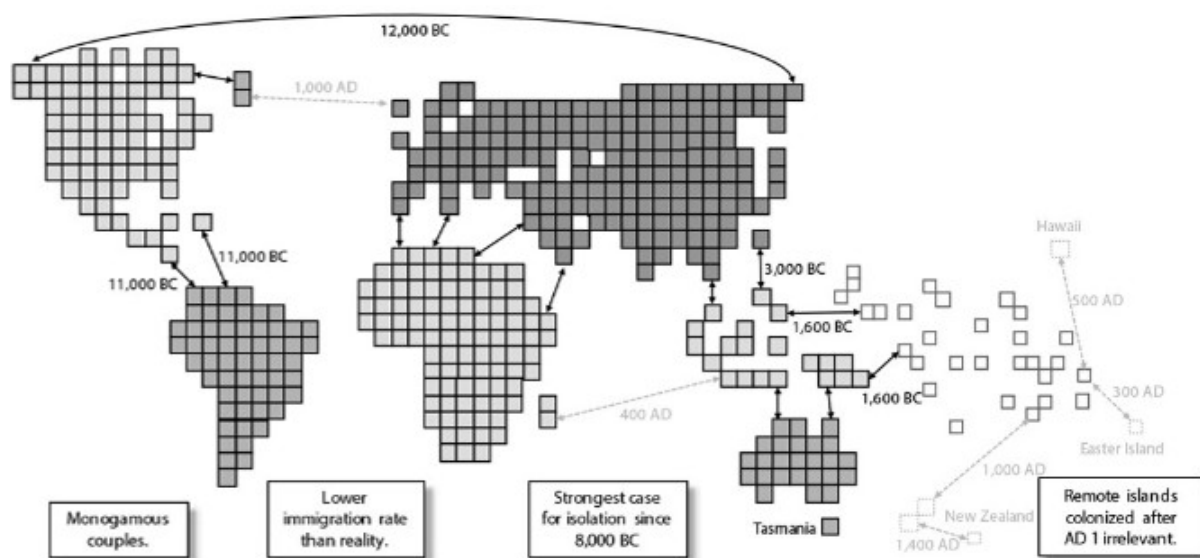

Figura 4.1.

Simularea strămoșilor universali pe o hartă a lumii. Strămoșul comun universal a fost studiat atât

analitic^a, cât și prin simulări^b. Un studiu publicat în 2004 în Nature a simulat istoria lumii pe harta lumii prezentată aici. Fiecare pătrat reprezintă o țară cu multe "orașe". Cantități mici de migrație au fost suficiente pentru ca strămoșii universali să apară în aproximativ trei mii de ani. Săgețile arată câteva dintre rutele de migrație folosite în cadrul simulării, etichetate cu anul în care sunt deschise. Inserțiile notează patru motive pentru care estimările din această simulare ar putea fi mai mari decât o simulare mai precisă, nu mai mici.

De exemplu, ratele de migrație și de încrucișare au fost foarte scăzute. Majoritatea oamenilor din simulare nu au părăsit niciodată comunitatea în care s-au născut. Cei care au schimbat comunitățile au făcut acest lucru doar o singură dată în timpul vieții lor. Cuplurile rămâneau împreună pe viață, fiind total monogame. Rutele comerciale, cum ar fi Drumul Mătăsii, nu au fost incluse în simulare, chiar dacă ar fi împins estimările în timpuri mai recente. Nici migrațiile mari de populație, mișcările militare și imperiile nu au fost incluse în simulare, chiar dacă și acestea ar fi împins strămoșul comun mai recent. Lucrarea originală a lui Chang a presupus că nu există bariere în calea amestecului. Această simulare a adoptat o abordare opusă, modelând bariere mult mai mari decât cele pe care le-am observat.

Care au fost rezultatele? În aceste simulări, strămoșii comuni au apărut foarte recent, corespunzând cu presupunerea lui Olson, cu doar două-trei mii de ani în urmă. În 2004, rezultatele acestor simulări au fost publicate în revista *Nature*. Aceste rezultate sunt surprinzătoare.

Editorii revistei au invitat un alt om de știință să comenteze [9], care a fost de acord cu concluziile sale și a privit cu nerăbdare la genomurile antice pentru a îmbunătăți în continuare cunoștințele noastre despre strămoșii universali. De asemenea, un mod în care evaluăm puterea unei descoperiri este observarea modului în care aceasta se comportă în timp în comunitatea științifică. Ceea ce ne sporește încrederea, rezultatele surprinzătoare ale acestui studiu *Nature* din 2004 au rămas necontestate în literatura de specialitate timp de cincisprezece ani. Mai mult, mai multe studii ulterioare ne-au făcut să înțelegem mai bine modul în care diferiți factori influențează ascendența genealogică universală.

Ca o avanpremieră a ceea ce va urma în următoarele [10] capitole, contribuția mea la această lucrare începe în 2017, când am prezentat pentru prima dată ipoteza genealogică. Apoi, într-un articol revizuit de colegi în 2018, am elaborat mai multe detalii matematice, extrapolând rezultatele la perioada de timp potrivită din trecut. Am examinat, de asemenea, stadiul actual al dovezilor în favoarea și împotriva izolării populațiilor și la ce ne-am putea aștepta în viitor. Poate cel mai surprinzător, am descoperit că nu există dovezi *pro* sau *contra* creării *de novo* a lui Adam și a Evei în cadrul unei populații mai mari [11].

Totuși, înainte de a explica acest lucru, este necesară o trecere în revistă a ceea ce se știa deja. Strămoșii genealogici universali se numără printre cele mai neintuitive fapte ale originilor umane. În acest capitol, trec în revistă patru descoperiri surprinzătoare. După cum vom vedea, (1) **strămoșii universali apar recent în trecutul nostru**; (2) această constatare este robustă, nefiind strâns dependentă de nicio ipoteză puternică; (3) **strămoșii universali sunt comuni, apărând pretutindeni**; dar (4) **cei mai mulți dintre ei sunt ascunși, fără să lase nicio dovadă a existenței lor în genomul nostru**. Deși acestea sunt fapte surprinzătoare, tot ceea ce este menționat în acest capitol este bine stabilit și agreat de către geneticienii populațiilor [12].

SURPRINZĂTOR DE RECENTE

Prima surpriză este că ascendența genealogică universală este foarte recentă. Avem strămoși

a J. Kelleher și alții, "Spread of Pedigree Versus Genetic Ancestry in Spatially Distributed Populations", *Theoretical Population Biology* 108 (2016): 1-12, <https://doi.org/10.1016/j.tpb.2015.10.008>; Joseph Lachance, "Inbreeding, Pedigree Size, and the Most Recent Common Ancestor of Humanity," *Journal of Theoretical Biology* 261 (2009): 238-47, <https://doi.org/10.1016/j.jtbi.2009.08.006>; Chang, "Recent Common Ancestors".

b Douglas L. T. Rohde, Steve Olson și Joseph T. Chang, "Modelling the Recent Common Ancestry of All Living Humans", *Nature* 431 (2004): 562-66, <https://doi.org/10.1038/nature02842>; Douglas L. T. Rohde, "On the Common Ancestors of All Living Humans", lucrare nepublicată, 11 noiembrie 2003, <https://tedlab.mit.edu/~dr/Papers/Rohde-MRCA-two.pdf>.

comuni din punct de vedere genetic în trecutul îndepărtat, în urmă cu peste o sută de mii de ani. Cu toate acestea, cel mai recent strămoș genealogic universal (MRUGA) al tuturor oamenilor vii ar fi putut fi situat în urmă cu doar trei mii de ani [13]. Matematica din studiul lui Chang din 1999 luminează diferența. Într-un model de împerechere aleatorie, strămoșii genetici universali (cum ar fi Y-adam și Mt-eve) apar în N generații, unde N este proporțional cu mărimea populației. Dar MRUGA apare în doar $\log_2 N$ generații [14]. Pentru o populație de un milion de persoane, strămoșii universali apar în aproximativ douăzeci de generații. Pentru o populație de o mie de ori mai mare, un miliard, strămoșii universali apar în aproximativ treizeci de generații. Dacă ne întoarcem puțin mai mult în urmă, ajungem la punctul strămoșilor identici (IAP), unde toți cei care se află în acel punct și mai vechi sunt fie strămoși ai tuturor celor care trăiesc astăzi, fie strămoși ai nimănui [15]. Ajungem la IAP în doar aproximativ $1,77 \log_2 N$ generații, adică de două ori mai puțin. Pentru o populație de un milion de locuitori, de exemplu, IAP ar fi la aproximativ 35 de generații. Folosind un timp de generație de douăzeci și cinci de ani, acest lucru se întâmplă cu mai puțin de 900 de ani în urmă.

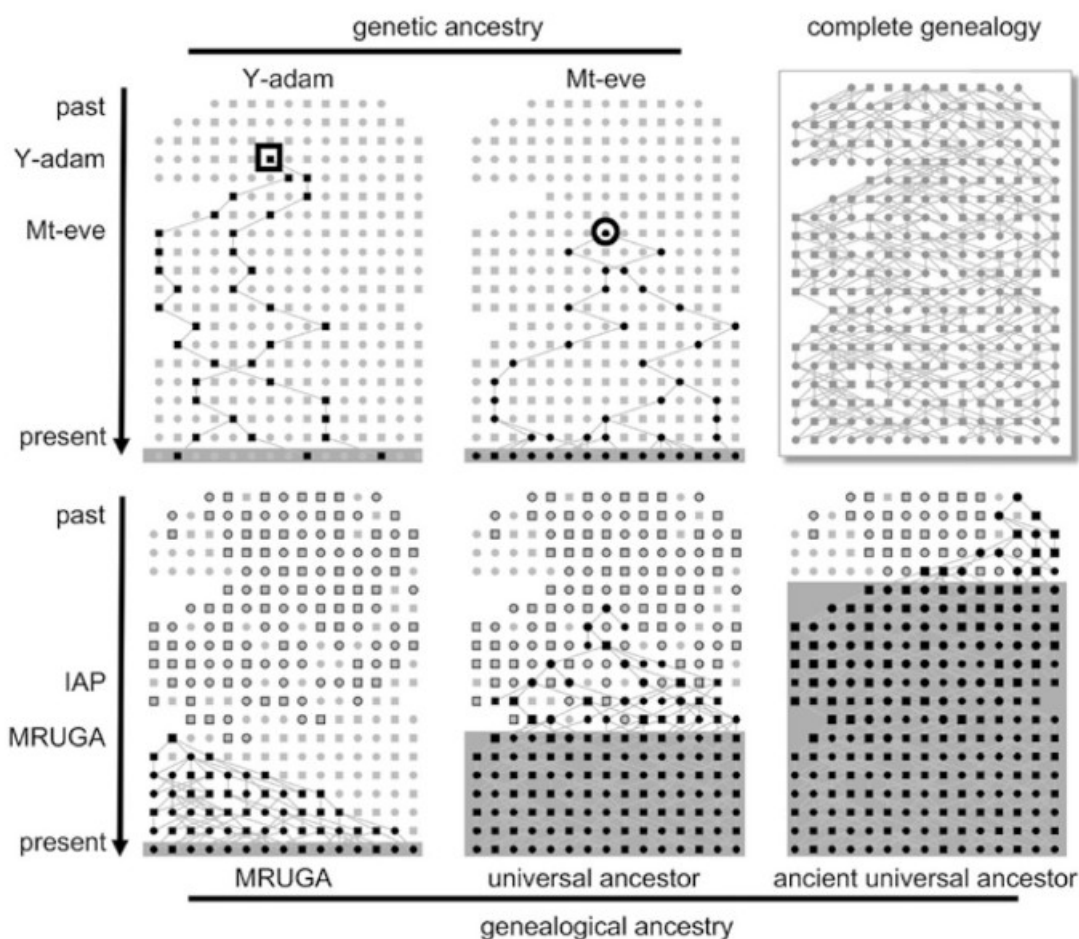

Figura 4.2.

Contrastul dintre ascendența genetică și cea genealogică. Panoul din dreapta sus prezintă genealogia completă a populației, cu bărbați (pătrate) și femei (cercuri) conectați la copiii lor (linii). Panourile din stânga sus și din mijloc arată două strămoșii genetice diferite (negru), care converg către strămoși diferiți, Y-adam (pătrat mare) și Mt-eve (cerc mare). Panourile de jos arată liniile genealogice (negru) a trei strămoși universali diferiți, umbrind cu gri generațiile ale căror strămoși universali sunt. Fiecare individ cu o margine neagră este un strămoș universal al tuturor celor din prezent.

Ne putem crea o intuiție în legătură cu acest lucru comparând populația totală de pe Pământ cu numărul de strămoși la care ne așteptăm folosind un calcul naiv. Mergând înapoi în fiecare

generație, avem doi părinți, apoi patru bunici, apoi opt străbunici; numărul strămoșilor pare să crească exponențial pe măsură ce ne întoarcem în trecut. Cu toate acestea, dimensiunea populației din generațiile trecute fie rămâne relativ constantă în mare parte din paleoistorie, fie scade exponențial în ultimii zece mii de ani.

De exemplu, există aproximativ 200 de generații între 10.000 și 5.000 de ani în urmă. Presupunând în mod naiv (și fals) că nu există suprapunere în arborele nostru genealogic, putem calcula numărul de strămoși în viață acum 10.000 de ani din populația de acum 5.000 de ani, 18 milioane de persoane [16]; ajungem la aproximativ $2,9 \times 10^{67}$ de strămoși. Aceasta reprezintă mai mulți strămoși decât numărul de stele din universul vizibil. Cu toate acestea, în urmă cu 10.000 de ani erau doar 2 milioane de oameni în viață. Cum este posibil acest lucru? Raportul dintre populația estimată și cea cunoscută este de $1,5 \times 10^{61}$. Iată de câte ori sunt numărați de două ori strămoșii la 10.000 de ani în acest calcul naiv, și este un număr astronomic de ori.

Cum putem reconcilia această diferență între estimarea naivă și realitate? Foarte repede, toate genealogiile noastre încep să se "prăbușească" prin împărțirea a tot mai mulți strămoși identici [17]. Acesta este motivul pentru care calculul naiv se dublează atât de mult. Nu a luat în considerare faptul că suntem cu toții înrudiți unii cu alții, în mai multe moduri. Această prăbușire a arborelui nostru genealogic în același arbore mare este cea care dă naștere strămoșilor universali. Pe măsură ce ne întoarcem în timp, primul strămoș genealogic universal apare rapid. Într-un model de împerechere aleatorie, acest grad ridicat de numărare dublă dă naștere unui MRUGA în aproximativ șapte sute de ani. În studiul *Nature* din 2004, MRUGA apare în doar câteva mii de ani, iar IAP este doar puțin mai vechi decât atât.

SURPRINZĂTOR DE ROBUSTĂ

A doua surpriză este că strămoșii universali apar foarte fiabil. De la studiul de referință din 2004, oamenii de știință au continuat să exploreze modul în care interacționează strămoșii genetici și genealogici. Înțelegerea diferenței dintre cele două a clarificat de ce ar trebui să se aibă încredere în aceste rezultate. **Strămoșii genetici se transmit în mod nesigur, dar strămoșii genealogici sunt consecvenți.** Acest lucru face ca ascendența genealogică să fie mai ușor de prezis. Aceasta apare în mod robust, cu mult mai puțină incertitudine decât ascendența genetică.

O imagine vizuală ar putea fi de ajutor. **Strămoșii genetici se răspândesc slab, ca o picătură de colorant care se difuzează într-o cană cu apă.** ADN-ul transmis de la un strămoș se diluează pe măsură ce se răspândește încet de la punctul său de plecare. În schimb, ascendența genealogică se răspândește ca o explozie, într-o reacție în lanț care nu se diluează, ci doar crește. Numărul de persoane aduse într-o descendență genealogică crește într-un ritm din ce în ce mai mare pe măsură ce trece timpul. Anumiți factori pot încetini sau grăbi ritmul exploziei, dar, în orice caz, explozia se va răspândi în continuare foarte repede. Un set de simulări pe o hartă bidimensională demonstrează această diferență. Strămoșii genetici se răspândesc sub forma unui val care se disipează, care încetinește cu timpul și dispăre, la fel ca o picătură de colorant. În schimb, ca o reacție în lanț explozivă, **valul de ascendență genealogică se propagă pe hartă cu o viteză constantă, cucerind mai mult teritoriu la fiecare generație pe măsură ce se răspândește** [18]. Numărul descendenților genealogici crește exponențial, culegând numere tot mai rapid cu timpul. Toate acestea au loc în cadrul unei simulări care nu include migrația între locuri îndepărtate. **Migrația la distanțe mari accelerează și mai dramatic răspândirea strămoșilor genealogici.**

Acest model se menține pe măsură ce se include o mai mare complexitate în simulări. Atunci când migrația este limitată la geografia idealizată a unui graf (un set de noduri conectate între ele prin muchii), timpul până la strămoșii universali crește cu un factor constant care depinde doar liniar de dimensiunea grafului [19]. Mai mult, timpul până la strămoșii universali nu depinde de ratele mari de migrație între nodurile din graf; mai puțin de un singur migrant pe generație în trecutul îndepărtat produce în mod robust strămoși universali recenți [20]. De asemenea, creșterea consangvinizării crește timpul până la strămoșilor universali cu un factor mic și constant [21]. Diferiți factori pot crește sau scădea timpul până la strămoșii universali, dar nu cu mult.

Cum se extrapolează aceste modele simplificate la simulări mai realiste ale istoriei umane?

După cum am discutat deja, *Nature* din 2004 a simulat strămoșii oamenilor din zilele noastre de pe tot globul. Această simulare a luat în considerare mai mulți factori. Simularea a avut loc pe o hartă a lumii. Căile de migrație s-au deschis la date compatibile cu ceea ce se știe despre istoria lumii. În regiunile locale, populațiile au fost împărțite în grupuri care s-au încrucișat mai rar. Surprinzându-i chiar și pe experți [22], aceste bariere nu au făcut decât să tripleze sau să cvadupleze timpul până la ancestralitatea universală față de cei șapte sute de ani calculați în primul calcul al lui Chang. Cu niveluri scăzute de migrație, strămoșii universali ai tuturor oamenilor în viață par să apară în doar trei mii de ani. În unele simulări, aceștia apar în doar două mii de ani.

SURPRINZĂTOR DE COMUN

A treia surpriză este că strămoșii genealogici universali apar peste tot, întinzându-se până în trecutul îndepărtat. La IAP, toți cei care sunt strămoși ai oricărui dintre noi pe glob sunt, de asemenea, strămoși ai tuturor. Mulți indivizi sunt, fiecare în parte, strămoși ai "tuturor celor vii". Toți oamenii în viață descind din fiecare dintre acești strămoși universali.

Intuiția poate fi construită prin luarea în considerare a unui grup de nepoți care au același bunic. Bunicul este strămoșul lor genealogic comun, dar la fel este și fiecare strămoș al bunicului. Luând în considerare strămoșii îndepărtați pe care îi au în comun părinții lor, găsim și mai mulți strămoși genealogici. Spre deosebire de strămoșii genetici, strămoșii genealogici sunt foarte numeroși (fig. 4.2). Ei apar într-un nor brusc de indivizi care crește rapid pe măsură ce privim înapoi în timp. Toate liniile noastre genealogice diferite se prăbușesc rapid într-o singură familie.

Două dintre obiecțiile privind identificarea lui Y-adam și Mt-eve cu Adam și Eva nu se aplică strămoșilor genealogici universali. În primul rând, nu este probabil ca Y-adam și Mt-eve să fi fost un cuplu împerecheat. Ei sunt doi indivizi unici, cel mai probabil separați în timp și spațiu. În schimb, strămoșii genealogici universali sunt atât de comuni încât ne așteptăm la cupluri. Luați în considerare un bărbat monogam și un strămoș genealogic universal. Partenera sa ar fi, de asemenea, un strămoș genealogic universal. Nu există niciun motiv să ne îndoim că până și cei mai recenti strămoși genealogici universali au inclus multe cupluri.

În al doilea rând, Y-adam și Mt-eve cel mai probabil nu au trăit în Orientul Mijlociu, ci probabil au trăit în nordul Africii. Cu toate acestea, strămoșii genealogici universali apar peste tot. Ei nu se limitează la o singură zonă geografică. Indiferent ce observăm în datele genetice, strămoșii genealogici universali sunt așteptați oriunde am putea crede că Adam și Eva ar fi trăit.

Ubicuitatea strămoșilor genealogici universali ridică o nouă obiecție. Dacă strămoșii universali sunt atât de comuni, ei nu sunt speciali; atunci de ce i-am asocia pe Adam și Eva cu un strămoș universal? Acest lucru nu are în vedere scopul cercetării noastre. Noi testăm o ipoteză cu ajutorul dovezilor. Adam și Eva nu ar fi speciali doar pentru că sunt strămoși universali, ci din alte motive. În ipoteza noastră, Adam și Eva nu sunt remarcabili datorită unei biologii unice sau din alte motive științifice. Ei sunt din aceeași specie biologică cu toți cei din afara Grădinii. Abraham Lincoln, Albert Einstein, Rosalind Franklin și Martin Luther King Jr. sunt cu toții speciali, dar nu datorită genomului lor. În același mod, orice lucru special la Adam și Eva ar apărea din alte motive decât genomul lor.

SURPRINZĂTOR DE ASCUNS

A treia surpriză este că relațiile genealogice sunt de obicei nedetectabile în datele genetice. Același lucru este valabil și în cazul strămoșilor genealogici universali. Strămoșii detectabili trebuie (1) să transmită ADN la cel puțin unii descendenți care trăiesc până în prezent și (2) acest ADN trebuie să poată fi identificat ca provenind de la ei.

Cu toate acestea, strămoșii genealogici din trecutul îndepărtat nu sunt decât rareori strămoși genetici; de obicei, ei nu lasă urmașilor lor niciun ADN [23]. După cum explică un studiu, strămoșii de obicei universali sunt fantome genetice care lasă ADN doar unora dintre urmașii lor, nu tuturor. Mulți dintre strămoșii noștri sunt super-fantome genetice "care sunt simultan (i) strămoși genealogici ai fiecăruia dintre indivizii din prezent și (ii) strămoși genetici ai niciunuia dintre

indivizii din prezent" [24]. Chiar și atunci când ne lasă ADN, de obicei nu putem identifica acest ADN cu anumite persoane din trecut. Majoritatea genomurilor noastre sunt identice cu ale altor oameni, chiar dacă moștenim ADN din surse diferite.

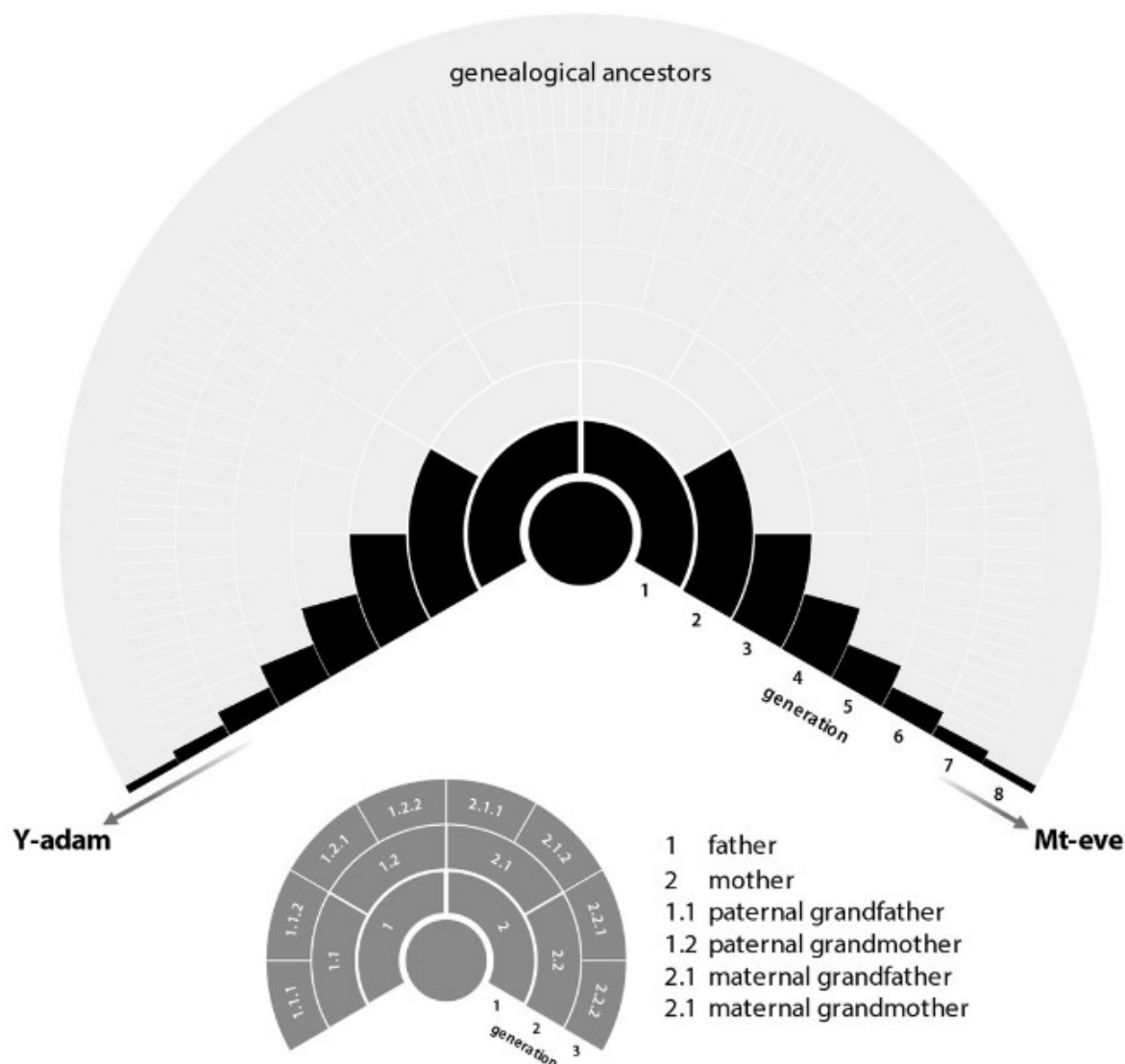

Figura 4.3.

Y-adam și Mt-eve urmăresc doar un subset al strămoșilor noștri genealogici. În această figură, este afișată ascendența unui singur individ (cercul central). De obicei, cercurile sunt femeii, dar aici este vorba de un bărbat. Fiecare cochilie care se deplasează spre exterior reprezintă o generație diferită. Prima generație înapoi are doi strămoși, apoi patru, opt, șaisprezece și așa mai departe. La fiecare generație, există un singur strămoș pe linia care duce la Y-adam și încă un strămoș pe linia care duce la Mt-eve. Restul strămoșilor sunt invizibili pentru ADN-Y și ADN-Mt.

ADN-ul strămoșilor individuali se pierde rapid la fiecare generație (fig. 4.4). Ne putem construi o intuiție despre acest lucru comparând numărul de strămoși genetici și genealogici la fiecare generație, g . Așa cum am discutat deja, mergând înapoi în timp, numărul strămoșilor noștri crește exponențial: doi, patru, opt și așa mai departe, în funcție de 2^g . Genomul nostru are o lungime de miliarde de baze, dar aceste baze sunt grupate într-un număr mult mai mic de bucăți. Începem cu 47 de cromozomi (inclusiv ADN mitocondrial), fiecare dintre aceștia fiind o singură bucată de ADN. Mergând înapoi în fiecare generație, un proces numit "recombinare" amestecă cromozomii într-un mod care crește numărul de "bucăți" ale genomului nostru cu aproximativ 60,

astfel încât există aproximativ 47 + 60^e de bucăți ale genomului nostru pe măsură ce ne deplasăm înapoi în timp.

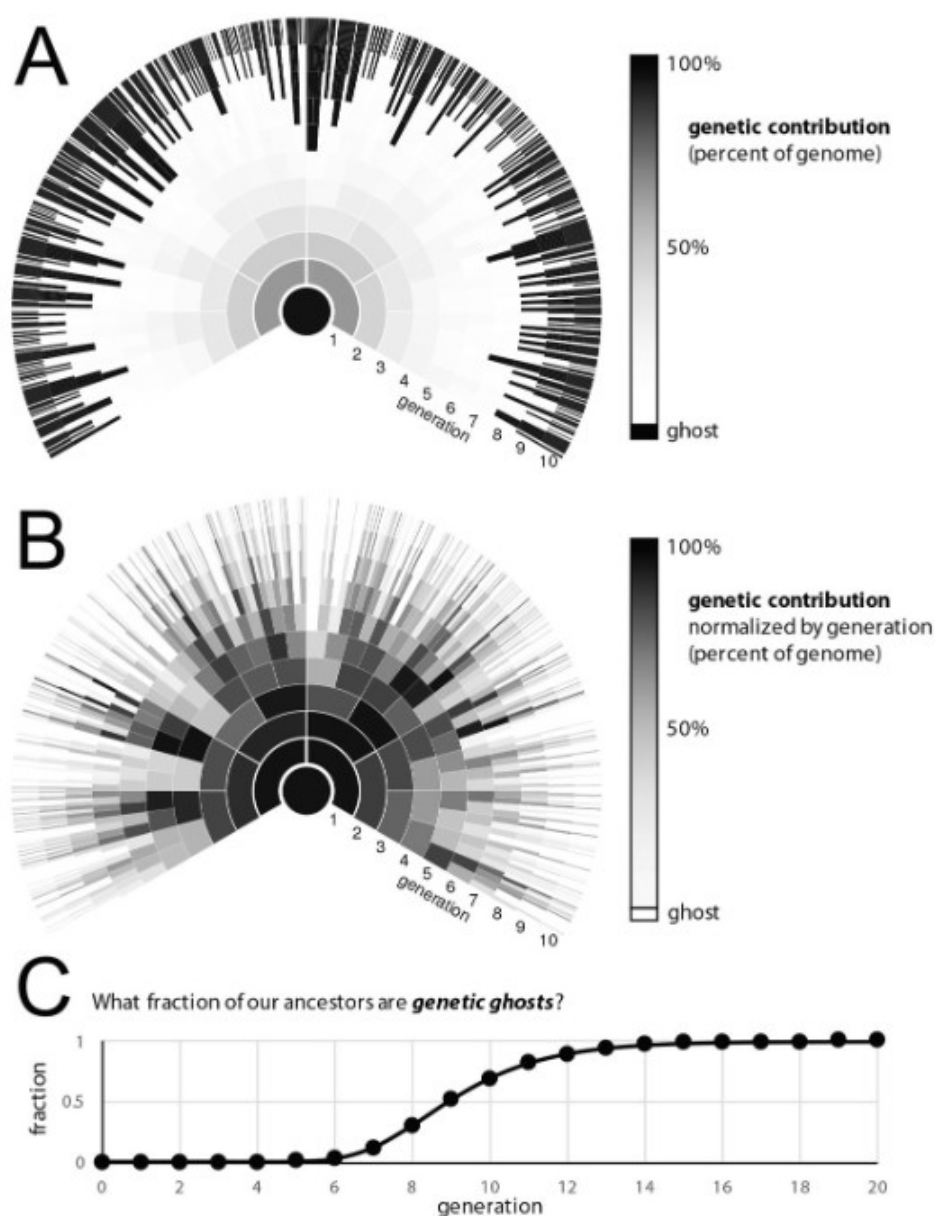

Figura 4.4.

Fantomele genetice apar rapid în trecutul nostru. În această figură, este afișată ascendența unui singur individ (cercul central). Fiecare cochilie care se deplasează spre exterior reprezintă o generație diferită. Prima generație înapoi are doi strămoși, apoi patru, opt, șaisprezece și așa mai departe. Zece generații înapoi există 1.024 strămoși. În diagrama de sus (A), fiecare strămoș este colorat în funcție de cantitatea de ADN împărtășită cu individul central. Diluându-se cu fiecare generație înapoi, nuanța devine mai deschisă la fiecare generație. În curând apar fantomele genetice, colorate în negru pentru a le face clar vizibile. În diagrama de jos (B), aceleași date sunt afișate într-un mod diferit. Aici, umbrirea este scalată astfel încât cea mai mare contribuție genetică a fiecărei generații să fie colorată în negru, oferind o imagine mai clară a variației din cadrul fiecărei generații. (C) Fantomele genetice apar foarte repede. Ele sunt surprinzător de frecvente. Cu zece generații în urmă (cu doar 250 de ani în urmă), aproximativ două treimi din strămoșii individului central sunt fantome genetice.

Prin urmare, raportul dintre numărul de strămoși și numărul de bucăți ale genomului nostru

la fiecare generație este de $(47 + 60g)/2g$. Acest raport devine foarte mic foarte repede, deși nu ajunge niciodată la zero. Atunci când acest raport este mic, el corespunde aproximativ fracțiunii din strămoșii noștri care ne transmit ADN-ul în generația g . La zece generații, la doar 250 de ani în trecut, aproximativ două treimi din strămoșii noștri sunt fantome genetice. La cincisprezece generații, aproximativ 98% dintre strămoșii noștri sunt fantome genetice și doar aproximativ 2% dintre strămoși ne lasă ADN. La douăzeci de generații, în urmă cu doar 500 de ani, aproximativ 99,9% dintre strămoșii noștri sunt fantome genetice (fig. 4.3 și 4.4) și doar unul din o mie de strămoși ne lasă ADN. Aceste cifre sunt aproximative. O estimare mai bună ia în considerare încrucișările și mai multe detalii ale moștenirii genetice. Cu toate acestea, acest exercițiu ne construiește corect intuiția, arătând de ce majoritatea strămoșilor noștri sunt fantome genetice.

Acesta este un aspect extrem de important. Deoarece majoritatea strămoșilor noștri nu ne lasă niciun ADN, cu atât mai puțin ADN identificabil, relațiile genealogice sunt "practic neobservabile" în datele genetice după aproximativ cincisprezece generații [25]. Reamintim că este necesară doar o cantitate mică de migrație pentru ca strămoșii genealogici universali să apară. Nivelul scăzut de migrație străveche necesar pentru strămoșii genealogici recenți este de asemenea nedetectabil în datele genetice [26]. Un singur migrant pe generație la o populație izolată este suficient pentru a da naștere în mod fiabil strămoșilor genealogici recenți. Chiar și atunci când migranții lasă ADN, acesta nu este de obicei identificabil ca o populație diferită. Este probabil ca migranții din apropiere să aibă un ADN foarte asemănător cu cel al populației izolate. Acest lucru reduce și mai mult probabilitatea ca mici cantități de migrație să fie detectate.

Există o cantitate imensă de informații genetice în trecut. Aproape toate acestea s-au pierdut. Strămoșii genealogici sunt o caracteristică reală a lumii, care ne leagă fizic, genetic și biologic de strămoșii noștri. Cu toate acestea, de obicei, nu suntem conectați genetic în mod direct cu majoritatea strămoșilor noștri îndepărtați. Cei câțiva strămoși din trecutul nostru care ne-au transmis ADN-ul au fost câștigătorii la loterie. Desigur, oricare ar fi sursa genomului nostru, ADN-ul pe care îl primim este aproape identic cu ADN-ul altor oameni. Din acest motiv, strămoșii genealogici universali înșiși și o mare parte din migrația străveche care îi face posibili sunt neobservabili în datele genetice.

ȘTIINȚA GENETICĂ ESTE ÎNCĂ ÎN PICIOARE

Strămoșii genealogici, prin urmare, sunt surprinzători. Ea funcționează mult diferit față de strămoșii genetici (fig. 4.2). Oricât de surprinzător ar fi acest lucru, Henry Kendall a raționat corect la majoritatea acestor constatări în 1888, fiind foarte aproape de a propune el însuși un Adam și Eva genealogic [27]. Înainte ca ADN-ul să fie descoperit, Kendall ar fi putut chiar să prezică fantomele genetice [28]. El a înțeles corect că suntem cu toții o singură familie, legată pe tot globul. Calculele sale, de altfel, au fost aproape corecte, greșind cu doar un factor de doi [29]. Aceasta pare a fi o poveste foarte diferită de cea a geneticii. Totuși, niciuna dintre aceste surprize din genealogii nu contrazice în vreun fel știința genetică. Problema nu este știința genetică în sine, ci eroarea de a folosi strămoșii genetici pentru a răspunde la o întrebare distinct genealogică. Strămoșii genetici nu sunt genealogie.

Se pare că *Homo sapiens* (1) are strămoși comuni cu maimuțele mari și (2) a apărut dintr-o populație mai mare care nu a scăzut niciodată la un singur cuplu. Nimic din știința genealogică nu subminează aceste două concluzii. Dacă Adam ca individ a existat, se evită problema notorie a căsătoriilor mixte ale descendenților săi între ei; în schimb, descendenții lor s-au amestecat cu o populație mai mare de ființe compatibile din punct de vedere reproductiv. Cu toate acestea, am număra, de asemenea, printre strămoșii noștri genealogici un cuplu anume numit Adam și Eva. Ei ar fi două persoane dintre cele din care descindem cu toții, cu semnificație teologică sau istorică.

Dacă Adam a fost un anumit individ din trecutul nostru, ce s-a întâmplat cu populația "din afara grădinii"? [30] Istoria lor este pe bună dreptate și cu atenție studiată în genetică, arheologie și antropologie. Găsim dovezi puternice pentru mișcări de populație pe scară largă și amestec în istoria noastră străveche. Se spune adesea că strămoșii noștri au apărut în Africa și s-au răspândit pe tot globul, lăsând unele populații izolate pentru perioade lungi de timp. Acum este clar că strămoșii

noștri au rămas legați între ei prin încrucișări constante în timp ce se răspândeau. Da, ne-am răspândit din Africa, dar și indivizi sau grupuri au migrat în direcția opusă populațiilor mai mari [31]. Abia acum începem să descoperim o parte din istoria complexă a amestecului pe tot globul [32].

Ce adaugă știința genealogică la această descriere? Povestea completă a evoluției umane este cea a populațiilor de pe tot globul legate într-o soartă evolutivă comună prin încrucișări răspândite pretutindeni [33]. Putem vedea acum că ipoteza genealogică este mult mai plauzibilă decât ne-am fi putut imagina la început. Dacă Adam și Eva au fost oameni adevărați, foarte repede, în doar câteva mii de ani, neamul lor s-ar fi amestecat cu toți cei din afara Grădinii. Încrucișarea pe tot globul ne leagă atât genetic, cât și genealogic. Concluzia lui Chang și Olson la studiul lor de referință este poetică:

În măsura în care strămoșii sunt considerați în termeni genealogici mai degrabă decât genetici, descoperirile noastre sugerează o propunere remarcabilă: indiferent de limbile pe care le vorbim sau de culoarea pielii noastre, avem în comun strămoși care au plantat orez pe malurile fluviului Yangtze, care au domesticit pentru prima dată caii în stepele din Ucraina, care au vânat leneși uriași în pădurile din America de Nord și de Sud și care au muncit la construirea Marii Piramide a lui Khufu [34].

Suntem cu toții legați între noi în trecutul recent prin strămoși genealogici. Rasa umană este o singură familie, într-o poveste comună. Indiferent de culoarea pielii, țara de origine, etnia sau cultura noastră, suntem cu toții o singură familie. Suntem un singur sânge, o singură rasă, rasa umană.

NOTE

1. S. Joshua Swamidass, *"The Overlooked Science of Genealogical Ancestry"*, Perspectives on Science and Christian Faith 70 (2018).
2. Termenii sunt pluralizați pentru a sublinia faptul că este vorba de un grup mare de indivizi. Ei sunt cu litere minuscule pentru a sublinia faptul că nu sunt toți "Adam" și "Eva".
3. Îi sunt recunoscător lui Jonathan Burke pentru că m-a îndrumat către Kendall. Henry Kendall, *"Natural Heirship: Or, All the World Akin"*, Popular Science Monthly, ianuarie 1886, [https://en.wikisource.org/wiki/Popular_Science_Monthly/Volume_28/January_1886/Natural_Heirship: Or, All the World Akin: Henry Kendall, The Kinship of Men: An Argument from Pedigrees; or, Genealogy Viewed as a Science \(Boston: Cupples and Hurd, 1888\)](https://en.wikisource.org/wiki/Popular_Science_Monthly/Volume_28/January_1886/Natural_Heirship:_Or,_All_the_World_Akin:_Henry_Kendall,_The_Kinship_of_Men:_An_Argument_from_Pedigrees;_or,_Genealogy_Viewed_as_a_Science_(Boston:_Cupples_and_Hurd,_1888).).
4. Joseph T. Chang, *"Recent Common Ancestors of All Present-Day Individuals"*, Advances in Applied Probability 31 (1999): 1002-26, <https://doi.org/10.1239/aap/1029955256>.
5. Joseph T. Chang și alții, *"Reply to Discussants: Recent Common Ancestors of All Present-Day Individuals"* Advances in Applied Probability 31 (1999): 1036-38, <https://doi.org/10.1239/aap/1029955258>; Peter Donnelly și alții, *"Discussion: Recent Common Ancestors of All Present-Day Individuals"* Advances in Applied Probability 31 (1999): 1027-35, <https://doi.org/10.1239/aap/1029955257>.
6. Richard Dawkins, *The Ancestor's Tale* (Boston: Houghton Mifflin, 2004).
7. Steve Olson, *Mapping Human History: Genes, Race, and Our Common Origins* (Boston: Mariner Books, 2002).
8. Comunicat de presă, *Mapping Human History*, de Steve Olson, www.houghtonmifflinbooks.com/booksellers/press_release/olson/olson_mapping.pdf.
9. Jotun Hein, *"Human Evolution: Pedigree for All Humanity"*, Nature 431 (2004): 518-19, <https://doi.org/10.1038/431518a>.
10. S. Joshua Swamidass, *"A Genealogical Adam and Eve in Evolution"*, Sapientia, Carl F. H. Henry Center, 26 iunie 2017, <https://henrycenter.tiu.edu/2017/06/a-genealogical-adam-and-eve-in-evolution/>.

11. S. Joshua Swamidass, "*The Overlooked Science of Genealogical Ancestry*" Perspectives on Science and Christian Faith 70 (2018).
12. De exemplu, Graham Coop explică multe dintre conceptele din acest capitol într-o serie de bloguri din 2017. "Genealogie genetică", arhiva blogului, The Coop Lab (blog), <https://gcbias.org/category/genetic-genealogy/>.
13. Rohde, Olson și Chang, "*Modelling the Recent Common Ancestry*"; Douglas L. T. Rohde, "On the Common Ancestors of All Living Humans", lucrare nepublicată, 11 noiembrie 2003, <https://tedlab.mit.edu/~dr/Papers/Rohde-MRCA-two.pdf>.
14. Chang, "Strămoși comuni recent".
15. Punctul de strămoș identic apare în aproximativ $1,77 \log_2 N$ generații.
16. Kees Klein Goldewijk, Arthur Beusen și Peter Janssen, "Long-Term Dynamic Modeling of Global Population and Built-Up Area in a Spatially Explicit Way: HYDE 3.1", *The Holocene* 20 (2010): 565-73, <https://doi.org/10.1177/0959683609356587>.
17. Chang, "Recent Common Ancestors".
18. J. Kelleher, A. M. Etheridge, A. Veber și N. H. Barton, "Spread of Pedigree Versus Genetic Ancestry in Spatially Distributed Populations", *Theoretical Population Biology* 108 (2016): 1-12, <https://doi.org/10.1016/j.tpb.2015.10.008>.
19. Rohde, "On the Common Ancestors"; Rohde, Olson și Chang, "Modelling the Recent Common Ancestry".
20. Joseph Lachance, "Inbreeding, Pedigree Size, and the Most Recent Common Ancestor of Humanity", *Journal of Theoretical Biology* 261 (2009): 238-47, <https://doi.org/10.1016/j.jtbi.2009.08.006>.
21. Rohde, Olson și Chang, "Modelling the Recent Common Ancestry".
21. Lachance, "Consangvinizarea, dimensiunea pedigree-ului".
22. Jotun Hein, "Human Evolution: Pedigree for All Humanity", *Nature* 431 (2004): 518-19, <https://doi.org/10.1038/431518a>; Donnelly și alții, "Discussion"; Chang și alții, "Reply to Discussants".
23. Carsten Wiuf și Jotun Hein, "On the Number of Ancestors to a DNA Sequence/" *Genetics* 147 (1997): 1459-68, www.genetics.org/content/147/3/1459; Kelleher și alții, "Spread of Pedigree".
24. Simon Gravel și Mike Steel, "The Existence and Abundance of Ghost Ancestors in Biparental Populations/" *Theoretical Population Biology* 101 (2015): 47-53, <https://doi.org/10.1016/j.tpb.2015.02.002>.
25. Wiuf și Hein, "On the Number of Ancestors" (Despre numărul de strămoși).
25. Kelleher și alții, "Spread of Pedigree"; Chad D. Huff și alții, "Maximum-Likelihood Estimation of Recent Shared Ancestry (ERSA)", *Genome Research* 21 (2011): 768-74, <https://doi.org/10.1101/gr.115972.110>.
26. Michael C. Whitlock și David E. McCauley, "Indirect Measures of Gene Flow and Migration: $F_{ST}^*/(4Nm+1)$ ", *Heredity* 82 (1999): 117-25P <https://doi.org/10.1038/sj.hdv.6884960>; Jinliang Wang și Michael C. Whitlock, "Estimating Effective Population Size and Migration Rates from Genetic Samples over Space and Time," *Genetics* 163 (2003).
27. Kendall, *Kinship of Men*.
28. "Rolul său [al strămoșului] în construirea oricărei structuri umane devine rapid nesemnificativ". Kendall, *Kinship of Men*.
29. "Fiecare individ care trăiește înainte de Hristos și care are urmași, câtuși de puțin, îi are în noi." În timp ce cei mai recentți strămoși universali apar în urmă cu 2.000 de ani, punctul de strămoș identic pentru toți cei în viață era mai aproape de acum 3.000 sau 4.000 de ani. Kendall, "*Natural Heirship: Or, All the World Akin*" (Moștenirea naturală: Sau, Toată lumea este asemănătoare).
30. Aceasta este o formulare care nu necesită existența lui Adam sau a unei grădini. În schimb, se referă la cei din afara liniei unui strămoș universal.
31. M. Gallego Llorente și alții, "*Ancient Ethiopian Genome Reveals Extensive Eurasian Admixture in Eastern Africa*", *Science* 350 (2015); Jason A. Hodgson și alții, "*Early Back-to-Africa Migration into the Horn of Africa*", *PLoS Genetics* 10 (2014), <https://doi.org/10.1371/journal.pgen.1004393>.

32. Alan R. Templeton, "*Rase umane: A Genetic and Evolutionary Perspective*", American Anthropologist 100 (1998): 632-50, [https:// doi.org/10.1525/aa.1998.100.3.632](https://doi.org/10.1525/aa.1998.100.3.632).
33. Templeton, "*Human Races*"; Alan R. Templeton, "Biological Races in Humans", Studies in History and Philosophy of Biological and Biomedical Sciences 44 (2013): 262-71, <https://doi.Org/10.1016/j.shpsc.2013.04.010>.
34. Rohde, Olson și Chang, "*Modelling the Recent Common Ancestry*".

CAPITOLUL CINCI

GENEALOGIA ADAMILOR ȘI EVELOR

Strămoșii genealogici universali ai tuturor celor în viață apar cu câteva mii de ani în urmă. Acum putem începe să ne evaluăm ipoteza. Este posibil ca Adam și Eva, strămoșii noștri, să fi trăit în Orientul Mijlociu cu șase mii de ani în urmă? Care sunt intervalele de timp în care ar fi putut trăi? Deja se pare că aceasta nu este o ipoteză atât de ridicolă pe cât ne-am imaginat la început.

În mod surprinzător, distincția dintre strămoșii genetici și genealogici din studiul *Nature* din 2004 a trecut în mare parte neobservată în conversația teologică. David Opderbeck a publicat un singur articol pe blog în 2010, remarcând distincția dintre genetică și strămoșii genealogici, presupunând că strămoșii universali de la un Adam și Eva recent ar putea fi valoroși pentru teologie [1]. Jon Garvey a publicat primul dintre numeroasele articole de blog în 2011, cu propriile sale reflecții asupra modului în care această distincție ar putea fi utilă pentru teologie [2]. Mai târziu și în mod independent, Kenneth Kemp, Gregg Davidson și Andrew Loke au intuit că strămoșii genetici nu reprezintă întreaga poveste, aducând propriile contribuții la conversația teologică [3]. Din când în când, apărea instinctul de a gândi dincolo de genetică, dar acest instinct a fost în mare parte trecut cu vederea. Adesea, aceste contribuții au fost respinse în mod incorect ca variante ale poligenezei, o teorie a originilor adesea asociată cu rasismul [4].

Această grabă de a judeca a împiedicat recunoașterea și cercetarea. Unii autori din această perioadă, de exemplu, cunoșteau lucrările lui Kemp, Opderbeck și Garvey, dar excludeau menționarea strămoșilor genealogici recenți în rezumatele lor din domeniu [5]. Au fost repetate mai multe obiecții științifice și teologice, de obicei ecoul obiecțiilor împotriva poligenezei. Totuși, aceste obiecții își aveau rădăcinile într-o neînțelegere profundă atât a științei strămoșilor, cât și a tradiției monogenezei. Nu exista încă un cadru conceptual coerent care să lege între ele aceste contribuții și perspective distincte, astfel încât acestea au fost în mod incorect puse în aceeași oală cu poligeneza. Voi explica profunzimea erorii acestei comparații în următoarea parte a cărții. Totuși, așa cum ar trebui să fie deja clar, Olson și Kendall au fost amândoi personal impresionați de modul în care strămoșii genealogici universali demonstrează că poligeneza este falsă. Cu toate acestea, mitologia raselor izolate rămâne totuși puternică. Această mitologie este, poate, unul dintre motivele pentru care strămoșia universală recentă rămâne atât de contraintuitivă.

În lumina studiului *Nature* din 2004, ipoteza genealogică pare acum plauzibilă, dar mai sunt două lacune științifice care trebuie să fie depășite înainte de a fi siguri.

În primul rând, dorim ca Adam și Eva să fie strămoșii, cel puțin, tuturor celor care au trăit "până la marginile pământului" la un moment dat în trecut.

Cu toate acestea, literatura de specialitate publicată a luat în considerare doar ascendența genealogică universală a tuturor celor din prezent. Această literatură demonstrează că avem motive întemeiate să credem că au existat strămoși genealogici universali ai tuturor celor care trăiesc în prezent. Cu toate acestea, cei mai recenți dintre acești strămoși nu ar fi strămoșii tuturor celor care trăiesc, de exemplu, în anul 1 d.Hr. Cum putem extrapola aceste constatări în trecut pentru a lua în considerare strămoșii universali la o anumită dată în trecut?

În al doilea rând, estimările de până acum se referă la cel mai recent dintre toți strămoșii universali. Este vorba de un număr mic de indivizi, posibil din anumite zone ale globului și care apar doar într-o fereastră de timp îngustă din trecut. Ar fi aproape de neconceput ca Adam și Eva să facă parte din acest grup minuscul de oameni. Cu toate acestea, nimic din ipoteza noastră nu cere ca ei să fie cei mai recenți. În schimb, dorim doar ca ei să fie strămoși universali, nu neapărat cei mai recenți. Cumva, vrem să cunoaștem momentul în care majoritatea oamenilor sunt strămoșii universali ai tuturor la o dată ulterioară. Aceasta este o abordare mai conservatoare decât folosirea celei mai recente date; ea împinge orice estimare pe care o facem cu privire la momentul în care

Adam și Eva ar fi putut trăi către vremuri mai vechi. Totuși, avantajul acestei abordări este că ne oferă o estimare care nu se bazează pe noroc sau pe o intervenție miraculoasă.

Acestea sunt lacunele pe care le-am acoperit în contribuțiile mele. La mijlocul anului 2017, am expus detaliile de bază ale ipotezei genealogice, mai întâi într-o prezentare informală, apoi într-o recenzie de carte într-o revistă teologică. A devenit clar că propunerea era importantă pentru teologie, dar avea nevoie de o dezvoltare ulterioară. În martie 2018, am scris un articol, "*The Overlooked Science of Genealogical Ancestry*", într-o revistă interdisciplinară, *Perspectives on Science and the Christian Faith* [6]. Acest articol arată cum pot fi extrapolate concluziile studiului *Nature* din 2004 pentru a testa ipoteza noastră, acoperind aceste ultime lacune. Această analiză a demonstrat, în mod accidental, că nu ar exista nicio dovadă împotriva creării *de novo* a lui Adam și a Evei în cadrul unei populații. Aceasta, poate, a fost o surpriză și mai mare, după cum vom explora în curând.

DESCENDENȚI NECESARI LA ANUL 1

În literatura științifică, definim de obicei strămoșii universali în raport cu toți cei care trăiesc în prezent. Am extins acest concept pentru a lua în considerare toți strămoșii universali ai unui grup specificat de descendenți necesari din trecut. Definim *adamii genealogici* și vechii genealogici ca fiind persoanele care, fiecare în parte, reprezintă un strămoș genealogic universal al acestui grup întreg. "Strămoșii universali" pe care îi căutăm trebuie să fie un strămoș al tuturor descendenților necesari. Bineînțeles, linia genealogică a oricărui strămoș universal particular ar include, de asemenea, mult mai multe persoane decât doar descendenții necesari.

Cum ar trebui să alegem descendenții necesari? Îmi pot imagina câteva date care ar putea fi importante din punct de vedere teologic. Folosesc numere rotunjite la milenii, deoarece datele precise ar da falsa impresie de certitudine. Anul 1 este înainte de slujirea lui Isus și înainte ca Pavel să scrie *Romani*. În urmă cu aproximativ 4.000 de ani, Geneza este compilată în forma sa finală. În urmă cu aproximativ 6.500 de ani, apar primele orașe. Poate că presupunem că toți cei care erau în viață la unul dintre aceste momente au fost toți urmașii lui Adam și ai Evei. Alternativ, am putea cere strămoși la date diferite în regiuni diferite. În acest capitol, am ales ca descendenții necesari să fie toți cei care erau în viață la anul 1 d.Hr. Din motive teologice, aceasta pare a fi cea mai recentă dată permisă, după cum voi explica în următoarea parte a cărții. În funcție de momentul în care sunt plasați Adam și Eva, este posibil ca toată lumea să descindă din ei cu mult înainte de anul 1 d.Hr.

NU ESTE NEVOIE DE NOROC SAU DE MIRACOLE

În ceea ce privește descendenții necesari aleși, putem estima un interval, care se va întinde de la o dată recentă până în trecutul îndepărtat. Sarcina principală pe care o avem este să estimăm capătul recent al intervalului de date la care apar strămoșii universali.

Capătul recent al intervalului este definit de trei date critice: (1) cel mai recent strămoș genealogic universal (MRUGA), (2) punctul strămoșului aproape identic (aproape IAP) și (3) punctul strămoșului identic (IAP). Data cea mai recentă este cea a MRUGA, primul punct. Aici, primii strămoși genealogici universali apar undeva pe glob. Cea mai veche dată este cea a IAP, al treilea punct. Aici, fiecare dintre cei care lasă urmași este, de asemenea, un strămoș universal. **Singurele persoane din acest punct care nu sunt strămoși universali sunt cele care nu lasă urmași supraviețuitori.** Între aceste două date se află aproape IAP, unde aproape toți cei care sunt în viață (95-99%) și care lasă urmași sunt, de asemenea, un strămoș universal.

Care dintre aceste trei momente de timp este cel mai important pentru noi? La aproape IAP, majoritatea oamenilor de pe glob sunt strămoși individuali ai tuturor descendenților necesari. **În cadrul simulărilor, acești ultimi 2-5 procente au fost persoane născute în Australia și în America** [7]. **La aproape IAP, majoritatea oamenilor din Mesopotamia sunt strămoși universali.** Dacă Adam și Eva ar fi trăit în acest moment, sau în orice moment mai vechi, nu ar fi fost nevoie de noroc sau de miracole pentru ca ei să fie strămoșii universali ai tuturor.

CÂND APAR NEAMURILE UNIVERSALE

Prima noastră sarcină este să pornim de la descendenții necesari și să ne întoarcem înapoi pentru a determina când ar fi putut trăi strămoșii universali.

În prezent, studiul *Nature* din 2004 este singurul studiu publicat care modelează migrația, barierele geografice și structura populației.

Acest studiu estimează când au apărut strămoșii universali pentru toți oamenii care trăiesc în prezent. Primul autor a publicat, de asemenea, un studiu nepublicat și nerevizuit, cu rezultate extinse care utilizează o varietate de parametri. Aceste două studii reprezintă cele mai realiste simulări ale universalității [8]. Construind încrederea în estimări, rezultatele simulărilor au fost consecvente, chiar dacă toate modelele au folosit niveluri de migrație foarte scăzute. Cele mai aberante estimări, cu cele mai lungi estimări, utilizează o migrație nerealistă scăzută pe întreaga hartă. Modelele cu rată de imigrație ridicată folosesc în continuare rate de imigrație foarte scăzute, dar un MRUGA poate apărea în doar două mii de ani. Alte simulări din literatura de specialitate sunt mai puțin relevante, deoarece neglijează complet constrângerile geografice sau limitează în mod nerealist migrația la doar câțiva kilometri [9].

În această simulare, se estimează că MRUGA a apărut cu trei mii de ani mai devreme decât descendenții necesari [10]. IAP este estimat că apare cu aproximativ cinci mii de ani mai devreme decât descendenții necesari. Aproape IAP este probabil mai aproape de data MRUGA decât IAP, poate aproape de trei mii și jumătate de ani [11]. Luând o estimare mai conservatoare, vom rotunji la patru mii de ani în urmă. Pentru referință, acest lucru este de aproximativ trei ori mai lung decât rezultatele analitice care presupun împerecherea aleatorie [12]. Prin urmare, barierele de amestecare din simulare cresc estimările față de rezultatele teoretice, dar nu cu mult.

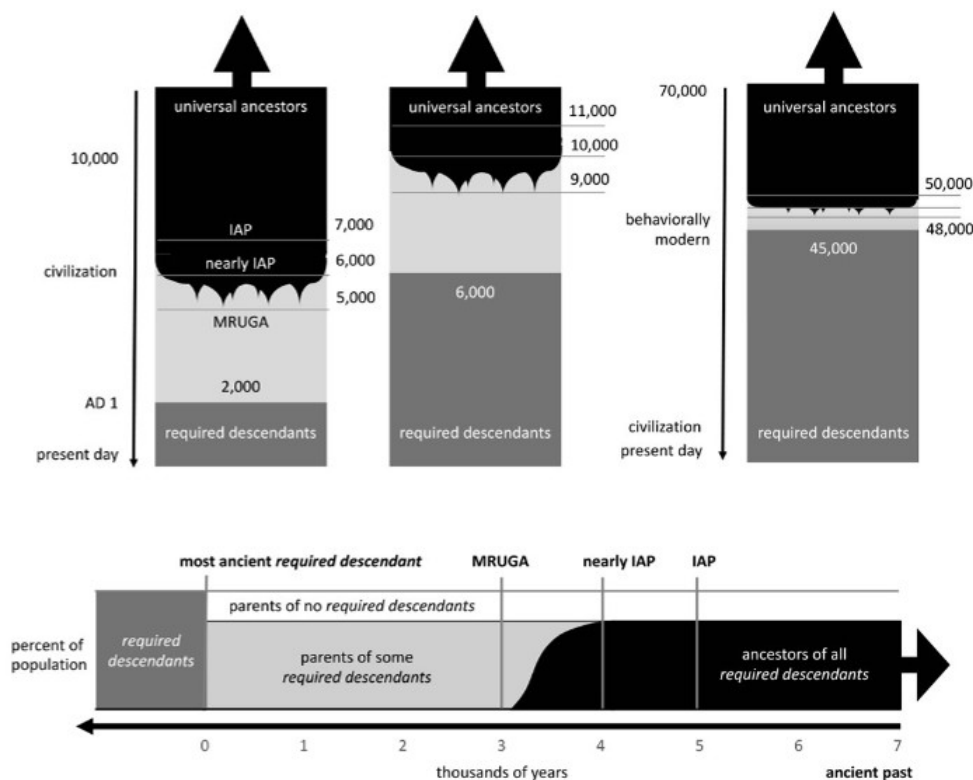

Figura 5.1.

Estimarea momentului în care apar strămoșii universali. Strămoșii genealogici universali apar pentru prima dată cu aproximativ trei mii de ani înainte de descendenții necesari și se extind până în trecutul îndepărtat. Strămoșii universali estimați ai tuturor celor care erau în viață la anul 1 d.Hr., acum șase mii de ani și acum patruzeci și cinci de mii de ani sunt afișați în pedigree-uri desenate (sus). Axele temporale sunt desenate aproximativ la scară, dar lățimea nu este corelată cu mărimea populației. Trei date definesc capătul recent al intervalului (jos): (1) data celui mai recent

strămoș genealogic universal (MRUGA), (2) punctul strămoșului aproape identic (aproape IAP) și (3) punctul strămoșului identic (IAP).

Deși prudente, aceste estimări conduc la concluzii surprinzătoare. De exemplu, luați în considerare alegerea tuturor celor care erau în viață în anul 1 d.Hr. 1 (în urmă cu aproximativ două mii de ani) ca fiind descendenții necesari. O estimare a IAP este de aproximativ șapte mii de ani în urmă, cu un MRUGA la cinci mii de ani în urmă. La *aproape IAP*, estimat la 6.000 de ani în urmă, toți fermierii din Mesopotamia care au lăsat un număr rezonabil de nepoți ar fi fiecare strămoși universali ai tuturor celor care trăiesc în Anul 1 (fig. 5.1). Referirea la șase mii de ani, ca să fie clar, este doar o consecință a calculelor matematice ($4 + 2 = 6$) și nu ar trebui interpretată ca o aprobare specifică a datării lui Adam și a Evei în acest moment. Dacă ar fi trăit acum zece mii de ani, sau acum cincizeci de mii de ani, sau acum cinci sute de mii de ani, ei ar fi, de asemenea, strămoșii tuturor celor care au trăit începând cu anul 1 d.Hr. împreună cu mulți oameni care au trăit înainte de anul 1 d.Hr.

În plus, folosind simularea din studiul *Nature* din 2004, facem o estimare extrem de prudentă. Înainte de anul 1 d.Hr., îndepărtate insule nu sunt încă colonizate [13], populația era mai mică decât în prezent [14], iar simularea presupune niveluri foarte scăzute de migrație. Toate aceste abateri de la realitate măresc timpul până la ancestralitatea universală, înclinând estimarea spre timpuri mai vechi.

CÂT DE REPEDE SE UNIVERSALIZEAZĂ STRĂMOȘII?

A doua noastră sarcină este să înțelegem cum se răspândesc strămoșii de la un anumit Adam și Eva genealogic. Aceasta este inversul primei sarcini, care a pornit de la descendenții necesari pentru a estima momentul în care apar Adam și Eva genealogici. Aici, pornim de la un anumit Adam și Eva genealogici și ne străduim să înțelegem cum se răspândesc descendenții lor pe glob. Să luăm în considerare un anumit Adam și o anumită Eva genealogică din trecutul îndepărtat.

Cât timp le ia să devină un strămoș universal al tuturor celor în viață? Cât de repede se răspândesc strămoșii genealogici? Cât timp trebuie să așteptăm până când vor deveni strămoși universali? Estimările din secțiunea anterioară ne ghidează spre răspuns. **Va dura între trei mii și cinci mii de ani pentru ca un strămoș specific să devină un strămoș universal** (fig. 5.2).

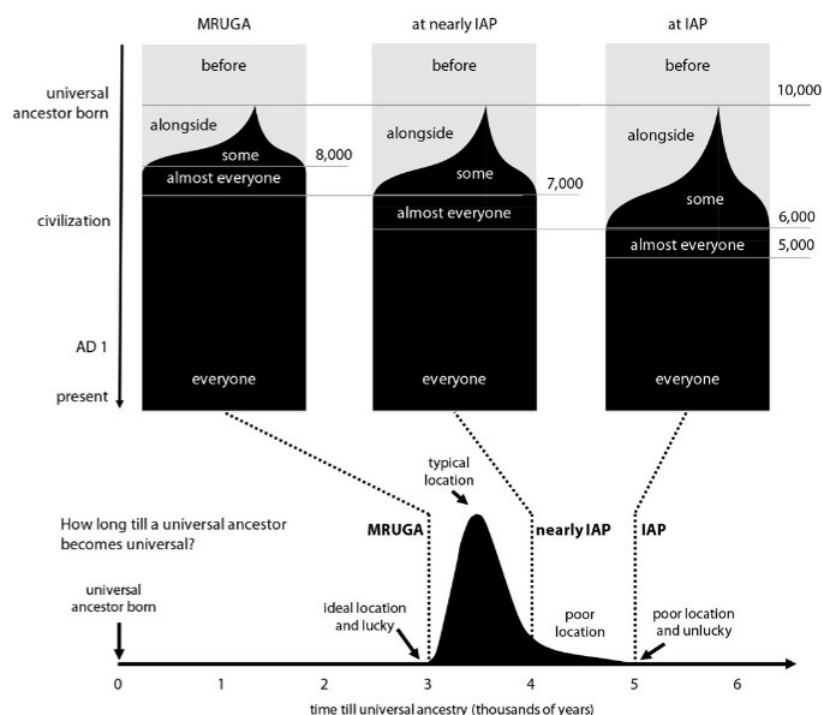

Figura 5.2.

Estimarea descendenților strămoșilor universali. Pedigree-urile desenate arată strămoșii estimați în punctele MRUGA, aproape IAP și IAP (sus). Strămoșii universali devin, de obicei, universali în mai puțin de patru mii de ani, înainte de punctul aproape IAP (jos). Momentul cel mai probabil în care strămoșii universali apar pentru prima dată într-o regiune este cu mult înainte de punctul aproape IAP, astfel încât majoritatea strămoșilor universali recenți au pedigree-uri cu date aflate la jumătatea distanței dintre pedigree-ul MRUGA (stânga sus) și pedigree-ul aproape IAP (mijloc sus). Există patru epoci care trebuie luate în considerare în legătură cu orice strămoș universal specific. În prima eră, există doar cei dinaintea strămoșului. În cea de-a doua eră, există mulți care trăiesc alături de descendenții strămoșului. În cea de-a treia eră, aproape toată lumea este un descendent al strămoșului. Cei care se află în afara liniei genealogice sunt cei din populațiile cele mai izolate. În cea de-a patra eră, toată lumea în viață este un descendent al strămoșului.

Timpul cel mai rapid, trei mii de ani, corespunde timpului până la MRUGA și se aplică la foarte puțini indivizi norocoși și situați ideal. Cel mai lung timp, cinci mii de ani, corespunde timpului IAP și se aplică la foarte puțini indivizi ghinionisti și slab localizați, cum ar fi cei din Americi sau Australia. Cel mai probabil, în special pentru cei din locații centrale precum Orientul Mijlociu, timpul de așteptare este cuprins între patru și trei mii de ani. Prin urmare, o estimare prudentă a timpului de așteptare pentru indivizii tipici este de patru mii de ani, chiar dacă o estimare mai precisă ar putea fi de 3.500 de ani.

Amintiți-vă că, la patru mii de ani, toți cei din Orientul Mijlociu care lasă urmași sunt strămoși universali. Nu este nevoie de noroc sau de miracole pentru ca Adam și Eva, în acest moment, să fie strămoșii tuturor.

ESTIMĂRI MAI BUNE SUNT POSIBILE

Estimările prezentate aici sunt rezonabile. Ele se bazează pe cea mai bună simulare a strămoșilor universali disponibilă. Creând încredere, rezultatele simulării corespund îndeaproape cu analiza teoretică. Mai mult, rezultatele acestei simulări au rămas necontestate de mai bine de un deceniu în literatura de specialitate. Există motive pentru a crede că estimările, cu toate acestea, sunt prea mari. Este posibil ca strămoșii comuni să fi apărut mai repede în trecut.

În primul rând, dimensiunea populației lumii era mult mai mică în trecut decât în prezent. Se așteaptă ca dimensiunile mai mici ale populației din trecut să reducă timpii de așteptare pentru a ajunge la strămoși universali. Toate celelalte fiind egale, cu cât dimensiunea totală a populației este mai mică, cu atât mai puțin timp este nevoie pentru a deveni un strămoș universal. Din punct de vedere cantitativ, estimările privind timpul de așteptare ar trebui să crească cu $\log n / \log m$, unde n este dimensiunea populației la un moment dat în trecut, iar m este șapte miliarde, populația aproximativă din prezent [15]. Utilizând logaritmi cu baza zece, logaritmul unui număr este aproximativ numărul de cifre. Știm că m este de șapte miliarde, deci $\log m$ este întotdeauna egal cu 9,84 [16]. În urmă cu 5.000 de ani, în lume erau aproximativ 18 milioane de oameni [17], ceea ce înseamnă că $\log n$ este de aproximativ 7,25. Împărțind 7,25 la 9,84, factorul de scalare este de aproximativ 0,74, iar estimarea MRUGA corectată este produsul acestui număr cu 3.000 de ani, adică aproximativ 2.200 de ani. În urmă cu 10.000 de ani, în lume existau aproximativ 2 milioane de oameni; folosim un număr diferit pentru n , ceea ce ne dă o estimare MRUGA corectată de aproximativ 1.900 de ani. Același factor poate fi folosit pentru a ajusta estimarea aproape IAP și IAP.

În al doilea rând, câteva dintre cele mai izolate locuri, cum ar fi Hawaii și Insulele Paștelui, nu sunt populate la Anul 1, astfel încât pot fi ignorate. În cadrul simulărilor, aceste insule îndepărtate sunt ultimele locuri în care strămoșii genealogici se pot răspândi. Insulele sunt foarte greu de accesat fără tehnologie modernă, astfel încât migranții către aceste insule au fost probabil deosebit de rari, ceea ce face ca estimările să fie mai puțin sigure și să le încline mai mult spre antichitate. Cu toate acestea, înainte de anul 1 d.Hr., aceste insule sunt nelocuite. În trecut, prin urmare, ne-am putea aștepta la un timp redus până la strămoșii universali și la mai puțină

incertitudine cu privire la momentul apariției acestora. Pentru a face cea mai bună estimare, am putea folosi simulări îmbunătățite.

Din păcate, simulările la nivelul de detaliu al studiului *Nature* din 2004 sunt dificil de implementat și de realizat. Includerea tuturor factorilor necesari pentru o estimare precisă ar fi și mai dificil. În mod ideal, am dori să adăugăm datele cunoscute privind migrația și încrucișarea, utilizând vasta rezervă de informații noi despre amestecul din trecut, care devin cunoscute în prezent prin analiza ADN-ului antic [18]. Am dori, de asemenea, să modelăm cât mai mult evenimentele cunoscute din istorie. Toate acestea sunt foarte greu de modelat în mod eficient. Poate că un interes sporit pentru aceste rezultate ar putea stimula oamenii de știință să se angajeze în aceste eforturi.

Din fericire, toate aceste îmbunătățiri ale simulării ar reduce timpul până la ancestralitatea universală. Așadar, deși folosim aceste cifre, ne așteptăm ca aceste estimări să fie mai mari decât realitatea. Facem estimări prudente. Cu toate acestea, ele rămân totuși cele mai bune estimări disponibile pentru momentul apariției strămoșilor universali în trecut.

IPOTEZA GENEALOGICĂ

Conform ipotezei noastre, Adam și Eva trebuie să fie "strămoșii tuturor celor de la capătul pământului", cel puțin din anul 1 d.Hr. încoace. Descendenții lor s-au încrucișat cu oamenii din afara Grădinii. Constrâng dovezile unde sau când ar fi putut trăi?

Estimările publicate anterior cu privire la strămoșii genealogici universali se referă la cei care trăiesc în prezent. Nu sunt disponibile estimări pentru strămoșii universali ai tuturor celor care erau în viață în anul 1 d.Hr. Estimările, după cum am văzut, sunt încă posibile. **Pentru ca Adam și Eva să fie strămoșii tuturor celor care trăiau în anul 1 d.Hr., ei ar fi putut trăi cu șase mii de ani în urmă.** Această dată este o estimare conservatoare. Este, de asemenea, posibil ca Adam și Eva să fi fost situați mai demult, în urmă cu opt, zece sau cincisprezece mii de ani, sau oricând ar fi mai logic, având în vedere alte preocupări.

Pe măsură ce descendenții s-au răspândit, ar fi existat trei epoci genealogice. **În prima eră, descendența lui Adam și a Evei ar fi existat alături de cei din afara Grădinii. În cea de-a doua eră, aproape toată lumea ar fi un descendent al lui Adam și al Evei, dar ar exista câteva locuri izolate care nu descind din ei. În cea de-a treia eră, toată lumea ar fi un descendent al lui Adam și al Evei.** În funcție de momentul în care Adam și Eva sunt situați, cea de-a treia eră ar putea începe cu mult înainte de anul 1 d.Hr. Scurtimea celei de-a doua ere este o distincție importantă față de strămoșii genetici. Diferite linii genetice pot persista una lângă alta timp de zeci de mii de ani, sau chiar mai mult, adesea frații dintr-o singură familie reprezentând linii genetice diferite. Spre deosebire de genetică, în doar câteva mii de ani, toată lumea de pe glob s-ar încadra în linia genealogică a lui Adam și Eva. De asemenea, spre deosebire de strămoșii genetici, frații ar fi toți împreună în interiorul liniei genealogice a lui Adam și Eva sau toți în afara liniei lor.

De altfel, un punct cheie este că strămoșii universali ar apărea fără noroc sau intervenție miraculoasă. Strămoșii universali nu sunt limitați la o singură linie genetică, la indivizi rari sau la o singură locație. În schimb, strămoșii universali apar peste tot. Dacă Adam și Eva sunt persoane reale, cea mai bună estimare a noastră este că ei ar fi strămoșii universali ai tuturor celor care trăiesc în anul 1 d.Hr. și după aceea.

NOTE

1. David Opderbeck, "A 'Historical' Adam?/" BioLogos, 15 aprilie 2010, <https://biologos.org/blogs/archive/a-historical-adam>.
2. Totuși, în acest angajament timpuriu, Garvey se concentrează în mod nepotrivit pe strămoșul universal "cel mai recent", deoarece Adam și Eva nu trebuie să fie neapărat cei mai recentți strămoși universali. Jon Garvey, "Adam și studiile MRCA", The Hump, 27 februarie 2011, <https://doi.org/10.5281/zenodo.1336741>.
3. Kenneth W. Kemp, "Science, Theology, and Monogenesis", American Catholic Philosophical

- Quarterly 85, nr. 2 (2011): 217-36, <https://doi.org/10.5840/acpq201185213>; Gregg Davidson, "Genetics, the Nephilim, and the Historicity of Adam", *Perspectives on Science and Christian Faith* 67 (2015): 24-34; Andrew Ter Ern Loke, "Reconciling Evolution and Biblical Literalism: A Proposed Research Program", *Theology and Science* 14 (2016): 160-74. <https://doi.org/10.1080/14746700.2016.1156328>.
4. Obiecțiile pe care le-am auzit de multe ori se potrivesc îndeaproape cu cele din acest articol: Davis A. Young, "*The Antiquity and the Unity of the Human Race Revisited*", *Christian Scholar's Review* 24 (1995): 380-96.
5. A se vedea, de exemplu, Scot McKnight și Dennis R. Venema, *Adam and the Genome: Reading Scripture After Genetic Science* (Grand Rapids: Brazos, 2017).
6. S. Joshua Swamidass, "*The Overlooked Science of Genealogical Ancestry*", *Perspectives on Science and Christian Faith* 70(2018). Trei dintre recenziile lucrării au fost oameni de știință cu pregătire în domeniul geneticii populațiilor. Nu au existat obiecții susținute față de concluziile științifice.
7. Douglas L. T. Rohde, "*On the Common Ancestors of All Living Humans*" document nepublicat, 11 noiembrie 2003, <https://tedlab.mit.edu/~dr/Papers/Rohde-MRCA-two.pdf>.
8. Rohde, "On the Common Ancestors" (Despre strămoșii comuni).
9. Joseph T. Chang, "Recent Common Ancestors of All Present-Day Individuals", *Advances in Applied Probability* 31 (1999): 1002-26, <https://doi.org/10.1239/aap/1029955256>; J. Kelleher, A. M. Etheridge, A. Veber și N. H. Barton, "*Spread of Pedigree Versus Genetic Ancestry in Spatially Distributed Populations*", *Theoretical Population Biology* 108 (2016): 1-12, <https://doi.org/10.1016/j.tpb.2015.10.008>.
10. Douglas L. T. Rohde, Steve Olson și Joseph T. Chang, "*Modelling the Recent Common Ancestry of All Living Humans*" (Modelarea strămoșilor comune recente ale tuturor oamenilor în viață), *Nature* 431 (2004): 562-66, <https://doi.org/10.1038/nature02842>; Rohde, "On the Common Ancestors" (Despre strămoșii comuni).
11. După cum notează autorul simulării, "[aproape IAP] și [IAP] sunt separate de poate 1000 de ani". Rohde, "On the Common Ancestors" (Despre strămoșii comuni).
12. Logaritmul în baza 2 al unui miliard de oameni reprezintă treizeci de generații; acest număr înmulțit cu treizeci de ani pe generație ne dă aproximativ nouă sute de ani până la MRUGA.
13. Janet M. Wilmshurst și alții, "*High-Precision Radiocarbon Dating Shows Recent and Rapid Initial Human Colonization of East Polynesia*", *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America* 108 (2011): 1815-20, <https://doi.org/10.1073/pnas.1015876108>; Terry L. Hunt și Carl P. Lipo, "Late Colonization of Easter Island", *Science* 311 (2006).
14. Kees Klein Goldewijk, Arthur Beusen și Peter Janssen, "*Long-Term Dynamic Modeling of Global Population and Built-Up Area in a Spatially Explicit Way: HYDE 3.1*", *The Holocene* 20 (2010): 565-73, <https://doi.org/10.1177/0959683609356587>.
15. Chang, "Strămoși comuni recent".
16. Există 9 cifre la un miliard și 10 cifre la zece miliarde. Șapte miliarde se află între aceste două numere.
17. Klein Goldewijk, Beusen și Janssen, "Long-Term Dynamic Modeling".
18. David Reich, *Who We Are and How We Got Here: Ancient DNA and the New Science of the Human Past* (New York: Vintage, 2018).

CAPITOLUL ȘASE

MITOLOGIA IZOLĂRII

Ce zici de Tasmania? Ce zici de Insula Paștelui și Australia? Ce se întâmplă cu populațiile indigene izolate genetic timp de zeci de mii de ani? Acesta este un set legitim de obiecții, deja observate în comentariul la articolul *Nature* din 2004 de către un alt om de știință [1]. Toate aceste obiecții se referă la izolarea populațiilor timp de mii de ani. **Dacă orice populație de oameni a fost izolată timp de câteva mii de ani, s-ar putea să nu descindă din Adam.**

În modelarea științifică, este obișnuit să se facă o predicție inițială cu un sistem simplificat. Apoi, adăugăm progresiv complexitate pentru a ne rafina estimările cu modele din ce în ce mai realiste. Această progresie de la modelarea simplificată la cea complexă este abordarea noastră în această analiză. În primul rând, lucrarea din 1999 a lui Chang a folosit un model foarte simplificat, fără bariere în calea încrucișării într-o singură populație care se amestecă. În acest model, strămoșii universali apar în doar șapte sute de ani. Apoi, studiul *Nature* din 2004 a modelat o strămoșie universală pe tot globul, cu mai multe bariere în calea amestecului. Acest model arată că strămoșii universali apar în doar câteva mii de ani. În cele din urmă, studiul meu din 2018 a extins aceste rezultate pentru a le aplica tuturor celor care erau în viață la 1 d.Hr. **Estimăm că, cel mai probabil, un cuplu din Orientul Mijlociu de acum șase mii de ani ar fi probabil strămoșii tuturor la anul 1 d.Hr.** Cu toate acestea, a existat o singură ipoteză importantă în acest model pe care o vom examina aici.

Aceste estimări finale se bazează pe aceleași ipoteze ca și în cazul studiului *Nature* din 2004: nicio populație nu a fost incapabilă să se amestece cu altele. Acum, dorim să analizăm validitatea acestei ipoteze. În primul rând, dorim să clarificăm modul în care această ipoteză apare în cadrul simulării. Amestecul între populațiile de pretutindeni pe glob a fost posibil, cel puțin în principiu. Niciunei populații nu i-a fost interzis să se amestece cu populațiile vecine. Nicio populație nu a fost forțată să fie complet izolată. Cu toate acestea, simulările nu au forțat amestecul între diferite populații, au folosit o rată foarte mică de migrație și nu au inclus mijloace de transport moderne pentru a stimula migrația. Există o subtilitate importantă aici. Simularea nu a presupus că toate populațiile s-au amestecat. În schimb, simularea a presupus doar că este posibil ca toate populațiile să se amestece. Cu toate acestea, trebuie să evaluăm dacă este posibil sau nu ca toate populațiile din lume să se amestece între ele.

CE SE ÎNTÂMPLĂ DACĂ PRESUPUNEREA ESTE GREȘITĂ?

Ce se întâmplă dacă această ipoteză este incorectă? Ce se întâmplă dacă una sau mai multe populații au fost izolate timp de mii de ani în trecutul nostru? Nu ar putea apărea niciun strămoș universal decât înainte sau după acea perioadă de izolare. În cazul în care izolarea a fost pentru o perioadă foarte lungă de timp, acest lucru ar putea întârzia substanțial momentul în care ar putea apărea strămoșii universali. Ce ar însemna dacă o anumită populație umană a fost, de fapt, izolată? Cei mai probabil candidați ar putea fi populațiile indigene din Tasmania. Dacă această populație ar fi fost izolată de acum șase mii de ani până în anul 1 d.Hr., ar fi aceasta o problemă?

În primul rând, dacă Adam și Eva au trăit înainte ca populația să fie izolată, nu va fi o problemă. De exemplu, dacă Tasmania a fost complet izolată de acum nouă mii de ani încoace, acest lucru ar exclude un strămoș universal de acum șase mii de ani, dar nu unul mai vechi de atât. Dacă Adam a trăit acum zece sau douăsprezece mii de ani, nu ar exista niciun motiv de îndoială că toți tasmanienii au descins din el până la anul 1 d.Hr. Nu am insistat să îi plasăm pe Adam și Eva la un moment anume. Estimarea noastră precisă s-ar schimba, dar un Adam și o Eva recentă ar fi în continuare probabil.

În al doilea rând, un număr mic de oameni care sunt, de fapt, izolați poate să nu fie o

problemă, deoarece teologia nu vorbește cu precizie științifică. Dacă câteva populații izolate nu descind de la Adam la 1 d.Hr., acestea ar fi rare și nedetectabile excepții de la regulă. După cum vom vedea, doctrina monogenezei ne învață că toți coborâm de la Adam și Eva până la "marginile pământului" (Fapte 1:8). Este posibil ca doctrina monogenezei să fie valabilă din punct de vedere teologic, chiar dacă există excepții foarte rare și nedetectabile.

În al treilea rând, înțelegerea noastră specifică a oamenilor din afara grădinii ar putea îndepărta orice probleme teologice care apar din excepțiile de la regula monogenezei. Luați ca exemplu indigenii tasmanieni. De dragul argumentului, doar pentru o clipă, să presupunem că nu au coborât din Adam. După cum vom vedea, nu am putea determina acest lucru cu siguranță din nicio dovadă științifică. Nu le-am putea pronunța ca fiind în afara descendenței lui Adam și Eva, chiar dacă nu ar fi, de fapt, descendenți ai lor. Chiar dacă am putea lua această hotărâre, acest lucru nu ar legitima neapărat abuzurile pe care Tasmanienii le-au suferit atunci când au fost colonizați și exterminați. Atâta timp cât avem un mod coerent de a le recunoaște valoarea și demnitatea umană, s-ar putea să nu fie o problemă că se află în afara descendenței lui Adam și Eva. În ultima parte a acestei cărți, lucrez la o astfel de înțelegere pentru oamenii din afara grădinii, afirmându-le valoarea și demnitatea.

Prin urmare, chiar dacă o populație rară este izolată genealogic, nu ne confruntăm cu o problemă finală. Miza aici este doar diferența dintre ascendența universală totală și ascendența aproape universală, cu câteva populații rare rămase nedetectabil în afara descendenței lui Adam și Eva. Ar trebui să fim deschiși să vedem ce ne spun dovezile despre populațiile rare, izolate. În cele din urmă, ipoteza genealogică nu depinde strâns de ceea ce găsim. După cum vom vedea, în plus, dovezile nu ne pot spune definitiv oricum.

Scopul acestui capitol este de a revizui dovezile pro și împotriva izolării genealogice a populațiilor individuale. Vreau să determin cele mai puternice dovezi împotriva strămoșilor universali totali din trecutul recent. Scopul aici este de a testa ipoteza simulării cu dovezi. Vom descoperi că nu există nicio dovadă definitivă a izolării genealogice, dar nu putem fi siguri. Cel mai puternic caz vine, poate, pentru izolarea Tasmaniei, dar nici măcar dovezile de aici nu sunt definitive. Dovezile definitive ar putea fi în afara vederii noastre. S-ar putea să nu avem niciodată dovezile care să ne spună sigur.

TREI TIPURI DE IZOLARE

Trei tipuri de izolare sunt importante aici: izolarea genetică, geografică și genealogică.

Izolarea genetică este observabilă în datele genetice. Studiind informațiile din genom de la indivizii actuali și antici, putem determina când segmentele de ADN sunt partajate între diferite populații. Putem estima măsura în care populațiile s-au amestecat și când a avut loc această amestecare. După cum vor demonstra unele dintre exemple, detaliile sunt complexe, iar evenimentele de amestecare pot fi ușor ratate.

Izolarea geografică este determinată folosind mai multe linii de dovezi. Desigur, prezența barierelor în calea migrației este importantă, cum ar fi corpurile mari de apă. De-a lungul unei diviziuni, cum ar fi între Tasmania și Australia, putem studia, de asemenea, dacă populațiile de animale sunt diferite și dacă dezvoltările culturale sunt împărtășite sau se dezvoltă în moduri diferite. Împreună, aceste linii de dovezi pot demonstra izolarea geografică.

Întrebarea critică este dacă izolarea genealogică a persistat sau nu timp de câteva mii de ani. Această întrebare răspunde numai dacă izolarea genetică sau geografică poate identifica în mod fiabil izolarea genealogică. După cum vom vedea, izolarea genealogică nu corespunde nici cu izolarea genetică, nici cu cea geografică. În schimb, problema izolării genealogice prezintă o dilemă a negativelor universale complementare. O singură populație izolată genealogic va împiedica apariția unui strămoș universal. Cu toate acestea, un singur migrant sau eveniment de amestecare va rupe izolarea genealogică. Pe de o parte, este aproape imposibil să se excludă izolarea fiecărei populații. Pe de altă parte, însă, pare imposibil să se excludă niveluri scăzute de migrație pentru a demonstra că o populație a fost izolată genealogic pentru perioade lungi de timp. Prin urmare, știința nu poate determina definitiv dacă populațiile izolate genealogic au existat sau nu în trecutul

nostru. Izolarea genealogică nu este direct observabilă. O putem exclude cu dovezi, dar nu o putem demonstra definitiv cu dovezi.

Prin urmare, în unele sensuri importante, nu este posibil să se demonstreze cu dovezi dacă izolarea genealogică a împiedicat sau nu strămoșii genealogici universali. Amintiți-vă, nivelurile nedetectabil de scăzute de migrație sunt tot ceea ce este necesar pentru ca strămoșii genealogici universali să apară în mod sigur în trecutul recent. Mă aștept, din acest motiv, să existe un dezacord de nerezolvat între oamenii de știință. Întrebările cheie de aici nu pot fi soluționate pe deplin prin probe.

AMESTECARE GENETICĂ PESTE TOT

Dovezile genetice pot falsifica ipoteza izolării genetice și, de obicei, o fac [2]. În acest fel, genetica produce un argument din ce în ce mai puternic împotriva izolării genealogice. Acest lucru susține ipoteza strămoșilor universali recenți. Pe măsură ce datele cresc, sunt de așteptat mai multe dovezi de amestec. Majoritatea studiilor de genetică iau în considerare doar porțiuni mici din genom [3]. Secvențierea întregului genom dezvăluie de obicei amestecul în trecut, chiar și în cazul populațiilor despre care se credea cândva că sunt izolate genetic. În mod similar, genomurile antice oferă dovezi suplimentare pentru migrațiile antice [4]. Chiar dacă populațiile umane sunt fragmentate și ar putea fi izolate genetic uneori, datele demonstrează un model de amestec omniprezent peste tot.

În 2013, a fost publicat un studiu realizat de Peter Ralph și Graham Coop [5]. Folosind date genetice de la peste o mie de europeni, aceștia au găsit dovezi genetice care arată că toți europenii au aproximativ doi până la doisprezece strămoși comuni genetici acum o mie de ani. Acest lucru este în concordanță cu milioanele de strămoși genealogici comuni pe care toți europenii îi au în comun, cu doar o mie de ani în urmă în istorie. Ei scriu: "*Se așteaptă ca indivizii de la capetele opuse ale Europei să aibă în continuare milioane de strămoși genealogici comuni în ultimii 1.000 de ani*". Ei găsesc milioane de strămoși genealogici universali, pe de o parte, cu doar o mână de strămoși genetici universali, pe de altă parte. Marea majoritate a strămoșilor genealogici universali nu au lăsat ADN tuturor.

În 2014, un alt studiu a folosit date genetice pentru a deduce evenimente de amestecare a populațiilor din întreaga lume, "*dezvăluind că amestecul este o forță aproape universală care modelează populațiile umane*" [6]. Acesta a reușit să detecteze peste o sută de evenimente în ultimii patru mii de ani. Multe dintre aceste evenimente de amestec corespund unor evenimente istorice cunoscute, precum comerțul cu sclavi arabi și imperiul mongol. Alte amestecuri au scos la iveală evenimente dinainte ca istoria să fie înregistrată. Studiul a relevat o frământare a amestecului între aproape toate populațiile de pe tot globul, dar câteva populații nu au prezentat dovezi de amestec genetic. Oare izolarea genetică a câtorva populații rare demonstrează că aceste populații au fost izolate din punct de vedere genealogic?

IZOLAREA GENETICĂ NU ESTE GENEALOGICĂ

Izolarea genetică nu demonstrează izolarea genealogică. Există mai multe motive pentru care evenimentele de amestecare ar putea fi ratate, iar studiul din 2014 al lui Coop detaliază câteva dintre ele [7]. Populațiile pot fi legate din punct de vedere genealogic chiar dacă analiza genetică nu poate demonstra amestecul în trecut. De o importanță deosebită, în plus, este faptul că declarațiile de izolare genetică sunt adesea făcute cu referire la porțiuni din genom. O parte a genomului ar putea demonstra izolare genetică, în timp ce o alta ar putea demonstra amestecul genetic. În aceste cazuri, acest rezultat contradictoriu demonstrează că populația este legată genealogic de altele, și nu izolată. Cu toate acestea, se afirmă uneori că anumite populații au fost izolate genetic pentru perioade lungi de timp. Mai exact, aceste afirmații ar trebui să fie înțelese ca fiind izolarea genetică a unor porțiuni specifice de genom, dar nu neapărat a întregului genom al unei populații. De exemplu, porțiuni de ADN de la populația Khoisan din sudul Africii [8] și de la aborigenii din Australia [9] apar să fie izolate genetic timp de zeci de mii de ani. Aceste dovezi sunt în

concordanță cu bariere culturale și geografice substanțiale care au făcut ca amestecul și migrația să fie mai puțin frecvente. Totuși, aceste dovezi se bazează adesea doar pe porțiuni din genom, și demonstrează doar izolarea genetică a acestor porțiuni. Privind la genomuri întregi, luând în considerare toate informațiile genetice, există, de obicei, dovezi genetice de amestec [10]. Acest lucru înseamnă că poporul Khoisan, știm din dovezi, nu a fost izolat genetic, chiar dacă părți ale genomului lor au fost izolate genetic pentru o perioadă mare de timp.

Insulele Andaman din Oceanul Indian reprezintă un studiu de caz important al modelului de progres al cunoștințelor noastre. Acestea au intrat în atenția presei când John Allen Chau, un tânăr de 26 de ani din Statele Unite, a fost ucis. El a încercat să ia legătura cu acești insulari izolați pentru a le vorbi despre Isus. Știrile repetau adesea afirmația că locuitorii insulei au fost izolați timp de peste cincizeci de mii de ani. Insularii erau renumiți pentru ostilitatea față de străini, se pare. O parte din această ostilitate este probabil cauzată de istoria foarte recentă a colonizării britanice a insulelor. Totuși, această ostilitate se întindea de mii de ani? Este posibil ca ei să fi fost cu adevărat complet izolați timp de cincizeci de mii de ani? Locuitorii insulelor Andaman sunt printre cele mai izolate populații de pe glob. Totuși, izolarea lor nu a fost totală. Pentru o lungă perioadă de timp, antropologii s-au întrebat cu privire la originile insularilor. Aceștia împărtășesc caracteristici externe, precum culoarea pielii și tipul de păr, cu africanii, deși se află în Asia. Acest lucru, în plus față de izolarea geografică a insulelor, a sugerat o ipoteză interesantă. Poate că aceștia au apărut în urma expansiunilor inițiale ale lui *Homo sapiens* african cu peste cincizeci de mii de ani în urmă, iar apoi au rămas izolați pe insulă. Două studii genetice, din 2005 și 2006, au susținut această ipoteză, demonstrând divergența și izolarea timp de zeci de mii de ani [11]. Totuși, aceste două studii au analizat doar porțiuni mici din genom. Studiile ulterioare din 2013 au folosit mai multe date genetice de la vecinii lor și variații pe întregul genom. Aceste analize au arătat amestecul dintre locuitorii insulei și vecinii lor, precum și o colonizare mult mai recentă a insulei [12]. Percepția privind izolarea străveche și totală a Insulelor Andaman a fost un artefact al datelor genetice și istorice incomplete.

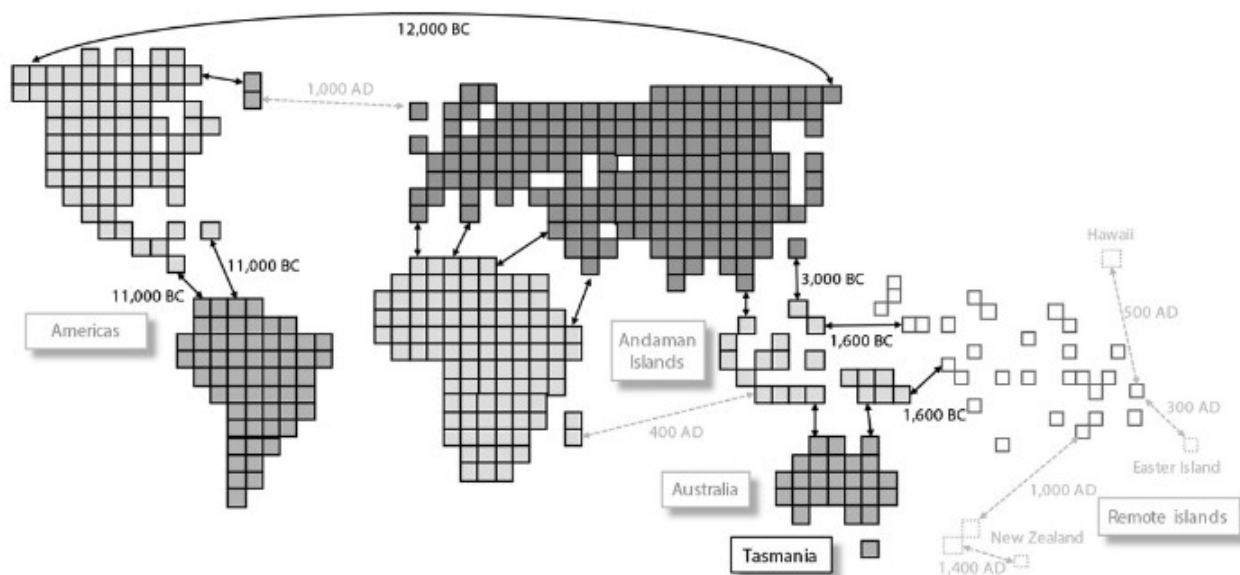

Figura 6.1.

Sunt luate în considerare mai multe exemple de izolare. Cel mai puternic caz este cel al izolării Tasmaniei, dar nici măcar acesta nu este definitiv.

Dacă ne uităm la orice porțiune mică a genomului, populațiile pot părea izolate. Cu toate acestea, dacă privim genomuri întregi, observăm de obicei amestecuri cu alte populații. De asemenea, mai multe informații genetice de la populațiile învecinate dezvăluie adesea dovezi de amestec. Cu cât ne uităm mai mult, cu atât găsim mai multe dovezi de amestec.

IZOLAREA GEOGRAFICĂ NU ESTE GENEALOGICĂ

Izolarea geografică a unor populații merită o discuție specială (fig. 6.1). De exemplu, Americile, Australia, Tasmania, Hawaii și Insula Paștelui par a fi, la prima vedere, izolate pentru perioade foarte lungi de timp în trecut. La început, izolarea geografică a Americilor pare insurmontabilă. S-a crezut că migrația către Americi a fost condiționată de un pod terestru deschis intermitent în Beringia sau de o tehnologie maritimă pentru a traversa Oceanul Pacific. Dovezi, sugerează însă o imigrație continuă în bărci de-a lungul unei rute costiere și a unei alte rute prin Insulele Aleutine [13]. Chiar dacă imigrația a scăzut în anumite momente, izolarea genealogică ar necesita zero imigranți de succes în America timp de secole și milenii. Chiar dacă găsim populații izolate din punct de vedere genetic în Americi, nu rezultă că și Americile au fost izolate din punct de vedere genealogic. De asemenea, Australia este adesea prezentată ca o dovadă definitivă împotriva strămoșilor comuni recenti. Mările în creștere au scufundat podurile terestre din întreaga lume, făcând mai dificilă trecerea din Asia de Sud-Est în Australia și separând Tasmania de Australia. Din acest motiv, ne-am putea aștepta ca Australia să fie izolată din punct de vedere genealogic [14].

Colonizarea inițială a Australiei adaugă informații importante. Podurile terestre nu s-au extins niciodată până în Australia. Ultimul tronson presupunea traversarea unui corp de apă cu o lățime de cincizeci până la o sută de kilometri. Până la sosirea lui *Homo sapiens*, în urmă cu aproximativ patruzeci sau șaiszeci de mii de ani, această ultimă breșă nu a fost traversată. Se crede că bărcile sau plutele ar fi putut fi o capacitate unică a lui *Homo sapiens*, cel puțin în această regiune, și că au fost folosite pentru a traversa strâmtoarea în vederea colonizării Australiei [15]. Isprăvi maritime similare i-au permis lui *Homo sapiens* să migreze în locuri neașteptate timp de cel puțin o sută de mii de ani [16]. Aceasta este o dovadă că *Homo sapiens* din vechime erau capabili să traverseze mari corpuri de apă. În acest caz, datele genetice tranșează dezbaterea. Un studiu genetic din 2013 a scos la iveală dovezi că, în urmă cu aproximativ patru mii de ani, a existat "*un flux genetic substanțial între populațiile indiene și Australia, cu mult înainte de contactul cu Europa, contrar opiniei predominante potrivit căreia nu a existat niciun contact între Australia și restul lumii*" [17]. Autorii notează: "*Acesta este, de asemenea, aproximativ momentul în care apar în arhivele arheologice australiene schimbări în tehnologia uneltelor, în prelucrarea alimentelor și în dingo, sugerând că acestea pot fi legate de migrația din India*". Este posibil ca iconicii dingo din Australia să fi sosit pe nave indiene, cu doar câteva mii de ani în urmă. Având în vedere dovezile de amestec pe scară largă, ne așteptăm să fi existat numeroase migrații prea mici pentru a fi detectate atât înainte, cât și după acest eveniment major de acum patru mii de ani [18]. Prin urmare, izolarea geografică a Australiei nu este o dovadă a izolării genealogice.

În prezent, Tasmania este o insulă mare și prezintă cel mai puternic caz de izolare genealogică. A fost colonizată cu zeci de mii de ani în urmă, în timp ce a fost legată de Australia printr-un mare pod terestru care a fost scufundat de creșterea mărilor cu aproximativ paisprezece mii de ani în urmă și greu de traversat de ei aproximativ zece mii de ani [19]. Ca dovadă a acestei dificultăți, *dingoii* au ajuns în Australia acum patru mii de ani, dar în Tasmania mult mai târziu. Cu toate acestea, au rămas câteva insule locuibile între Tasmania și Australia. Folosind aceste insule ca o punte ruptă, traversarea ar putea fi încă posibilă, deși dificilă, poate cu același tip de bărci care au permis colonizarea Australiei în primul rând. Adevărata întrebare este dacă barierele au împiedicat orice amestec. Chiar dacă amestecul a fost limitat la evenimente rare, apar strămoși universali. Din acest motiv, nu putem ști cu siguranță dacă și când au avut loc mici cantități de migrație în Tasmania. Tradiția orală a aborigenilor, până în prezent, păstrează amintiri vechi de zece milenii despre momentul în care mările s-au ridicat [20]. Aceștia ar fi știut că Tasmania exista dincolo de strâmtoare, de exemplu, în urmă cu patru mii de ani. Pare rezonabil să ne întrebăm dacă cel puțin o barcă a reușit să traverseze la fiecare secol sau cam așa ceva. În acest caz, recunosc că scepticismul este rezonabil, iar oamenii de știință informați ar putea să nu fie de acord. Cu toate acestea, nu putem spune cu certitudine, într-un fel sau altul. Cu toate acestea, lucrările viitoare ar putea lămuri această problemă. Rămășițele de *dingo* din Tasmania, dacă ar fi datate cu 3.000 de ani în urmă, de exemplu, ar demonstra că a existat un schimb peste strâmtoare. De asemenea, studiile asupra

genomului integral al ADN-ului străvechi al tasmanienilor ar putea demonstra migrația dinspre Australia, poate contrar așteptărilor. În momentul de față, însă, dovezile nu ne spun cu siguranță. Cele mai îndepărtate insule - cum ar fi Hawaii, Insula Paștelui și extremitatea estică a Polineziei - sunt foarte greu și periculos de găsit fără tehnologia modernă. Din acest motiv, aceste insule sunt blocaje cheie care împing înapoi estimările privind cel mai recent strămoș al tuturor oamenilor din zilele noastre [21]. Cu toate acestea, aceste insule au fost colonizate în ultimele două mii de ani sau cam așa ceva [22]. Prin urmare, ele nu sunt relevante pentru strămoșii universali mai vechi de aproximativ șase mii de ani în urmă.

În orice caz, absența dovezilor pozitive de migrație nu demonstrează izolarea. Pe lângă limitările studiilor genetice, creșterea mărilor limitează dovezile arheologice ale migrației în trecutul îndepărtat. În urmă cu aproximativ șaisprezece până la șapte mii de ani, mărilor au crescut cu aproximativ 120 de metri, scufundând zone de coastă foarte mari de pe glob [23]. Pe măsură ce mărilor au crescut, au șters o mare parte din dovezile arheologice privind migrația și așezările timpurii [24]. Este posibil ca colonizarea în vremurile paleoistorice să se fi făcut cu bărci, de-a lungul coastelor și râurilor, permițând o dispersie rapidă pe distanțe mari [25]. Această dublă problemă a dispersiei pe coastă și a dovezilor scufundate ne limitează înțelegerea celor mai izolate zone din punct de vedere geografic. În plus, pentru strămoșii universali vechi de zece mii de ani sau mai mult, majoritatea podurilor de uscat ar fi încă pasibile de mii de ani. În acest timp, Australia, Tasmania și America ar fi fost mai ușor de accesat. Dacă strămoșii aproape tuturor sunt suficienți, o dată mult mai recentă este plauzibilă.

REVOLUȚIA ADN-ULUI ANTIC

Studiul ADN-ului antic promite să revoluționeze cunoștințele noastre despre istoria umanității. În 2018, cartea *Who We Are and How We Got Here* (Cine suntem și cum am ajuns aici) a fost scrisă de David Reich, unul dintre cei mai importanți oameni de știință din acest domeniu [26]. Recenzia cărții sale din *Nature* o spune foarte bine: Ceea ce descoperă laboratorul său și alte laboratoare este gradul extraordinar în care populațiile la nivel global se amestecă, în mod repetat, de-a lungul generațiilor. A dispărut arborele genealogic care se răspândea din Africa în întreaga lume, cu fiecare ramură și crenguță reprezentând o nouă populație care nu se atinge niciodată de altele. Ceea ce a fost dezvăluit este ceva mult mai complex și mai interesant: populații care se divizează și se reformează, se schimbă sub presiuni selective, se deplasează, fac schimb de idei, se răstoarnă unele pe altele [27]. Ne aflăm la începutul acestei revoluții. Mii de genomuri antice au fost deja secvențiate, dar nu au fost încă analizate sau publicate. Peste încă un deceniu, vom ști mult mai multe despre cine suntem și de unde venim. Vom vedea din ce în ce mai detaliat cum suntem conectați unii cu alții. Dacă modelul continuă, dovezile privind populațiile și amestecurile din trecut vor crește.

ADN-ul străvechi ne prezintă mistere și enigme, chiar dacă ne arată că suntem mai conectați decât ne-am imaginat. În 2018, au fost analizate și publicate mai multe genomuri antice din întreaga Americă. În acest studiu, un individ de acum aproximativ zece mii de ani din America de Sud a prezentat dovezi de amestec cu populații din Australia [28]. Niciunul dintre genomurile din nord nu a arătat vreo dovadă a acestui eveniment de amestecare, iar oamenii de știință nu sunt siguri cum s-a întâmplat acest lucru. Acest lucru reprezintă o enigmă care trebuie rezolvată în anii următori. Abia acum începem să înțelegem complexitatea istoriei umane. A existat vreo populație care să fi fost complet izolată genetic timp de mii de ani? Acestea sunt întrebări și obiecții oneste, dar înțelegerea noastră a trecutului este în curs de reelaborare. O reasezare majoră în înțelegerea noastră a istoriei umane este ghidată de un val de date genetice. Ceea ce părea a fi concluzii rezonabile privind izolarea în deceniile anterioare sunt mult mai puțin plauzibile acum. Pe măsură ce aflăm mai multe despre trecut, izolarea pe termen lung pare din ce în ce mai puțin probabilă. Au existat populații umane izolate timp de zeci de mii de ani? Poate că, cu excepția Tasmaniei, anumite concluzii privind izolarea totală și pe termen lung par din ce în ce mai mult o mitologie. Chiar și în cazul Tasmaniei nu știm cu siguranță într-un fel sau altul.

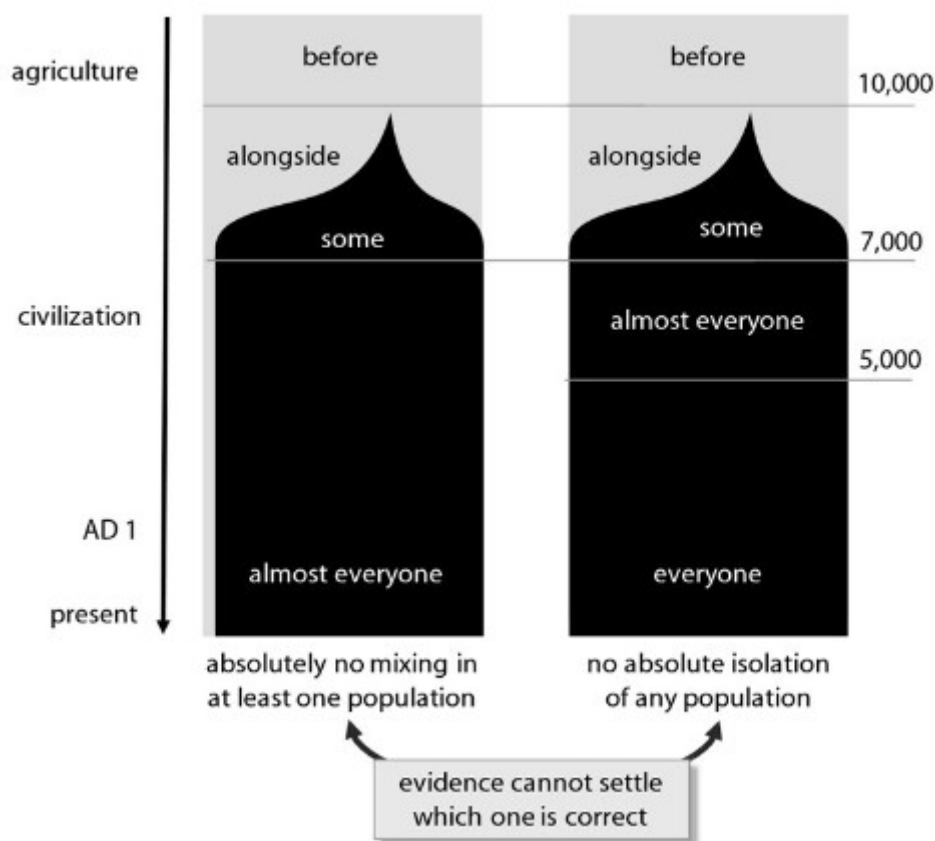

Figura 6.2.

Săpând în detalii, strămoșii universali ridică o dilemă între două absoluturi universale. Fie (stânga) au existat populații care nu s-au amestecat absolut deloc timp de mii de ani, fie (dreapta) nu a existat absolut nicio populație care să fie complet izolată din punct de vedere genealogic. Genealogia se află în afara străzii genetice, așa că s-ar putea să nu știm niciodată în mod definitiv doar din dovezi. În funcție de teologia adoptată, acest lucru poate să nu conteze.

PRINS ÎNTRE DOUĂ NEGAȚII

Nu avem o modalitate de a demonstra definitiv izolarea genealogică. Dacă analizăm toate datele genetice, ce s-ar întâmpla dacă am găsi o populație care a fost într-adevăr izolată genetic timp de zeci de mii de ani? Chiar și acest lucru nu ar fi o dovadă că au fost izolați genetic. Inițial, a existat speranța că genetica ar putea determina dacă și când au fost izolate genetic populațiile [29]. Cu toate acestea, datele genetice nu pot detecta niveluri scăzute de migrație în trecutul îndepărtat [30]. Prin urmare, izolarea genetică nu demonstrează izolarea genealogică.

Consecința cea mai probabilă a unor încrucișări rare este reprezentată de populații izolate genetic, dar care nu sunt izolate din punct de vedere genealogic. Nu uitați că izolarea genealogică este întreruptă de un singur eveniment de dispersie reușit. În consecință, **pentru a demonstra izolarea genealogică, trebuie să se dovedească faptul că nu a avut loc absolut nicio imigrație de succes de-a lungul a mii de ani**. Majoritatea strămoșilor genealogici, totuși, nu lasă nicio dovadă genetică la urmașii lor [31]. Cea mai mare parte a ADN-ului transmis nu este ADN identificabil și, prin urmare, este neobservabil în datele genetice. Aceasta nu este o lacună cu probabilitate redusă. Informațiile genetice nu sunt în măsură să excludă relațiile genealogice din trecutul îndepărtat. Prin urmare, nu este capabilă să demonstreze izolarea genealogică. Pentru orice perioadă multimilenară din trecutul nostru îndepărtat, au existat populații izolate genetic? Dovezile de încrucișare sunt din ce în ce mai multe peste tot. Vom ști vreodată cu certitudine că nu au existat niciodată populații izolate genetic? Pentru a răspunde fie da, fie nu, este necesar să se facă una dintre cele două afirmații negative

absolute, fiecare dintre ele fiind dificil de susținut. Pur și simplu nu dispunem de dovezile necesare pentru a determina definitiv care dintre răspunsuri este corect. Pe de o parte, răspunsul "*Da, au existat populații izolate din punct de vedere genealogic*" presupune să se afirme că nu a existat nicio migrație sau amestecare reușită timp de mii de ani. Această negație nu poate fi demonstrată cu dovezi din datele genetice sau arheologice. Cei care sunt sceptici în privința răspunsului afirmativ pot presupune cel puțin o cantitate infimă de migrație și amestec, care ar rupe în mod nedetectabil izolarea genealogică.

Pe de altă parte, răspunsul "*Nu, nu au existat populații izolate din punct de vedere genealogic*" presupune să se afirme că nu au existat populații izolate timp de mii de ani. Această negație necesită o cunoaștere exhaustivă a tuturor populațiilor din trecutul nostru îndepărtat. Cei care sunt sceptici în privința refuzului pot presupune că undeva, cumva, a existat o populație izolată. Ne confruntăm, prin urmare, cu o dilemă între două afirmații care sunt dificil, dacă nu imposibil, de susținut. Negațiile absolute, de orice fel, sunt aproape imposibil de demonstrat cu dovezi. Ce trebuie să facem în astfel de situații? Cel puțin, ajungând la limitele dovezilor, există flexibilitate în relatarea științifică. Este posibil ca noi toți să descindem din Adam și Eva. Care este atunci probabilitatea ca Adam și Eva, acum șase mii de ani, în Orientul Mijlociu, să devină strămoșii tuturor până în anul 1 d.Hr.? Dar în urmă cu zece mii de ani? Sau acum douăsprezece mii de ani? Nu dispunem de dovezi pentru a ști cu siguranță. Fără dovezi definitive, unii oameni de știință ar putea concluziona că, de exemplu, este foarte probabil ca Tasmania să fi fost complet izolată între șase și două mii de ani în urmă. Chiar și în acest caz, dovezile nu demonstrează acest lucru în mod definitiv. Rămâne posibil ca o singură barcă la fiecare generație să fi traversat strâmtoarea pentru a rupe izolarea genealogică. Este posibil ca cercetările ulterioare, în special în ceea ce privește ADN-ul antic, să falsifice ipoteza izolării. Cu toate acestea, în acest moment, nu putem demonstra în mod evident izolarea genealogică cu un grad ridicat de certitudine și nici nu putem demonstra că este falsă.

IPOTEZA GENEALOGICĂ

Ce ar trebui să concluzionăm în acest impas? Există o enigmă aici, fără dovezi definitive care să ne rezolve întrebările. Făcând o "inferență către cea mai bună explicație" [32], poate invocând briciul lui Occam, am putea concluziona că amestecul nu există în cazul în care nu există dovezi de amestec. Acest lucru pare rezonabil, dar ADN-ul antic este zgârcit cu briciul lui Occam [33]. Din nou și din nou, descoperim că istoria antică este mai complexă decât cele mai simple explicații ale unor date limitate. Atunci când dovezile sunt puține, așa cum este aici, un mod mai bun de raționament ar putea fi testarea ipotezelor. În cadrul acestui mod de raționament, putem fi siguri că nicio dovadă nu a demonstrat definitiv izolarea genealogică. Poate că unele populații sunt izolate din punct de vedere geografic și genetic, conform cunoștințelor actuale. Totuși, aceasta nu este o dovadă puternică împotriva unui eveniment rar de încrucișare. O modelare mai atentă sau dovezi suplimentare ar putea rezolva unele întrebări, cel puțin în parte. Ar putea fi nevoie de un filosof pentru a descâlci nodul epistemologic. Între timp, poate că vom descrie strămoșia universală a tuturor la anul 1 d.Hr. ca fiind "*probabilă în cadrul unei ipoteze controversate*", dacă Adam și Eva au trăit acum șase mii de ani. Cu cât îi mutăm pe Adam și Eva mai în urmă în istorie, cu atât mai siguri devenim că sunt strămoși universali. De exemplu, dacă Adam și Eva au trăit în urmă cu zece mii de ani, am putea descrie strămoșii universali ca fiind "*probabilă sub o ipoteză plauzibilă*". Dacă au trăit acum cincisprezece mii de ani, poate că este doar "foarte probabil". Oricum ar fi, această dezbatere științifică poate fi în întregime auxiliară față de întrebările teologice în cauză. Mutarea lui Adam și a Evei ușor înapoi în timp depășește majoritatea obiecțiilor științifice. Oricum, teologia nu face afirmații cu precizie științifică, așa că o strămoșie aproape universală până la anul 1 d.Hr. poate fi suficientă pentru doctrina monogenezei. Obiecțiile iminente privind demnitatea și valoarea umană pot fi abordate în teologia noastră despre cei din afara Grădinii. Oricare ar fi rezultatul dezbaterii științifice rămase, putem fi siguri că, **dacă Adam și Eva au existat, atunci marea majoritate a populației Pământului a fost urmașii lor cu mult înainte de anul 1 d.Hr.** Dezbaterea științifică ar putea continua cu privire la câteva excepții de la această regulă, dar această dezbatere poate fi de

nerezolvat cu ajutorul dovezilor. Această dezbatere tehnică, de altfel, nu ar trebui să ne preocupe atunci când avansăm în reflecția teologică.

NOTE

1. Jotun Hein, "*Human Evolution: Pedigree for All Humanity*", *Nature* 431 (2004): 518-19. <https://doi.org/10.1038/431518a>.
2. Alan R. Templeton, "*Rasele biologice la oameni*", *Studies in History and Philosophy of Biological and Biomedical Sciences* 44 (2013): 262-71, <https://doi.org/10.1016/j.shpsc.2013.04.010>; Templeton, "*Rase umane: A Genetic and Evolutionary Perspective*", *American Anthropologist* 100 (1998): 632-50, <https://doi.org/10.1525/aa.1998.100.3.632>.
3. A. G. Morris, "*Izolarea și originea khoisanilor: Late Pleistocene and Early Holocene Human Evolution at the Southern End of Africa*", *Human Evolution* 17 (2002): 231-40. <https://doi.org/10.1007/BF02436374>.
4. M. Gallego Llorente și alții, "*Ancient Ethiopian Genome Reveals Extensive Eurasian Admixture in Eastern Africa*", *Science* 350 (2015); David Reich, *Who We Are and How We Got Here: Ancient DNA and the New Science of the Human Past* (New York: Vintage, 2018).
5. Peter Ralph și alții, "*The Geography of Recent Genetic Ancestry Across Europe*", *PLoS Biology* 11 (2013), e1001555, <https://doi.org/10.1371/journal.pbio.1001555>.
6. Garrett Hellenthal și alții, "*A Genetic Atlas of Human Admixture History*", *Science* 343 (2014): 747-51, <https://doi.org/10.1126/science.1243518>.
7. Alături de multe dintre motivele explicate în această carte, autorii notează câteva surse specifice de eroare. Acestea pot fi găsite la paragraful care începe cu "Cu toate acestea, există mai multe cadre care, în opinia noastră, reprezintă o provocare pentru abordarea noastră".
8. Desiree C. Petersen și alții, "*Complex Patterns of Genomic Admixture Within Southern Africa*", *PLoS Genetics* 9 (2013), e1003309f <https://doi.org/10.1371/journal.pgen.1003309>; Morris, "*Isolation and the Origin*".
9. Kirsi Huoponen și alții, "*Mitochondrial DNA Variation in an Aboriginal Australian Population: Evidence for Genetic Isolation and Regional Differentiation*", *Human Immunology* 62 (2001): 954-69, [https://doi.org/10.1016/S0198-8859\(01\)00294-4](https://doi.org/10.1016/S0198-8859(01)00294-4).
10. I. Pugach și alții, "*Genome-Wide Data Substantiate Holocene Gene Flow from India to Australia*", *Proceedings of the National Academy of Sciences* 110 (2013): 1803-8. <https://doi.org/10.1073/pnas.1211927110>.
11. Kumarasamy Thangaraj și alții, "*Reconstructing the Origin of Andaman Islanders*", *Science* 308 (2005): 996, <https://doi.org/10.1126/science.1109987>; K. Thangaraj și alții, "*Unique Origin of Andaman Islanders: Insight from Autosomal Loci*", *Journal of Human Genetics* 51 (2006): 800-804. <https://doi.org/10.1007/sl0038-006-0026-0>.
12. Phillip Endicott, "*Introducing: Revisiting the 'Negrito' Hypothesis: A Transdisciplinary Approach to Human Prehistory in Southeast Asia*", *Human Biology* 85 (2013): 7-20, <https://doi.org/10.3378/027.085.0301>; Timothy A. Jinam și alții, "*Admixture Patterns and Genetic Differentiation in Negrito Groups from West Malaysia Estimated from Genome-Wide SNP Data*", *Human Biology* 85 (2013): 173-88, <https://doi.org/10.3378/027.085.0308>; Gyaneshwer Chaubey și Phillip Endicott, "*The Andaman Islanders in a Regional Genetic Context: Reexamining the Evidence for an Early Peopling of the Archipelago from South Asia*", *Human Biology* 85 (2013); Pugach și alții, "*Genome-Wide Data Substantiate*".
13. Mikkel W. Pedersen și alții, "*Postglacial Viability and Colonization in North America's Ice-Free Corridor*", *Nature* 537 (2016): 1-15, <https://doi.org/10.1038/nature19085>.
14. C. John Collins, *Did Adam and Eve Really Exist? Who They Were and Why You Should Care* (Cine au fost și de ce ar trebui să vă pese) (Wheaton, IL: Crossway, 2011).
15. David Bulbeck, "*Where River Meets Sea: A Parsimonious Model for Homo Sapiens Colonization of the Indian Ocean Rim and Sahul*", *Current Anthropology* 48 (2007): 315-22, <https://doi.org/10.1086/512988>.

16. Thomas F. Strasser și alții, "*Stone Age Seafaring in the Mediterranean: Evidence from the Plakias Region for Lower Palaeolithic and Mesolithic Habitation of Crete*", *Hesperia* 79 (2010): 145-90, <https://doi.org/10.2972/hesp.79.2.145>.
17. Pugach și alții, "*Genome-Wide Data Substantiate*".
18. În special, cromozomii Y și mitocondriile nu prezintă dovezi ale unor evenimente de amestec. Doar atunci când se analizează genomul complet, amestecul devine clar. Studiile bazate pe părți mici ale genomului ratează adesea evenimentele de încrucișare. Huoponen și alții, "*Mitochondrial DNA Variation*".
19. Îi sunt recunoscător lui Doug Wiens pentru informații importante în realizarea acestei estimări. Kurt Lambeck și John Chappell, "*Sea Level Change Through the Last Glacial Cycle*", *Science* 292 (2001): 679-86, <https://doi.org/10.1126/science.1059549>.
20. Patrick D. Nunn și Nicholas J. Reid, "*Aboriginal Memories of Inundation of the Australian Coast Dating from More Than 7000 Years Ago*", *Australian Geographer* 47 (2016): 11-47, <https://doi.org/10.1080/00049182.2015.1077539>.
21. Douglas L. T. Rohde, Steve Olson și Joseph T. Chang, "*Modelling the Recent Common Ancestry of All Living Humans*", *Nature* 431 (2004): 562-66, <https://doi.org/10.1038/nature02842>.
22. Janet M. Wilmshurst și alții, "*High-Precision Radiocarbon Dating Shows Recent and Rapid Initial Human Colonization of East Polynesia*", *Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, 108 (2011): 1815-20. <https://doi.org/10.1073/pnas.1015876108>.
23. Terry L. Hunt și Carl P. Lipo, "*Late Colonization of Easter Island*", *Science* 311 (2006).
24. Kurt Lambeck și alții, "*Sea Level and Global Ice Volumes from the Last Glacial Maximum to the Holocene*", *Proceedings of the National Academy of Sciences* 111 (2014): 15296-303, <https://doi.org/10.1073/pnas.1411762111>.
25. Jeffrey I. Rose, "*New Light on Human Prehistory in the Arabo-Persian Gulf Oasis*", *Current Anthropology* 51 (2010): 849-83, <https://doi.org/10.1086/657397>; Pedersen și alții, "*Postglacial Viability and Colonization*".
26. Bulbeck, "*Where River Meets Sea*"; C. L. Scheib și alții, "*Ancient Human Parallel Lineages Within North America Contributed to a Coastal Expansion*", *Science* 360 (2018): 1024-27, <https://doi.org/10.1126/science.aar6851>.
27. Reich, *Who We Are*.
28. Turi King, "*Sex, Power and Ancient DNA*", *Nature* 555 (2018): 307-8, <https://doi.org/10.1038/d41586-018-02964-5>.
29. Victor J. Moreno-Mayar și alții, "*Early Human Dispersals Within the Americas*", *Science* 362 (2018), <https://doi.org/10.1126/science.aav2621>.
30. Hein, "*Evoluția umană*".
31. Lachance, „*Inbreeding, Pedigree Size*”; Simon Gravel și Mike Steel, „*The Existence and Abundance of Ghost Ancestors in Biparental Populations*”, *Theoretical Population Biology* 101 (2015): 47-53, <https://doi.org/10.1016/j.tpb.2015.02.002>.
32. Pietriș și oțel, „*Existența și abundența strămoșilor fantomă*”; Carsten Wiuf și Jotun Hein, „*On the Number of Ancestors to a DNA Sequence*”, *Genetics* 147 (1997): 1459-68, www.genetics.org/content/147/3/1459.
33. Acest lucru este numit și „*raționament abductiv*” în contrast cu „*raționament deductiv*”. Peter Lipton, „*Inference to the Best Explanation*”, în *A Companion to the Philosophy of Science*, ed. W. H. Newton-Smith (Maiden, MA: Blackwell, 2000), 184-93.
34. „*Cercetarea ADN-ului antic dezvăluie o istorie umană mult mai complexă decât cea dedusă din modele parcimonioase bazate pe ADN-ul modern*”. Marc Haber și alții, „*ADN-ul antic și rescrierea istoriei umane: Fii cruțat cu briciul lui Occam*”, *Genome Biology* 17 (2016), <https://doi.org/10.1186/s13059-015-0866-z>.

CAPITOLUL ȘAPTE

CREAȚIE DIRECTĂ ȘI MIRACULOSĂ

Adam și Eva, strămoșii tuturor, ar fi putut trăi chiar acum șase mii de ani, în Orientul Mijlociu. Poate că am prefera să-i înțelegem ca trăind acum zece mii de ani, pentru a fi mai siguri că sunt strămoși universali. Ar fi putut fi ei creați *de novo* într-un act direct al lui Dumnezeu? Există vreo dovadă împotriva acestei părți a ipotezei?

În mod paradoxal, Adam și Eva ar fi putut fi creați din țărână și o coastă, fără părinți, și în același timp am fi putut avea strămoși comuni cu maimuțele mari. Aceste două fapte nu sunt în conflict. Nu există nicio dovadă împotriva creării *de novo* a lui Adam. Genomurile noastre ar apărea ca și cum am avea strămoși comuni cu marile maimuțe, pentru că așa este. Această dovadă nu ar însemna că Dumnezeu a fost înșelător, deoarece genomurile ar înregistra adevărata poveste a tuturor celor din afara Grădinii. Cu toate acestea, dovezile genetice că descindem din Adam și Eva s-ar fi pierdut de mult timp. Din acest motiv, nu există nicio dovadă genetică în favoarea sau împotriva creării *de novo* a lui Adam și a Evei. Când această concluzie a devenit clară pentru biologul Darrel Falk, acesta a scris cu surprindere,

Știința tace în privința chestiunii că Adam și Eva ar fi strămoșii noștri, ai tuturor. Este chiar tăcută în ceea ce privește întrebarea dacă Adam și Eva au fost creați de novo.... Nu se mai poate pune în cârca științei problema lui Adam și a Evei [1].

Aceasta este, poate, cea mai surprinzătoare constatare a articolelor mele din 2017 și 2018 [2]. Această constatare este o afirmație seculară despre dovezi, care nu necesită pentru a fi afirmată credința într-un Adam și Eva creați *de novo*. De exemplu, mai mulți oameni de știință atei au participat la ateliere și toți au fost de acord că nu există dovezi împotriva unui cuplu creat special în cadrul unei populații mai mari. Ei au fost de acord cu această concluzie evidentă, chiar dacă ei personal nu cred că Adam și Eva au fost reali și nici nu cred că Dumnezeu există. În plus, într-o schimbare publică, creaționiștii evoluționiști de la *BioLogos* și-au schimbat poziția, eliminând din declarația lor despre Adam și Eva afirmația incorectă,

Crearea de novo a lui Adam și a Evei nu este compatibilă cu ceea ce oamenii de știință au găsit în creația lui Dumnezeu [3].

Această schimbare vine în condițiile în care, în 2017 și 2018, mai mulți oameni de știință conectați cu *BioLogos* au fost de acord cu mine, în mod independent și public, că nu există dovezi pentru sau împotriva creației *de novo* a lui Adam și a Evei [4]. Apoi, în 2019, Deborah Haarsma și-a editat răspunsul la Keller din 2017, eliminând afirmația că există dovezi împotriva creării *de novo* a lui Adam și Eva în cadrul unei populații [5]. Acești oameni de știință de la *BioLogos* nu afirmă crearea *de novo* a lui Adam și a Evei, și au argumentat împotriva acesteia timp de decenii. Creaționiștii evoluționiști încă "resping" relatarea tradițională și încă se opun acesteia din motive teologice. Este remarcabil, în ciuda acestei respingeri, că ei recunosc acum că nu există dovezi împotriva creației *de novo* a lui Adam și Eva. Nu există dovezi *pro* sau *contra* creării *de novo* a lui Adam și a Evei în cadrul unei populații mai mari. Această constatare este seculară, o afirmație evidentă, independentă de faptul că noi credem sau nu că a avut loc sau nu creația *de novo*. Ea rezultă din testarea noastră a ipotezei genealogice.

1. Absența dovezilor nu demonstrează într-un fel sau altul dacă Adam și Eva au fost creați *de novo*. Nu putem spune din dovezi nici într-un caz.
2. Există cinci moduri în care Adam și Eva ar fi putut apărea, pe care le putem considera

independent, în funcție de meritele lor.

3. Cu toate acestea, Adam și Eva nu ne transmit probabil tot ADN-ul. Mai mult, compatibilitatea reproductivă necesită genomuri aproape identice cu al nostru. Din aceste motive, ar trebui să înțelegem că ei sunt conspecifici, sau din aceeași specie, cu noi.
4. A intenționat Dumnezeu ca neamul lor să se încrucișeze cu oamenii din afara Grădinii? Multe obiecții sunt rezolvate dacă Dumnezeu a intenționat ca neamul lor să se încrucișeze cu o populație mai mare.
5. Un alt set de obiecții apar cu privire la înșelăciunea lui Dumnezeu, dacă Adam și Eva sunt creați *de novo*. Aceste obiecții nu se aplică dacă Dumnezeu a intenționat ca ei să se încrucișeze cu o populație mai mare.

Întrebările științifice ale ipotezei genealogice sunt, astfel, rezolvate. Obiecțiile rămase nu sunt întemeiate pe dovezi, ci pe teologie și filozofie. Acest lucru prevestește o schimbare. În curând va începe un nou schimb de opinii cu privire la semnificația cuvântului **uman**.

ABSENȚA DOVEZILOR

Nu există nicio dovadă în favoarea sau împotriva lui Adam și a Evei, strămoșii noștri, ai tuturor. Strămoșii genetici ne oferă o viziune în tunel asupra trecutului. Genetica este un felinar, care ne dezvăluie strămoșii noștri genealogici imediați, dar nu mult mai mult. Genetica este un telescop, oferindu-ne o vedere puternică asupra istoriei noastre. Cu toate acestea, Adam și Eva cad într-un unghi mort, ascuns vederii noastre. Dacă sunt oameni reali, cu un trecut real, ne așteptăm să fie strămoși universali, dar nu putem găsi dovezi care să îi dovedească sau să îi infirme. Ei ar fi putut fi creați *de novo*, în afara vederii noastre. Ca o picătură de apă în ocean, genomul lui Adam și al Evei dispare rapid (fig. 7.1). Din acest motiv, nu ne așteptăm să existe dovezi într-un fel sau altul. Este "absența dovezilor" o dovadă că Adam și Eva nu există?

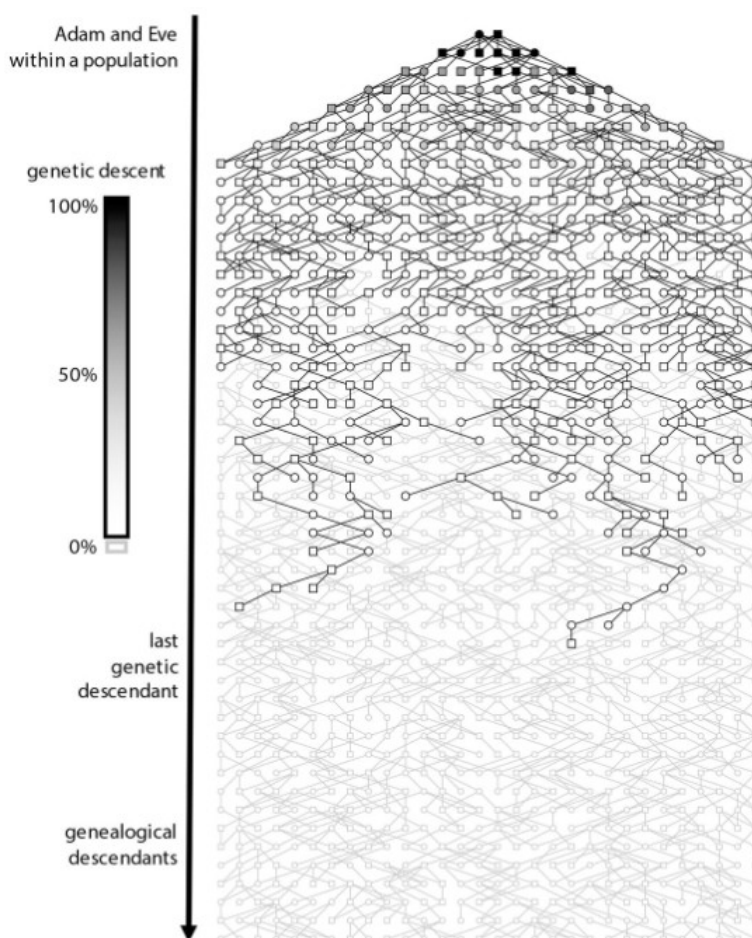

Figura 7.1.

Este foarte puțin probabil ca Adam și Eva, într-o populație mai mare, să fie strămoșii genetici ai tuturor celor de astăzi. Această figură prezintă un subset al descendenților lor genealogici. În această figură, jumătate dintre persoane au doar un singur părinte reprezentat. În aceste cazuri, părintele nedezvăluit este din afara Grădinii, nu este un descendent al cuplului progenitor. Genomul lui Adam și al Evei dispare rapid, ca o picătură de apă în ocean.

Dacă cineva ar afirma că există un elefant pe patulater, atunci faptul de a nu observa un elefant acolo ar fi un motiv întemeiat pentru a crede că nu există niciun elefant acolo. Dar dacă cineva ar afirma că există un purice pe patulater, atunci faptul de a nu observa un purice acolo nu ar constitui o bună dovadă că nu există un purice pe patulater. Diferența notabilă dintre aceste două cazuri este că într-unul dintre ele, dar nu și în celălalt, ar trebui să ne așteptăm să vedem unele dovezi ale entității, dacă aceasta ar exista de fapt [6]. Din punct de vedere științific, nu ne așteptăm să existe dovezi ale creării *de novo* a lui Adam, astfel încât absența dovezilor nu este o dovadă a absenței. Am crezut că creația *de novo* a lui Adam și a Evei a fost un elefant, dar a fost un purice. Privind în "cvadrilaterală" științifică, nu vedem nici o dovadă în favoarea sau în defavoarea lui Adam și Eva creați *de novo* în cadrul unei populații mai mari. Adam și Eva se află în afara străzii. Dovezile genetice nu ne spun într-un fel sau altul. Unii sunt convinși că *Scriptura* ne învață că Adam și Eva au fost creați printr-un act direct al lui Dumnezeu. Dacă există oameni în afara Grădinii, nu există nicio dovadă împotriva mărturisirii lor. Alții nu cred că *Scriptura* ne învață că Adam și Eva au fost creați în mod special, fără părinți biologici. Alții încă nu cred că *Scriptura* este de încredere în privința acestor lucruri. Dovezile nu sunt nici *pro*, nici *contra* creării *de novo* a lui Adam și a Evei.

CELE CINCI ORIGINI ALE LUI ADAM ȘI ALE EVEI

În ipoteza genealogică, presupunem că Adam și Eva au fost creați printr-un act direct al lui Dumnezeu, fără părinți, dar cu același tip biologic ca și oamenii din afara Grădinii. Nu a existat nimic remarcabil în legătură cu genele sau genomurile lor; nu genomul lor este ceea ce îi face speciali. Pentru o clipă, haideți să facem un pas înapoi de aici, analizând gama de opinii care au fost luate în considerare.

A. Aleși. Adam și Eva au fost selectați de Dumnezeu dintr-o populație mai mare pentru un scop specific, la fel cum Avraam a fost selectat de către Dumnezeu. Ei au avut părinți biologici, iar Dumnezeu nu i-a făcut în niciun fel speciali din punct de vedere biologic [7].

B. Aleși și refăcuți din punct de vedere spiritual. Adam și Eva au fost selectați dintr-o populație mai mare, iar Dumnezeu le-a dat în mod miraculos noi abilități sau calități spirituale pe care ceilalți nu le aveau. Cu toate acestea, nu au existat diferențe genetice care să-i facă deosebit de importanți sau deosebiți.

C. Aleși și recondiționați fizic. Adam și Eva au fost selectați dintr-o populație mai mare, iar Dumnezeu le-a dat în mod miraculos noi abilități biologice care i-au definit ca fiind cu adevărat umani.

D. Creați *de novo* la fel. Adam a fost creat dintr-un material neviu prin actul direct al lui Dumnezeu, iar Eva a fost creată din Adam. Cu toate acestea, nu au existat diferențe genetice care să-i facă deosebit de importanți sau distincți. În acest sens, ei au fost creați în cadrul unei populații.

E. *De novo* creat distinct. Adam a fost creat din material neviu prin actul direct al lui Dumnezeu, Eva a fost creată din Adam și cu distincții biologice importante față de cei din afara Grădinii, care trebuiau să se răspândească la toți.

Aceste modele sunt grupate în moduri importante. Adam și Eva ar putea fi biologic la fel ca toți cei din afara Grădinii (A, B, D) sau ar fi putut fi diferiți în moduri importante (C, E). Adam și Eva ar putea avea părinți biologici (A, B, C) sau ar fi putut fi creați *de novo* (D, E) [8]. Adam și Eva ar putea fi doar aleși dintr-o populație mai mare (A) sau Dumnezeu ar fi putut crea ceva nou în ei

(B, C, D, E). Aici, vreau să explorez aceste opțiuni din punct de vedere probatoriu. Ceea ce ar putea fi cel mai valoros pentru teologi nu este o preocupare primordială în acest moment, și nici nu este vorba de a determina ce ne spune sau nu *Scriptura*.

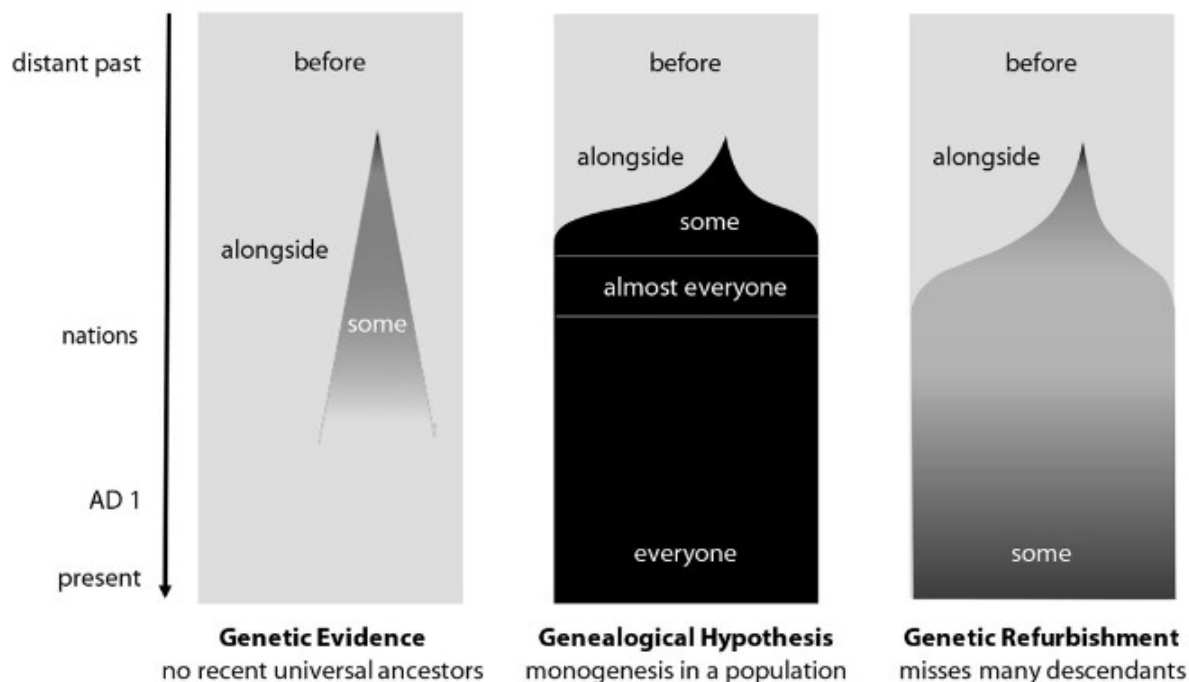

Figura 7.2.

Dovezile genetice ale lui Adam și Eva se risipesc rapid, precum o picătură de apă în mare (stânga). Strămoșii genealogici se răspândesc într-o explozie pe glob, devenind rapid universali (mijloc). O reconstrucție genetică ar putea, în mod imaginabil, să se răspândească pe glob, deși nu există dovezi în acest sens și nu ar ajunge la fiecare dintre descendenții genealogici ai lui Adam și Eva din toată istoria (dreapta).

ADAM ȘI EVA SUNT CONSPECIFICI CU NOI

Au fost Adam și Eva distinși din punct de vedere biologic (C, E)? Genomul lui Adam și al Evei ar fi trebuit să fie similar cu cel al oamenilor din afara Grădinii, foarte similar. Prea multe schimbări și ar fi fost incompatibili din punct de vedere reproductiv cu oamenii din afara Grădinii.

Este imaginabil ca Dumnezeu să-i fi creat pe Adam și Eva cu unele diferențe biologice importante. Sunt necesare doar mici schimbări pentru a produce schimbări mari la un organism. Totuși, aceste diferențe nu s-ar fi propagat la fiecare dintre descendenții lor genealogici. Linia lor genealogică s-ar fi răspândit rapid pe tot globul până când, în câteva mii de ani, ar fi fost strămoșii tuturor. Strămoșii lor genetici, însă, s-ar dilua și s-ar disipa. **Dacă diferențele lor genetice ar fi trebuit să treacă la toți descendenții genealogici, atunci sunt necesare miracole continue.** Au fost propuse mecanisme biologice speculative și exotice (cum ar fi mecanismele genetice) pentru a depăși nevoia de miracole continue. Nu există nicio dovadă a unor astfel de mecanisme în biologia umană.

Adam și Eva sunt cel mai probabil fantome genetice care nu ne transmit niciun ADN. Aceasta nu este o lacună sau un eveniment improbabil. **Fantomile genetice, în schimb, sunt soarta cea mai probabilă a unui cuplu care se încrucișează cu alții într-o populație mai mare.** Dacă Adam și Eva există, cel mai probabil ei sunt nedetectabili în genomul nostru. Prin urmare, **orice diferențe genetice ar fi existat la Adam și Eva, nu sunt cele care ne fac umani.**

Există o lacună, în afara domeniului nostru de aplicare, care ar putea modifica parțial analiza. **Dacă Adam și Eva sunt vechi, poate mai vechi de o sută de mii de ani, dovezile ar putea să nu excludă o populație mai mică pentru perioade scurte de timp. În acest scenariu, ar fi posibil ca noi toți să fi primit ADN de la ei. Chiar dacă Adam și Eva au transmis ADN, nu am putea identifica**

acest ADN ca fiind al lor. Mai mult, populații diferite ar putea primi părți diferite ale genomului lor, astfel încât este posibil să nu primim cu toții același ADN de la ei. Pentru a urmări descendența genetică a lui Adam și a Evei, am avea nevoie de rămășițe ale acestora sau ale descendenților lor genetici direcți, verificate arheologic. Inutil să mai spunem că găsirea unor astfel de rămășițe verificabile nu pare să fie posibilă. În acest moment, indiferent de situație, suntem departe de raza de acțiune a unui Adam și Eva recent. Există întrebări care trebuie explorate aici, dar ele sunt în afara domeniului nostru de aplicare.

Lăsând la o parte porțița din afara sferei de cuprindere, Adam și Eva sunt probabil fantome genetice. Dacă au existat, ei nu ne transmit niciun ADN identificabil. Poate că unii dintre noi moștenesc ADN de la ei, dar ADN-ul lor nu se poate distinge de cel al vecinilor lor. Prin urmare, nu putem reconstrui genomul lor, cu excepția faptului că au fost compatibili din punct de vedere reproductiv cu cei din afara Grădinii.

Tot din acest motiv, știm că ei erau, în esență, de același tip biologic ca și noi. Dacă au existat, au fost importanți, dar nu pentru că ne-au transmis un ADN special nouă tuturor.

A INTENȚIONAT DUMNEZEU SĂ-I ÎNCRUCIȘEZE?

Cu excepția cazului în care Adam și Eva sunt foarte vechi, înainte de apariția lui *Homo sapiens*, descendenții lor s-au încrucișat cu alte neamuri. Din punct de vedere biologic, este ușor de înțeles cum Dumnezeu ar fi putut crea o incompatibilitate genetică între descendența lui Adam și Eva și oamenii din afara Grădinii. Atunci de ce a fost capabil neamul lui Adam și al Evei să se încrucișeze cu alții? De ce au fost compatibili din punct de vedere reproductiv cu cei din afara Grădinii? De ce a fost posibilă încrucișarea? Există mai multe răspunsuri posibile [9]. Întrebarea cu privire la intenția lui Dumnezeu pare a fi un detaliu important de urmărit în timp ce sortăm opțiunile.

Poate că, pe de o parte, Dumnezeu nu a avut intenția ca descendența lui Adam și a Evei să se încrucișeze cu alții. De ce au fost, totuși, compatibili din punct de vedere reproductiv?

- Dumnezeu nu a modificat sau creat genomurile lor (A, B), iar încrucișarea a fost posibilă, dar nu intenționată de Dumnezeu.
- Dacă Dumnezeu i-a refăcut fizic pe Adam și Eva (C), a modificat genomul lor, dar nu în așa măsură încât să împiedice încrucișarea. Cu toate acestea, ar fi putut, totuși, să se amestece mai mult, împiedicând încrucișarea, dacă nu era de acord cu aceasta. De ce nu a modificat mai mult?
- Opera de creație a lui Dumnezeu intră în conflict cu intenția sa, se pare, dacă au fost creați *de novo* (D, E). Eșecul moral al încrucișării ar putea fi înțeles ca o consecință a Căderii, dar nu și compatibilitatea reproductivă. De ce progeniturile fertile? [10]

Prima cale ar putea funcționa (A, B). S-ar putea să nu fie diferită de intenția lui Dumnezeu ca Israel să se separe de neamuri, deși cu siguranță s-au încrucișat. Uneori, s-a pretins un anumit sprijin în acest sens, apelând la pasajele despre Nephilim (Gen 6:1-4). Celelalte două căi par tulburi (C, D, E), dar nu sunt analoge cu zoofilia, așa cum au sugerat unii. Descendența fertilă demonstrează că încrucișarea nu a fost bestialitate, așa cum apare în *Scriptură* sau astăzi, care nu produce niciodată descendenți viabili. Este vorba, în schimb, de o altă categorie de încrucișare neintenționată [11]. Trecând peste obiecția bestialității, a doua și a treia cale par încă tulburi; și această tulburare ar putea fi motivul pentru care unii gravitează spre "aleși din" (A, B) în loc de "creați *de novo* în cadrul" (D, E) unei populații mai mari. Există, totuși, o altă posibilitate.

Poate că, pe de altă parte, Dumnezeu a intenționat ca descendența lui Adam și a Evei să se încrucișeze cu alții și de aceea au fost compatibili din punct de vedere reproductiv. După ce au căzut, s-ar putea ca întrepătrunderea să fi fost interzisă pentru o vreme (Gen 6:1-4), dar intenția inițială a lui Dumnezeu, înainte de Cădere, ar fi fost pentru întrepătrundere.

- Dumnezeu i-a ales dintr-o populație mai mare, fără a-i schimba fizic (A, B). Intenția lui Dumnezeu ca descendența lor să se încrucișeze cu această populație mai

mare ar explica de ce nu a modificat genomul lor.

- Dumnezeu i-a ales dintr-o populație mai mare și i-a remodelat fizic (C). Intenția lui Dumnezeu de încrucișare ar putea explica de ce i-a lăsat compatibili din punct de vedere reproductiv și poate chiar de ce i-a creat în acest mod.

- Dumnezeu i-a creat *de novo* (D, E). I-a creat, putem deduce, cu scopul intenționat de a produce o nouă descendență care să se poată încrucișa cu altele.

Niciuna dintre aceste ultime trei căi nu pare deosebit de tulbure. Mai mult decât atât, ele oferă spațiu pentru toate cele cinci moduri de a înțelege originea lui Adam și a Evei (A, B, C, D, E). Întrebările rămân. Dacă Dumnezeu i-a făcut cu ceva distinct din punct de vedere biologic (C, E), aceste distincții nu au venit la toți, ceea ce ridică întrebări cu privire la motivul pentru care Dumnezeu i-ar fi făcut diferiți din punct de vedere biologic. Dacă existau deja oameni pe pământ, acest lucru ridică întrebări cu privire la motivul pentru care Dumnezeu ar crea *de novo* un nou cuplu (D, E). Acestea sunt întrebări bune, dar răspunsurile se află în teologie, nu în știință. Pentru moment, totuși, este valoroasă deducția că oamenii din afara Grădinii sunt compatibili din punct de vedere reproductiv, deoarece Dumnezeu a intenționat ca aceștia să se încrucișeze cu descendența lui Adam și Eva.

ACELE OBIECȚII DE ÎNȘELĂCIUNE

Nu există nicio dovadă în favoarea sau împotriva creării *de novo* a lui Adam și a Evei. Aceasta este o constatare surprinzătoare. Ea tulbură înțelegerea științei evoluționiste, de care cei mai mulți au fost convinși timp de decenii, dacă nu de secole. Știința evoluționistă, se pare, ar demonstra că Adam și Eva au strămoși comuni cu marile maimuțe. Totuși, această concluzie își are rădăcinile într-o neînțelegere. Poate că ei au fost creați *de novo* în cadrul unei populații care a apărut prin strămoși comuni cu marile maimuțe. Atât creația *de novo*, cât și evoluția ar putea fi adevărate în același timp. Afirmarea uneia nu implică respingerea celeilalte. Cu o schimbare atât de mare în înțelegere, este de așteptat să existe multe obiecții.

Unii obiectează, pe bună dreptate, că absența dovezilor nu demonstrează că Adam și Eva au fost, de fapt, creați *de novo*. Sunt de acord. Există multe ipoteze care sunt false, dar care, de asemenea, nu sunt în conflict cu dovezile. De exemplu, nu există nicio dovadă genetică împotriva unui unicorn pe cealaltă parte a lunii. Cu siguranță, un astfel de unicorn magic nu există în realitate. Justificarea pentru a crede în crearea *de novo* a lui Adam și a Evei ar trebui să provină din dovezi din afara geneticii. În acest caz, se va ajunge la întrebarea dacă credem că *Scriptura* este demnă de încredere și ce credem că ne spune aceasta. Să presupunem, pentru un moment, că *Scriptura* este demnă de încredere și că ne învață că Adam și Eva au fost creați *de novo*. Nu există nimic în știință care să infirme această învățătură. Totul se reduce la modul în care înțelegem *Scriptura*. Avem încredere în ea? Ce ne învață ea? Dovezile din știință, însă, nu ne spun nici într-un fel, nici în altul.

Unii obiectează că Dumnezeu îi ascunde în mod înșelător pe Adam și Eva de noi, deoarece dovezile existenței lor nu apar în genomul nostru. Această obiecție își are rădăcinile în înțelegerea greșită a științei strămoșilor. În afară de creația *de novo* în sine, aici nu se postulează nicio acțiune miraculoasă. Fantomele genetice apar doar ca o consecință a operațiunilor normale ale lumii. Am crezut de altfel, că dovezile pentru Adam și Eva ar fi clar vizibile. Ne-am înșelat. Dumnezeu nu îi ascunde pe Adam și Eva. La fel ca majoritatea strămoșilor noștri, se așteaptă ca existența lor să nu lase nicio semnătură în genomul nostru.

Unii obiectează că Dumnezeu plantează în mod înșelător o falsă istorie a descendenței comune în genomurile noastre. Această obiecție, de asemenea, provine dintr-o neînțelegere științifică. Conform acestei ipoteze, noi chiar avem strămoși comuni cu maimuțele mari. Aceasta nu este o istorie falsă, ci adevărata istorie a celor din afara Grădinii. Aparența descendenței comune nu poate fi înșelătoare dacă este adevărată.

Unii persistă și mai mult, contestând aspectul înșelător al strămoșilor comuni, în special în genomul lui Adam și al Evei. Aceasta este o obiecție ciudată. Nimeni nu a secvențiat vreodată genomul lui Adam și al Evei. Nu putem concepe cum ar putea face acest lucru. Atunci cine este

înșelată? Intrând oricum în experimentul de gândire al obiecției, dacă am putea cumva să le secvențiem genomul, am ajunge probabil la concluzia că Adam și Eva au avut strămoși comuni cu maimuțele mari, chiar dacă nu au avut părinți. Totuși, dacă există o explicație alternativă pentru genomul lor, care nu necesită înșelăciune, atunci această obiecție nu se aplică. Există o astfel de explicație. Dumnezeu ar fi putut intenționa ca descendența lui Adam și a Evei să se încrucișeze cu oamenii din afara Grădinii. Având în vedere acest scop, nu este înșelător faptul că genomul lor era similar cu al nostru. Această explicație explică datele la fel de bine.

Unii insistă și mai mult asupra acestei obiecții privind înșelăciunea. Vecinilor lui Adam și ai Evei li s-ar părea că acest nou cuplu din mijlocul lor avea părinți biologici, pentru că toată lumea are părinți biologici. Cu toate acestea, Adam și Eva nu aveau părinți. Simplul fapt că Dumnezeu i-a creat într-un mod neobișnuit, se susține, este înșelător. Un Dumnezeu bun și cinstit nu ar face așa ceva.

Logica acestei extinderi, aplicată în mod consecvent, ar necesita respingerea tuturor miracolelor. Aplicarea consecventă a acestei logici ne obligă să concluzionăm că Dumnezeu a fost înșelător atunci când Iisus învie din morți, deoarece acest miracol creează impresia că Iisus nu a murit pe cruce. Dumnezeu ar fi înșelător atunci când Iisus creează vinul din apă, deoarece acesta ar conține dovezi ale unei false istorii de învechire în butoaie și de stoarcere a strugurilor. Dumnezeu ar fi înșelător și în cazul Nașterii din Fecioară, pentru că o sarcină în afara căsătoriei a prezentat în mod greșit trecutul Mariei în fața lui Iosif. Insistând atât de mult asupra obiecției, se ajunge la un raționament absurd. Chiar dacă aceste minuni nu s-au întâmplat, nu ar trebui să le respingem pentru acest raționament. În esența sa, insistarea obiecției pe această cale necesită negarea unei realități de bază: lumea nu este întotdeauna așa cum pare. Dumnezeu nu face nicio promisiune că primele impresii corespund realității. Știința, la rândul ei, demonstrează adesea că primele impresii sunt incorecte. Dacă și când se întâmplă miracole, Dumnezeu nu este înșelător atunci când operează în afara ordinii naturale.

Abordând *ad hominem*, unii obiectează că sunt înșelător, deoarece am ales această ipoteză cu scopul de a-i ascunde pe Adam și Eva. Nu este deloc așa. Mai degrabă, am propus o ipoteză care avea sens din punctul meu de vedere al înțelegerii teologiei, întrebând cu rigurozitate dacă există dovezi care să o falsifice. După un studiu atent al modului în care funcționează strămoșii, devine clar că nu există nicio dovadă care să contrazică această ipoteză. Genetica este ca un fel de felinar și un telescop, oferind o vedere a trecutului cu o viziune în tunel. Nu trebuia să fie așa. Ipoteza genealogică nu a fost motivată de dorința de a "ascunde" dovezile despre Adam și Eva. Pur și simplu se întâmplă, contrar intuiției, ca majoritatea detaliilor trecutului nostru genealogic să fie ascunse în genetică. Oricare ar fi convingerile sau motivațiile personale ale fiecăruia, faptul rămâne: nu există nicio dovadă în favoarea sau împotriva creării *de novo*, o singură dată, a unui singur cuplu în cadrul unei populații mai mari.

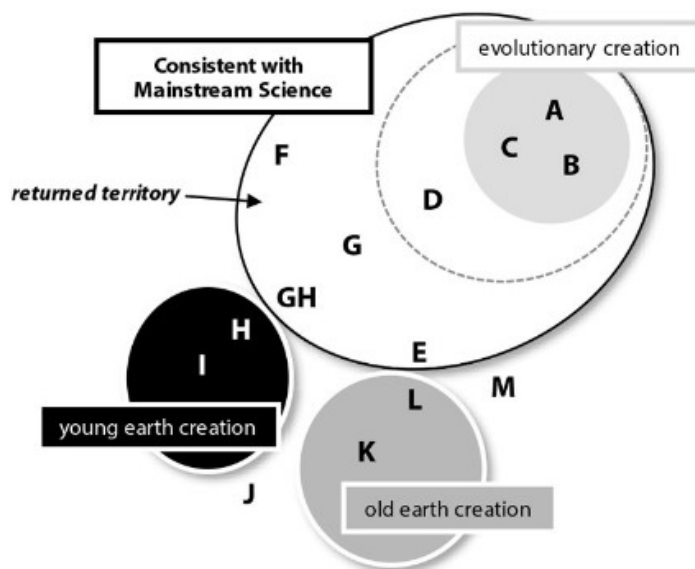
După toate acestea, într-un mod îndrăzneț și amuzant, unii se răzgândesc și obiectează că aceste constatări sunt evident adevărate. Aceștia insistă că nu există nicio contribuție reală aici, deoarece, în mod evident, nu există nicio dovadă împotriva creării unice a unui singur cuplu în trecutul nostru. Ei bine, dacă acest lucru ar fi fost evident pentru alți oameni de știință, ar fi fost valoros pentru ei să fi explicat acest lucru tuturor cu mult timp în urmă. De mai bine de un secol, afirmația repetată a fost că știința evoluționistă contestă credința că Adam și Eva au fost creați *de novo*. Această afirmație evidentă este falsă, având rădăcinile într-o neînțelegere științifică. Dacă falsitatea acestei afirmații probatorii este evidentă acum, este doar pentru că argumentele științifice sunt clare și puternice. De fapt, cazul este atât de puternic încât chiar și oamenii de știință seculari pot fi de acord cu el, și mulți o fac.

IPOTEZA GENEALOGICĂ

Unde ne duce asta? Cel mai probabil, dacă Adam și Eva au existat și sunt recenți, Adam și Eva sunt fantome genetice. Chiar dacă ne-au transmis ADN, nu avem cum să distingem ADN-ul lor de cel al vecinilor lor. Compatibilitatea reproductivă necesită o similitudine foarte mare a genomului, astfel încât ei aveau genomuri aproape identice cu ale noastre. Nu există niciun

mecanism biologic cunoscut prin care Adam și Eva ar putea transmite ADN-ul în mod fiabil tuturor descendenților lor. Acest lucru ne conduce la câteva concluzii preliminare.

1. Nu există nicio dovadă genetică în favoarea sau împotriva creării *de novo* a lui Adam și a Evei sau a vreunei reamenajări fizice a genomului lor (C, D, E).
2. Mai multe obiecții la crearea *de novo* a lui Adam și a Evei sunt rezolvate dacă Dumnezeu a intenționat ca linia lor să se încrucișeze cu alții (D, E).
3. Ar fi fost nevoie de miracole continue pentru ca diferențele genetice importante să se propage la noi toți, astfel că Adam și Eva erau conspecifici cu cei din afara Grădinii, cu genomuri aproape identice (A, B, D).
4. Dacă Dumnezeu i-a refăcut fizic pe Adam și Eva, aceasta sugerează că Dumnezeu a intenționat ca urmașii lor să se încrucișeze cu cei din afara Grădinii (C). Această deducție, probabil, este mai puternică dacă au fost creați *de novo* (D, E).
5. Nu există niciun motiv pentru a concluziona că Dumnezeu (sau cazul în sine) este înșelător dacă i-a creat *de novo* pe Adam și Eva într-o populație mai mare (C, E).

Creationist Camps	Elements of Adam and Eve Account				Status in Mainstream Science
	<i>de novo</i>	recent	universal ancestors	others outside Garden	
evolutionary creation	A			X	consistent with evidence
	B	X		X	
	C			X	
	D		X	X	
young earth creation	E	X	X	X	returned territory
	F	X		X	
	G		X	X	
	GH	X	X	X	
	H	X	X	X	
old earth creation	I	X	X		ruled out by evidence
	J		X	X	
	K	X	X		
	L	X	X	X	
	M		X		uncertain

GH = The Genealogical Hypothesis

Tabelul 7.1.

Ipoteza genealogică supraviețuiește examinării, întorcând teritoriul la teologie (E, F, G, GH). Există acum posibilitatea de a explora semnificația teologică a creației de novo a lui Adam și a Evei și a strămoșilor universali (D, E, G, GH), afirmând monogeneza cu oameni din afara Grădinii. În știința genealogică, toate cele trei dileme ale științei evoluționiste sunt rezolvate.

Ținând cont de aceste cinci concluzii, cel mai coerent poate fi un scenariu în care Adam și Eva sunt creați *de novo*, biologic la fel ca cei din afara Grădinii (D). Un model în care Adam și Eva sunt aleși dintr-o populație mai mare, posibil refăcută din punct de vedere spiritual, este, de asemenea, cu siguranță coerent cu dovezile (A, B). În schimb, dacă Adam și Eva au avut diferențe biologice importante care i-au făcut umani, ar fi fost nevoie de miracole continue pentru a propaga aceste diferențe la toată lumea (C, E). Prin urmare, nu ar trebui să credem că diferențele biologice au fost cele care i-au făcut umani.

Până în acest punct, m-am concentrat pe înțelegerea modului în care dovezile științifice apasă asupra ipotezei genealogice. Pot exista motive filosofice, teologice sau hermeneutice pentru a respinge crearea *de novo* a lui Adam și a Evei, dar nu putem produce dovezi științifice împotriva ei.

Fostul președinte al *BioLogos*, biologul Darrel Falk, a scris în 2017,

Dumneavoastră... ați demonstrat că știința tace cu privire la problema faptului că Adam și Eva sunt strămoșii noștri, ai tuturor. Este chiar tăcută cu privire la problema dacă Adam și Eva au fost creați de novo, în același mod în care științele naturale sunt tăcute cu privire la faptul că ar fi putut exista o înviere. Cred că contribuția dumneavoastră la discuție a fost incomensurabilă... ... Nu se mai poate pune problema lui Adam și a Evei pe seama științei. Și cred că acesta a fost principalul, dacă nu singurul punct de vedere pe care l-ați avut în tot acest timp [12].

Un studiu atent al ipotezei genealogice ne permite să înțelegem din nou modul în care știința evoluționistă face presiuni asupra înțelegerii "tradiționale" a Genezei. Adam și Eva, strămoșii noștri ai tuturor, ar fi putut fi creați *de novo* recent, în Orientul Mijlociu. Dovezile nu ne spun într-un fel sau altul. Ipoteza genealogică supraviețuiește examinării, întorcând teritoriul la teologie (tabelul 7.1).

Încep să se ridice întrebări mai mari. Cine au fost mai exact Adam și Eva? De ce au fost ei importanți? De ce ar fi devenit atât de importantă descendența din ei? Acestea sunt întrebări importante care vor fi analizate mai târziu, în partea finală a acestei cărți. Mai întâi, însă, luăm în considerare o altă întrebare: Ar putea toți "oamenii" să apară prin descendență genealogică din Adam și Eva? Pentru a răspunde la această întrebare, intrăm într-o conversație diferită despre semnificația cuvântului "**uman**".

PARTEA a III-a UMAN

*Pentru o specie extrem de egocentrică, care este extrem de conștientă atât de structura sa anatomică neobișnuită, cât și de modul său unic de procesare mentală a informațiilor, **Homo sapiens**, altfel obsedat de sine, a manifestat un interes remarcabil de scăzut pentru a se defini în mod formal în raport cu restul lumii vii.*

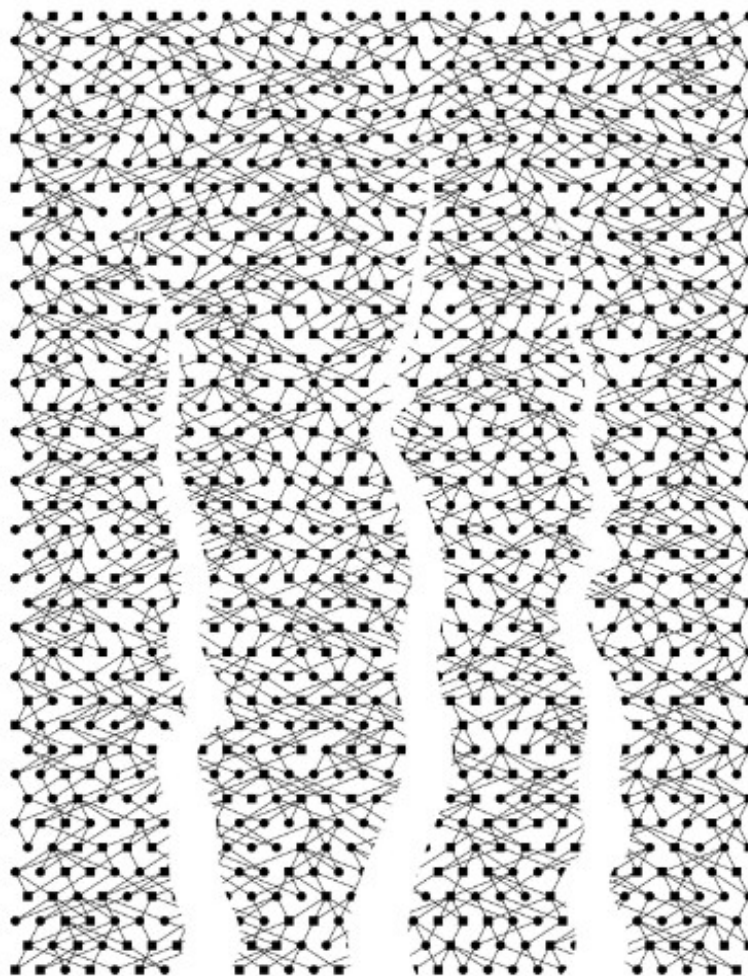
Ian Tattersall,
"The genus homo", Inference

Omul este un animal cu un corp material, iar cel care trece cu vederea acest lucru ignoră o parte esențială a naturii omului. Cu toate acestea, nu ne putem opri aici. Omul este mai mult decât un animal. Omul este mai mult decât carne și sânge.

Martin Luther King, Ce este omul ?

NOTE

1. Citat în S. Joshua Swamidass, "*A Genealogical Rapprochement on Adam?*", Peaceful Science, 24 octombrie 2017, <http://peacefulscience.org/genealogical-rapprochement/>.
2. S. Joshua Swamidass, "*The Overlooked Science of Genealogical Ancestry*", Perspectives on Science and Christian Faith 70 (2018).
3. S. Joshua Swamidass, "*The BioLogos Statement on Adam and Eve*", Peaceful Science, 24 aprilie 2019, <https://discourse.peacefulscience.org/t/5847>.
4. Jeff Hardin, "*On Geniality and Genealogy*" (Despre genealitate și genealogie), BioLogos, noiembrie 4. 2017, <https://biologos.org/articles/on-geniality-and-genealogy>.
5. Kathryn Applegate: "Știința este tăcută aici: nu indică această posibilitate și nici nu o exclude. Bineînțeles că Dumnezeu ar fi putut să-i fi creat în mod miraculos pe Adam și Eva în acest mod." Kathryn Applegate, "*Why I Think Adam Was a Real Person in History*", BioLogos, 11 iunie 2018, <https://biologos.org/articles/why-i-think-adam-was-a-real-person-in-history>. Darrel Falk, citat în S. Joshua Swamidass, "*A Genealogical Rapprochement on Adam?*", Peaceful Science, 24 octombrie 2017, <http://peacefulscience.org/genealogical-rapprochement/>.
5. S. Joshua Swamidass, "*BioLogos își editează răspunsul la Keller*", Peaceful Science, 24 februarie 2019, <https://discourse.peacefulscience.org/t/Z4798>.
6. James Porter Moreland și William Lane Craig, Philosophical Foundations for a Christian Worldview (Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 2003).
7. John H. Walton, The Lost World of Genesis One: Ancient Cosmology and the Origins Debate (Downers Grove, IL: IVP Academic, 2009).
8. Derek Kidner propune un model hibrid, în care Adam a fost ales, dar Eva a fost creată din coasta lui printr-un act miraculos al lui Dumnezeu. Derek Kidner, Geneza: An Introduction and Commentary (Downers Grove, IL: Inter Varsity Press, 2008).
9. Variații ale acestor idei sunt observate și analizate (deși nu neapărat favorizate) de Collins, Ross, Rana, Loke, Kemp și Davidson. C. John Collins, Did Adam and Eve Really Exist? Who They Were and Why You Should Care (Wheaton, IL: Crossway, 2011); Fazale Rana și Hugh N. Ross, Who Was Adam? (Covina, CA: RTP Press, 2015); Gregg Davidson, "Genetics, the Nephilim, and the Historicity of Adam/" Perspectives on Science and Christian Faith 67 (2015): 24-34; Kenneth W. Kemp, "Science, Theology, and Monogenesis," American Catholic Philosophical Quarterly 85, nr. 2 (2011): 217-36, <https://doi.org/10.5840/acpq201185213>.
10. Ar fi fost nevoie de un efort miraculos din partea lui Dumnezeu pentru a-i face pe Adam și Eva compatibili din punct de vedere reproductiv cu oamenii de afară, ceea ce ridică aceleași întrebări cu privire la intenția lui Dumnezeu și la măsura în care păstrăm o imagine structuralistă a lui Dumnezeu după Cădere. Această opțiune rămâne tulbură.
11. S-a sugerat, în mod inexact în opinia mea, că modelul *Motive să crezi* trebuie să invoce zoofilia între *Homo sapiens* umani și *neanderthalienii* non-umani. Este vorba, în schimb, de o altă categorie (nu de zoofilie) de încrucișare. Încă nu știm de ce acești non-umani și oamenii erau compatibili din punct de vedere reproductiv. Cel mai îngrijorător pentru modelul lor, urmașii hibridi fertili (care includ oameni care trăiesc astăzi) pare să tulbură, deși nu să răstoarne, concepția lor puternic structuralistă despre imaginea lui Dumnezeu.
12. Citat în S. Joshua Swamidass, "*A Genealogical Rapprochement on Adam?*", Peaceful Science, 24 octombrie 2017, <http://peacefulscience.org/genealogical-rapprochement/>.

CAPITOLUL VIII

UMANUL ÎN ȘTIINȚĂ

În deplină concordanță cu dovezile genetice, Adam și Eva, strămoșii noștri, ar fi putut fi creați *de novo* în Orientul Mijlociu. Atâta timp cât urmașii lor s-au încrucișat în cele din urmă cu oameni din afara Grădinii, acest lucru este posibil în urmă cu șase mii de ani. Poate că au trăit într-un trecut mai îndepărtat. Poate că nu au fost creați *de novo*. Poate că nu au existat. Dovezile științifice nu ne spun nici într-un caz, nici în altul.

Este posibil ca Adam și Eva să fi fost singurii progenitori ai umanității? Aici, definesc acest termen în concordanță cu doctrina monogenezei, așa cum este articulată în tradițiile Bisericii, care va fi explicată în capitolele următoare. O explicație a acestei doctrine învață, precis,

1. Fiecare om de-a lungul istoriei este un descendent genealogic direct al lui Adam și al Evei.
2. În calitate de progenitori, Adam și Eva ar fi fost primii și singurii oameni de pe glob pentru o perioadă de timp.
3. Oamenii care nu descind din Adam și Eva ar fi putut trăi alături sau înaintea lor, dar nu ar fi fost oameni.

Ar putea fi Adam și Eva singurii noștri progenitori, tocmai în acest sens? Această definiție, ca să fie clar, nu se potrivește cu interpretarea științifică comună a monogenezei și nici cu analiza literală a celor doi termeni. Termenii de unic *progenitor* și *monogeneză* nu provin ca termeni

științifici, cu precizie științifică, ci sunt termeni teologici care decurg din tradiții importante ale Bisericii, cu precizie teologică. Pentru a înțelege *monogeneza* în contextul acestor tradiții teologice, trebuie să folosim definiția din aceste tradiții. Interpretările științifice ale acestor definiții sunt obișnuite și pot părea rezonabile, dar nu sunt definițiile relevante pentru întrebările noastre în domeniul teologiei.

Monogeneza este definită cu precizie. Folosind o definiție precisă și coerentă a omului, ar putea fi afirmată *monogeneza*, așa cum este definită aici, în ipoteza genealogică? Poate în mod surprinzător, răspunsul este da. Descendenții lui Adam și ai Evei s-ar fi încrucișat în continuare cu alții, desigur, dar cei din afara Grădinii nu ar fi fost oameni după aceeași definiție. Cu încrucișarea, este posibil ca oamenii să apară prin descendență genealogică dintr-un singur cuplu în cadrul unei populații mai mari.

Nu sunt prima persoană care observă divergența dintre definițiile teologice și interpretarea științifică comună a acestora[1].

În această definiție și în aplicarea ei, recuperăm doctrina tradițională a *monogenezei* și a *progeniturii unice*, nu facem o redefinire prea inteligentă. Această mișcare poate revizui înțelegerea noastră actuală a modului în care știința evoluționistă apasă asupra lui Adam și a Evei, dar numai prin rezistența la importul interpretării științifice greșite a acestor termeni înapoi în discursul teologic.

Totul se reduce la modul în care definim **umanul**.

În zilele noastre, știm că **uman** se extinde pentru a include toți *Homo sapiens* de pe glob, dar nu și alte creaturi de pe pământ. În ficțiune, însă, vedem alte persoane asemănătoare cu omul apărând în animalele vorbitoare din *Cronicile din Narnia*, *Cartea Junglei* și *Regele Leu* - ființe inteligente care pot conversa pe subiecte complexe și au vieți care le reflectă pe ale noastre. Toate aceste animale împărtășesc ceva din esența greu de definit a condiției umane. În *science fiction*, extraterestrii inteligenți din *Star Trek* și *Războiul Stelelor* sunt, de asemenea, persoane asemănătoare oamenilor. Și ei împărtășesc ceva din condiția umană. De asemenea, găsim persoane în diferitele versiuni ale inteligenței artificiale din *Blade Runner*, *Battlestar Galactica*, *Westworld* și o mulțime de alte povești științifico-fantastice. Toate aceste exemple fictive ar putea fi considerate "oameni" sau "persoane" filosofice, după o definiție sau alta. Ei împărtășesc ceva din condiția umană, chiar dacă nu descind din Adam, chiar dacă nu sunt oameni ca noi. Poate că într-o zi vom întâlni extraterestri inteligenți sau, poate, vom construi roboți conștienți cu minți artificiale. Dacă acest lucru se va întâmpla, conversația din știință, filosofie și teologie va fi fascinantă. Până atunci, *science fiction*-ul invită la contemplarea acestor întrebări. Cu toate acestea, în lumea noastră actuală, nu observăm în prezent alți oameni în afară de *Homo sapiens*.

În trecutul profund, însă, situația este mai incertă. Care dintre strămoșii noștri antici împărtășesc și ei condiția umană? Erau ei persoane umane? Probabil că da, dar nu știm cu exactitate când și cum a apărut mintea umană. Nu știm cu siguranță cât de lină a fost tranziția și dacă au existat sau nu salturi mari. Există dezbateri cu privire la măsura în care *neanderthalienii*, *denisovanii* și *Homo erectus* au împărtășit condiția umană.

Această incertitudine are implicații importante pentru întrebările despre Adam și Eva. Afirmatiile științifice precise cu privire la originea oamenilor necesită o definiție precisă a **umanului**. În funcție de definiția noastră, vom ajunge la răspunsuri diferite. Cu toate acestea, știința nu ne oferă un răspuns la această întrebare. Este, până la urmă, una dintre marile întrebări.

1. Definiția științifică a omului este arbitrară în multe privințe, dovezile limitate oferindu-ne o imagine neclară a trecutului îndepărtat. Există o linie clară în vreun punct? Nu ne putem da seama pe baza dovezilor.
2. O definiție precisă a omului este necesară pentru a răspunde cu încredere la întrebările privind modul în care apar oamenii. Când am apărut pentru prima dată? Câți dintre noi au existat? În funcție de definiția pe care o dăm omului, răspunsul se va schimba.
3. În cadrul științei, există mai multe definiții ale omului și o imensă dezbateră. Nu putem insista asupra unei definiții științifice a omului, deoarece nu există o singură

definiție științifică agreată.

4. Teologii și filosofi au autonomie pentru a defini omul în termenii lor, poate cu mai multă precizie decât este posibil în știință. Aceste definiții nu trebuie să corespundă strâns conceptelor, limbajului sau constatărilor științifice.

Aceste patru puncte, împreună, demonstrează că definiția omului este importantă. În plus, definiția teologică poate fi determinată fără a se face referire la categoriile taxonomice din știință și ar putea fi mult mai precisă decât este posibil în știință. Acest lucru eliberează un spațiu imens pentru reflecția și progresul teologic. După cum vom vedea în capitolele următoare, unele definiții ale umanului în teologie ar arăta că toți oamenii au apărut recent prin descendență genealogică dintr-un singur cuplu progenitor.

VEDERE NECLARĂ A TRECUTULUI

Definirea omului rămâne o provocare fundamentală a originilor. Astăzi, este foarte ușor să faci diferența între om și animal. În trecutul îndepărtat, însă, cei care se ocupă cu dovezile se luptă să identifice o linie precisă. Așa cum scria Darwin,

Dacă omul primitiv, atunci când poseda foarte puține arte de cel mai rudimentar tip și când puterea sa de a vorbi era extrem de imperfectă, ar fi meritat să fie numit om, trebuie să depindă de definiția pe care o folosim. Într-un șir de forme care se gradau insesizabil de la o creatură asemănătoare unei maimuțe până la omul așa cum există acum, ar fi imposibil să se stabilească un punct precis când ar trebui folosit termenul "om" [2].

Care este motivul ambiguității din trecut și care sunt consecințele acesteia? Nu știm unde să tragem linia de demarcație și nu avem o modalitate de a stabili cine are dreptate sau cine nu. Am putea decide prin convenție sau prin lege, de exemplu, că genul *Homo* sunt oameni. Certitudinea acestei declarații este însă incongruentă cu incapacitatea noastră de a determina cu exactitate ce rămășițe sunt sau nu *Homo*. După cum explică Ian Tattersall, paleoantropolog, există o problemă cu definirea omului ca fiind genul *Homo*: "Oamenii de știință încă se ceartă vehement cu privire la ce rude umane fosile antice ar trebui să fie incluse în genul *Homo*. Și fac acest lucru în absența oricărei idei coerente despre ceea ce se poate presupune în mod rezonabil că ar putea conține genul care include specia noastră *Homo sapiens*" [3].

Nu este probabil ca aceste argumente să se rezolve prea curând. Mulți oameni de știință susțin că suntem o *cronospecie* [4]. Acesta este un termen tehnic care înseamnă că se pare că strămoșii noștri par să prezinte o tranziție lină a formelor de-a lungul timpului [5]. Deși probabil că au existat subpopulații distincte, acestea s-au încrucișat frecvent [6]. Definirea omului ca fiind genul *Homo*, sau *Homo sapiens*, nu rezolvă problema. Aceleași probleme apar pentru orice definiție taxonomică pe care am putea-o alege. Studiul sistematic al distincțiilor taxonomice între strămoșii noștri arată că încercările de a trasa linii clare bazate pe dovezi sunt de obicei arbitrare și determinate de judecăți subiective [7]. Poate că există linii clare în trecut. Cu toate acestea, este un fapt empiric al originilor umane faptul că nu putem cădea de acord asupra locului în care se găsesc aceste linii clare. Există două motive posibile pentru acest dezacord neclar.

Pe de o parte, este posibil să nu existe o linie clară. Pe măsură ce ne întoarcem în timp, este posibil să existe o tranziție imperceptibilă și lină între forma noastră actuală și alte tipuri de oameni. Putem identifica în mod vag mai multe schimbări biologice și culturale importante, repartizate între 2,5 milioane și 5.000 de ani în urmă, toate acestea fiind importante atunci când definim ce înseamnă să fii om. Poate că oamenii iau naștere treptat în această perioadă.

Pe de altă parte, poate exista o linie clară, dar nu o putem vedea cu claritate. Înregistrarea trecutului nostru este prea neclară. Cunoștințele noastre se limitează la examinarea oaselor, a artefactelor și a genomurilor din trecutul îndepărtat. Doar o mică parte dintre cei care au trăit în trecut au lăsat rămășițe pe care noi le-am găsit. Aceste rămășițe sunt împrăștiate pe tot globul, lăsând mari lacune în cunoștințele noastre. Uneori am găsit indicii despre abilitățile strămoșilor noștri, dar limbajul nu se fosilizează. Țesutul moale, de obicei, este aproape în întregime absent.

Este posibil să fi existat o tranziție bruscă la un moment dat în trecut, dar arhivele arheologice și fosilele nu au o rezoluție suficientă pentru a clarifica acest lucru.

Este incorect să înțelegem această neclaritate ca fiind o problemă a evoluției. În schimb, incertitudinea este o consecință a dovezilor ambigue, care induce dezbateri paralele atât în știința evoluționistă, cât și în știința creației. Mulți creaționiști ai pământului vechi și creaționiști evoluționiști definesc oamenii ca fiind *Homo sapiens*, dar acest lucru este departe de a fi o dezbatere stabilită [8]. Chiar și atunci, există o dezbatere de nerezolvat cu privire la clasificarea unor rămășițe antice individuale ca fiind sau nu *Homo sapiens* [9] și dacă și *Neanderthal* sau *Homo erectus* sunt "oameni" [10]. Unii consideră întregul gen *Homo* ca fiind uman, dar acest lucru scoate la iveală o altă dezbatere nerezolvabilă cu privire la clasificarea rămășițelor antice individuale [11]. Creaționiștii de pământ tânăr au, de asemenea, dificultăți în a trasa linii de demarcație între maimuță și om, dezbătând aceeași ambiguitate în arhiva fosilă [12]. De asemenea, unele modele identifică doar un subset de *Homo sapiens* ca fiind uman, așa cum îl înțelegem noi astăzi, ceea ce scoate la iveală dezbateri nerezolvabile despre momentul în care au apărut oamenii moderni din punct de vedere comportamental sau agricultura [12].

Oamenii de știință au deseori păreri împărțite în legătură cu acest subiect. Cu toate acestea, noi, nu suntem în măsură să stabilim din dovezi o definiție sigură a omului. Este exact ceea ce ne așteptăm dacă suntem o *cronospecie*, cu o tranziție lină a formelor. Acest lucru, de asemenea, nu exclude o linie netă, de exemplu, la originea limbajului, care nu se fosilizează. Definițiile precise necesită trăsături distinctive clare, identificabile în dovezi. Distincții clare ar putea exista, dar noi nu suntem capabili să le identificăm prin limitările neclare ale dovezilor. Din acest motiv, nu există un consens în știință cu privire la o definiție precisă a omului. S-ar putea să nu existe niciodată una.

RĂSPUNSURILE SIGURE NECESITĂ DEFINIȚII PRECISE

Concluziile științifice sigure sunt zădărnicate de categorii taxonomice prost definite. Da, strămoșii noștri par să se ridice ca populație și se pare că avem, de asemenea, strămoși comuni cu maimuțele mari. Cu toate acestea, nu putem extrapola aceste concluzii despre strămoșii noștri ca întreg la oameni fără a defini cu precizie termenul. Când apar oamenii? Apar ei ca populație sau ca un singur cuplu? Există o discontinuitate bruscă în vreun punct al descendenței umane? Știința nu poate spune cu certitudine, nu fără o definiție cu mult mai precisă decât permite vederea noastră neclară.

Când au apărut oamenii în trecutul nostru? Totul depinde de definiția precisă pe care o folosim. Dacă ne referim la *Homo sapiens*, am apărut cândva între 100.000 și 350.000 de ani în urmă. Dacă ne referim la genul *Homo*, am apărut acum 2,5-1,8 milioane de ani. Chiar și aceste răspunsuri sunt instabile și fac obiectul unor dezbateri greu de rezolvat cu privire la modul în care trebuie definită fiecare categorie taxonomică. Din acest motiv, știința nu ne poate spune, nu ne spune și nu ne va spune când a apărut omul în istorie.

Oamenii apar ca o populație sau ca un singur cuplu? Răspunsul științific depinde de definiția noastră. Dacă ne referim la *Homo sapiens*, se pare că răspunsul este o populație, nu un singur cuplu. Se pare că există dovezi solide că strămoșii noștri nu s-au redus niciodată la un singur cuplu în momentul în care a apărut *Homo sapiens*. Cu toate acestea, definiția lui *Homo sapiens* nu este stabilită în trecutul îndepărtat. Este posibil (dar puțin probabil) ca *Homo sapiens*, printr-o definiție precisă, să apară ca un singur cuplu în cadrul unei populații mai mari. Acest lucru este puțin probabil, dar numai pentru că criteriile științifice de definire a lui *Homo sapiens* nu sunt precise. Mergând mai departe în trecut, detaliile sunt și mai neclare. Aceeași dificultate este valabilă pentru orice categorie taxonomică, iar dificultatea crește pe măsură ce ne deplasăm înapoi în timp.

Dacă vrem să ne punem întrebări despre oameni, trebuie să știm ce înțelegem prin acest cuvânt. Nu putem răspunde la aceste întrebări de bază fără a stabili mai întâi definiția noastră de om.

Există multe moduri de a defini omul în știință. Particularitățile fiecăreia dintre aceste definiții fac obiectul unor dezbateri și revizuri substanțiale. Cu toate acestea, putem identifica câteva repere în istorie care pot fi puncte de plecare importante de la care să construim definiții mai

atente (fig. 8.1):

1. În urmă cu șase mii până la douăsprezece mii de ani, când apar pe glob așezări permanente asociate cu agricultura,
2. În urmă cu aproximativ cincizeci de mii până la o sută de mii de ani, odată cu apariția oamenilor moderni din punct de vedere comportamental, un subansamblu cronologic al lui *Homo sapiens* ca întreg,
3. În urmă cu aproximativ o sută cincizeci de mii până la trei sute de mii de ani, odată cu apariția oamenilor moderni din punct de vedere anatomic, cunoscuți și sub numele de *Homo sapiens*.
4. În urmă cu aproximativ cinci sute de mii până la șapte sute de mii de ani, când strămoșul comun al *neanderthalienilor*, al lui *Homo sapiens*, al *denisovanilor* și al altor *hominini* nu se mai află printre noi,
5. În urmă cu aproximativ două milioane de ani, cu apariția genului *Homo*, inclusiv a multor *hominini* care nu se mai găsesc printre noi.

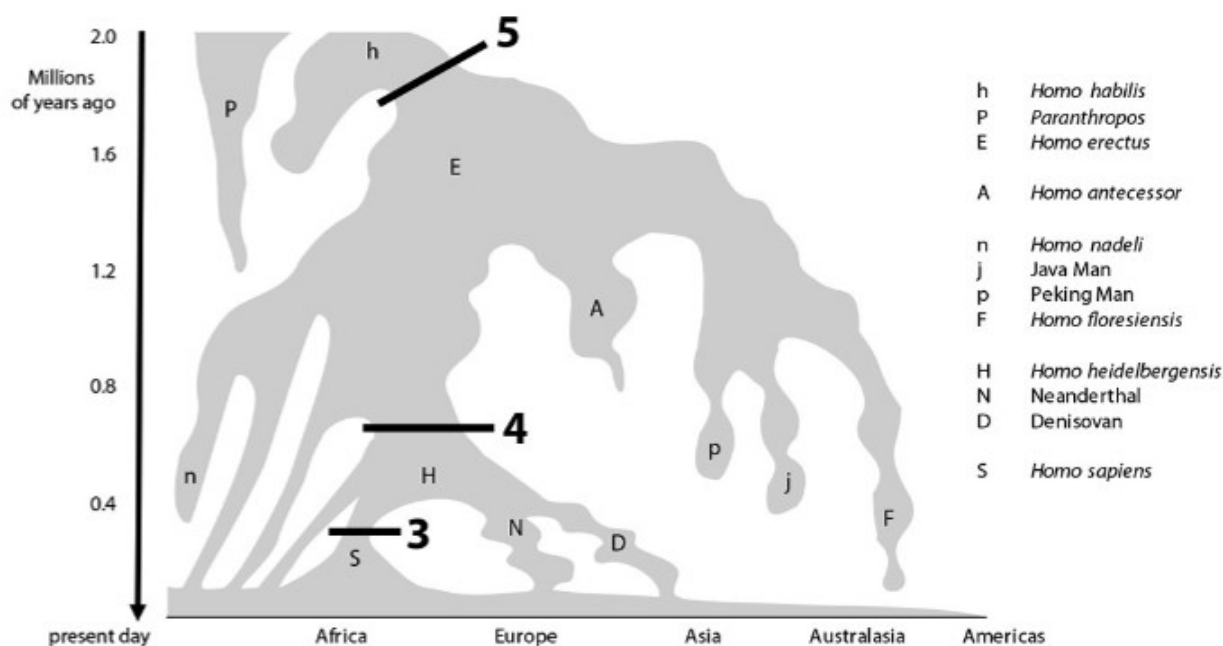

Figura 8.1.

Când apar oamenii? Această figură descrie răspândirea geografică a strămoșilor noștri în ultimii două milioane de ani, cu mai multe specii diferite și rămășițe etichetate.^a Aici sunt vizibile trei linii de demarcație: (5) *Homo erectus*; (4) strămoșii comuni ai lui *Homo sapiens*, *neanderthalienii* și *denisovanii*; și (3) *Homo sapiens*. Liniile pot fi trasate și în alte locuri, iar detaliile precise sunt neclare.

Datele de aici sunt foarte imprecise și pot fi corectate, dezbătute și revizuite. Această listă nu este o referință definitivă, ci o prezentare generală pentru a ghida angajamentul ulterior în domeniul antropologiei și arheologiei. Există fosile, descoperiri arheologice, date genetice de luat în considerare și dezbateri științifice în curs de desfășurare cu privire la majoritatea detaliilor.

Oamenii de știință individuali pot fi foarte opinați în acest sens, dar există adesea un acord slab cu privire la detalii.

Cu toate acestea, cei mai mulți oameni de știință ar spune că strămoșii noștri au devenit în mod distinct oameni în moduri importante în urmă cu aproximativ 2 milioane de ani, odată cu apariția genului *Homo*. Ideea că oamenii sunt *Homo sapiens*, în special, este în prezent un punct de vedere minoritar. Două organizații importante (BioLogos și Reasons to Believe) promovează adesea

^a Adaptat de la https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Homo_lineage_2017update.svq Attribution-ShareAlike 4.0 International (CC BY-SA 4.0; <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>).

acest punct de vedere, iar aceasta este o definiție valabilă [14]. Cu toate acestea, majoritatea oamenilor de știință nu mai văd originile umane în acest mod.

AUTONOMIE ȘI PRECIZIE ÎN TEOLOGIE

Afirmațiile științifice încrezătoare despre originile umane necesită o definiție precisă a omului. Cu toate acestea, nu există o definiție stabilă a omului în știință. Chiar dacă ar exista, există ambiguitate în definițiile științifice ale umanului, iar această ambiguitate subminează afirmațiile încrezătoare. Ce înseamnă acest lucru pentru dialogul dintre știință și teologie? Ce înseamnă acest lucru pentru ipoteza genealogică?

În conversația cu teologia, cea mai bună practică este să se enunțe afirmațiile științifice fără termenul uman. Afirmațiile științifice despre oameni sunt atât de precise pe cât de precis este înțelesul termenului. În loc să se afirme: "Se pare că populația umană nu a fost niciodată doar un singur cuplu", este mai precis să se spună: "Se pare că strămoșii noștri nu s-au redus niciodată la un singur cuplu în ultimii cinci sute de mii de ani". În loc de "Oamenii au apărut acum mai mult de o sută de mii de ani", este mai precis să spunem "*Homo sapiens* a apărut acum mai mult de o sută de mii de ani".

Conversația teologică necesită precizie. Există o mulțime de informații pe care știința le descoperă despre trecutul nostru, dar acestea nu ne spun cum ar trebui să definească teologii omul. Aceasta este o întrebare la care știința nu poate răspunde sau adjuca.

Teologii au autonomia de a defini termenul uman în termenii lor. Definiția din teologie nu trebuie să corespundă neapărat cu o definiție științifică, cum ar fi *Homo sapiens* sau genul *Homo*. Chiar dacă folosim una dintre aceste definiții ca punct de plecare, limitele nu sunt definite cu precizie în știință. Teologia nu poate dicta modul în care oamenii de știință folosesc termenul **uman**, dar nici știința nu poate dicta modul în care teologii îl folosesc.

O mare parte a teologiei se învârtă aici, pe înțelesul termenului **uman**. Ar putea fi Adam și Eva progenitorii noștri? În funcție de modul în care definim omul, am putea proveni dintr-un singur cuplu din trecutul recent. Cu toate acestea, definițiile pe care le alegem aici ridică mai multe întrebări cu privire la statutul tuturor celor din afara neamului lui Adam și al Evei. În ce sens sunt ei oameni sau nu? Este periculos să facem această distincție sau nu? Acestea sunt întrebări în care vom intra în profunzime în capitolele următoare.

NOTE

1. Kenneth W. Kemp, "*Science, Theology, and Monogenesis*", *American Catholic Philosophical Quarterly* 85, nr. 2 (2011): 217-36, <https://doi.org/10.5840/acpq201185213>.
2. Charles Darwin, *The Descent of Man and Selection in Relation to Sex* (New York: Cambridge University Press, 2009 [1871]), <https://doi.org/10.1017/CBO9780511703829>.
3. Ian Tattersall, "*The Genus Homo*", *Inference: International Review of Science* 2 (2016).
4. Michael Cherry, "Claim over 'Human Ancestor' Sparks Furore", *Nature*, 8 aprilie 2010, <https://doi.org/10.1038/news.2010.171>; Camilo J. Cela-Conde și Francisco J. Ayala, *Human Evolution: Trails from the Past* (New York: Oxford University Press, 2007).
5. Tim D. White, "*Delimitarea speciilor în paleoantropologie*", *Evolutionary Anthropology: Issues, News, and Reviews* 23 (2014): 30-32, <https://doi.org/10.1002/evan.21391>; White, "Paleoanthropology: Five's a Crowd in Our Family Tree", *Current Biology* 23 (2013), R1 12-15, <https://doi.org/10.1016/J.CUB.2012.12.001>.
6. Alan R. Templeton, "*Biological Races in Humans*", *Studies in History and Philosophy of Biological and Biomedical Sciences* 44 (2013): 262-71, <https://doi.org/10.1016/j.shpsc.2013.04.010>.
7. Rebecca Rogers Ackermann, "*Patterns of Covariation in the Hominoid Craniofacial Skeleton: Implications for Paleoanthropological Models*", *Journal of Human Evolution* 43 (2002): 167-87; Rebecca Rogers Ackermann și Richard J. Smith, "*The Macroevolution of Our Ancient Lineage*:"

What We Know (or Think We Know) About Early Hominin Diversity", Evolutionary Biology 34 (2007): 72-85; Zachary Cofran și J. Francis Thackeray, "One or Two Species? A Morphometric Comparison Between Robust Australopithecines from Kromdraai and Swartkrans", South African Journal of Science 106 (2010): 40-43.

8. De exemplu, toate aceste trei cărți presupun că oamenii sunt Homo sapiens: Scot McKnight și Dennis R. Venema, Adam and the Genome: Reading Scripture After Genetic Science (Grand Rapids: Brazos, 2017); Deborah B. Haarsma și Loren D. Haarsma, Origins: Christian Perspectives on Creation, Evolution, and Intelligent Design (Grand Rapids: Faith Alive Christian Resources, 2011); Fazale Rana și Hugh N. Ross, Who Was Adam? (Covina, CA: RTP Press, 2015).

9. Jean-Jacques Hublin și alții, "New Fossils from Jebel Irhoud, Morocco and the Pan-African Origin of Homo Sapiens", Nature 546 (2017): 289-92, <https://doi.org/10.1038/nature22336>.

10. Anne Habermehl, "Acei enigmatici neanderthalieni: Ce spun ei? Are We Listening?", Answers Research Journal 3 (2010): 1-21; Adam Benton, "Creationist Ministries Provide a Distorted View of Human Evolution," Reports of the National Center for Science Education 34 (2014).

11. Sid Perkins, "Skull Suggests Three Early Human Species Were One", Nature, 17 octombrie 2013, <https://doi.org/10.1038/nature.2013.13972>; 12. David Lordkipanidze și alții, "A Complete Skull from Dmanisi, Georgia, and the Evolutionary Biology of Early Homo", Science 342 (2013): 326-31, <https://doi.org/10.1126/science.1238484>.

12. Habermehl, "Those Enigmatic Neanderthals" (Acei enigmatici neanderthalieni).

13. Denis O. Lamoureux, "Beyond Original Sin: Is a Theological Paradigm Shift Inevitable?", Perspectives on Science and Christian Faith 67 (2015); John H. Walton, The Lost World of Adam and Eve: Genesis 2-3 and the Human Origins Debate (Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 2015); Walton, The Lost World of Genesis One: Ancient Cosmology and the Origins Debate (Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 2009).

14. Haarsma și Haarsma, Origins; Scot McKnight și Venema, Adam and the Genome; Rana și Ross, Who Was Adam?

CAPITOLUL NOUĂ

OAMENII ÎN TEOLOGIE

Definiția omului în știință este contestată și neclară, mai ales în ceea ce privește originile, deoarece privim spre trecutul îndepărtat. Situația în teologie și filozofie este la fel de nesigură. Există dezacorduri mari între mai multe tabere diferite și este imposibil să catalogăm toate opiniile pe care le găsim. Cu toate acestea, fiecare cercetător are autonomia de a defini cu precizie omul pentru sine. Pluralitatea definițiilor modelează modul în care înțelegem descoperirile științifice. Oamenii apar în momente și în moduri diferite, în funcție de ceea ce înțelegem exact prin om. După cum vom vedea în curând, conform unor definiții ale omului, noi apărăm recent, prin descendență genealogică dintr-un singur cuplu. Adam și Eva ar putea fi progenitorii noștri în acest sens.

În ultimii doi ani, m-am întâlnit cu cercetători din toate domeniile, discutând această propunere în multe locuri, inclusiv la *Conferința Dabar a Proiectului de Creație* din 2018. Gama de întrebări teologice pe care le-au atins aceste discuții a fost uimitoare. Sunt în permanență surprins de gradul de dezacord și de gama de opinii. Teologii nu se pot pune de acord asupra a ceea ce este "uman" și chiar și în cadrul fiecăreia dintre taberele majore există o gamă largă de opinii. Exegeții au un consens mai mare în ceea ce privește ceea ce spune Geneza, dar, de asemenea, nu sunt de acord cu privire la detalii importante care au relevanță acum. Filozofii vin cu propriul set de tradiții și dezbateri care se desfășoară de secole. Nimeni nu poate produce o înțelegere consensuală a ceea ce înseamnă a fi om în teologie. Teologii, filozofii și exegeții au fost la fel de divizați în privința a ceea ce înseamnă să fii om ca și oamenii de știință.

Am observat o înțelegere comună, deși nu este unanimă. **Mulți par să echivaleze "uman" în teologie cu imaginea lui Dumnezeu.** Aceasta este cu siguranță o poziție validă, dar nu ne limităm la această înțelegere; voi prezenta o alternativă în capitolele următoare. Cu toate acestea, înțelegerea umanului în teologie ca fiind oamenii care poartă chipul lui Dumnezeu este locul de unde vom începe. Acest lucru ne lasă totuși cu o problemă noduroasă, care ne camuflează o întrebare în alta. Ce este chipul lui Dumnezeu? Nu există o definiție consensuală, dar această sintagmă disputată se numără printre cele mai frecvente definiții ale **umanului** pe care le-am găsit printre teologi, filosofi și exegeți. În acest capitol, voi prezenta patru puncte principale.

1. Există o gamă de moduri în care este înțeles chipul lui Dumnezeu, ceea ce ne oferă o fereastră spre dificultatea definirii **umanului** în teologie.
2. Există, cu toate acestea, două abordări majore pentru definirea omului folosind imaginea lui Dumnezeu: "structuralistul" și "vocaționalistul".
3. Afirmând *monogeneza*, există definiții ale **umanului** în teologie în care toți oamenii din istorie provin din descendența genealogică din Adam și Eva în cadrul unei populații mai mari.
4. Susținând această definiție a *monogenezei*, speculațiile privind încrucișările dintre descendența lui Adam și Eva și a altora sunt frecvente printre creaționiști.

Acest argument va demonstra că există definiții teologice ale omului care ne permit să afirmăm *monogeneza*, chiar dacă Adam și Eva se află în cadrul unei populații mai mari. Acest lucru ne va duce într-o conversație cu teologia istorică, pentru a înțelege mai multe despre tradiția din care se clarifică doctrina *monogenezei*. Acest lucru ne va duce la întrebări societale. În primul rând, ce este chipul lui Dumnezeu?

OAMENII DUPĂ CHIPUL LUI DUMNEZEU

Unii sunt convinși că a fi om înseamnă a fi după chipul lui Dumnezeu. Prin urmare, negând imaginea lui Dumnezeu, definim ce înseamnă să fii om. Nu sunt sigur că aceasta este, în cele din urmă, cea mai bună strategie. Cu toate acestea, este utilă pentru moment pentru a arăta gama de

poziții susținute cu privire la această frază. Ce este mai exact imaginea lui Dumnezeu? De-a lungul istoriei Bisericii, se spune adesea că există trei moduri principale de a înțelege chipul lui Dumnezeu.

1. În înțelegerea de substanță, imaginea lui Dumnezeu este înțeleasă ca fiind setul de atribute pe care le avem în comun cu Dumnezeu. Diferiți teologi vor pune accentul pe diferite atribute, cum ar fi unicitatea (sau excepționalitatea) umană [1], sufletele raționale, limbajul [2], precum și drepturile universale [3] și demnitatea [4]. Punctul de vedere al substanței este uneori înțeles ca sinonim cu structuralism, pe care îl voi descrie imediat, și poate fi cea mai răspândită în rândul filosofilor.
2. În concepția vocațională sau funcțională sau regentă, **imaginea lui Dumnezeu este înțeleasă ca o chemare sau un rol dat de Dumnezeu, poate pentru a-l reprezenta în această lume** [5]. Această înțelegere se leagă uneori de funcția de guvernare și este înțelegerea dominantă printre exegeți.
3. În înțelegerea relațională, **imaginea lui Dumnezeu este înțeleasă ca un anumit tip de relație pe care o avem cu Dumnezeu**, sau poate unul cu celălalt în comunitate. Această înțelegere este, poate, cea mai puțin răspândită în prezent, dar este prezentată de Karl Barth, Martin Luther și John Calvin.

Mulți filosofi tind să pună accentul pe *înțelegerea substanțială*, dar majoritatea exegeților moderni pun accentul pe *înțelegerea vocațională* [6]. C. John Collins se referă la aceste trei înțelegeri, respectiv, ca fiind **de asemănare, reprezentativă și relațională**. Noreen Herzfeld observă că fiecare înțelegere localizează trăsăturile esențiale ale ființei umane în domenii diferite: respectiv, atributele indivizilor, acțiunile noastre în conformitate cu o vocație sau relațiile noastre între noi și cu Dumnezeu.

La aceste înțelegeri de bază se adaugă câteva abordări suplimentare ale imaginii lui Dumnezeu, apărute de-a lungul secolelor.

O *înțelegere structurală*, o variantă a înțelegerii de substanță, a apărut în filosofie și teologie. Această înțelegere leagă strâns chipul lui Dumnezeu de tot ceea ce asociem cu "**uman**", ca un pachet "totul sau nimic". În formele cele mai stricte, capacitățile, valoarea și forma noastră fizică sunt legate astfel încât una nu poate fi găsită fără cealaltă. Unicitatea umană este deosebit de importantă în această înțelegere pentru mulți. În gândirea catolică, ea a fost legată de conceptul de suflet rațional [7]. Împachetarea de tip "totul sau nimic" este trăsătura distinctivă a structuraliștilor. Cu toate acestea, există totuși dezacorduri cu privire la ce atribute specifice sunt legate *totul sau nimic* unul de celălalt.

Într-o înțelegere a valorii și demnității universale, valoarea noastră morală și etică este conferită de imaginea lui Dumnezeu. Retorica doctorului Martin Luther King Jr. se impune aici, lăsând multora din public impresia puternică că acesta este sensul principal [8]. Într-o înțelegere a acestui punct de vedere, **celor care au imaginea lui Dumnezeu li se acordă drepturi umane, iar ceilalți, dacă ar fi fost identificați, ar putea să nu aibă niciun drept**. Cu toate acestea, există modalități mai bune de a înțelege legătura dintre drepturi, demnitate și chipul lui Dumnezeu [9]. Într-o *înțelegere hristologică*, am putea asocia chipul lui Dumnezeu exclusiv cu Isus, subliniind că Geneza ne învață că **suntem doar asemănători chipului lui Dumnezeu, în timp ce Isus este reprezentarea exactă a ființei lui Dumnezeu** (Evrei 1:3) [10].

În concepția unei ființe cerești exilate, **Adam și Eva din Grădină erau ființe cerești nemuritoare, mai degrabă îngeri decât oameni**. În această viziune, neobișnuită acum, **Adam și Eva au pierdut chipul lui Dumnezeu atunci când au căzut și au fost exilați din Grădină**. [11]

Unii amestecă simultan mai multe înțelegeri, în timp ce alții ar putea accentua puternic o înțelegere în detrimentul celorlalte. Cu toate acestea, punctul cheie este că savanții nu pot cădea de acord asupra a ceea ce reprezintă cu exactitate chipul lui Dumnezeu. Dacă aceasta este ceea ce înseamnă să fii om, teologii nu sunt mai aproape de consens decât oamenii de știință.

STRUCTURALIȘTII ȘI VOCAȚIONALIȘTII

Cereți la zece cercetători să explice imaginea lui Dumnezeu și s-ar putea găsi mai mult de

cincisprezece răspunsuri diferite. Aceasta este o gamă largă de opinii. Cu toate acestea, în conversațiile mele cu savanții, am observat un model recurent. Cei mai mulți savanți se alimentează într-una din cele două tabere: filozofii structuraliști și exegeții vocaționaliști.

Filozofii structuraliști doresc să definească oamenii în funcție de atributele lor. Deși structuraliștii sunt adesea în dezacord între ei cu privire la ce atribute sunt importante, toți adoptă o abordare comună. Ei se concentrează adesea pe filosofia scolastică, care pune accentul pe metafizică. Ei sunt adesea teologi sistematici. Catolicii tind, de asemenea, să fie structuraliști, bazându-se adesea pe metafizica lui Toma de Aquino. Hugh Ross și Fazale Rana de la *Reasons to Believe* propovăduiesc o înțelegere structuralistă, adesea făcând legătura între unicitatea umană și imaginea lui Dumnezeu. William Lane Craig adoptă și el o înțelegere structuralistă a chipului lui Dumnezeu.

Exegeții vocaționaliști înțeleg chipul lui Dumnezeu ca fiind rolul nostru în creație - de exemplu, ca administratori a ceea ce a făcut Dumnezeu sau ca reprezentanți desemnați ai acestuia în creație. Aceștia se concentrează adesea pe înțelegerea a ceea ce spune textul Genezei în termenii săi, în contextul său cultural original. De obicei, sunt teologi biblici, urmărind narațiunea Genezei. Mai degrabă decât să construiască o definiție metafizică totală și coerentă din punct de vedere intern a omului, ei se concentrează mai degrabă pe ceea ce a spus textul. Ca răspuns la obiecțiile lor, structuraliștii vor insista adesea asupra faptului că și ei văd o componentă vocațională a chipului lui Dumnezeu. Acest lucru este adevărat. Această întrebare clarifică: Poate cineva să aibă structura biologică a unui om fără vocația unui om? Un vocaționalist spune că da, dar un structuralist spune că nu.

Structuraliștii și vocaționaliștii se situează la poli opuși ai unui continuum. Cercetătorii individuali au avut tendința de a gravita într-o tabără, dar adesea au împrumutat idei din cealaltă. Cu toate acestea, fiecare tabără abordează întrebările foarte diferit. Diviziunea aici este între metafizică, pe de o parte, și narațiune, pe de altă parte - teologie sistematică, pe de o parte, și teologie biblică, pe de altă parte. Între filosofi și exegeți. Unele grupuri se găsesc la mijloc sau într-o poziție hibridă. Se pare că dezbaterile de aici durează de foarte mult timp.

Alături de aceste două tabere majore, o minoritate adoptă o înțelegere relațională a imaginii lui Dumnezeu. Noreen Herzfeld, de exemplu, ia în considerare posibilitatea inteligenței artificiale în imaginea relațională a lui Dumnezeu. Articularea ei a înțelegerii relaționale a imaginii este evidentă și pentru chestiunea lui Adam și Eva [12]. Am întâlnit teologi din această tabără la *Concordia Seminary* din St. Louis. *Missouri Synod Lutherans* sunt cunoscuți pentru faptul că sunt foarte conservatori în teologia lor și, uneori, sunt percepuți ca fiind opuși științei. În același timp, am găsit valoare în abordarea lor. Ei se concentrează pe Isus, îmbrățișează tensiunile paradoxului și înclină spre o înțelegere relațională a imaginii lui Dumnezeu. Din aceste motive, se simțeau confortabil cu speculațiile despre diferite moduri de a înțelege omul, chiar și atunci când diferitele definiții erau în tensiune unele cu altele. Conversațiile mele cu ei au fost formative [13].

Diferențele de aici scot la suprafață mai multe dezacorduri de lungă durată în teologie. Intensitatea dezacordului dintre *vocaționaliști* și *structuraliști* este izbitoare. Pe măsură ce apar întrebări, teologii nu pot fi de acord unii cu alții în privința răspunsurilor. Mă întreb dacă nu cumva la baza clivajului dintre *structuraliști* și *vocaționaliști* se află un paradox a cărui înțelegere ar putea permite o apropiere [14]. Totuși, observ câteva diferențe.

Toată lumea din afara Grădinii era biologic umană, cu aceeași structură biologică a lui Adam și Eva. Erau oamenii biologici din afara Grădinii și oamenii din teologie? *Structuraliștii* tind să spună că da, dar *vocaționaliștii* sunt nesiguri.

Există dovezi că trăsăturile exclusiv (sau aproape exclusiv) umane, cum ar fi înmormântarea morților, îmbrăcăminte și uneltele complexe, au apărut în trecutul îndepărtat. Sunt acești oameni din trecut "oameni"? Trebuie să descindă și ei din Adam? *Structuraliștii* tind să spună că da, dar *vocaționaliștii* spun că nu, pentru că oamenii ca noi din trecut s-ar putea să nu aibă vocația noastră.

Revoluția agricolă și orașele susținute de agricultură se află în istoria foarte recentă, acum mai puțin de douăsprezece mii de ani. Înseamnă acest lucru că Adam ar trebui să fie mai recent în istorie? *Structuraliștii* spun că nu, sperând să existe linii clare care să delimiteze categoria

metafizică de om, cu toate implicațiile sale. *Vocaționiștii* spun că da, pentru că ei sunt adesea exegeți care doresc să păstreze elementele narative ale Genezei, inclusiv orașele, agricultura, prelucrarea metalelor și tehnologia mai recentă.

Existau diferite "tipuri" de oameni în trecutul îndepărtat? Este acceptabilă o schimbare a semnificației termenului "**uman**" în diferite epoci? *Structuraliștii* spun de obicei că nu, deoarece doresc să definească calitățile esențiale ale ceea ce înseamnă a fi uman ca fiind stabile de-a lungul timpului. *Vocaționiștii* sunt adesea deschiși la o schimbare a semnificației a ceea ce înseamnă a fi om, deoarece narațiunile de origine se referă la modul în care lucrurile au ajuns să fie, presupunând că acestea au fost diferite în trecut.

Acest ultim aspect este deosebit de important în cazul originilor, unde încercăm să explicăm cum au ajuns lucrurile să fie așa cum le găsim acum. Distincțiile temporale, aproape prin definiție, par importante în cazul originilor, unde progresia narațiunilor ne vorbește despre cum au ajuns lucrurile să fie așa cum le găsim. Metafizica este adesea preocupată de definirea unei ontologii stabile și coerente din punct de vedere intern, o clasificare a naturii esențiale a tot ceea ce găsim în realitate. Cu toate acestea, narațiunile sunt adesea preocupate de schimbarea categoriilor noastre de-a lungul timpului, de ontogenia lor. Acestea sunt două moduri foarte diferite de a înțelege lumea: *ontologie* versus *ontogenie*, *metafizică* versus *narațiune*, *esențe stabile* versus *progresul unei povești*. Ținând cont de acest lucru, ar trebui să ne așteptăm ca *structuraliștii* să se lupte cu originile mai mult decât *vocaționaliștii*. Deseori confundăm felul în care sunt lucrurile cu felul în care au fost întotdeauna. Originile sunt importante pentru că tulbură această confuzie, forțându-ne să deslușim cum au devenit lucrurile așa cum le găsim acum. Dificultăți similare se întâlnesc în înțelegerea handicapului mintal sever, care pune la îndoială abordarea de tip "totul sau nimic" pe care o subliniază. Un pachet predeterminat de atribute umane de tipul "totul sau nimic" poate rezista contemplării modului în care lumea a ajuns să fie așa cum o găsim.

MONOGENEZA ÎNTR-O POPULAȚIE MAI MARE

Cu scena teologică pregătită, ne putem întoarce la întrebarea noastră centrală. Este posibil ca Adam și Eva să fi fost primii oameni de pe glob? Există în teologie o definiție a omului în care noi ne ridicăm prin descendență genealogică din ei? Există modele teologice care i-ar avea pe Adam și Eva drept progenitori ai noștri? Există modele teologice în care întinderea chipului lui Dumnezeu este tocmai Adam și Eva și urmașii lor genealogici? Da, există.

În 2011, filosoful catolic Kenneth Kemp a scris un articol, "*Science, Theology and Monogenesis*" [15]. Făcând o distincție între oamenii biologici, teologici și filosofici, Kemp a propus că Adam și Eva au fost primii "oameni teologici", primii după chipul lui Dumnezeu. Imaginea lui Dumnezeu s-a răspândit prin descendență genealogică din acest prim cuplu de "oameni teologici". Au existat alți oameni biologici în afara Grădinii, care nu erau după chipul lui Dumnezeu. Kemp explică mai multe variante diferite ale acestei propuneri, răspunzând la mai multe întrebări teologice care apar. Teza lui Kemp este că această înțelegere a originilor umane este compatibilă cu doctrina *monogenezei*, așa cum este denunțată în *Humani Generis*.

Căci credinciosul creștin nu poate susține teza conform căreia fie că după Adam au existat pe acest pământ oameni adevărați care nu și-au luat originea prin generație naturală de la el ca fiind primul părinte al tuturor, fie că "Adam" înseamnă un număr de primi părinți. Or, nu se vede în nici un fel cum se poate împăca o astfel de opinie cu cea pe care izvoarele adevărului revelat și documentele magisteriului Bisericii o propun cu privire la păcatul originar, care provine dintr-un păcat comis efectiv de un Adam individual și care, prin generație, se transmite tuturor și se află în fiecare ca fiind al său [16].

Un punct fix în învățătura catolică este că păcatul originar trebuie să treacă prin "generație" la toți oamenii de la un om originar. Generația este de obicei înțeleasă ca însemnând descendență naturală. Modelul lui Kemp satisface această cerință. Toți oamenii teologici încep cu Adam și Eva, iar toți oamenii din întreaga istorie coboară genealogic din Adam și Eva. În același timp, au existat

oameni biologici în afara Grădinii cu care descendența lui Adam s-a încrucișat. Întinderea oamenilor teologici, conform definiției sale, corespunde exact cu Adam, Eva și strămoșii lor genealogici.

Lucrarea lui Kemp s-a inspirat din lucrările din 1964 ale lui Andrew Alexander, care a scris: "*Deși este adevărat că toți oamenii descind din Adam, rasa a avut totuși o origine largă*" [17]. Kemp continuă,

Ceea ce stă la baza analizei lui Alexander este o distincție, pe care el nu o face niciodată exact în acești termeni, între om ca specie teologică și om ca specie biologică. Ar trebui să se facă distincție între cele două, așa cum Alexander nu o face, între ceea ce s-ar putea numi specie filosofică [18].

Prin "specie filosofică", Kemp înțelege pe cei cu suflet rațional, capabili de gândire rațională. Kemp continuă să argumenteze că oamenii teologici sunt un subansamblu al oamenilor biologici și filosofici din trecut, dar se extind pentru a include toți oamenii care trăiesc astăzi. Kemp explică modul în care această propunere este în concordanță cu doctrina catolică și cu pasaje cheie precum Romani 5:12-14:

*Această teorie este **monogenetică** în ceea ce privește ființele umane din punct de vedere teologic, dar **poligenetică** în ceea ce privește speciile biologice. Astfel, distincția rezolvă contradicția.*

În acest fel, contradicția se rezolvă cu o distincție. Kemp subliniază faptul că **uman** este un termen *polivalent* sau *polisemic*, folosit în diferite contexte cu sensuri diferite. Acest lucru acordă autonomie atât discursului științific, cât și celui teologic, pentru a folosi termenul așa cum consideră potrivit în cadrul propriei conversații. Această mișcare creează, de asemenea, noi categorii de oameni în trecutul îndepărtat.

Lucrarea lui Kemp a fost extinsă și confirmată de mai mulți cercetători. Mai târziu, în același an, biologul Jerry Coyne a lansat o provocare: "*Putem să respingem un Adam și Eva fizic cu o certitudine aproape științifică*" [19]. Filozoful catolic Edward Feser a comentat pozitiv soluția lui Kemp, oferind-o ca răspuns la provocarea lui Coyne [20]. În 2016, teologul Andrew Loke a dezvoltat și folosit această abordare pentru a răspunde la obiecțiile la adresa evoluției oferite de Wayne Grudem, un literalist [21]. În 2016, filozoful catolic Antoine Suarez a propus că imaginea lui Dumnezeu (și păcatul originar) se propagă, de asemenea, pe măsură ce cuplurile sunt făcute "un singur trup" prin căsătorie [22]. Deși modelul lui Kemp este articulat din punct de vedere *structuralist*, acesta funcționează și pentru *vocaționaliști*; teologul biblic Jon Garvey, în toată această perioadă, a scris pe larg despre acest lucru pe blogul său [23]. În 2015, geologul Gregg Davidson a dezvoltat o abordare similară, folosind, de asemenea, o înțelegere vocațională a chipului lui Dumnezeu [24]. Există mai multe puncte comune între majoritatea modelelor din cadrul acestui corp de lucrări.

- Toate aceste modele funcționează prin utilizarea mai multor sensuri ale termenului **uman**, decupând definiția științifică de cea teologică. Aceasta este intuiția lor cheie, cel mai clar în lucrarea lui Kemp.
- Atât *structuraliștii*, cât și *vocaționaliștii* au propus variații ale acestui model, arătând că acesta funcționează cu o gamă largă de înțelegeri ale chipului lui Dumnezeu.
- Aceste modele înțeleg imaginea lui Dumnezeu, păcatul originar și descendenții genealogici ai lui Adam și Eva ca fiind aproape (dacă nu exact) coextensive, referindu-se în esență la același grup de indivizi. Este posibil ca aceasta să nu fie o cerință strictă a textului sau a teologiei și este supusă contestării și revizuirii.
- Chiar dacă strămoșii noștri biologici nu s-au scufundat niciodată până la un singur cuplu, există definiții ale omului în teologie care ar face ca oamenii să apară prin

monogeneză: descendența genealogică dintr-un singur cuplu.

Acest corpus de lucrări demonstrează că **doctrina monogenezei permite existența unor oameni în afara Grădinii**. Poate că dovezile genetice au pus la îndoială unele concepții despre Adam și Eva care nu permit existența oamenilor în afara Grădinii. Cu toate acestea, există mai multe teologii existente ale lui Adam care arată că, în teologie, oamenii apar toți prin descendență genealogică dintr-un singur cuplu în cadrul unei populații mai mari.

Există obiecții comune la aceste propuneri, dar sunt sigur că toate pot fi abordate. De exemplu, unii obiectează că încrucișarea dintre descendența lui Adam și Eva și oamenii din afara Grădinii reprezintă *zoofilie*. Această obiecție înțelege greșit modelul. **Oamenii din afara Grădinii nu sunt animale. Ei sunt pe deplin umani din punct de vedere biologic**. Unii obiectează că oamenii din afara Grădinii nu au valoare și demnitate pentru că nu sunt după chipul lui Dumnezeu sau nu au suflet. Această obiecție se grăbește prea repede să judece. Aceste modele nu presupun negarea drepturilor, demnității sau sufletelor oamenilor din afara Grădinii. Totuși, aceste modele nu rezolvă o mare parte din detaliile teologice referitoare la oamenii din afara Grădinii. Mergând mai departe, elaborarea înțelegerii noastre asupra acestui mister rămâne o chestiune importantă.

Tabelul 9.1.

Kemp, Loke, Suarez și Davidson înțeleg că oamenii din interiorul și din afara Grădinii sunt la fel de umani în sens biologic. Ei înțeleg imaginea lui Dumnezeu și păcatul originar în moduri diferite, dar toți le înțeleg pe amândouă ca fiind coextensive cu descendența lui Adam și a Evei (cu excepția lui Isus). De asemenea, ei înțeleg că Adam și Eva au fost aleși dintr-o populație mai mare, nu creați de novo.

În afara Grădinii	În Grădină	Descendența lui Adam și a Evei
oameni biologici	oameni biologici	oameni biologici
au evoluat	aleși	oameni teologici
	imagini ale lui Dumnezeu	imagini ale lui Dumnezeu
		păcat originar

TEOLOGIA ISTORICĂ ȘI CREAȚIONIȘTII

Cum este posibil să se afirme *monogeneza* dacă au existat oameni în afara Grădinii? Este această definiție acceptabilă pentru creaționiști? Este ea o revizuire grandioasă sau o recuperare atentă a teologiei istorice? Atâta timp cât aceștia există doar în trecutul îndepărtat, **cea mai mare parte a teologiei istorice tace în privința oamenilor din afara Grădinii**. Acesta este un aspect important. Creaționiștii care resping evoluția ar putea obiecta la definirea *monogenezei* în acest mod. Aceste obiecții nu sunt în concordanță cu speculațiile pe care le tolerează printre alți creaționiști.

Mai multe tradiții teologice articulează componentele importante din punct de vedere teologic ale relatării Genezei în confesiuni și alte declarații doctrinare despre Adam. Unii susțin că există dovezi scripturale pentru un Adam și o Eva istorici, strămoșii noștri, ai tuturor. În primul rând, sunt genealogiile în care apare (Gen 5; Mt 1; Lc 3). Apoi, există declarația lui Adam că **Eva este "mama tuturor celor vii"** (Gen 3,20). De asemenea, Paul motivează despre universalitatea *Evangeliei*, care pare să presupună o ascendență universală a lui Adam (Rom 5,12-18; Fapte 17,24-28). În confesiuni și în doctrină, este obișnuit să **găsim afirmații despre "descendența naturală", "primii părinți" și Adam "creat în mod special"**; aceste afirmații, după cum am văzut, sunt în concordanță cu știința evoluționistă. Ele nu neagă în mod specific amestecul cu alte linii în trecutul îndepărtat. Atâta timp cât se afirmă unitatea omului în prezent, speculațiile despre încrucișările din trecutul îndepărtat sunt în cadrul ortodoxiei. Teologia istorică a fost în mare măsură permisivă în ceea ce privește încrucișarea, atunci când se limitează la trecutul îndepărtat.

Tabelul 9.2.1

Voi propune un cadru flexibil, cu detalii care pot fi ajustate și variate. Cu toate acestea, modul în care se pot completa cel mai bine aceste detalii este o întrebare deschisă care urmează să fie explorată. Spre deosebire de lucrările anterioare, narațiunea mea de bază va identifica imaginea lui Dumnezeu cu cei din afara Grădinii și va afirma creația **de novo**. Această linie de bază se potrivește cu relatarea tradițională, dar cadrul încă găzduiește ca variante modelele propuse de Kemp, Loke, Suarez și Davidson. După cum voi explica în curând, această flexibilitate este realizată prin introducerea unei definiții textuale a termenului de om.

În afara Grădinii	În Grădină	Descendența lui Adam și a Evei
oameni biologici	oameni biologici	oameni biologici
au evoluat	de novo	oameni ai textului
imagini ale lui Dumnezeu	imagini ale lui Dumnezeu	imagini ale lui Dumnezeu
		Căzuți

În conformitate cu această tradiție, creaționiștii care resping evoluția continuă să tolereze speculațiile despre oamenii din afara Grădinii. De obicei, ei nu cred că acești oameni erau biologic umani. În schimb, au existat speculații despre ființe de un anumit fel care sunt compatibile din punct de vedere reproductiv cu descendența lui Adam și a Evei. Creaționiștii de la *Reasons to Believe* afirmă un pământ vechi, dar resping evoluția umană. În 2015, Hugh Ross și Fazale Rana și-au actualizat modelul originilor umane pentru a recunoaște încrucișările dintre oameni, pe care îi definesc ca *Homo sapiens*, și oamenii din afara Grădinii, pe care îi identifică ca fiind Neanderthalieni [25]. Printre creaționiștii tânărului pământ, Bodie Hodge de la *Answers in Genesis* recunoaște încrucișarea cu alte persoane din afara neamului lui Adam și al Evei ca fiind un mod valid de interpretare a Nephilimului (Gen 6:1-4) [26]. Bineînțeles, toate aceste comunități resping evoluția. Acest lucru demonstrează că încrucișarea dintre descendența lui Adam și altele, atunci când este limitată la trecutul îndepărtat, este deja tolerată pe scară largă, dacă nu aprobată în mod explicit, chiar și printre cei care se opun evoluției. Ark Encounter, de exemplu, include o dioramă mare cu giganți Nephilim într-un Colosseum, luptându-se cu dinozauri și oameni. Ken Ham însuși a scris pe Twitter o aprobare fericită a acestei speculații despre încrucișarea dintre descendența lui Adam și a Evei și altele [27]. Obiecțiile creaționiștilor față de ipoteza genealogică se aplică de obicei și la acest tip de speculații.

Teologia pentru aceste speculații despre Nephilim, de altfel, nu este dezvoltată în rândul creaționiștilor. Cu toate acestea, tolerând speculațiile de aici, ei aprobă implicit o înțelegere a *monogenezei* care nu este departe de propunerea lui Kemp. Toți aceștia afirmă că noi toți descindem din Adam și Eva; în trecutul îndepărtat, însă, alte tipuri de ființe s-ar fi putut împerechea cu neamul nostru în trecutul îndepărtat.

Deși aceste grupuri resping evoluția, ele tolerează speculațiile despre ființe din afara Grădinii în trecutul îndepărtat. De ce? Relatarea tradițională este deschisă în ceea ce privește oamenii din afara Grădinii, cu lacune care sunt umplute în diverse moduri. Dacă ne uităm la *Scriptură*, nu există nicio afirmație în text care să excludă încrucișarea dintre neamul lui Adam și altele din trecutul îndepărtat. Așa cum voi explica mai în profunzime în capitolele următoare, există mai multe pasaje care par să sugereze că au existat oameni în afara Grădinii. Geneza a evocat speculații din partea cititorilor timp de mii de ani. Acesta ar putea fi motivul fundamental pentru care oamenii din afara Grădinii sunt tolerați printre creaționiști. *Scriptura* nu exclude existența unor oameni în afara Grădinii și ar putea chiar să sugereze că aceștia există. Mă aștept ca Ken Ham să se opună ipotezei genealogice pentru includerea oamenilor din afara Grădinii, dar din ce motive? Toată lumea de astăzi descinde din Adam și Eva, deci obiecțiile la poligeneză nu se aplică. Desigur, creaționiștii ar putea modela o regulă specială în scopul excluderii ipotezei genealogice. Aceasta ar

fi o pledoarie specială, o obiecție care nu se întemeiază pe textul *Scripturii* sau pe teologia tradițională. Astfel de obiecții reprezintă o abatere de la relatarea tradițională a Genezei, care include misterul despre oamenii din afara Grădinii. Este împotriva tradiției să excluzi acest mister.

KLINGONIENI, CYLONI ȘI NEANDERTHALIENI

Dacă oamenii din afara Grădinii nu sunt după chipul lui Dumnezeu, ce trebuie să facem cu ei? Ce trăsături precise ne fac umani? Când au apărut aceste trăsături în trecut? Suntem toți cei care trăim astăzi pe deplin umani? Aceste trăsături nu apar toate în același timp; prin urmare, care sunt cele mai importante? Răspunsurile la aceste întrebări sunt incerte și controversate.

Dacă am intra vreodată în contact cu extraterestrii inteligenți, ar fi și ei oameni? Ar fi Klingonienii oameni sau nu? Deși nu sunt "oameni" biologici, ar avea ei valoare și demnitate umană? Ar avea extraterestrii inteligenți din *Star Trek*, *Arrival*, *Contact* și *Battlestar Galactica* aceeași valoare umană ca și noi? De ce da sau de ce nu? Poate că într-o zi vom construi androizi cu o inteligență puternică. Poate că aceștia nu vor putea fi deosebiți de noi, precum persoanele artificiale ale "gazdelor" din *Westworld* și ale Cylonilor din *Battlestar Galactica*. Poate că se vor situa în mod inconfortabil în valea necunoscută, precum locotenent-comandorul Data din *Star Trek* și copilul robotic din *AI* al lui Spielberg. Oricum ar fi, vor avea valoare și demnitate umană?

În multe privințe, lumea actuală trasează o linie clară între oameni și alte animale. Pe măsură ce ne întoarcem în timp, această claritate devine neclară. În *science fiction*, claritatea noastră devine și mai opacă. Mașinile timpului sunt probabil imposibile. Dacă, cu toate acestea, am putea transporta neanderthalienii și denisovanii în lumea noastră, ar avea ei valoare și demnitate umană? Putem să analizăm și să dezbatem cine este și cine nu este uman în funcție de anumite definiții. În unele cazuri, am putea ajunge la un acord, sau poate că nu. Probabil că vom avea nevoie de noi categorii, pentru că aici există complexitate, iar răspunsurile nu sunt stabilite, chiar dacă mizele sunt mari.

Acestea sunt întrebări importante pentru societate. Pe ce se bazează valoarea și demnitatea umană universală? Ce este uman? Strămoșii străvechi, mințile artificiale și extraterestrii inteligenți, toate ne aduc aici. Acestea sunt genul de întrebări pe care le vom aprofunda în continuare.

NOTE

1. "Imaginea lui Dumnezeu este *Sitz im leben* doctrinar al unicității umane." Michael S. Burdett, *"The Image of God and Human Uniqueness: Challenges from the Biological and Information Sciences"*, The Expository Times 127 (2015): 3-10, <https://doi.org/10.1177/0014524615598675>.
2. "Prin urmare, pentru a localiza apariția evolutivă a *imago Dei* în istoria evoluției, propun să se identifice acel moment și acel loc în care oamenii moderni din punct de vedere anatomic au dezvoltat capacitatea de a vorbi." Rev. Nicanor Pier Giorgio Austriaco, OP, On the Evolution of the Imago Dei: Insights from St. Thomas Aquinas, BioLogos, 15 februarie 2015, <https://biologos.org/blogs/guest/on-the-evolution-of-the-imago-dei-insights-from-st-thomas-aquinas>.
3. "Imaginea lui Dumnezeu sunt drepturile omului în toate relațiile sale în viață". J. Moltmann, *On Human Dignity-Political Theology and Ethics* (Londra: SCM Press, 1984), 23.
4. "Nu există gradații în chipul lui Dumnezeu. Fiecare om, de la un alb acut până la un negru bass, este semnificativ pe claviatura lui Dumnezeu, tocmai pentru că fiecare om este făcut după chipul lui Dumnezeu", Martin Luther King Jr., "Visul american", predică ținută la Ebenezer Baptist Church, Atlanta, Georgia, la 4 iulie 1965, <https://kinginstitute.stanford.edu/king-papers/documents/american-dream-sermon-delivered-ebenezer-baptist-church>.
5. John H. Walton, *The Lost World of Adam and Eve: Genesis 2-3 and the Human Origins Debate* (Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 2015); J. Richard Middleton, *The Liberating Image: The Imago Dei in Genesis 1* (Grand Rapids: Brazos Press, 2005).
6. A se vedea, de exemplu, appendicele 3 online.

7. "Trupul uman participă la demnitatea de "chip al lui Dumnezeu": este un trup uman tocmai pentru că este animat de un suflet spiritual, iar întreaga persoană umană este destinată să devină, în trupul lui Hristos, un templu al Duhului". Catehismul Bisericii Catolice, ed. a 2-a. (Vatican: Libreria Editrice Vaticana, 2012), <http://ccc.usccb.org/flipbooks/catechism/files/assets/basic-html/page-I.html>. Trebuie remarcat faptul că catehismul subliniază unitatea noastră esențială, continuând: "Omul, deși alcătuit din trup și suflet, este o unitate"
8. "Imago Dei" a fost esențială pentru participanții la Drepturile Civile, chiar dacă liderii Mișcării pentru Drepturile Civile nu au articulat-o foarte bine. Acțiunile lor au dovedit că ei credeau în ea. Dar da, a fost absolut esențială. Mișcarea pentru Drepturile Civile nu ar fi putut reuși niciodată fără imago Dei." Carl Ellis Jr, citat în Tony Reinke, "In the Image of God We Trust", Desiring God, 5 noiembrie 2016, www.desiringgod.org/articles/in-the-image-of-god-we-trust. A se vedea, de asemenea, Richard W. Wills, Martin Luther King, Jr. and the Image of God (New York: Oxford University Press, 2009).
9. De exemplu, Gen 1:26-27 dă stăpânire asupra creaturilor de pe pământ, dar nu și asupra altor oameni. Acest lucru implică faptul că și cei care nu au fost creați după chipul lui Dumnezeu sunt creați liberi. Kimberly Flint-Hamilton, "Gregory of Nyssa and the Culture of Oppression", Center for Christian Ethics at Baylor University, 2010, www.baylor.edu/content/services/document.php/110976.pdf.
10. Mark M. Moore, Early Genesis: The Revealed Cosmology, ed. a 4-a. (n.p.: Ridge Enterprise Group, 2017).
11. Fără a strica povestea, aceasta seamănă mult cu povestea lui Adam și a Evei încorporată în *Battlestar Galactica*. De asemenea, ar putea descrie căderea hipertimpurilor (a se vedea appendicele online 2). Hudson Hudson, *The Fall and Hypertime* (Căderea și hipertimpul) (New York: Oxford University Press, 2014).
12. Noreen Herzfeld. *In Our Image: Artificial Intelligence and the Human Spirit* (Minneapolis, MN: Augsburg Fortress, 2000).
13. În special, sunt îndatorat multor conversații îndelungate cu Charles P. Arand, Daniel Deen, Joel Okamoto, Timothy Saleska și Jeff Malinson. 14. S. Joshua Swamidass, "A Lutheran Voice in Science", *Concordia Journal* 43 (2017): 82-87.
15. Scenariul pe care îl propun în partea din această carte se apleacă asupra acestui paradox, iar răspunsurile din cele două tabere pot fi instructive.
16. Kenneth W. Kemp, "Science, Theology, and Monogenesis", *American Catholic Philosophical Quarterly* 85, nr. 2 (2011): 217-36, <https://doi.org/10.5840/acpq201185213>.
17. Pius al XII-lea, "Humani Generis", *Acta Apostolica Sedis* 42 (1950).
18. Andrew Alexander, CJ, "Originile umane și genetica", *Clergy Review* 49 (1964): 344-53.
19. Kenneth W. Kemp, "Science, Theology, and Monogenesis", *American Catholic Philosophical Quarterly* 85 (2011): 217-36, <https://doi.org/10.5840/acpq201185213>.
20. Jerry A. Coyne, "Adam și Eva: The Ultimate Standoff Between Science and Faith (and a Contest!)", Why Evolution Is True (blog), 2 iunie 2011, <https://whyevolutionistrue.wordpress.com/2011/06/02/adam-and-eve-the-ultimate-standoff-between-science-and-faith-and-a-contest/>.
21. Edward Feser, "Monkey in Your Soul?", Edward Feser (blog), 12 septembrie 2011, <http://edwardfeser.blogspot.com/2011/09/monkey-in-your-soul.html>.
22. Andrew Ter Ern Loke, "Reconciling Evolution and Biblical Literalism: A Proposed Research Program", *Theology and Science* 14 (2016): 160-74, <https://doi.org/10.1080/14746700.2016.1156328>.
23. Antoine Suarez, "Transmiterea la generație": Could Original Sin Have Happened at the Time When Homo Sapiens Already Had a Large Population Size? *Scientia et Fides* 4 (2016): 25 3, <https://doi.org/10.12775/SetF.2016.014>.
24. Multe dintre aceste articole de pe blog sunt reunite într-o carte despre Adam și Eva genealogică, care va fi publicată la începutul anului 2020.
25. Gregg Davidson, "Genetics, the Nephilim, and the Historicity of Adam", *Perspectives on*

Science and Christian Faith 67 (2015): 24-34.

25. Fazale Rana și Hugh N. Ross, *Who Was Adam?* (Cine a fost Adam?) (Covina, CA: RTP Press, 2015).

26. În ceea ce privește încrucișarea nefilimilor cu linia lui Adam, un articol publicat scrie: "Indiferent de aceasta, reiterez faptul că *Answers in Genesis* nu ia oficial o poziție specială în această problemă ca minister, ci caută să încurajeze cititorii să studieze cu atenție Scripturile și să mențină întotdeauna Cuvântul lui Dumnezeu ca autoritate supremă în toate privințele." Bodie Hodge, "Cine au fost nefilimii?": Geneza 6 și Numeri 13 - O nouă privire", *Answers in Depth* 3 (2008): 53-63.

27. Ken Ham (@aigkenham), "Exquisite design by @ArkEncounter artists for new Diorama depicting wicked population in the pre-Flood world to be installed", Twitter, 16 februarie 2017, <https://twitter.com/aigkenham/status/832200426225356802>.

CAPITOLUL ZECE

EROAREA POLIGENEZEI

Oamenii pot apărea prin *monogeneză* dintr-un singur cuplu în cadrul unei populații mai mari. Este aceasta o redefinire a *monogenezei* sau o recuperare a sensului său original? Este aceasta conformă cu intenția inițială a doctrinei sau nu?

Aceste întrebări redeschid un schimb de mai multe secole între știință și teologie, un schimb care a început cu mult înainte de a fi propusă știința evoluționistă. Din punct de vedere istoric, lacunele din relatarea Genezei sunt umplute în multe feluri. În acest schimb, însă, au fost articulate limite clare pentru speculații. Acesta este schimbul în urma căruia *Humani Generis* își articulează definiția *monogenezei*, opunându-se teoriilor rasiste ale poligenezei. O doctrină similară se regăsește în întreaga Biserică, uneori folosind alți termeni, cum ar fi *progenitor unic* sau *primii părinți*. Aceste doctrine rămân un factor important în rezistența față de evoluție până în ziua de azi. Pe măsură ce studiem mai îndeaproape acest schimb, va fi clar că și *ipoteza genealogică* se înscrie solid în această tradiție. Definiția *monogenezei*, care permite încrucișarea în trecutul profund, este o recuperare a doctrinei, nu o redefinire.

Studiind mai departe acest aspect, vom scoate la iveală o istorie complexă și dezordonată a rasismului atât în știință, cât și în teologie. Unii au considerat alte comunități "subumane" sau "nu pe deplin umane". Au folosit motive teologice. Au folosit motive științifice. Problema originilor ne împinge să ne confruntăm cu această istorie urâtă. Creaționiștii pun uneori totul pe seama științei evoluționiste, dar relatarea completă a acestei istorii este complexă. Într-adevăr, este un câmp minat. Înțelegerea greșită a acestei istorii creează o mare confuzie. În 2017, am prezentat pentru prima dată știința referitoare la *ipoteza genealogică* în format tipărit [1]. Primul răspuns public a venit din partea omului de știință Dennis Venema, a cărui carte o recenzam: "Chiar ne dorim o teologie care îi numește pe toți ca fiind animale subumane până când se întâmplă ca neamul lor să se întâlnească și să se încrucișeze cu urmașii lui Adam (eurasiatic)? Doamne ferește!" [2].

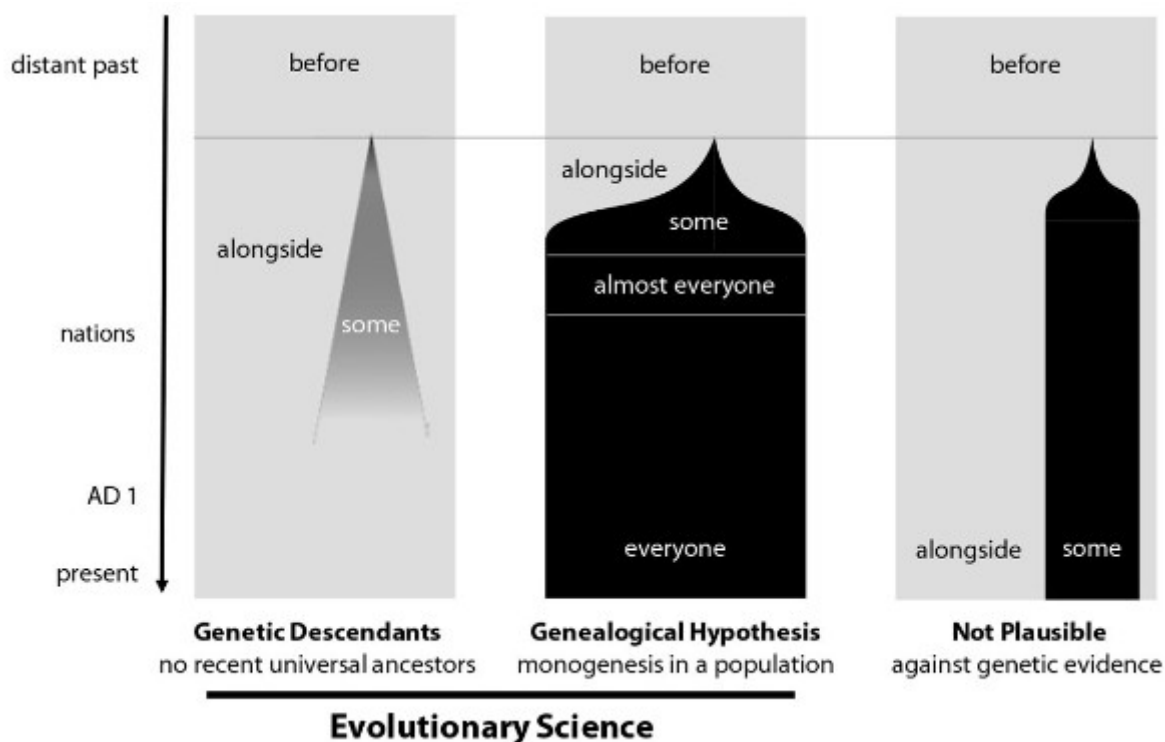

Figura 10.1.

Strămoșii genetici se risipesc și se diluează, dar strămoșii genealogici se răspândesc rapid pe tot globul. Ideea că descendența lui Adam și a Evei se limitează la o singură zonă geografică sau la un singur grup de oameni, cum ar fi euroasiaticii, nu este în concordanță cu dovezile.

Venema a completat detaliile teologice într-un mod negativ. La acea vreme, nu propusesem un model teologic alături de știință. Mă concentram, în schimb, pe clarificarea a ceea ce spunea și nu spunea știința. Oamenii din afara Grădinii nu sunt "subumani", iar neamul lui Adam și al Evei nu se identifică cu "eurasiaticii". Dovezile indică, iar ipoteza genealogică presupune contrariul (fig. 10.1).

De unde au apărut aceste obiecții? Venema repeta mai multe obiecții comune la adresa unui Adam și Eva istoric în cadrul unei populații mai mari [3]. S-a presupus în mod obișnuit că oamenii din afara Grădinii implică poligeneza rasistă. După cum vom vedea în curând, acest lucru nu este adevărat. În mod ironic, ipoteza genealogică izvorăște exact din tradiția monogenezei care a respins în primul rând poligeneza.

Înainte de a continua, permiteți-mi să definesc mai întâi în mod clar unii termeni, așa cum îi voi folosi. Aceste definiții corespund sensului istoric al cuvintelor, care nu întotdeauna corespunde sensului literal.

■ **Monofilogenie** înseamnă că un grup este format din același tip biologic. Oamenii sunt *conspacifici*, ceea ce înseamnă că suntem toți din aceeași specie și subspecie.

■ **Polifilogenia** înseamnă că un grup este de mai multe tipuri biologice. Adesea s-a crezut în mod eronat că rasele diferite sunt specii sau subspecii diferite.

■ **Monogeneza** înseamnă o origine prin descendență genealogică dintr-un singur cuplu. După cum am văzut, *monogeneza* este în concordanță cu faptul că oamenii se înmulțesc în descendența acestui cuplu [4]. Din punct de vedere istoric, *monogeneza* nu a afirmat întotdeauna unitatea biologică a omenirii, în concordanță fie cu *monofilogenia*, fie cu *polifilogenia*.

■ **Poligeneza**, literal, înseamnă o origine dintr-o populație mare, nu dintr-un singur cuplu. Totuși, din punct de vedere istoric, termenul a fost întotdeauna legat de *polifilogenie* și de afirmația că nu toți descindem din Adam. Conceptele au călătorit împreună, până în punctul în care acum se înțelege că *poligeneza* implică *polifilogenia*.

Istoria este esențială pentru înțelegerea acestor termeni. Pe bună dreptate sau nu, *poligeneza* a fost legată inextricabil de *polifilogenie*, care neagă unitatea omenirii; teoriile *polifiletice* ale originilor umane, la rândul lor, au fost legate de rasism. Relatarea completă a acestei povești este complexă. Permiteți-mi să recunosc de la început că nu sunt istoric. Aceasta este doar o relatare la nivel înalt a actelor-cheie dintr-o poveste multiseclară, concentrându-se pe faptele care sunt deosebit de relevante acum.

1. Poligeneza apare mai întâi în teologie, cu mult înainte de Darwin. Poligeneza pornește de la premisa că toți oamenii de astăzi nu descind din Adam. Ca și concept, poligeneza a apărut odată cu și a devenit sinonimă cu polifilogenia.
2. Poligeneza a fost respinsă deoarece nega descendența universală din Adam, respingând astfel unitatea umanității.
3. Știința a îmbrățișat poligeneza în timp ce aceasta era respinsă de cea mai mare parte a Bisericii. Biserica a rezistat rasismului științific prin apelarea la doctrina păcatului originar.
4. Monogeneza, cu toate acestea, a fost refăcută în versiuni rasiste ale polifilogeniei. Aceasta a fost soluția de lucru segregacionistă.
5. În cele din urmă, știința a respins *poligeneza* prin afirmarea *monofilogeniei*, un motiv diferit de cel al teologiei.
6. Semnificațiile literale ale acestor cuvinte încărcate ascund semnificațiile istorice, creând confuzie atât în ceea ce privește știința, cât și teologia.

Această istorie este explorată mai în profunzime, de exemplu, în *Adam's Ancestors* [5] de David Livingston și într-un capitol de carte de G. Blair Nelson [6]. În teologia istorică urmează o muncă importantă pentru a spune întreaga poveste în ceea ce privește în mod specific *ipoteza genealogică*. În același timp, vreau să completez povestea despre cum a ajuns știința să respingă *poligeneza*. Această istorie paralelă în teologie și știință, pe care o voi povesti la un nivel înalt, explică de ce doctrina păcatului originar a fost legată de respingerea rasismului și a evoluției. Ea explică de ce descendența genealogică din Adam și Eva a devenit atât de importantă în teologie și în mari părți ale Bisericii. De asemenea, clarifică de ce Adam și Eva genealogic nu seamănă deloc cu *poligeneza* și, în schimb, izvorăște din aceleași preocupări ca această tradiție teologică, o tradiție care a justificat (și justifică) rezistența față de știința evoluționistă timp de peste un secol.

POLIGENEZA TEOLOGICĂ A LUI LA PEYRERE

Conversația începe în teologie, nu în știință. Provocarea nu era evoluția, ci răspândirea geografică a oamenilor. *Poligeneza* a fost inspirată mai întâi de provocarea *antipodenilor*: oameni care trăiesc pe cealaltă parte a pământului.

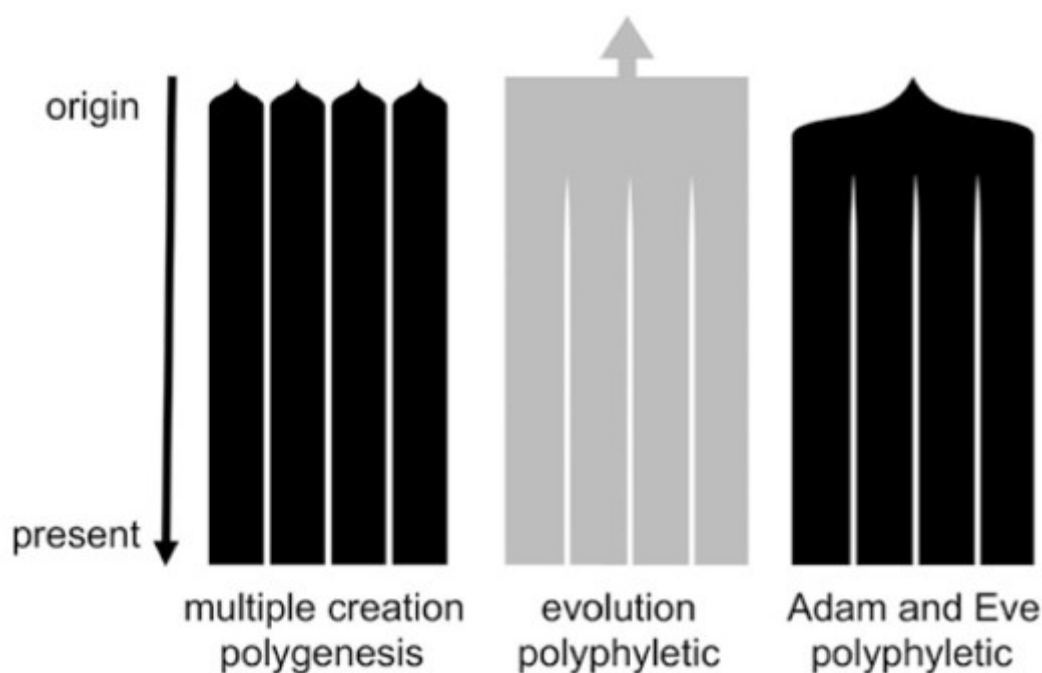

Figura 10.2.

Diferite modalități de negare a unității întregii omeniri. Diferite teorii ale poligenezei au negat unitatea omenirii, ilustrate în aceste desene animate foarte simplificate.

În anul 240 î.Hr., filozoful grec Eratostene din Cyrene a dedus că Pământul este un glob pământesc prin măsurarea bastoanelor și a umbrelor acestora. În mod remarcabil, el a calculat circumferința sa cu o diferență de 2 până la 16 procente față de dimensiunea reală [7]. Dacă Pământul era un glob pământesc, trăiau oameni pe partea cealaltă? În Orașul lui Dumnezeu, din jurul anului 420 d.Hr., Sfântul Augustin a concluzionat că nu, deoarece antipozii nu ar fi coborât din Adam [8]. Peste un mileniu mai târziu, odată cu "descoperirea" lumii noi, am aflat că Sfântul Augustin s-a înșelat. La începutul revoluției științifice, în 1609, Kepler își situează Astronomia Nova în cadrul acestei conversații teologice:

Eu dovedesc [științific] nu numai că Pământul este rotund, nu numai că este locuit de jur împrejur la antipozii, nu numai că este disprețuit de mic, ci și că este purtat printre stele [9].

Provocarea teologică a *antipodenilor* a fost în mintea lui Isaac La Peyrere atunci când a

vizitat Groenlanda. El nu și-a putut imagina nicio legătură ancestrală cu oamenii pe care i-a găsit acolo, concluzionând că aceștia nu descindeau din Adam și Eva. Pornind de la această concluzie, La Peyrere a propus o soluție teologică; Dumnezeu i-a creat pe oamenii de pe glob în diferite locații geografice, cu origini diferite. El a publicat *Prae-Adamitae* în 1655, iar apoi *Oameni înainte de Adam* în 1656, cu subtitlul *Exercițiu asupra Romani 5:12-14*, din care se poate deduce că oamenii au existat înainte de Adam. El a presupus că fiecare regiune a găzduit o stirpe umană distinctă care a persistat până în prezent sub forma unor rase diferite (fig. 10.2. stânga). Acest model al originilor este prima versiune a *poligenezei* și a fost o propunere creaționistă. Evoluția avea să fie propusă abia peste alte două sute de ani. Publicarea cărții lui La Peyrere a dat startul "controversei preadamite", deoarece mulți membri ai Bisericii au analizat și au respins în mod categoric propunerea sa.

La Peyrere și-a argumentat cazul în primul rând din *Scriptură*, susținând că Geneza 1 și 2 erau în mod evident povești secvențiale, care aveau loc una după alta. Dumnezeu a creat oamenii de pe tot globul în Geneza 1 după chipul lui Dumnezeu, dar apoi i-a creat în mod special pe Adam și Eva în Geneza 2. Pentru a da sens păcatului originar, La Peyrere a susținut că Romani 5:12-14 recunoștea în mod explicit că au existat oameni în lume înainte de Adam.

Așadar, după cum păcatul a intrat în lume printr-un singur om și moartea prin păcat și, în felul acesta, moartea a venit la toți oamenii, pentru că toți au păcătuit - desigur, păcatul era în lume înainte de a fi dată legea, dar păcatul nu este imputat în contul cuiva acolo unde nu există lege. Cu toate acestea, moartea a domnit de pe vremea lui Adam până în vremea lui Moise, chiar și asupra celor care nu au păcătuit încălcând o poruncă, așa cum a făcut Adam, care este un model al celui care va veni.

Din acest pasaj, La Peyrere susține că au existat oameni înainte de Adam. Richard Popkin explică acest raționament:

Așadar, legătura crucială dintre Romani 5 și pre-Adam este că, dacă Adam a păcătuit într-un sens moral semnificativ, atunci trebuie să fi existat o lege adamică în conformitate cu care el a păcătuit. Dacă legea a început cu Adam, atunci trebuie să fi existat o lume fără lege înainte de Adam, care conținea oameni [10].

Nu aici se oprește raționamentul lui La Peyrere. El a continuat să argumenteze, exclusiv din *Scriptură*, că există multe specii de oameni în lumea de astăzi. După cum rezumă Popkin,

argumentându-și cazul în întregime pe interpretări ale textelor biblice de până acum, La Peyrere susținea că Adam a fost făcut de Dumnezeu în mod diferit față de neamuri. Adam a fost făcut din țărâna pământului. Neamurile au fost făcute prin Cuvântul lui Dumnezeu. Evreii sunt fiii lui Adam și, ca atare, constituie o specie aparte a omenirii. Există, de asemenea, multe specii de neamuri, dintre care unele erau necunoscute evreilor din vechime [11].

La Peyrere a susținut că cei care au coborât din Adam au fost o specie biologică distinctă, o specie care poate fi recunoscută astăzi. Aceste demersuri, împreună, au rezolvat enigma oamenilor din Groenlanda.

Astfel, interpretarea lui La Peyrere a Genezei și a Romani-lor a explicat originea popoarelor nou descoperite și a explicat modul în care acestea erau conectate la povestea *Scripturii* [12]. În concepția sa, *antipodeenii* nu descindeau din Adam și Eva. El susținea în continuare că oamenii din afara Grădinii erau după chipul lui Dumnezeu, dar mulți după el nu au făcut-o.

DOCTRINA S-A OPUS POLIGENEZEI

Pre-Adamii lui La Peyrere a provocat o dezbatere intensă, controversa pre-adamică, care s-a întins pe parcursul secolelor. În cele din urmă, cea mai mare parte a Bisericii a respins *poligeneza*,

deoarece nega descendența universală din Adam și Eva în prezent. Implicând descendența universală, doctrina păcatului originar a devenit principalul argument teologic împotriva *poligenezei*.

Concluzia catolică, care se face ecoul celei a necatolicilor, este bine rezumată în enciclica papală *Humani Generis* din 1950 [13], care face apel la legătura noastră universală cu Adam, implicată de doctrina păcatului originar. Referirea la păcatul originar este importantă. Aceasta a devenit raționamentul teologic pentru respingerea *poligenezei*, subliniind că "*păcatul a intrat în lume printr-un singur om și moartea prin păcat și, în felul acesta, moartea a ajuns la toți oamenii*" (Rom 5,12-14). În mod ironic, acesta este același pasaj pe care La Peyrere l-a folosit pentru a-și construi cazul. Eroarea sa logică este clarificată în juxtapunerea dintre "păcatul a intrat în lume printr-un singur om" și "moartea a venit la toți oamenii", tradusă uneori prin "omenire" sau "oameni". Prin urmare, cumva, toți trebuie să fim conectați la Adam pentru a da sens cărții *Romani*. Modul în care a fost înțeleasă această legătură a fost prin descendența naturală din Adam (și Eva). De exemplu, *Humani Generis* afirmă descendența naturală din Adam cu termenul de generație, respingând în mod explicit premisa *poligenezei*. Aici, doctrina *monogenezei* a fost adusă într-o definiție clară. "Noi toți descindem din Adam și Eva". Pentru o mare parte a Bisericii, această mărturisire a devenit una dintre cerințele ortodoxiei (fig. 10.3).

Figura 10.3.

Diferite modalități de afirmare a unității umanității. Poligeneza a fost o falsă teorie a originilor, dar știința și teologia au respins-o din motive diferite (stânga). O mare parte a Bisericii a respins poligeneza afirmând că toată lumea descinde dintr-un singur cuplu, Adam și Eva (mijloc). Știința evoluționistă recentă a respins poligeneza într-un mod diferit, concluzionând că toți oamenii sunt aceeași specie. Suntem conspecifici (dreapta). Ipoteza genealogică afirmă atât faptul că toți oamenii de astăzi sunt aceeași specie, cât și că toți descindem din Adam și Eva.

Misterul din afara Grădinii a persistat, chiar dacă doctrina *monogenezei* s-a consolidat. În context istoric, *monogeneza* este o declarație de universalitate geografică, pentru a include antipodul, dar nu era neapărat corelată cu universalitatea temporală. De acum peste 2.000 de ani, *Cartea lui Enoh* este un caz test important. Această carte speculează despre îngerii care s-au încrucișat cu descendența lui Adam și a Evei în trecutul îndepărtat și nu s-a considerat niciodată că încalcă doctrina *monogenezei*. Dacă se limitează la trecutul îndepărtat, încrucișarea cu descendența lui Adam și a Evei nu a fost exclusă de *monogeneză*.

ȘTIINȚA A ÎMBRĂȚIȘAT POLIGENEZA

După ce *poligeneza* a fost respinsă în mod categoric de teologi, ea a fost preluată cu entuziasm de mulți oameni de știință. Thomas Henry Huxley a publicat *Evidence as to Man's Place in Nature* în 1863, aplicând teoria evoluționistă a lui Darwin la originile umane. Huxley s-a grăbit să intre acolo unde Darwin nu a călcat în *Originea speciilor*. Cartea lui Huxley a pus capăt mai multor dezbateri publice cu alții despre evoluție, originea umană și *poligeneză*. Reluând de unde a rămas, oamenii de știință aveau să dezbată meritele *poligenezei* pentru secolul următor.

Poligeneza evoluționistă, bineînțeles, a eliminat credința în Adam și Eva, afirmând în schimb că oamenii au apărut ca o populație. Cu siguranță, toți oamenii au strămoși comuni dacă ne întoarcem suficient de mult în timp. Afirmția distinctă a *poligenezei* evoluționiste este însă *polifilogenia*: diferite linii genetice au fost izolate în regiuni geografice diferite timp de mii sau chiar milioane de ani. În acest timp, ne-am diversificat în tipuri biologice distincte.

Poligeneza științifică a luat mai multe forme. În versiunile sale cele mai extreme, propuse pentru prima dată de Karl Vogt (1864), rase diferite au evoluat din maimuțe diferite [14]. F. G. Crookshank a scris *The Mongol in Our Midst* (1924), susținând că asiaticii au evoluat din orangutani, africanii au evoluat din gorile, iar europenii au evoluat din cimpanzei. Într-o propunere mai plauzibilă, dar în cele din urmă tot greșită, Thomas Griffith Taylor a susținut în *Environment, Race, and Migration* (1937) că africanii au evoluat separat în Africa, dar toți ceilalți descind din neanderthalieni. Argumentând împotriva teoriilor *poligenezei*, Darwin subliniasse în *The Descent of Man* (1871) că diferite "rase" se pot încrucișa fără dificultate, demonstrând că suntem cu toții aceeași specie. Ținând cont de acest lucru, Arthur Keith a argumentat în *A New Theory of Human Evolution* (1948) în favoarea unei versiuni actualizate a *poligenezei*, în care rasele erau toate din aceeași specie, dar erau totuși subspecii distincte cu diferențe biologice importante.

Poligeneza a fost adesea folosită pentru a justifica rasismul. La acea vreme, distincțiile rasiale păreau ușor de observat, iar acum știința părea să demonstreze că acest lucru este adevărat, explicând cum au apărut aceste distincții. Recunoașterea distincțiilor biologice nu este neapărat rasistă, dar distincțiile *poligenezei* au fost folosite pentru a justifica diferențele de valoare morală și socială. Această combinație virulentă de rasism și *poligeneză* a culminat cu abuzuri umane îngrozitoare. Da, toți oamenii au fost înzestrați cu valoare și demnitate, dar suntem cu toții oameni? *Poligeneza* i-a încurajat pe unii să concluzioneze, cu iluzia obiectivității științifice, că unele populații nu erau pe deplin umane.

Rasismul științific i-a îngrozit pe mulți creștini. Merită să remarcăm, de exemplu, că una dintre primele și cele mai faimoase dezbateri despre evoluția umană a avut loc între Samuel Wilberforce și Thomas Huxley, în 1860, la Oxford. Tatăl lui Wilberforce, William, a fost un politician a cărui operă de o viață a fost abolirea comerțului cu sclavi în Imperiul Britanic. Oamenii de știință de astăzi l-ar putea considera pe fiul său, Samuel, înapoiat pentru că a argumentat împotriva evoluției. Cu toate acestea, o mare parte din rezistența la evoluție a fost și este înrădăcinată în dorința de a afirma valoarea și demnitatea umană universală.

Cu toate acestea, povestea în știință nu s-a încheiat încă. În curând, vom vedea cum *poligeneza* și-a găsit sfârșitul în știință. Având în vedere istoria noastră comună de eșecuri etice, este un lucru foarte bun că *poligeneza* se dovedește a fi falsă.

SOLUȚIA SEGREGAȚIONISTĂ

Rasismul științific a fost îngrozitor, dar au fost implicați și mulți creștini care au respins evoluția. Chiar dacă teologii au respins *poligeneza* lui La Peyrere, segregacioniștii creștini au găsit noi modalități de a nega unitatea întregii omeniri (fig. 10.2). În mod obișnuit, s-a argumentat că fiii lui Noe au dat naștere la rase diferite. Cu doar șaiszeci de ani în urmă, în 1960, Bob Jones Sr. a insistat asupra faptului că segregarea a fost instituită de Dumnezeu, iar protejarea ei era o chestiune de erudiție biblică. El, în mod paradoxal, citează afirmația lui Pavel despre unitatea întregii omeniri [15]:

Dintr-un singur om a făcut toate neamurile, ca să locuiască pe tot pământul; și le-a marcat vremurile lor hotărâte în istorie și hotarele pământurilor lor. (Faptele Apostolilor 17:26)

Subliniind "granițele" pe care le-a stabilit Dumnezeu, el a interpretat acest lucru ca pe o poruncă scripturală împotriva căsătoriilor interracial, împotriva imigrației non-europene în Statele Unite și împotriva integrării rasiale. Apelând la autoritatea scripturală, Universitatea Bob Jones a respins evoluția, în timp ce și-a continuat politica segregționistă. Înțelegerile anti-evoluționiste ale originilor se pot transforma în rasism la fel de ușor ca și cele evoluționiste. Soluția segregționistă, din păcate, a continuat mult prea mult timp. Abia în anul 2000, Universitatea Bob Jones și-a eliminat în sfârșit politica împotriva întâlnirilor "interraciales". Meritul este al unor reformatori improbabili. Ken Ham, un bine-cunoscut creaționist al pământului tânăr, a susținut de timpuriu și de multe ori că toți suntem o singură rasă și că nu există nicio justificare biblică pentru segregare. Accentuând cuvântul "unul" din Fapte 17:26, o referire indirectă la Adam, Ham a insistat în mod corect asupra faptului că există o singură rasă, rasa umană.

Acest lucru înseamnă că, din punct de vedere biblic și din punct de vedere științific observațional, căsătoria interracială este inexistentă. De fapt, societatea ar trebui să folosească termeni precum grupuri de oameni, grupuri culturale sau grupuri etnice, mai degrabă decât rase, atunci când se referă la oamenii din întreaga lume [16].

Sunt convins că Ken Ham greșește în multe privințe, dar nu este rasist. El a făcut presiuni pentru a pune capăt moștenirii segregării în comunitatea sa fundamentalistă [17]. Ken Ham a publicat *One Race, One Blood* (O rasă, un sânge) în 1999, înainte ca interdicția de întâlniri "interraciales" a Universității Bob Jones să ia sfârșit. Cartea lui Ham este o polemică împotriva evoluției, dar a recunoscut că fundamentalismul moștenește și el o moștenire a rasismului.

DESCOPERIREA MONOFILOGENIEI

Poligeneza a fost respinsă definitiv pentru prima dată de teologi, prin afirmarea monogenezei, doctrina conform căreia toți descindem din Adam și Eva. Poligeneza a fost în cele din urmă respinsă și în știință, dar dintr-un alt motiv: *monofilogenia*. În ultimii cincizeci și ceva de ani, oamenii de știință au ajuns la concluzia că *poligeneza* este falsă, deoarece toți oamenii care trăiesc astăzi sunt aceeași specie, strâns interconectați unii cu alții. Cel puțin în zilele noastre, suntem cu toții la fel de umani și pe deplin umani din punct de vedere științific. Suntem cu toții din aceeași specie; suntem de același fel.

Reamintim cum *poligeneza* a susținut în mod istoric că oamenii de pe tot globul, în zilele noastre, atât (1) nu descind toți din Adam, cât și (2) sunt de mai multe tipuri biologice distincte. Teologii au respins *poligeneza* prin respingerea primei premise, afirmând *monogeneza*. Oamenii de știință au respins *poligeneza* prin respingerea celei de-a doua premise, deoarece au afirmat *monofilogenia*.

Din oricare dintre unghiuri, ar trebui să respingem cu toții *poligeneza* lui La Peyrere.

Acest lucru explică, de asemenea, de ce oamenii de știință consideră *poligeneza* un fenomen falsificat a originilor, chiar dacă noi învățăm că strămoșii noștri apar ca fiind o populație. Mai multe linii de dovezi i-au determinat pe oamenii de știință să respingă *poligeneza*. Fiecare linie de dovezi construiește cazul în care toți oamenii de pe glob sunt de același tip biologic, de aceeași rasă umană. Există diferențe genetice între noi, dar genomurile noastre sunt extrem de asemănătoare între ele. Se presupune că rase diferite se pot încrucișa între ele pentru a produce urmași pe deplin fertili. În schimb, *cailor și măgarii se pot încrucișa pentru a produce catâri, dar catârii sunt infertili și nu pot avea urmași* [18].

Strămoșii noștri s-au încrucișat în mod omniprezent în trecut și nu se aflau în populații izolate pe termen lung. Aproape oriunde ne uităm, găsim dovezi de încrucișare [19]. Suntem strâns legați în aceeași familie [20].

Doar *Homo sapiens* a continuat să se înmulțească după aproximativ 40.000 de ani. În trecut au existat diferite tipuri de oameni, cum ar fi neanderthalienii, denisovanii și *Homo erectus* [21]. Totuși, niciuna dintre aceste varietăți de oameni nu a supraviețuit până în prezent.

Cele mai multe dintre diferențele legate de genetică sunt la nivelul pielii, afectând lucruri precum culoarea pielii și culoarea părului. În schimb, majoritatea diferențelor pe care le observăm în ceea ce privește inteligența, de exemplu, sunt determinate de mediu, cultură, alegeri și educație.

Oamenii de pe tot globul, din toate "rasele", au același potențial intelectual înăscut. Copiii din orice categorie geografică și etnică, dacă li se oferă toate avantajele în educație, pot învăța matematică, muzică, artă, scris, fizică și orice limbă umană la care sunt expuși. Capacitatea pentru toate aceste lucruri există și la vânătorii-culegători îndepărtați și izolați; de fapt, cu toții am fost vânătorii-culegători nu demult.

Diferența de abilități dintre oameni și animale este foarte mare. Maimuțele nu pot învăța un limbaj complex și nici nu pot intra în civilizație. Cea mai complexă propoziție semnată de Nim Chimsky, un cimpanzeu crescut printre oameni, avea șaisprezece cuvinte: "*Dă-mi portocală dă-mi mânca portocală dă-mi mânca portocală dă-mi tu*". Semnele sale nu au structura gramaticală a vorbirii umane [22].

El nu a fost capabil să construiască substantive compuse, cum ar fi bath-room (baie) sau shoe-box (cutie de pantofi). Un copil mic este mult mai abil din punct de vedere lingvistic. Diferențele dintre diferiți oameni pot fi importante, dar noi toți rămânem membri ai unui singur tip biologic. Diferența dintre oamenii și alte animale nu face decât să accentueze acest fapt. Îmi place modul în care biologul evoluționist Ajit Varki o spune: "Oamenii sunt ... neobișnuiți în ceea ce privește abilitățile noastre [cognitive], iar aceste abilități erau deja prezente acum 70.000-100.000 de ani în Africa. Asta înseamnă că toate abilitățile mentale pentru a face calcul, astrofizică, muzică simfonică, și filozofie, și teologie, și Veritas Forums erau deja acolo" [24].

Este adevărat că suntem, de asemenea, continui cu alte creaturi. Animalele sunt mai asemănătoare cu noi decât apreciem adesea [25]. În același timp, oamenii sunt foarte neobișnuiți. Diferența dintre noi și alte animale este clară, ceea ce face ca în prezent să fie ușor de determinat cine este și cine nu este om.

Este semnificativ faptul că oamenii de știință au fost atât de mult timp deschiși la *poligeneză*, dar dovezile ne-au determinat să o respingem. Dovezile au răsturnat *poligeneza*. *Monofilogenia* afirmă că suntem cu toții, din punct de vedere științific, la fel de umani și în întregime umani. Din acest motiv, ar putea proteja mai bine împotriva rasismului decât *monogeneza*.

SEMNIFICAȚIILE ISTORICE ȘI LITERALE

Semnificațiile istorice ale acestor termeni cheie sunt importante pentru a da sens atât științei, cât și teologiei. *Poligeneza* a fost respinsă atât în teologie, cât și în știință, dar din motive diferite. Oamenii de știință au respins *poligeneza* pe măsură ce dovezile pentru *monofilogenie* au devenit clare. Teologii, cu toate acestea, au respins *poligeneza* pentru că nega descendența universală din Adam și Eva, despre care se susținea că este esențială pentru *doctrina păcatului originar*. Această istorie explică mai multe nedumeriri. Astfel se explică de ce, de exemplu, unii susțin în mod paradoxal că *doctrina păcatului originar* este o protecție împotriva rasismului. Aceasta explică, de asemenea, de ce oamenii de știință resping *poligeneza*, chiar dacă continuăm să învățăm că ne tragem dintr-o populație mare de strămoși, nu dintr-un singur cuplu.

Confuzia dintre definiția istorică și cea literală a *poligenezei* duce la declarații nefericite ale multor persoane, inclusiv ale susținătorilor științei evoluționiste. De exemplu, Denis Lamoureux mărturisește,

Eu accept poligenismul (în greacă polus înseamnă "multe"; genesis, "origine"). Oamenii au descins dintr-o mică populație de preumani și nu de la o singură persoană. Variabilitatea genelor noastre exclude monogenismul (monos, 'unic') și indică faptul că acest grup era format din aproximativ 10.000 de indivizi [26].

Acest citat denaturează atât definiția teologică a *monogenezei*, cât și descoperirile științei evoluționiste moderne. Lamoureux reduce *poligeneza* și *monogeneza* la înțelesul lor literal,

dezbrăcate de contextul istoric atât în știință, cât și în teologie. Împreună cu știința evoluționistă, această reducere devine un element central și necesar în argumentația sa împotriva *doctrinei păcatului original*. Semnificațiile literale obturează semnificațiile istorice. Reducerea literalistă a lui Lamoureux denaturează știința, care respinge *poligeneza*, și denaturează teologia istorică, care nu neagă oamenii din afara Grădinii.

Atunci când semnificațiile istorice și literale ale *poligenezei* sunt confundate, se propagă confuzia cu privire la statutul *monofilogeniei* în știință și teologie. Viziunile rasiste asupra originilor spun o poveste comună în prezent, *polifilogenia*, chiar dacă sunt extrem de variate în trecutul îndepărtat. Toate identifică tipuri de oameni distincte din punct de vedere biologic, care persistă până în zilele noastre, iar apoi atribuie drepturi, roluri și demnitate diferite acestor tipuri diferite. A existat rasism între creaționiști și evoluționiști, între teologi și oameni de știință. Atât anti-evoluționistii, cât și evoluționistii au colaborat împreună în scopuri rasiste. Nu este vorba de vreun detaliu discutabil despre trecutul nostru îndepărtat care ne împinge în mod accidental sau subconștient pe o pantă alunecoasă spre rasism. Cu toate acestea, povestea comună a *polifilogeniei* în prezent este atât falsă, cât și adesea folosită pentru a justifica rasismul. În loc să găsim noi modalități de a afirma *poligeneza*, pare mai înțelept să subliniem că atât știința, cât și teologia au respins definitiv *poligeneza*, chiar dacă au făcut-o din motive diferite.

Moștenim o moștenire de rasism la origini. Există și alte cuvinte care trebuie tratate cu grijă sau evitate cu totul. În plus față de *poligeneză*, *preadamiții*, *neadamiții* și *adamiții* sunt strâns asociate cu versiuni rasiste ale *poligenezei*. Biserica respinge pe bună dreptate rasismul care este adesea asociat cu acești termeni. Din acest motiv, acești termeni creează o imensă confuzie și inhibă un dialog real, mai ales că *ipoteza genealogică* afirmă unitatea omenirii prin descendența din Adam și Eva. De-a lungul acestei cărți, folosesc sintagma "oameni din afara Grădinii" și subliniez că este vorba de o categorie de oameni dispăruți de mult timp, care nu mai sunt printre noi. Acesta este, de asemenea, motivul pentru care mă opun reabilitării termenului "*poligeneză*" ca termen literal și pentru care resping "preadamismul", chiar dacă el sugerează că au existat oameni pe pământ înainte de Adam și Eva. Oamenii de știință resping *poligeneza* așa cum este definită în prezent. Recuperarea *poligenezei* ar necesita redefinirea ei în știință și teologie, trecând la sensurile literale, ignorând definițiile istorice. Redefinirea acestor termeni ar crea o imensă confuzie, iar eu mă opun unei astfel de revizuirii. Cuvintele vin cu o moștenire de semnificație. În acest caz, o gândire mai bună apare pe măsură ce ne debarasăm de vechii termeni adoptând în schimb înlocuitori neutri, cum ar fi "oameni din afara Grădinii".

SĂ NE FACEM SOCOTEALA CU ISTORIA NOASTRĂ

Această istorie este o lentilă puternică prin care să înțelegem teologia și știința relevante, dar această istorie este, de asemenea, confuză. Este complexă și puternică. Trebuie să fie luată în considerare cu atenție, curaj și înțelegere. Dacă rasismul este un păcat, se pare că fiecare tabără are o istorie a păcatului cu care trebuie să se confrunte. Introspecția asupra propriilor noastre păcate ar putea aduce mai multă claritate decât polemicile împotriva vecinului nostru. Ce lecții am putea trage?

Fiecare tabără în dezbaterile despre origini include atât răufăcători, cât și eroi. Atât literalii biblici, cât și oamenii de știință evoluționiști sunt implicați și justificați, în funcție de modul în care cineva vrea să spună povestea. Anti-evoluționistii îl acuză adesea pe Darwin pentru rasismul *poligenezei*, deși el a argumentat împotriva acesteia. Anti-evoluționistii leagă adesea *poligeneza* de știința evoluționistă, chiar dacă aceasta a apărut mai întâi în teologie. Secularii îi acuză adesea pe creștini că susțin teologia segregacionistă, în numele apărării literalismului biblic. Este obișnuit să ne confruntăm adversarii cu istoria lor de rasism, în loc să recunoaștem propria noastră istorie. Realitatea, însă, este că toate taberele au inclus răufăcători care au justificat rasismul fie prin evoluție, fie prin *Scriptură*, fie printr-o combinație a celor două. Toate taberele includ eroi care au luptat pentru demnitatea, valoarea și libertatea umană universală. Toate taberele au un trecut ticălos pe care trebuie să-l recunoască și o moștenire eroică pe care trebuie să o celebreze. Introspecția va aduce mai multă claritate decât polemicile (Mt 7:3-5). Avem nevoie de lideri curajoși care să

socotească mai întâi istoria rasistă a propriilor tabere.

Există lecții mai profunde în această istorie. Rasiștii caută să se justifice pe ei înșiși, răstălmăcind totul și orice în acest scop. Aceasta include poveștile despre semnul lui Cain [27], despre diferiții fii ai lui Noe [28], despre știința evoluționistă [29], despre declarația lui Pavel despre Evanghelia din Fapte 17:26 [30] și despre neutralitatea și autoritatea *Scripturii* [31]. Este un răspuns absurd la această istorie să implice aceste lucruri în sine. Aproape orice poate fi folosit pentru a justifica rasismul. Evitarea a ceea ce "ar putea" fi transformat în rasism nu este un ghid coerent. O astfel de avertizare se aplică împotriva a orice. Este demn de remarcat faptul că nici măcar *poligeneza* nu este neapărat rasistă, deoarece teoria științifică în sine nu implică o judecată de valoare cu privire la drepturi, roluri și demnitate. Diferențele de orice fel pot fi folosite ca justificare pentru rasism. Punând accentul pe diferențe, indiferent cât de subtile sau irelevante, impulsul rasist va răsuci aproape orice spre rasism.

În contrast cu *poligeneza*, care decurge din tradiția teologică a *monogenezei*, Adam și Eva genealogică afirmă că întreaga omenire este unită prin descendența genealogică din Adam și Eva. La Peyrere a fost inspirat să propună *poligeneza* atunci când a vizitat Groenlanda, presupunând că oamenii de acolo nu ar fi putut coborî din Adam și Eva. Știm acum că s-a înșelat. Dacă ar fi știut că se înșela, probabil că *poligeneza* nu ar fi fost propusă niciodată. Contrar intuițiilor lui La Peyrere, dacă Adam și Eva au existat, noi toți suntem legați de ei prin descendență genealogică.

Prin urmare, obiecțiile față de *poligeneză* nu se aplică propunerii pe care o fac aici [32]. *Ipoteza genealogică* este distinctă și se aliniază la o teologie a *monogenezei* (fig. 10.3). De fapt, ea rearticulează chiar doctrina monogenezei care s-a opus secole de-a rândul *poligenezei*, de data aceasta afirmând și *monofilogenia*: toți oamenii sunt de același tip biologic. Respingând pretențiile atât ale teologiei rasiste, cât și ale științei rasiste, noi **afirmăm că toți "până la capătul pământului" sunt la fel de umani, cu aceeași valoare și demnitate.**

NOTE

1. S. Joshua Swamidass, "*A Genealogical Adam and Eve in Evolution*", Sapientia, Carl F. H. Henry Center, 26 iunie 2017, <https://henrycenter.tiu.edu/2017/06/a-genealogical-adam-and-eve-in-evolution/>.
2. Dennis Venema, "*Response to the Symposium (Part 1)*", Sapientia, Carl F. H. Henry Center, 10 iulie 2017, <http://henrycenter.tiu.edu/2017/07/response-to-the-symposium-part-1/>.
3. Davis A. Young, "*The Antiquity and the Unity of the Human Race Revisited*", Christian Scholar's Review 24 (1995): 380-96.
4. Kenneth W. Kemp, "*Science, Theology, and Monogenesis*", American Catholic Philosophical Quarterly 85, nr. 2 (2011): 217-36, <https://doi.org/10.5840/acpq201185213>.
5. David N. Livingstone, *Strămoșii lui Adam: Race, Religion, and the Politics of Human Origins* (Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2008).
6. G. Blair Nelson, "'Men Before Adam!': American Debates over the Unity and Antiquity of Humanity", în *When Science and Christianity Meet*, Ed. David C. Lindberg și Ronald L. Numbers (Chicago: University of Chicago Press, 2003).
7. Ethan Seigel, "Cine a descoperit că Pământul este rotund?" Medium, februarie 2014, <https://medium.com/starts-with-a-bang/who-discovered-the-earth-is-round-67dfc013402a>.
8. Augustin, Orașul lui Dumnezeu XVI.
9. Johannes Kepler, *Astronomia Nova*, 1609. Termenul "din punct de vedere filozofic" este înlocuit cu "din punct de vedere științific", pentru a corespunde sensului actual al termenului.
10. Richard H. Popkin, Isaac La Peyrere (1596-1676): His Life, Work, and Influence (Leiden: Brill, 1987), 44.
11. Popkin, Isaac La Peyrere, 46.
12. Popkin, Isaac La Peyrere, 47.
13. Pius al XII-lea, "*Humani Generis*", Acta Apostolica Sedis 42 (1950).
14. Colin Kidd, *The Forging of Races: Race and Scripture in the Protestant Atlantic World, 1600-*

2000 (New York: Cambridge University Press, 2006).

15. Bob Jones Sr., "Is Segregation Scriptural?", 17 aprilie 1960, reprodus în "Is Segregation Scriptural?". Bob Jones Sr., 1960", de Camille Lewis, A Time To Laugh (blog), 15 martie 2013 www.drslewis.org/camille/2013/03/15/is-segregation-scriptural-by-bob-jones-sr-1960/.

16. Ken Ham, "Interracial Marriage", Answers Magazine, 1 ianuarie 2007, <https://answersingenesis.org/family/marriage/interracial-marriage/>.

17. Ken Ham, Un singur sânge pentru copii: Ce spune Biblia despre rasă (Green Forest, AR: Master Books, 2018); Ken Ham și A. Charles Ware, One Race, One Blood: A Biblical Answer to Racism (Green Forest, AR: Master Books, 2010); Ken Ham, Carl Wieland și Don Batten, One Blood: The Biblical Answer to Racism (Green Forest, AR: Master Books, 1999).

18. Acest lucru a fost subliniat de Darwin și a fost unul dintre motivele pentru care a respins poligeneza.

19. Alan R. Templeton, "Rase umane: A Genetic and Evolutionary Perspective", American Anthropologist 100 (1998): 632-50, <https://doi.org/10.1525/aa.1998.100.3.632>; Templeton, "Biological Races in Humans", Studies in History and Philosophy of Biological and Biomedical Sciences 44 (2013): 262-71, <https://doi.org/10.1016/j.shpsc.2013.04.010>. În plus, noul domeniu al genomurilor antice ne remodelează înțelegerea trecutului. Noile tehnologii fac posibilă prelevarea de rămășițe umane antice, mergând până în urmă cu patru sute de mii de ani, și obținerea de secvențe de ADN din aceste rămășițe. David Reich, Who We Are and How We Got Here: Ancient DNA and the New Science of the Human Past (New York: Vintage, 2018).

20. Pentru a înțelege mai bine acest lucru, această carte rămâne foarte utilă: Steve Olson, *Mapping Human History: Genes, Race, and Our Common Origins* (Boston: Mariner Books, 2002).

21. Unii biologi ar contesta această caracterizare, susținând, de exemplu, că neanderthalienii și Homo sapiens sunt aceeași specie.

22. H. S. Terrace și alții, "Can an Ape Create a Sentence?", Science 23 (1979), <https://doi.org/10.1126/science.504995>.

23. C. Yang, "Ontogeny and Phylogeny of Language", Proceedings of the National Academy of Sciences 110 (2013), <https://doi.org/10.1073/pnas.1216803110>.

24. S. Joshua Swamidass, "More than Just Apes" (Mai mult decât maimuțe), Peaceful Science, 23 mai 2016, <http://peacefulscience.org/more-than-apes>. Varki crede că aceste abilități au apărut pentru prima dată în descendența noastră în urmă cu aproximativ 200.000 de ani.

25. Nathan Lents, *Not So Different* (New York: Columbia University Press, 2017).

26. Denis O. Lamoureux, "Beyond Original Sin: Is a Theological Paradigm Shift Inevitable?" PSCF 67, nr. 1 (2015).

27. Jacob Shavit, "The Curse of Ham: Race and Slavery in Early Judaism, Christianity and Islam (Recenzie)", Shofar: An Interdisciplinary Journal of Jewish Studies 24 (2006): 177-80, <https://doi.org/10.1353/sho.2006.0031>.

28. Shavit, "Blestemul lui Ham".

29. Halford H. Fairchild, "Scientific Racism: The Cloak of Objectivity", Journal of Social Issues 47 (1991): 101-15, <https://doi.org/10.1111/J.1540-4560.1991.tb01825.x>.

30. Jones, "Is Segregation Is Segregation Scriptural?" (Este segregarea scripturală?).

31. Jones, "Este segregarea scripturală?" ("Is Segregation Scriptural?")

32. Young, "Antichitatea și unitatea rasei umane".

CAPITOLUL XI

OAMENII TEXTULUI

Am parcurs un drum lung. Adam și Eva ar fi putut trăi cu șase mii de ani în urmă și ar putea fi strămoșii tuturor oamenilor de pe glob până în anul 1 d.Hr. În funcție de modul în care definim omul, ei ar putea fi primii de pe glob, iar toți oamenii ar putea fi descendenții lor genealogici. De asemenea, ei ar fi fantome genetice, care nu ne lasă niciun ADN identificabil. Ei ar fi putut chiar să fi fost creați printr-un act direct al lui Dumnezeu. Dovezile genetice nu ne spun într-un fel sau altul dacă au fost reali sau nu. Singurul mod în care știința face presiuni asupra înțelegerii noastre despre Adam și Eva este să sugereze că au existat oameni în afara Grădinii.

În funcție de modul în care definim omul, toți am putea apărea prin *monogeneză* din Adam și Eva. Ei ar putea fi *progenitorii* noștri. Definiția din știință este nesigură și imprecisă, iar teologii au autonomia de a defini umanul așa cum doresc. Conform unor definiții, în teologie, omul apare prin *monogeneză* din Adam. Dacă Adam și Eva au fost reali, suntem cu toții unificați prin descendența noastră din ei.

Vreau să deschid câmpul de cercetare și mai larg. Vreau să creez cât mai mult spațiu pentru teologie. Voi face acest lucru pornind de la *Scriptură*. Geneza pare să permită existența celor "din afara grădinii", dar Pavel pare să-l vadă pe Adam ca pe un strămoș universal. Există dezbateri cu privire la aceste puncte, iar ele par contradictorii. Totuși, această tensiune își găsește rezolvarea dacă Adam și Eva se află inițial într-o populație mai mare și apoi devin strămoși genealogici universali.

Având în vedere acest lucru, voi îmbunătăți definiția multivalentă a lui Kemp, făcând o distincție textuală. Reamintim că el a folosit trei definiții ale umanului în paralel una cu cealaltă: biologică, filosofică și teologică. În zilele noastre, aceste trei definiții sunt coextensive, fiecare dintre ele referindu-se exact la același grup de oameni. În trecutul îndepărtat, însă, divergența dintre aceste definiții creează noi clase. De exemplu, limitat la trecutul îndepărtat, există oameni care sunt oameni biologici care nu sunt oameni teologici. Toate acestea sunt în concordanță cu doctrina monogenezei. Toți oamenii apar prin descendență genealogică dintr-un singur prim cuplu al cărui descendent se încrucișează cu alții. S-ar putea să existe o modalitate mai bună de a face aceste distincții, ceea ce creează mai multă flexibilitate pentru teologi. Kemp, de exemplu, înglobează în definiția sa afirmațiile potrivit cărora oamenii din afara Grădinii nu au un destin etern. Acest lucru ar putea fi adevărat, sau nu. O abordare mai bună ar face această distincție cu mai puține afirmații încorporate.

Invoc trei definiții pentru om, care să fie ținute în tensiune una cu cealaltă:

- Oamenii biologici sunt definiți din punct de vedere taxonomic, din punct de vedere biologic și științific. Cel puțin începând cu anul 1 d.Hr., ei sunt coextensivi cu oamenii textului.
- Oamenii textului sunt grupul de oameni cărora *Scriptura* le este adresată. Eu susțin că acest grup este definit de *Scriptură* a fi Adam, Eva și descendenții lor genealogici, inclusiv toate persoanele în viață de pe glob până cel târziu în anul 1 d.Hr. Aceștia sunt un subset cronologic al oamenilor biologici, ceea ce înseamnă că unii oameni biologici din trecut nu sunt oameni ai textului, dar toți oamenii textului sunt oameni biologici.
- Oamenii din afara Grădinii [1] sunt oamenii biologici din trecut care nu sunt oameni ai textului. Acest grup de oameni sunt strămoșii noștri, dar nu se mai regăsesc printre noi. Oamenii din afara Grădinii nu sunt oameni ai textului pentru că teologia istorică și *Scriptura* însăși au fost în mare parte tăcute cu privire la ei.

În prezent, oamenii textului și biologici sunt coextensivi; ambele expresii se referă la același grup de oameni. Prin definiție, prin urmare, această distincție afirmă doctrina *monogenezei* și

respinge *poligeneza*. În trecutul îndepărtat, însă, oamenii textului sunt doar un subset al oamenilor biologici. **Oamenii textului au apărut prin descendență genealogică dintr-un singur cuplu, Adam și Eva.** Sunt și oamenii din afara Grădinii oameni? Depinde de care dintre aceste definiții folosim. Există oameni biologici în afara Grădinii. Nu există, însă, oameni ai textului în afara descendenței din Adam și Eva.

Distincția pe care o fac nu se referă la nicio diferență structurală între descendența lui Adam și Eva și altele. În schimb, aceasta este o distincție relațională cu privire la cine se află și cine nu se află printre persoanele la care face referire *Scriptura*. **Oamenii textului sunt definiți, așadar, prin relația lor cu *Scriptura*.** Această distincție nu trebuie neapărat să corespundă unei distincții teologice, deși ar putea. Nu este necesar să corespundă unei distincții în relația lui Dumnezeu cu acești oameni (*Scriptura* nu este Dumnezeu), deși ar putea. În acest fel, definiția textuală a omului este deschisă din punct de vedere teologic, neutră în cele mai multe privințe. Ca un caz special, putem completa detaliile teologice din modelul specific al lui Kemp. **Oamenii textului, pentru Kemp, sunt coextensivi cu cei care au chipul lui Dumnezeu, păcatul originar și un destin etern.** Andrew Loke și Gregg Davidson se acomodează dacă completăm aceste detalii în moduri diferite [2]. Această definiție textuală acomodează și modelele teologice care altfel nu se folosesc de descendența genealogică; John Walton, de exemplu, își poate completa detaliile teologice în mod esențial neschimbate, cu imaginea lui Dumnezeu în afara Grădinii, dar și monogeneza cu definiția textuală a omului [3]. Distincția dintre omul textului și cel biologic nu privilegiază un model teologic în detrimentul altuia, ci deschide o gamă mai largă de puncte de vedere, care toate ar afirma monogeneza.

În acest capitol, susțin această definiție a omului textului. Această definiție nu va concorda cu definițiile biologice. Mă voi concentra, în schimb, pe definirea la cine se referă *Scriptura*, fără a lua în considerare descoperirile științei. Știind la cine se referă *Scriptura*, la rândul său, definește întinderea acestei definiții relaționale a omului textului. Abordarea hermeneutică pe care o voi folosi este în concordanță cu Declarațiile de la Chicago privind Inerranța* și Hermeneutica și cu Pactul de la Lausanne. Teza mea centrală este că pericopa** *Scripturii* privește

- A. descendența lui Adam și a Evei, cu misterul din afara Grădinii, dar
- B. acest neam devine întreaga omenire până la "marginile pământului".

Cu alții în viziunea periferică, textul definește oamenii ca fiind Adam, Eva și urmașii lor, legându-se de povestea lor.

1. Folosirea lui **adam** în ebraică, împreună cu Adam și *anthropos* în greacă, sugerează că Adam și Eva devin strămoșii întregii omeniri cel târziu în momentul în care Pavel scrie Romani (A, B).
2. Descrierea întinderii geografice a neamului lui Adam și al Evei se schimbă de-a lungul *Scripturii*. Expresia "până la marginile pământului" (Faptele Apostolilor 1:8) sugerează că Adam și Eva au devenit strămoșii întregii omeniri cel târziu până la înălțarea lui Isus, permițând totodată ca în trecut să existe oameni din afara Grădinii (A, B).
3. **Geneza 1 și 2 sunt două relatări ale creației, iar detaliile acestor relatări sugerează, sau chiar învață, că există oameni în afara Grădinii (A).** Unele lecturi sugerează că și ei sunt după chipul lui Dumnezeu.
4. Aluziile din Geneza 4 despre Cain sugerează că au existat oameni în afara Grădinii care nu descindeau din Adam și Eva (A). Acești oameni par să aibă, de asemenea, un simț al binelui și al răului.
5. **Misterul Nephilim din Geneza 6 sugerează că au existat oameni în afara Grădinii care nu descindeau din Adam și Eva (A).**
6. Există mai multe obiecții textuale cu privire la oamenii din afara Grădinii, dar niciuna dintre aceste obiecții nu este definitivă (A).
7. Este posibil ca autorii să fi intenționat ca Geneza 1-11 să universalizeze

* Demn de încredere

** Pasaj din Biblie, cu caracter moralizator, citit în cadrul unei slujbe religioase.

narațiunea *Scripturii*. Chiar și cu oameni în afara Grădinii, narațiunea este totuși universalizată în mai multe moduri (A, B).

Mai multe linii de raționament ne conduc la aceeași concluzie. Pericopa *Scripturii* îi privește și este legată de Adam, Eva și urmașii lor. Aceștia, acum prin definiție, sunt oamenii ai textului, indiferent dacă oamenii din afara Grădinii sunt sau nu după chipul lui Dumnezeu. În trecutul îndepărtat, alți oameni apar în mod misterios în viziunea periferică a acestui periscop, dar neamul lui Adam și al Evei nu se regăsește peste tot pe pământ. În cele din urmă, însă, neamul lui Adam și al Evei devine al tuturor până la "marginile pământului".

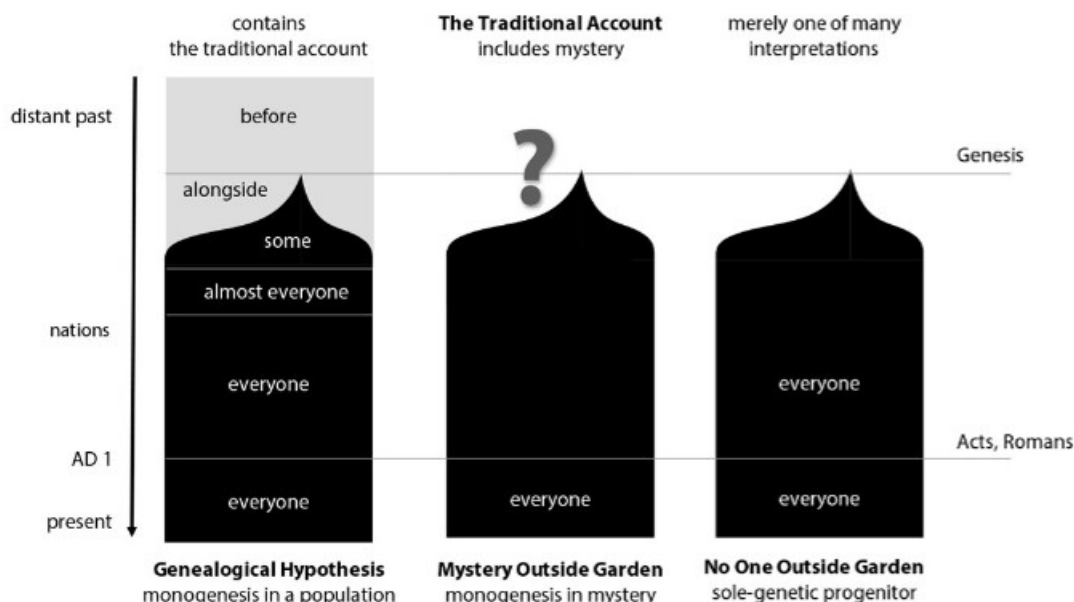

Figura 11.1.

Misterul face parte din relatarea tradițională, cu punctul fix că toți cei din prezent descind din Adam și Eva. Dacă oamenii din teologie sunt coextensivi cu strămoșii genealogici ai lui Adam și ai Evei, atunci îi vedem apărând dintr-un singur cuplu în trecutul îndepărtat. Teologia istorică a fost în mare parte tăcută cu privire la oamenii din afara Grădinii. Atâta timp cât oamenii teologiei apar și se răspândesc prin descendență genealogică din Adam și Eva, atât relatarea științifică, cât și cea teologică ar putea avea loc în același timp.

ADAM, ANTHROPOS ȘI OMENIREA

În definirea omului din textul *Scripturii*, limba originală este un ghid important [4]. Cele mai importante pasaje se găsesc în *Geneza*, *Faptele Apostolilor* și *Romani*. Prima provocare cu care ne confruntăm este că în aceste texte nu apare niciodată cuvântul englezesc **human**. Este evident, dar adesea neglijat, că *Scriptura* nu a fost scrisă în limba engleză. *Geneza* vine la noi în ebraică. *Faptele Apostolilor* și *Romani* ne parvin în limba greacă.

Geneza, *Faptele Apostolilor* și *Romani* par să spună povestea ascensiunii neamului lui Adam și al Evei, care devin noi toți, care devin toată lumea de pe glob. La începutul poveștii, neamul lui Adam nu este universal din punct de vedere geografic. Totuși, atunci când Iisus îi însărcinează pe apostoli, neamul său ajunge să se răspândească până la "marginile pământului". Numele său devine sinonim cu cuvântul pentru "om" în ebraică, din grecul *anthropos* din *Romani*. Am putea folosi în mod anacronic termenul *anthropos*, *adam* sau "om" pentru oamenii dinaintea lui Adam și a Evei, dar definiția precisă a oamenilor textului nu ar include pe nimeni în afară de linia genealogică a lui Adam și a Evei.

Limbajul *Scripturii* susține această interpretare. În *Geneza* 1-11, cuvântul ebraic *adam* este redat prin "om", "uman", "umanitate" și "omenire". În același timp, cuvântul ebraic *adam* este și numele propriu, literal, al "omului" din *Geneza* 2, redat de obicei prin "Adam". Dublul sens al

cuvântului *adam* în ebraică este remarcabil. În ebraică, pentru "om" și "omenire" în Geneza 1-4 este *adam*, același cuvânt pentru nume propriu, dar care se referă la colectiv de sex masculin și feminin. De asemenea, *adam* este un joc de cuvinte sugestiv; Adam este creat pentru că nu exista "nici un *adam* care să lucreze **adamah**" (Gen 2:5). Mai târziu, Cain este izgonit în **erets** (pământ) de Nod, departe de **adamah**, unde locuiește familia sa (Gen 4,14). Acest lucru poate sugera că zona din jurul Grădinii este **adamah**, iar aceasta este locația cu care Adam este asociat inițial.

Acest set de modele este înțeles în moduri diferite. Într-un sens, Adam este un om numit "om" sau "uman". Unii susțin că acest lucru demonstrează că Adam este un arhetip mitic și că nu a existat niciodată mai mult decât o poveste [5]. O altă înțelegere ar putea avea, de asemenea, sens. Poate că, în schimb, cuvântul ebraic *adam* definește omul ca fiind urmașii omului numit Adam. În acest caz, Geneza ne spune povestea descendenței unui om real, într-un trecut real, care devine strămoșul nostru al tuturor. Nu este povestea apariției oamenilor biologici, ci a apariției lui Adam și a urmașilor săi. Descendența lui *adam* este asociată inițial cu **adamah**, dar în cele din urmă acoperă întregul pământ și devine în cele din urmă sinonimă cu "om", *anthropos* din Romani. Definiția lui *adam*, definiția "umanului" din text, ar putea fi Adam, Eva și descendenții lor, care devin strămoșii tuturor "oamenilor" până în timpul lui Pavel.

În concordanță cu această interpretare, Noul Testament se referă la Adam prin numele său în limba greacă, numele propriu Adam, nu *anthropos*. Numele propriu Adam apare de nouă ori în Noul Testament, inclusiv în genealogia lui Iisus (Lc 3,38; Rom 5,14; 1 Cor 15,22.45; 1 Tim 2,13.14; Iuda 1,14). Scriind în limba greacă, ei au avut posibilitatea de a clarifica dacă *adam* din Geneză era un nume propriu sau o referință arhetipală doar prin folosirea lui *anthropos* în loc de Adam. În schimb, atât Pavel, cât și Luca se referă la Adam cu un nume propriu, ca și cum ar fi fost o persoană reală într-un trecut real.

"Om" devine sinonim cu urmașii lui Adam și ai Evei, chiar dacă mulți oameni biologici din trecutul îndepărtat nu au descins din ei. Vedem un model lingvistic similar în alte părți ale originilor. De exemplu, *Homo sapiens* este categoria taxonomică care devine sinonimă cu "om", chiar dacă în trecut vedem și alte tipuri de hominizi, cum ar fi Neanderthalienii, Denisovanii și *Homo erectus*. Cu toate acestea, în urmă cu aproximativ patruzeci de mii de ani, ultimii *neanderthalieni* se sting sau se încrucișează cu *Homo sapiens*. Alte tipuri biologice de oameni, cum ar fi *Homo erectus*, au dispărut în trecutul mult mai vechi. În același mod, descendenții lui Adam devin sinonimi cu umanitatea, chiar dacă umanitatea a inclus un grup mai mare în trecut.

CAPETELE PĂMÂNTULUI

În concordanță cu această definiție, autorii *Genezei* și ai *Noului Testament* descriu în mod diferit întinderea geografică a descendenților lui Adam. Dacă ne uităm doar la Geneză, nu putem concluziona că toți oamenii descind din Adam și Eva. Cu toate acestea, expresia "până la marginile pământului" (Faptele Apostolilor 1:8) oferă temei pentru a deduce o descendență universală din Adam cel târziu până la înălțarea lui Isus.

În *Geneza*, neamul lui Adam ocupă un loc definit în Orientul Mijlociu, iar despre oamenii din afara Grădinii se spune foarte puțin. Grădina este identificată prin râuri și alte repere (Gen 2:8-14). După potop, neamul vizibil al lui Noe se grupează în jurul unei mici zone din jurul Turnului Babel (Gen 11). În Geneza 10 și 11, răspândirea copiilor lui Noe arată că Adam și Eva devin strămoșii, cel puțin, unora dintre oamenii din zonele din interiorul și din jurul Orientului Mijlociu. Cu toate acestea, nu există nicio referire la India, Australia, America, Tasmania, Africa și așa mai departe [6]. Nu există, de asemenea, nicio afirmație specifică împotriva existenței altor popoare de pe întreg pământul.

În Noul Testament, mesajul lui Pavel de pe Dealul Marte conține o referire oblică la Adam. El spune: "dintr-un singur om [Dumnezeu] a făcut toate națiunile" (Fapte 17:26). Acest lucru este uneori redat ca fiind prin "un singur om" sau din "un singur sânge", dar primele manuscrise spun doar "unul". În context, acest lucru are sens ca o referire la Adam, deoarece Pavel raționează logic de ce Evanghelia lui Isus era relevantă pentru un public grec sceptic. El pare să susțină că toată lumea descinde din Adam, deci suntem cu toții un singur popor, moștenind aceeași problemă de la

Adam pe care Isus vine să o rezolve. Dacă aceasta era credința lor, cât de departe ar fi crezut Pavel și ceilalți apostoli că se întindeau descendenții lui Adam? Dacă ei credeau că descendența din Adam era importantă, ar fi răspuns că urmașii lui Adam se întindeau până unde a fost trimisă *Evangelhia*. În Faptele Apostolilor 1:8, Isus îi însărcinează, zicând:

Voi Îmi veți fi martori în Ierusalim, în toată Iudeea, în Samaria și până la marginile pământului.

Expresia "până la marginile pământului" indică universalitatea geografică a *Evangelhiei*. Apostolii nu cunoșteau Tasmania sau Americile. Poate că înțelegerea lor despre lume nu se extindea pe întregul glob; din acest motiv, este posibil ca textul să nu se refere literal la întregul glob. Cu toate acestea, este o deducție teologică rezonabilă că Isus se referă la oamenii de pe întregul glob. Punctul fix, se pare, este relevanța universală a *Evangelhiei* pentru întreaga omenire de pe tot globul în acest moment din timp. Pavel pare să învețe sau să justifice universalitatea *Evangelhiei* prin apelul la descendența universală din Adam. Acest lucru implică descendența universală din Adam, care nu mai este pur și simplu incidentală în mesajul său, ceea ce o transformă într-o învățătură importantă a *Scripturii* [7]. Această învățătură, după cum am văzut, este clarificată și canonizată în tradiția monogenă a Bisericii.

Cum rămâne cu universalitatea temporală a *Evangelhiei*? Cum rămâne cu un *Neanderthal* din trecutul îndepărtat? Dar *Homo sapiens* de acum douăzeci de mii de ani? Apostolii nu discută niciodată acest gen de întrebări, deoarece nu știau despre Neanderthalieni și nici despre *Homo sapiens* din vechime. Indiferent în ce sens arhaicii sunt "oameni", ei nu sunt oamenii la care se refereau Pavel sau Iisus (Fapte 1:8; 17:26; Romani 5:12-14). Întrebarea eclezială în cauză era întinderea poruncii lui Isus de a spune tuturor "până la marginile pământului". Isus, din motive evidente, nu spune "până la începutul veacurilor". În acest sens, există o distincție între universalitatea geografică și cea temporală. Acest lucru nu înseamnă că Isus nu avea nicio relevanță pentru cei din afara Grădinii. Mai degrabă, este un salt eisegetic să extrapolăm de la "marginile pământului" la "toți *Homo sapiens* de la începutul timpului" sau "toate sufletele raționale de la începutul timpului" sau chiar "toate sufletele raționale dintotdeauna din univers". *Scriptura* nu este preocupată de oamenii biologici din antichitate. Nici apostolii nu au fost. Coboară oare toți oamenii biologici din Adam și Eva? Este posibil să se deducă universalitatea geografică cel târziu în momentul înălțării lui Isus, dar o deducție a universalității temporale nu este bine întemeiată.

Aceste două definiții din *Geneză* și din *Noul Testament* se potrivesc între ele. La începutul povestirii, descendența lui Adam și a Evei nu este universală din punct de vedere geografic. Totuși, atunci când Iisus îi însărcinează pe apostoli, neamul său a ajuns să se răspândească până la "marginile pământului". Geneza vorbește despre ridicarea neamului lui Adam și al Evei, care devine noi toți. Numele lui ajunge să fie cuvântul pentru **om** în ebraică, sinonim cu grecescul **anthropos** din Romani.

DOUĂ RELATĂRI ALE CREAȚIEI

Geneza 1 și 2 sunt două relatări diferite ale creației [8]. Tensiunile dintre aceste două relatări sugerează că au existat oameni în afara Grădinii în trecutul îndepărtat. De asemenea, ele pot sugera că oamenii din afara Grădinii erau după chipul lui Dumnezeu. Există mai multe diferențe între cele două relatări, chiar dacă ambele includ crearea lui **adam**, care este de obicei redat diferit în majoritatea traducerilor, de exemplu, ca "omenire" (Gen 1) și "Adam" (Gen 2).

Prima relateare, Geneza 1, folosește cuvântul Elohim pentru Dumnezeu, care este descris ca un Spirit care plutește. Acesta evocă ideea că Dumnezeu creează tot ceea ce a fost făcut [9]. În a șasea zi, Elohim face **adam** în mod plurivalent după "chipul nostru", bărbat și femeie, fără a se limita la un singur cuplu sau zonă geografică. Aceste indicii textuale încurajează o traducere arhetipală a lui **adam** în "omenire" și **anthropos** în Septuaginta [10]. Cuvântul pentru creație, **bora**, apare de trei ori în această relateare și este descris ca fiind pământul și marea "aducând la lumină" creaturi ca răspuns la porunca lui Elohim. Toate acestea se încheie cu o declarație că creația este

"bună" în ziua a șasea, iar Dumnezeu se "odihnește" apoi în ziua a șaptea.

În schimb, în cea de-a doua relatare, Geneza 2, se folosește numele *Iahve Elohim* pentru Dumnezeu, numele de legământ. Este situat într-o zonă geografică localizată și mică. Aceste indicii încurajează traducerea narativă a lui **adam** în numele propriu Adam atât în limba engleză, cât și în *Septuaginta* greacă [11]. Adam este "făcut" cu verbul **asah** și este creat singur, fără soție. Acest lucru este declarat "nu este bun", iar Eva este făcută mai târziu din coasta sau partea lui. Pe măsură ce povestea se dezvoltă, aflăm că *Yahweh Elohim* pare să aibă un corp care poate respira, mâini care să formeze țărâna și o prezență de care Adam și Eva cred că se pot ascunde. În Geneza 2 nu se face nicio mențiune despre imaginea lui Dumnezeu. În loc să se încheie "bine", narațiunea din Geneza 3 se încheie cu Dumnezeu la lucru în căderea nu prea bună a lui Adam.

Există atât de multe diferențe între Geneza 1 și 2, încât, pentru o vreme, unii cercetători au înțeles că ele sunt în conflict una cu cealaltă. Dar cele două narațiuni se potrivesc între ele, legate într-o tensiune semnificativă [12]. Cum așa? Recapitulează ele aceleași evenimente sau sunt secvențiale? Este Geneza 1 o relatare mai amplă decât Geneza 2 sau relatează aceleași evenimente? Iată care sunt opțiunile:

1. **Recapitulare exactă.** Geneza 1 descrie crearea aceluiași cuplu care este creat în Geneza 2, fără nicio referire la oameni din afara Grădinii. Această lectură nu spune nimic despre oamenii din afara Grădinii, deci aceștia ar putea fi sau nu după chipul lui Dumnezeu [13].
2. **Recapitulare cu zoom.** Geneza 1 descrie un eveniment amplu (care se extinde pe un interval geografic sau temporal mai mare) în care sunt creați oamenii din afara Grădinii și Adam și Eva. Geneza 2 face *zoom* pentru a descrie crearea unui singur cuplu, Adam și Eva, un cuplu în cadrul acestui eveniment mai amplu. Această lectură sugerează, dar nu impune, că există oameni în afara Grădinii, după chipul lui Dumnezeu.
3. **Secvențială.** Geneza 1 descrie un eveniment amplu în care oamenii din afara Grădinii sunt creați. Geneza 2 are loc la o dată ulterioară, punct în timp, descriind crearea unui singur cuplu, Adam și Eva. Această lectură necesită oameni din afara Grădinii care sunt după chipul lui Dumnezeu [14].

Toate aceste trei lecturi sunt în concordanță cu oamenii din afara Grădinii [15], iar două sugerează că aceștia există și sunt după chipul lui Dumnezeu [16].

Ideea că Adam și Eva au fost creați *de novo* în cadrul unui univers mai mare ar putea părea ciudată, posibil o impunere asupra textului [17]. Totuși, în lumina lui Iisus, crearea *de novo* a lui Adam se potrivește destul de bine cu Nașterea din Fecioară; ambele sunt intrări speciale în lume, în cadrul unei populații mai mari. Contextul cultural original, în plus, se aliniază confortabil cu această lectură [18].

Literatura din Orientul Apropiat Antic nu este necesară pentru a demonstra acest lucru, dar demonstrează că această lectură se aliniază confortabil cu acest context cultural. Lectura altor literaturi din această perioadă triangulează genul literar al Genezei 1 și 2 [19]. Geneza 1 este paralelă cu relatările arhetipale ale creației, cum ar fi *Atrahasis*, *Enuma Elish*, *Enki* și *Ninmah* și *Geneza din Eridu*. În aceste povestiri, zeii creează de obicei mai mulți oameni, întreaga umanitate, nu doar un cuplu care să umple pământul, și nu participanți la un dialog narativ. Geneza 2, în schimb, descrie un singur cuplu, care participă la o narațiune ca persoane individuale într-un dialog narativ cu alții. Spre deosebire de o relatare arhetipală, Geneza 2 este paralelă cu relatarea lui Enkidu, care este creat în cadrul unei populații mai mari, cu scopul idiosincratic de a-l influența pe durul lor rege Gilgamesh [20]. În acest context cultural, are sens să-i înțelegem pe Adam și Eva ca fiind creați în mod special în cadrul unei populații mai mari, la fel ca Enkidu, cu scopul de a influența o populație mai mare din afara Grădinii.

Folosind anacronic cuvântul **adam**, Geneza 1 se referă la crearea oamenilor din afara Grădinii, dar Geneza 2 și următoarele se înscriu în această relatare mai amplă, urmărindu-i pe Adam, Eva și pe urmașii lor, care au devenit noi toți. Timp de mii de ani, traducătorii s-au confruntat cu această tensiune traducând **adam** prin arhetipul "omenire" sau **anthropos** în Geneza

1, dar prin numele propriu Adam în Geneza 2. De altfel, departe de a contesta Declarațiile de la Chicago, vom vedea că Geneza 2-5 poate fi luată mai literal dacă există oameni în afara Grădinii.

Prin urmare, din mai multe motive, este rezonabil să citim Geneza 1 ca o relatare arhetipală a creării unei populații mari, folosind **adam** în mod anacronic, urmată de crearea lui Adam și a Evei în Geneza 2 pentru a modifica destinul tuturor celor din afara Grădinii. Această lectură funcționează indiferent dacă Geneza 1 și 2 sunt sau nu secvențiale sau recapitulative și indiferent dacă luăm sau nu în considerare alte literaturi antice. Oricum ar fi, crearea specială a lui Adam și a Evei prefigurează Nașterea din Fecioară a lui Isus, "ultimul Adam", care se află, de asemenea, în cadrul unei populații mai mari.

CAIN, ABEL, SETH ȘI ENOCH

Existau oameni în afara Grădinii? Câteva indicii provin din povestea lui Cain, Abel, Seth și Enoh. Cain îl ucide pe fratele său Abel. Dumnezeu îl exilează pe Cain, iar lui Cain în exil i se naște Enoch. Lui Seth îi este dat să îl înlocuiască pe Abel. Apoi, Adam și Eva au mulți alți copii. **Detaliile acestei narațiuni tulbură orice teorie care nu include oameni din afara Grădinii care nu au descins din Adam și Eva.**

În primul rând, Cain este exilat în **erets of Nod** (țara lui Nod), departe de **adamah**, lângă Grădină. El se teme că va fi găsit și ucis. Dumnezeu îl protejează pe Cain cu un semn, decretând că oricine îl va ucide pe Cain va suferi o judecată din partea lui (Gen 4:14-16). Prin acest semn, Dumnezeu aprobă legitimitatea fricii lui Cain. Acest lucru sugerează că în Nod existau într-adevăr oameni care, poate, aveau un simț al moralității, în sensul că ar fi vrut să-l aducă pe Cain în fața justiției (Rom 2:15). Cine erau aceștia și de unde veneau? Scriptura nu ne spune.

În al doilea rând, după ce a fost exilat, Cain are dintr-o dată o soție, care îi dă naștere unui copil numit Enoch (Gen 4:17). De unde provenea soția lui? Este posibil ca soția lui Cain să fi fost sora sa. Când Cain a fost exilat, de ce a plecat sora-soție cu el în exil? Poate că, **Cain și-a găsit o soție care nu avea nicio legătură cu el în țara în care a fost exilat.**

În al treilea rând, Cain construiește o cetate (Gen 4:17). De unde proveneau locuitorii acestei cetăți? Ei par a fi oameni din afara Grădinii. Alternativ, unii teoretizează un decalaj de mai multe secole în Geneza 4, reordonând evenimentele din narațiune. De exemplu, abia după nașterea lui Set, după ce orașul lui Cain este construit, textul relatează că Adam și Eva au mai mulți fii și fiice (Gen 5:4).

În al patrulea rând, genealogiile sugerează că Abel, Cain, Seth și Enoch sunt fiii cei mai mari din neamurile lor și că Abel nu are copii. Genealogia lui Cain este raportată, pornind de la Enoch; genealogia lui Set este și ea raportată, dar nu și cea a lui Abel. Acest lucru are sens pentru că atât Cain, cât și Enoch sunt primii fii născuți, iar Seth a fost dat Evei, care a rămas fără fiu.

În al cincilea rând, fiul Evei, Seth, este desemnat de Dumnezeu să-l "înlocuiască" pe Abel (Gen 4:25) atunci când Adam are 130 de ani (Gen 5:3). Cum îl "înlocuiește" Seth pe Abel? Se pare că, cu un fiu ucis și celălalt exilat, familia lui Adam a rămas fără un moștenitor de sex masculin. Set îl înlocuiește pe Abel ca moștenitor al neamului lui Adam. Acesta este motivul pentru care este trasată descendența lui Set, chiar dacă Cain este cel mai în vârstă, iar Abel era următorul în linie. Dacă Adam sau Abel aveau deja alți copii, nu este clar cum Seth l-ar fi "înlocuit" pe Abel.

Teoriile **gap** pentru a popula orașul lui Cain și țara lui Nod sunt tulburi. Pentru literalii care susțin că *Scriptura* învață în mod clar un pământ tânăr, de ce este acceptabil un decalaj în Geneza 3, dar inacceptabil între Geneza 1:1 și 1:2? Toate teoriile decalajului reordonează evenimentele. De exemplu, copiii lui Adam și ai Evei trebuie să fi venit înainte de cetate, nu după, chiar dacă Geneza îi menționează doar după. De ce este permisă reordonarea evenimentelor atunci când se interpretează Geneza 4-5? Dacă este importantă o lectură strict literală, aceste întrebări nu pot fi ignorate. Se pare că teoriile lacunare pentru Cain stârnesc mult mai multe întrebări decât răspunsuri. Deducerea unor oameni din afara Grădinii rezolvă toate aceste tensiuni, fără a crea altele noi. Chiar dacă o teorie imaginativă a lacunelor ar putea răspunde la aceste întrebări, ea nu ar exclude oamenii din afara Grădinii. Oricum ar fi, noi completăm detalii care nu sunt menționate în text. Din acest motiv, *Scriptura* sugerează că au existat oameni în afara Grădinii.

MISTERUL NEFILIMILOR

Un alt indiciu despre oameni din afara Grădinii vine din pasajele despre Nephilim (Gen 6:1-4) și despre apariția lor după potop (Num 13:33). Cuvintele folosite în Geneza 6:1 -4 sunt intrigante.

*Nefilimii erau pe pământ în acele zile - și chiar și după aceea - când fiii lui Elohim s-au dus la fiicele lui Adam și au avut copii cu ele. Ei au fost **gibborul** din vechime, **enosh** de renume, (traducere modificată).*

În acest pasaj, așadar, sunt prezentați fiii lui Elohim, fiicele lui Adam și urmașii lor hibrizi. În pasaj mai sunt trei termeni de referință incertă: Nephilim, *gibbor* (NIV: "eroi") și *enosh* ("oameni"). De obicei, se crede că Nephilim se referă la urmașii amestecați. Vedem că Nephilim apar din nou, după potop, în Numeri 13:33. Gramatica este ambiguă în partea finală a versetului; **nu este clar la cine se referă "oamenii din vechime" și "oamenii de renume"**.

Misterul Nephilimilor face parte din tradiția Genezei, încurajând speculațiile de mii de ani. În mod obișnuit, se înțelege că pasajul **descrie încrucișarea dintre două grupuri**. Cele patru păreri cele mai comune sunt că **acest pasaj se referă la încrucișarea dintre (1) îngerii căzuți cu descendența lui Adam, (2) îngerii căzuți care posedă bărbați umani care se încrucișează cu femei umane, (3) descendența dumnezeiască a lui Seth care se încrucișează cu descendența căzută a lui Cain** sau (4) o altă descendență dumnezeiască de bărbați care se încrucișează cu o descendență de bărbați căzuți [21]. Datată înainte de anul 100 î.Hr. și adoptând primul punct de vedere, *Cartea lui Enoh* speculează că Nephilimii din Geneza 6:1-4 sunt îngeri care s-au împerecheat cu linia lui Adam descendenți ai lui Adam [22]. Acești îngeri s-au încrucișat cu linia lui Adam, producând urmași hibrizi [23].

Semnificația lui Nephilim nu poate fi înțeleasă cu încredere. Cu toate acestea, mă voi alătura tradiției Genezei, speculând alături de cititorii antici. Poate că fiicele lui *adam* (din Gen 2) au început să se amestece cu cele create anterior, fiii lui Elohim (din Gen 1). În acest caz, autorul ar discuta despre o încrucișare străveche între descendența lui Adam și o altă descendență de mult timp... pierdută [24]. Această interpretare este speculativă. Este, de asemenea, mai puțin fantastică, ridicând mai puține întrebări teologice, decât multe lecturi antice ale Genezei.

OBIECȚIILE TEXTUALE NU SUNT DEFINITIVE

Există mai multe texte în *Scriptură* care demonstrează că nu există oameni în afara Grădinii. Niciunul dintre aceste texte nu este o demonstrație definitivă împotriva oamenilor din afara Grădinii.

Unii înțeleg că Geneza descrie mai multe "premiere", iar fiecare dintre acestea este o dovadă că nu existau alți oameni în lume. Adam a fost primul om. Eva a fost prima femeie, ei au fost primii agricultori, Cain a construit primul oraș, iar descendenții săi au fost primii muncitori în metal. Cu toate acestea, niciunul dintre aceste evenimente nu este descris de fapt ca fiind "primul". Afirmatiile de a fi primul nu sunt susținute direct de niciun cuvânt din textul *Scripturii* în sine. Ele sunt pur și simplu deduse. Dacă trebuie să facem aceste deducții, ele se acomodează în periscopul *Scripturii*, care vorbește doar de oameni ai textului. În acest periscop, Adam și Eva, de exemplu, sunt primii oameni biologici, iar orașul lui Cain este primul oraș.

Unii obiectează că genealogiile lui Iisus demonstrează că nu au existat oameni în afara Grădinii. Aceste genealogii ar putea fi folosite pentru a argumenta că Adam și Eva au fost oameni reali într-un trecut real. Totuși, ele nu ne spun că neamul lui Adam și al Evei nu s-a încrucișat niciodată cu alții. Evident, ele consemnează doar o parte din strămoșii lui Iisus și nu este posibil să enumere toți strămoșii săi. Este evident, de exemplu, că majoritatea femeilor și copiilor nu sunt menționați în aceste genealogii. Scriptura nu identifică majoritatea femeilor, nu ne spune de unde provin și nici unde au plecat majoritatea copiilor.

Unii obiectează că Isus afirmă că "la început Creatorul "i-a făcut bărbat și femeie"" în Matei 19:4 și Marcu 10:6, ceea ce demonstrează, susțin ei, că crearea lui Adam și a Evei are loc la început.

La ce început se referă Iisus? La începutul cărei povești? Aceasta nu poate fi o referire la începutul absolut al tuturor lucrurilor din Geneza 1:1. La început, **toți oamenii din afara Grădinii sunt făcuți "bărbat și femeie"**. La începutul oamenilor textului, Adam și Eva sunt făcuți și ei bărbat și femeie. Prin oricare dintre *pericope*, cea a oamenilor din afara Grădinii sau cea a lui Adam și Eva, Dumnezeu i-a făcut bărbat și femeie.

Unii obiectează că Geneza 2:5 și 2:22 ne spune că nu era "nimeni care să lucreze pământul" și că Adam nu a găsit pe nimeni potrivit pentru a-i fi soție. Ne spune acest lucru că nu existau oameni biologici nicăieri pe glob? Geneza 2 este povestită prin periscopul unei zone definite în care Dumnezeu a plantat Grădina (Gen 2:8-15); nu vorbește despre întregul glob, ci doar despre această zonă.

Având în vedere acest lucru, poate că textul ne învață că nu există oameni lângă **adamah**-ul Grădinii, fără a spune nimic despre antipozii din Australia [25]. În paralel cu această linie de raționament, poate că textul înseamnă că nu a existat nimeni potrivit să se alăture lui Dumnezeu în Grădină, chiar dacă existau oameni biologici în jur. Același raționament se aplică și în cazul dificultății de a găsi o pereche pentru Adam. S-ar putea să fi existat femei pe tot globul, dar poate că nu exista o femeie potrivită pentru Adam în Grădină. Un strat arhetipal sau tipologic al narațiunii din Geneza 2 ar explica, de asemenea, de ce narațiunea este relatată într-o manieră care sugerează unicitatea lor solitară. Într-un ecou tipologic al trecutului mai profund, povestea lui Adam și a Evei ar putea rezona și cu istoria oamenilor din afara Grădinii. În acest fel, Geneza 2 ar putea preda în mod tipologic unicitatea oamenilor biologici în întreaga creație, chiar dacă descrie un singur cuplu istoric în cadrul unei populații mai mari.

Unii indică Faptele Apostolilor 17:26, unde Pavel ne învață că "dintr-unul singur" Dumnezeu a făcut toate "națiunile" (nu oamenii biologici). Deși uneori este redat "un singur sânge" sau "un singur om", în greacă este doar "unul". Argumentul este că "dintr-unul" înseamnă că toți ne tragem dintr-un singur cuplu, fără să ne încrucișăm cu alții, chiar dacă un cuplu nu este "o singură" persoană. Totuși, dacă progenitura unică este legată de descendență, aceasta nu se deosebește de doctrina monogenezei. Folosind aceeași frază, **tot Israelul provine dintr-un "singur" om, Avraam (Evrei 11:12), dar același pasaj notează că descendența sa se încrucișează cu alții (Evrei 11:31)** [26]. Același lucru ar putea fi valabil și pentru modul în care "un singur" Adam dă naștere întregii umanități până la "marginile pământului".

Unii arată spre Romani 5:12-14, unde Pavel învață că moartea vine pentru toată omenirea prin păcatul lui Adam. Oamenii din afara Grădinii ar fi fost supuși morții cu mult înainte de păcatul lui Adam. Cu toate acestea, *Scriptura* este legată de Adam, Eva și de urmașii lor, nevorbind despre alții. Prin acest periscop, nu există moarte, fizică sau spirituală, în omenirea din *Scriptură* până la Cădere, așa cum ne învață *Scriptura*.

Prin urmare, niciunul dintre aceste texte nu reprezintă o dovadă definitivă împotriva oamenilor din afara Grădinii. *Scriptura* nu ne spune cu siguranță. În viziunea noastră "retrospectivă" asupra narațiunii, chiar înainte de știință, nu știm cu siguranță. Relatarea tradițională include acest mister în ea, iar excluderea acestui mister apasă alte preocupări asupra textului.

INTENȚIA AUTORULUI DE A UNIVERSALIZA

Sintetizând împreună aceste obiecții textuale, unii obiectează că Geneza 1-11 este cel mai probabil menită să universalizeze narațiunea *Scripturii* pentru întreaga omenire [27]. Astfel se explică de ce, de exemplu, Geneza nu începe cu povestea chemării lui Avraam, ci cu povestea lui Adam. Cu toate acestea, subminând această obiecție, există cel puțin cinci moduri în care narațiunea Genezei este, de fapt, universalizată, chiar dacă există oameni în afara Grădinii.

1. Dacă folosim definiția textuală a omului, Adam și Eva sunt, de fapt, strămoșii fiecărui om din toată istoria, atât din punct de vedere temporal, cât și geografic. Geneza 1-11 universalizează într-adevăr povestea din această perioadă
2. Având în vedere descendența universală, Geneza 1 universalizează încă din punct de vedere geografic narațiunea printre oamenii biologici din anul 1 d.Hr. prin descendența din Adam și Eva. Dacă Adam și Eva sunt mai îndepărtați în timp, descendenții lor ar putea fi, de

- asemenea, universalizați geografic până în timpul lui Avraam sau Moise.
3. În plus, atunci când Geneza este scrisă pentru prima dată, Adam și Eva erau deja în trecut. În cadrul narațiunii, descendența din Adam și Eva ar fi universalizat totuși povestea pentru toți oamenii din Orientul Mijlociu până la Geneza 11.
  4. *Scriptura* este în mare parte tăcută cu privire la oamenii din afara Grădinii, dar nu neapărat total tăcută. Unele lecturi ale Genezei 1 universalizează relatarea prin includerea oamenilor alături de Adam și Eva în Grădină în Geneza 1:26-27, numindu-i în mod anacronic și incluziv **adam**.
  5. Poate că **Adam și Eva sunt creați cu scopul de a modifica destinul tuturor celor din afara Grădinii**. Apoi, independent de descendența din ei, povestea este universalizată pentru a-i include și pe oamenii din afara Grădinii.

Narațiunea Genezei, chiar și cu oameni din afara Grădinii, tot universalizează povestea *Scripturii* în tot atâtea dintre aceste cinci moduri. Prin urmare, pentru ca această obiecție să fie valabilă, autorii trebuie să aibă o intenție de universalizare care nu este observată aici. Acesta pare a fi un caz foarte greu de susținut.

Pot exista și alți factori care să motiveze obiecțiile, dincolo de intenția autorului *Scripturii*.

- Este posibil ca această obiecție să impună o definiție științifică modernă a omului în narațiune, acolo unde nu se poate găsi în mod corect. Cum ar putea intenționa autorii să universalizeze relatarea Genezei la oameni din antichitate despre care nu știau că există?

- Această obiecție, de asemenea, ar putea fi motivată de o dorință structuralistă de a menține definiții metafizice clare ale omului. O linie clară și netă între uman și non-uman este de dorit și cu siguranță observabilă în prezent. Cu toate acestea, nu ar trebui să ne așteptăm la o claritate atât de stabilă în povestea originilor care explică cum s-a ajuns în acest fel.

- Această obiecție, de asemenea, ar putea fi motivată de efortul de a menține o definiție esențialistă a omului, bazată pe calități intrinseci nouă ca indivizi. În schimb, omul textului nu afirmă o distincție biologică între neamul lui Adam și al Evei și oamenii din afara Grădinii. În schimb, face o distincție bazată pe o relație, indiferent dacă *Scriptura* se referă sau nu la un individ. O distincție relațională care nu implică o diferență de substanță, cu toate acestea, este o distincție validă.

Acestea nu sunt obiecții textuale, în sine, și nici nu sunt legate de intenția autorului. Ele sunt, mai degrabă, motivații și explicații ale motivelor pentru care unii ar putea obiecta în continuare față de oamenii din afara Grădinii, chiar dacă existența lor nu este în conflict cu *Scriptura* și nici în afara intenției autorului. Poate că aceste motive sunt valabile. Oricum ar fi, ele nu sunt legate de chestiunea mai mare și mai semnificativă a intenției autorului.

MISTERUL DIN AFARA GRĂDINII

Această definiție reconciliază două înțelegeri conflictuale ale lui Adam și Eva. Timp de secole, cititorii au dedus că există oameni în afara Grădinii. Cu toate acestea, descendența universală din Adam și Eva este implicată în învățătura lui Pavel și în tradiția de monogeneză a Bisericii. Conflictul este rezolvat cu o distincție temporală. **Adam și Eva pornesc dintr-o populație mai mare, dar devin strămoșii tuturor.**

Revenind la misterul străvechi, cine erau oamenii din afara Grădinii? *Scriptura* și teologia tradițională nu ne spun prea multe. Există câteva deducții slabe care ar putea fi făcute doar din *Scriptură*, înainte de a lua în considerare știința:

- Ei ar putea fi după chipul lui Dumnezeu sau nu, iar această deducție poate fi întărită de anumite lecturi ale Genezei 1 și 2.
- Ar putea fi supuși morții fizice, deoarece pomul vieții nu se află în afara Grădinii (Gen 3).
- Erau compatibili din punct de vedere reproductiv cu descendența lui Adam și a Evei (soția lui Cain), deși este posibil ca încrucișarea să fi fost interzisă în anumite momente (Nefilim).
- Este posibil ca ei să fi avut și un simț al binelui și al răului (Rom 2:15).

Aceste deducții slabe în mister provin exclusiv din *Scriptură*. Adăugând știința evoluționistă, știm că oamenii din afara Grădinii erau pe deplin umani în moduri importante. Ei reprezintă o nouă categorie de oameni pe deplin umani, dispăruți de mult timp. Din acest motiv, *Scriptura* nu are nevoie să ne vorbească despre ei; ei nu sunt oameni ai textului. Teologia istorică nu i-a contemplat în profunzime, deși speculațiile abundă. Invitația, acum, este de a afla povestea lor din știință și de a elabora în teologie cine ar fi putut fi.

Povestea *Scripturii* nu este povestea lor, dar ei fac parte dintr-o istorie misterioasă. Misterul acordă flexibilitate. Indiferent ce am putea afirma despre oamenii din afara Grădinii, aceasta nu va fi în conflict cu *Scriptura* sau cu teologia tradițională, care tace în mare parte despre ei. De aici, eu nu văd probleme, dar văd enigme și întrebări.

- Cum definim omul? Prin ce definiții sunt umani cei din afara Grădinii și în ce fel sunt ei diferiți de noi?

- Au oamenii din afara Grădinii valoare și demnitate umană? Erau ei după chipul lui Dumnezeu? Aveau ei un destin etern? Au murit din punct de vedere fizic, dar au murit și din punct de vedere spiritual? Aveau ei nevoie de un Mântuitor? Au păcătuit sau au greșit? Au fost ei afectați de păcatul lui Adam?

- Ce a fost diferit la păcatul lui Adam? Ce a făcut ca fapta lui greșită să aibă atâtea consecințe? Care este natura Căderii și cum a afectat ea întreaga omenire?

- Care este importanța teologică a descendenței genealogice? Majoritatea strămoșilor noștri nu ne-au lăsat niciun ADN, deci cum ar putea fi important pentru o doctrină precum păcatul originar?

- Cum au fost creați oamenii din afara Grădinii? Prin procese evolutive sau în alt mod? **De ce i-ar fi creat Dumnezeu pe toți cei din afara Grădinii într-un fel, iar mai târziu i-ar fi creat pe Adam și Eva într-un alt fel?**

Rezistați obiecțiilor pripite. Unii obiectează că oamenii din afara Grădinii nu sunt după chipul lui Dumnezeu. Prin urmare, ei nu au valoare și demnitate umană. "Oamenii" se înmulțesc cu animale "subumane". Scârbos!

Mult prea pripit. Nimic nu ne obligă să mergem pe această cale. Nimic aici nu atrage după sine aceste concluzii dezagreabile. Oamenii din afara Grădinii sunt pe deplin umani din punct de vedere biologic. Poate că și ei sunt după chipul lui Dumnezeu. Poate că au valoare și demnitate și poate că nu sunt subumani. Ei ar putea fi doar o categorie umană pe cale de dispariție, spre deosebire de oricine în lumea de astăzi. Răspunsurile la aceste întrebări sunt strâns legate între ele și trebuie privite ca un întreg. De exemplu, **dacă cei din afara Grădinii nu sunt după chipul lui Dumnezeu, conform unor definiții, acest lucru nu înseamnă că nu au valoare și demnitate.** Aceasta ar depinde de ceea ce înțelegem prin imaginea lui Dumnezeu și de modul în care îi înțelegem pe oamenii din afara Grădinii. Obiecțiile care se aplică la un model teologic nu se vor aplica la altul. Din acest motiv, rezistați obiecțiilor pripite.

Sunt convins că aceste întrebări pot primi răspunsuri raționale, mai ales pe măsură ce recuperăm tradițiile mai profunde ale Bisericii cu privire la chestiuni precum moartea din afara Grădinii și natura Căderii. Ce set de răspunsuri ar putea avea cel mai mult sens? Să o luăm mai încet, să gândim bine și să ne ascultăm cu atenție unii pe alții. Intrați în mister.

NOTE

1. Descurajez folosirea termenilor neadamiți, preadamiți sau coadamiți, deoarece acești termeni sunt prea ușor de înțeles greșit ca fiind o legătură cu poligeneza. În mod similar, oameni din afara Grădinii este prea încărcat. Acești oameni biologici sunt, totuși, oameni din afara Grădinii.

2. Andrew Ter Em Loke, "Reconciling Evolution and Biblical Literalism: A Proposed Research Program", *Theology and Science* 14 (2016): 160-74, <https://doi.org/10.1080/147467QO.2016.1156328>; Gregg Davidson, "Genetics, the Nephilim, and the Historicity of Adam", *Perspectives on Science and Christian Faith* 67 (2015): 24-34.

3. John H. Walton, *Lumea pierdută a lui Adam și a Evei: Genesis 2-3 and the Human Origins*

Debate (Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 2015).

4. Acest argument a fost revizuit de exegeți, dar nuanțele din greacă și ebraică sunt mult în afara expertizei mele. Mă adresez altora pentru a clarifica, corecta și extinde ceea ce este valoros aici. Dacă, poate, mi-a scăpat un detaliu important, argumentul general derivă din mai multe linii de raționament independente, așa că punctul final ar trebui să rămână în picioare.

5. Un Adam și o Eva fictivi pot fi o interpretare fidelă a *Scripturii*, totuși, așa cum se neagă în mod specific în Declarațiile de la Chicago privind Inerranța și Hermeneutica.

6. Jon Garvey susține în cartea sa publicată în același timp că Geneza 11 exclude și popoare despre care autorul Genezei ar fi știut cu siguranță, cum ar fi civilizația Văii Indusului.

7. A se vedea apendicele 5 online.

8. Din punct de vedere tehnic, Gen 1 se referă la Gen 1:1-2:3, iar Gen 2 se referă la Gen 2:4-25. Unii ar putea distinge în continuare Gen 1:1 și Gen 2:4 ca fiind două relatări suplimentare și distincte. Întinzându-se în alte surse, Ioan 1:1-3 este o altă relatare a creației. Există multe relatări ale creației.

9. Cu toate acestea, este discutabil dacă cele șase zile descriu crearea tuturor lucrurilor sau crearea acestei zone specifice a lumii. Astfel de dezbateri nu se extind până la Gen 2, care se situează fără echivoc într-o Grădină localizată.

10. *Septuaginta* este o traducere în limba greacă veche a Genezei.

11. Cu toate acestea, *Septuaginta* trece la Adam la jumătatea lui Gen 2, nu la început.

12. Walton, *The Lost World of Adam and Eve*; Walton, *The Lost World of Genesis One: Ancient Cosmology and the Origins Debate* (Downers Grove, IL: IVP Academic, 2009); John H. Sailhamer, *The Meaning of the Pentateuch: Revelation, Composition, and Interpretation* (Downers Grove, IL: IVP Academic, 2009).

13. Compatibil cu acest punct de vedere, unii înțeleg că Adam a fost creat inițial ca hermafrodit (Gen 1:27), cu două capete, patru brațe, patru picioare și atât părți masculine, cât și feminine. Într-o lectură care se potrivește cu mitul creației lui Platon, Eva este creată (Gen 2) prin tăierea lui Adam în două, într-un corp masculin și unul feminin. Patrick Cheney "Jonson's 'The New Inn'; and Plato's Myth of the Hermaphrodite," *Renaissance Drama: Relations and Influences* 14 (1983): 173-94; Platon, *Symposium*.

14. Aceasta este lectura lui John Walton și a lui La Peyrere pentru Gen 1 și 2. Walton, *Lumea pierdută a lui Adam și a Evei*; Richard H. Popkin, Isaac La Peyrere (1596-1676): *His Life, Work, and Influence* (Leiden: Brill, 1987).

15. Aceasta răspunde la obiecția lui C. John Collins împotriva unei lecturi secvențiale (a se vedea anexa online 3), arătând că nu este necesară. Le mulțumesc lui Richard Averbek, Andrew Loke, Ken Turner și Jon Garvey pentru conversația atentă pe această temă.

16. Acest lucru nu rezolvă, desigur, modul în care ar trebui să înțelegem imaginea lui Dumnezeu. Vocaționalistii ar putea pune accentul pe chemarea la dominare din Gen 1:26-27. Structuraliștii ar putea, deși recunosc chemarea la dominație, să înțeleagă acest lucru ca o referire la oamenii biologici.

17. William Lane Craig obiectează că miturile babiloniene se refereau întotdeauna la crearea întregii umanități, iar scopul Genezei a fost de a contracara aceste relatări (a se vedea anexa online 4). Cu toate acestea, niciuna dintre aceste alte relatări nu se referă la un singur cuplu, o caracteristică unică a relatării din Geneza 2.

18. Îi sunt recunoscător lui John Hilber, care a oferit expertiză în domeniul literaturii antice și m-a ajutat să clarific acest caz.

19. Îi sunt recunoscător lui John Hilber, care a oferit expertiză în literatura antică și m-a ajutat să clarific acest caz.

20. Walton, *Lumea pierdută a lui Adam și Eva*.

21. Chestiunea Nephilimilor este un punct comun de discuție în rândul creaționiștilor de pământ tânăr, iar această listă nu este în niciun caz exhaustivă. A se vedea, de exemplu, Bodie Hodge, "Who Were the Nephilim? Genesis 6 and Numbers 13-a Fresh Look", *Answers in Depth* 3 (2008): 53-63.

22. Joseph Lumpkin, *The Books of Enoch: The Angels, the Watchers and the Nephilim*

(Blountsville, AL: Fifth Estate, 2009).

23. Cu Num 13:33 și Gen 6:4 în minte, acești Nephilim ar putea exista chiar și după potop.

24. Davidson a sugerat, de asemenea, posibilitatea ca Nephilim să fie o referire la copiii rezultați din uniuni ilicite cu persoane din afara Grădinii. Gregg Davidson, "*Genetics, the Nephilim, and the Historicity of Adam*", *Perspectives on Science and Christian Faith* 67 (2015): 24-34.

25. Cain este izgonit în Țara din Nod, departe de **adamah**, unde locuiește familia sa (Gen 4:14). Acest lucru poate sugera că în **erets**, o zonă mai mare decât **adamah**-ul din Grădină, trăiau oameni.

26. Datorz această referință lui David Opderbeck, care scrie în 2010, făcând și el o distincție între strămoșii genealogici și cei genetici. "A 'Historical' Adam?", *BioLogos*, 15 aprilie 2010, <https://biologos.org/blogs/archive/a-historical-adam>.

27. William Lane Craig ridică această obiecție (a se vedea anexa online 4).

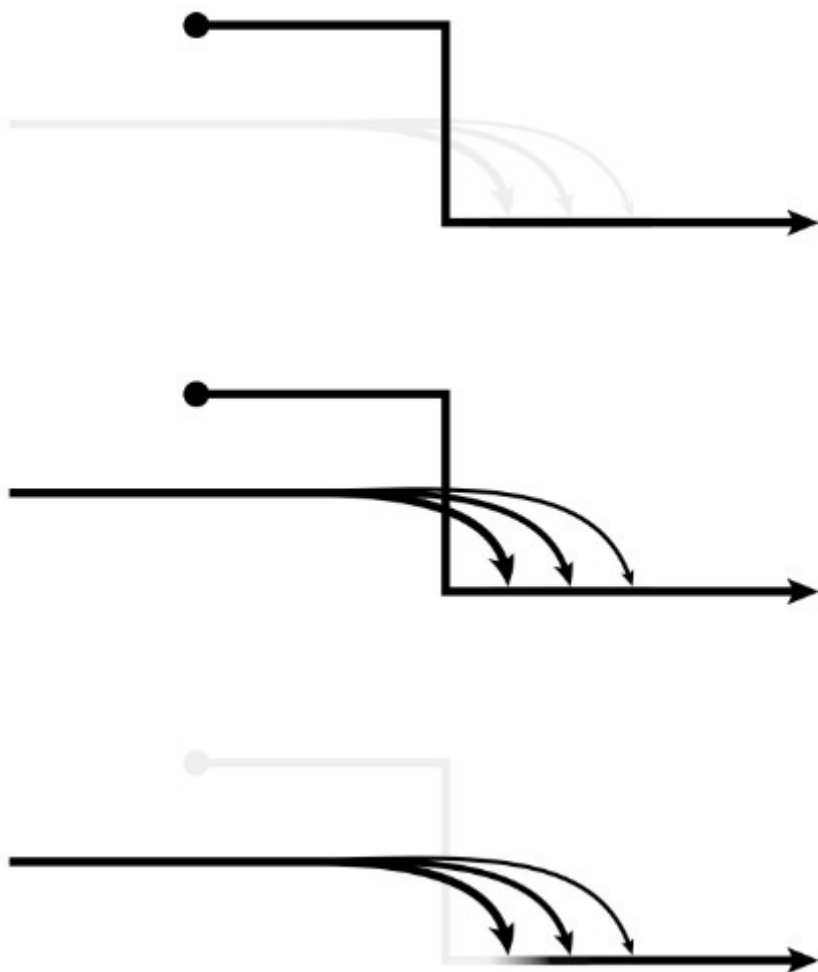
PARTEA a IV-a MISTERUL

Așa fac eu diferența între visare și trezire. Când sunt treaz, pot, într-o anumită măsură, să-mi explic și să-mi studiez visul. Dragonul care m-a urmărit noaptea trecută poate fi încadrat în lumea mea trează. Știu că visele există; știu că am mâncat o cină indigestă; știu că un om de talia mea ar putea fi exersat să viseze dragoni. Dar, în timp ce eram în coșmar, nu puteam să mă încadrez în experiența mea de veghe. Lumea de veghe este judecată mai reală pentru că astfel poate conține lumea viselor; lumea viselor este judecată mai puțin reală pentru că nu o poate conține pe cea de veghe.

C. S. Lewis, *Is Theology Poetry?*

Filosofia are perfectă dreptate când spune că viața trebuie înțeleasă invers. Dar atunci se uită cealaltă clauză - că trebuie trăită înainte. Cu cât ne gândim mai mult la această clauză, cu atât mai mult ajungem la concluzia că viața în temporalitate nu devine niciodată corect inteligibilă, pur și simplu pentru că niciodată și în niciun moment nu se obține un repaus perfect pentru a lua atitudinea - înapoi.

Søren Kierkegaard

CAPITOLUL DOI

DESPICAREA TRADIȚIILOR

Provocarea evoluției a scindat contul tradițional prin presarea a trei false dileme: Monogeneza sau un Adam și Eva recent? Descendență comună sau creație *de novo*? Mitologie sau istoricitate? Aceste dileme au scindat relatarea tradițională în mai multe răspunsuri care se exclud reciproc, fracturând conversația eclezială. Intrăm într-o conversație veche. Se părea că știința apăsa din ce în ce mai tare pe pretențiile teologice. În mod constant, pretenții teologice după pretenții au fost cedate. Unii au rezistat acestei presiuni spunând nu științei dominante, într-un fel sau altul. Alții și-au adaptat teologia, cedând teritoriul acolo unde au putut. Schimbul a fost în mare parte unilateral, teologia adaptându-se mereu și mereu la știință. Teologul Tom McCall vorbește în numele multora atunci când scrie,

O mare parte din această discuție s-a desfășurat pe linia "pretențiilor științifice care presează asupra teologiei tradiționale", dar este de asemenea important să luăm în considerare modul în care pretențiile bazate pe Biblie cu privire la adevărul revelat ar putea "presa" asupra pretențiilor informate științific [1].

În cele două părți anterioare ale acestei cărți, angajamentul empatic și riguros față de întrebările teologice a "apăsat" asupra științei. Există întrebări care apar în teologie. Luând în serios aceste întrebări, am reușit să delimităm certitudinea, limitele și semnificația descoperirilor științifice. Teritoriul cedat cândva științei este acum restituit teologiei. Se creează astfel un nou spațiu pentru "o reflecție teologică reală, pentru dezvoltare și pentru un progres intelectual autentic" [2].

Acest nou teritoriu este important pentru că deschide o oportunitate de a recupera conținutul tradițional, refăcând legătura între mai multe tradiții divizate. În acest fel, este posibilă o conversație eclezială mai bună, în care diferitele tradiții din Biserică nu trebuie să fie opuse unele împotriva altora. Folosesc termenul "eclesial" aici pentru a mă referi la Biserică în ansamblul ei, nu la vreun colț confesional specific. Tradițional este un cuvânt de care se abuzează în mod obișnuit, adesea folosit pentru a restrânge opțiunile. Am fost crescut de creaționiști ai pământului tânăr și am crezut că această interpretare a Genezei este cea tradițională. Am fost surprins să găsesc interpretări literale foarte diferite ale Genezei în istorie [3]. Pe măsură ce am părăsit creaționismul pământului-tânăr, am trecut la o înțelegere mai tradițională a Genezei, punând accentul pe Isus în locul lui Adam, devenind mai implicat în conversația din teologia istorică. Recuperând relatarea tradițională, vreau să spun să recuperez anumite detalii despre Adam și Eva, dar nu ca un furnir al creaționismului pământului-tânăr. Mă refer, de asemenea, la recuperarea tradițiilor mai profunde de infailibilitate, toleranță și mister. Diversitatea tradițiilor din Biserică reprezintă punctul forte al acesteia. Legământul de la Lausanne o afirmă în mod corect: Că revelația lui Dumnezeu în Hristos și în *Scriptură* este neschimbătoare. Prin ea, Duhul Sfânt vorbește și astăzi. El luminează mințile poporului lui Dumnezeu din fiecare cultură pentru a percepe adevărul ei proaspăt prin ochii lor și astfel dezvăluie întregii Biserici tot mai mult din înțelepciunea multicoloră a lui Dumnezeu [4]. Recuperarea relatării tradiționale este o recuperare a mai multor tradiții diferite împreună, înapoi într-o conversație comună, în care înțelepciunea multicoloră ar putea apărea.

1. Mă refer la tradițional într-un mod special, în sensul de infailibilitate, toleranță și mister.
2. Cu trei dileme, evoluția a fracturat o narațiune comună a originilor în relatări care se exclud reciproc.
3. Recuperarea unei relatări comune dezarmează știința evoluționistă, permițând o apropiere între diferitele tradiții.

Recuperarea unei narațiuni tradiționale acomodează împreună mai multe tradiții ale Bisericii, anulând scindarea provocării evoluționiste. Diferențele sunt mai ușor de explorat ca variante la o narațiune comună, mai degrabă decât ca propuneri care se exclud reciproc. Această narațiune comună a fost scindată de știința evoluționistă și ar putea fi recuperată acum.

INFAILIBILITATE, TOLERANȚĂ, MISTER

Această carte face referire la o relatare tradițională *de novo*, definită într-un mod special: un Adam și o Eva creați *de novo*, în trecutul recent, strămoșii noștri. Acesta este modul în care majoritatea oamenilor au înțeles Geneza în ultimele câteva mii de ani. Aceasta este, de asemenea, relatarea care a fost considerată infirmată de știință. Totuși, când discut despre recuperarea unei relatări tradiționale, mă refer la mai mult decât doar la aceste trei detalii ale povestirii lui Adam și Eva. Mă refer, de asemenea, la recuperarea infailibilității, a toleranței și a misterului. Accentul pe care îl pun pe tradiție este înrădăcinat în doctrina infailibilității: "*Departe de a ne induce în eroare, (Scriptura) este adevărată și de încredere în toate aspectele pe care le abordează*" [5]. Porțiuni mari și diverse ale Bisericii, pe perioade lungi de timp, au înțeles că Geneza învață crearea *de novo* a lui Adam și a Evei, strămoșii noștri ai tuturor, într-un trecut oarecum recent. Detaliile importante ale acestei relatări au fost articulate într-un schimb de mai multe secole. Intenționez să citesc *Scriptura* în conversație cu doctrina, discursul și istoria multicoloră a Bisericii. Preocupările acestei tradiții nu trebuie să fie respinse, mai ales când nimic din știință nu ne cere să le respingem. Continuând o conversație străveche, comunitatea transmilenară a Bisericii este un corectiv, care ne păzește de eroarea idiosincritică [6]. Dumnezeu care l-a înviat pe Isus din morți, cred eu, ne ghidează spre o

înțelegere corectă a *Scripturii*, în parte, prin lunga conversație a teologiei istorice care continuă până astăzi.

În mod necesar, nu mă refer la termenul tradițional ca la un pretext de excludere. În istoria Bisericii se găsește o diversitate prodigioasă de viziuni credincioase asupra Genezei. Unele sunt respinse ca fiind false, dar multe sunt heterodoxe credincioase, nu erezii. Creștinii care adoptă lecturi eterodoxe sau netradiționale ale Genezei afirmă și doctrine mult mai importante, cum ar fi Învierea lui Isus. Având în vedere pe deplin această diversitate, primele crezuri nu spun nimic despre Adam, concentrându-se în schimb asupra lui Isus. Heterodoxia cu privire la Adam nu este o erezie. În cel mai bun caz, toleranța față de pozițiile minoritare face parte din tradiția teologică a Bisericii. Această toleranță trebuie, de asemenea, recuperată. Departate de tradiționalismul de lemn, relatarea tradițională despre Adam și Eva este vie și plină de mister. Geneza nu se prezintă ca fiind ermetică și nici nu vorbește cu precizie științifică. Flexibilitatea intrinsecă misterului face parte din durabilitatea relatării și din farmecul său. Geneza ridică întrebări în aceeași măsură în care oferă răspunsuri. Din acest motiv, au existat mai multe versiuni ale relatării tradiționale. În calitate de creaționist al pământului tânăr, am speculat adesea cu privire la oamenii din afara Grădinii, la fel ca mulți alți cititori ai Genezei. Este împotriva tradiției să excludem misterul din afara Grădinii. O recuperare nu cere acordul tuturor. Putem și vom continua să nu fim de acord cu privire la creația *de novo*, literalismul, știința evoluționistă și multe altele. Diferența este că nu vom mai fi învrăjbiți unii împotriva altora de știința evoluționistă. Dezacordurile noastre ar putea continua, dar provocarea științei evoluționiste ar putea dispărea în trecut.

SCINDARE PE TREI DILEME

Monogeneza, creația *de novo* și un Adam și Eva recent sunt elementele nenegociabile repetate la nesfârșit de cei care se opun științei evoluționiste. De ce se repetă aceste trei afirmații? Ele sunt puncte de contact pentru diferite tradiții ale Bisericii. Știința evoluționistă scindează relatarea tradițională despre Adam și Eva prin apăsarea a trei dileme false, punând mai multe tradiții una împotriva celeilalte, lăsându-ne cu relatări care se exclud reciproc.

1. Monogeneza sau un Adam și Eva recent?
2. 2. Descendență comună sau creație *de novo*?
3. 3. Istoricitate sau mitologie?

Prima dilemă obligă la o alegere între un Adam și Eva recent și monogeneză, între doctrina istorică și cele mai comune lecturi istorice ale Genezei. Unii afirmă că Adam și Eva au fost recent, dar renunță la monogeneză, redefinindu-i pe Adam și Eva în altceva decât strămoșii noștri universali. Unii afirmă monogeneza, dar renunță la un Adam și Eva recent, lăsând deoparte porțiuni mari din narațiunea Genezei. A doua dilemă, între creația *de novo* și descendența comună, accentuează conflictul, în special pentru protestanți, forțând o alegere între știința tradițională și tradiția literalistă. Unii s-au retras. Alții sunt prinși în *limbo*, așteptând o cale mai bună de urmat [7]. Catolicii au pus adesea accentul pe monogeneză. Protestanții au pus adesea accentul pe recurență și literalism. Protestanții tradiționaliști se preocupă de multe dintre aceste preocupări împreună, prinși între aceste dileme, fiind blocați în a se opune științei evoluționiste. A treia dilemă, între istoricitate și mitologie, a devenit un simbol divizoriu al provocării evoluționiste. Și această dilemă este rezolvată în relatarea tradițională. În istoria Bisericii, o înțelegere mitologică a Genezei a fost adesea acceptată ca o heterodoxie credincioasă. Atunci când a fost formulată în știința evoluționistă, totuși, o înțelegere mitică nu trebuie să facă loc pentru o lectură "istorică" a Genezei. Îmboldiți de această oportunitate, unii mitici au înrolat știința evoluționistă ca pe o pană, sperând să forțeze o "schimbare de paradigmă" [8] sau o "regândire" [9] care să "respingă" [10] teologia tradițională a lui Adam și Eva. Mănuind penița științei evoluționiste, această versiune a științei evoluționiste este orientată teologic și nu lasă loc pentru heterodoxia credincioasă. Rezistența crește atât față de știința evoluționistă, cât și față de teologia la care este în mod inutil înjugată.

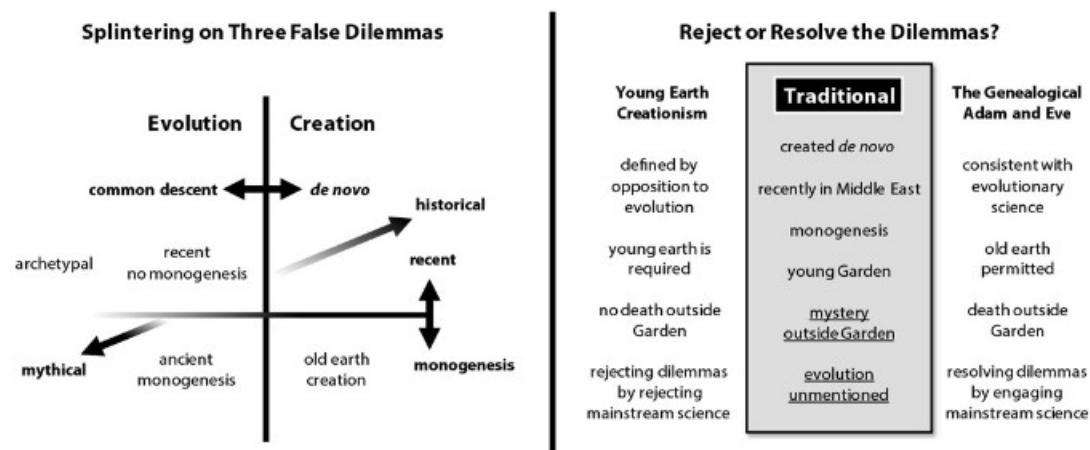

Figura 12.1.

Evoluția scindează socoteala tradițională pe trei false dileme. Genealogia Adam și Eva rezolvă aceste dileme în cadrul științei tradiționale, sprijinindu-se puternic pe misterul din afara grădinii și pe tăcerea istorică asupra evoluției.

Socoteala tradițională se divizează pe știința evoluționistă, de-a lungul acestor trei dileme (fig. 12.1). Cu toate acestea, aceste dileme sunt toate alegeri false. În trecut, cei mai mulți oameni din Biserică, chiar și miticii, au început cu ceva care se potrivea îndeaproape cu relatarea tradițională *de novo* a lui Adam și Eva. Odată cu presiunea științei evoluționiste, fiecare dintre noi a mers pe căi separate, preluând relatări foarte personalizate, care se exclud reciproc. Pe măsură ce punctul nostru de plecare s-a pierdut, conversația eclezială s-a fracturat.

RECUPERAREA UNEI RELATĂRI COMUNE

Înainte de provocarea științei evoluționiste, relatarea tradițională *de novo* a lui Adam și a Evei a acceptat diferențele și a făcut acest lucru fără a se diviza în declarații de valori personale reciproc contradictorii. Ar trebui să rezistăm cu toții tradiționalismului de lemn care insistă ca toată lumea să fie de acord. O recuperare a tradiției pe care o caut, în schimb, este multicoloră, încurajând o conversație vie despre diferențele noastre. Diferențele sunt mai ușor de explorat ca variații în cadrul unei narațiuni comune. Relatarea tradițională a lui Adam și Eva a oferit această narațiune comună în trecut, înainte de a fi divizată de evoluție.

Recuperarea unui cont tradițional ne-ar putea readuce la un punct de plecare comun, în cadrul căruia diferențele noastre ar putea fi înțelese și apreciate. Recuperarea unei narațiuni comune, alături de știința evoluționistă, dezarmează conversația eclezială despre originile umane [11]. Punând între paranteze tot ceea ce este înainte de Geneza 1:26, ar putea exista un acord larg cu privire la ceea ce este posibil, permițând afirmarea împreună a mai multor tradiții. De exemplu, lucrările lui John Walton sunt respinse de tradiționaliști pentru că reînvie poligeneza lui La Peyrere [12]. Lectura lui Walton urmărește, de fapt, o versiune non-rasistă a propunerii lui La Peyrere, afirmând *monofilogenia*, dar nu și universalitatea descendenței din Adam și Eva. Nu este necesar să fie așa. Lăsându-și complet intactă lucrarea exegetică și teologică, Walton ar putea de asemenea, să afirme *monogeneza*, oferind crearea *de novo* a lui Adam și a Evei ca o opțiune în concordanță cu știința. Același lucru este valabil și pentru lucrarea lui Denis Alexander [13]. Alții sunt la fel de ușor aduși în concordanță cu tradițiile din întreaga Biserică. Kemp, Loke și Suarez pot fi înțeleși cu toții ca variante ale aceluiași punct de plecare comun. Ross și Rana de la *Reasons to Believe* au, de asemenea, ocazia de a recupera o lectură literală a Genezei, în întregime în concordanță cu dovezile științifice din știința *mainstream*. Ei ar putea merge cu un Adam și Eva recent din Oaza Golfului Persic și cu potopul, sau ar putea merge cu Adam și Eva ca strămoși străvechi ai tuturor *Homo sapiens*. O narațiune comună este un teren de întâlnire, oferindu-ne puncte de contact comune de la care să speculăm în siguranță și să nu fim de acord. În loc să simțim presiunea unor false dileme,

am putea explora diferențe semnificative într-o narațiune comună.

Sunt incluși și cei care afirmă existența unui Adam și a unei Eve mitice. Aceștia intră în narațiune alături de toți ceilalți, fiind doar în dezacord cu privire la ceea ce este realitate și ficțiune. Relatările lor ar putea enumera modurile în care "oamenii" s-au format în afara Grădinii, îmbogățind conversația pentru toată lumea. Într-o conversație dezarmată, fără a revendica autoritatea științifică împotriva altora, un Adam și Eva mitici sunt mult mai ușor de apărat ca o heterodoxie fidelă, neamenințătoare pentru înțelegerea tradițională a Genezei. Toate cele trei dileme ale științei evoluționiste sunt rezolvate cu o recuperare a relatării tradiționale alături de știința evoluționistă: monogeneza cu un Adam și Eva recent, descendența comună cu creația *de novo*, mitologia cu istoricitatea. **Evoluția cade în misterul din afara Grădinii**; Adam și Eva cad în afara iluminatului public. În acest fel, relatarea tradițională urmează să fie recuperată, complet intactă și nemodificată, cuprinsă într-o narațiune mai amplă.

Figura 12.2.

Odată cu o revenire la contul tradițional, este posibilă o nouă rânduială eclezială. Nemaifiind o amenințare, știința evoluționistă este redusă doar la o altă modalitate de a înțelege misterul din afara Grădinii. Diferitele înțelegeri ale lui Adam și ale Evei sunt variații pornind de la un punct de plecare comun și nu mai este nevoie de creaționismul anti-evoluționist.

PROBLEMA OMULUI

Recuperarea unei narațiuni comune ar reîmpăca porțiuni mari ale Bisericii, anulând o fractură în societate. Diferențele sunt mai ușor de explorat și de apreciat ca variante ale unei narațiuni comune, mai degrabă decât ca propuneri care se exclud reciproc. O narațiune comună a fost scindată de știința evoluționistă și ar putea fi recuperată acum. Marea întoarcere este la marile întrebări de definire a locului nostru în lume, în lumea trează a teologiei. Știința nu ne spune ce înseamnă "om" în teologie. Avem autonomia legitimă de a defini "omul" cu precizie, fără a ne raporta la categoriile științifice. În dialogul cu știința, definițiile valide din punct de vedere teologic tulbură afirmațiile încrezătoare despre originile umane. Știința nu ne poate spune când apar "oamenii" din teologie și nici nu ne poate spune dacă aceștia apar ca un singur cuplu sau ca o populație. Ea ne poate spune dacă au existat oameni în afara Grădinii. Această recuperare pune o ușoară presiune asupra celor care au legat definiția teologică a omului de categoriile taxonomice științifice, cum ar fi *Homo sapiens* [14]. Aceasta ar putea fi o abordare validă și nu este exclusă de dovezi. Cu toate acestea, nu este validă legarea strânsă a definițiilor teologice și științifice într-un om de paie cu scopul de a exclude un Adam și o Eva. Există multă muncă teologică de făcut, dar nu

ca o apărare a unei anumite tradiții. Există o tensiune aici, dar tensiunea face loc pentru reflecție și progres teologic. Poate că am putea clarifica împreună mai clar ce înseamnă să fii om. Aceasta este, de fapt, tradiția mai profundă a Genezei, în sensul că este vorba despre această întrebare: Cine suntem noi și cine este Dumnezeu?

NOTE

1. Thomas H. McCall, "Science, Theology, & Charitable Discussion: A Symposium Recap", 17 iulie 2017, <http://henrycenter.tiu.edu/2017/07/science-theology-charitable-discussion-a-symposium-recap/>.
2. Clinton Ohlers, citat în S. Joshua Swamidass, "Three Stories on Adam", Peaceful Science, 5 august 2018, <http://peacefulscience.org/three-stories-on-adam/>.
3. Davis A. Young, "The Contemporary Relevance of Augustine's View of Creation", Perspectives on Science and Christian Faith, 40 (1988): 42-45
4. Pactul de la Lausanne, "2. Autoritatea și puterea Bibliei", www.lausanne.org/content/covenant/lausanne-covenant#cov. Referirile la "înțelepciunea multicoloră" sunt o traducere literală din Efeseni 3:10.
5. Articolul 11, Declarația de la Chicago privind Inerranța, <https://defendinginerrancy.com/chicago-statements/>. De asemenea, "Afirmăm inspirația divină, veridicitatea și autoritatea Scripturilor Vechiului și Noului Testament în întregime, ca fiind singurul cuvânt scris al lui Dumnezeu, fără eroare în tot ceea ce afirmă și singura regulă infailibilă de credință și practică." Pactul de la Lausanne.
6. Young, "Relevanța contemporană a punctului de vedere al lui Augustin".
7. A se vedea apendicele online 3 și 4.
8. Denis O. Lamoureux, "Beyond Original Sin: Is a Theological Paradigm Shift Inevitable?", PSCF 67, nr. 1 (2015).
9. Scot McKnight și Dennis R. Venema, Adam și genomul: Reading Scripture After Genetic Science (Grand Rapids: Brazos, 2017).
10. S. Joshua Swamidass, "The BioLogos Statement on Adam and Eve", Peaceful Science, 24 aprilie 2019, <https://discourse.peacefulscience.org/t/Z5847>.
11. Teologul baptist Ken Keathley face în mod repetat această afirmație în conversații private.
12. J. P. Moreland și alții, ed., Theistic Evolution: A Scientific, Philosophical, and Theological Critique (Wheaton, IL: Crossway, 2017).
13. Denis Alexander, *Creation or Evolution: Do We Have to Choose?*, ed. a 2-a. (Oxford: Monarch, 2014).
14. De exemplu, cercetătorii de la BioLogos și Reasons to Believe au legat în mod obișnuit definiția "umanului" de Homo sapiens. McKnight și Venema, Adam and the Genome; Fazale Rana și Hugh N. Ross, Who Was Adam? (Covina, CA: RTP Press, 2015); Kenneth Keathley, J. B. Stump și Joe Aguirre, eds., Old-Earth or Evolutionary Creation? Discussing Origins with Reasons to Believe and BioLogos (Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 2017).

CAPITOLUL TREISPREZECE

RECUPERAREA ÎMPREUNĂ A MULTOR TRADIȚII

Este teritoriul returnat valoros? Unii vor spune că da, alții că nu. Poate că cel mai important, însă, este că am putea găsi o conversație eclezială mai bună, o voce socială inteligibilă, în care știința evoluționistă este dezarmată, nu mai este nici un obstacol, nici o amenințare semnificativă. Rezolvând cele trei dileme, știința evoluționistă nu ar mai ridica diferitele tradiții din Biserică unele împotriva altora. Punctul cheie este că aceste tradiții pot fi recuperate împreună, în același discurs. Dezacordurile care rămân ar putea fi acele tensiuni intrinseci ale teologiei, nu amenințarea externă a științei evoluționiste. În acest fel, scindarea multor tradiții ar putea fi anulată. Alături de știința evoluționistă, atunci, mai multe tradiții pot fi acum ținute împreună.

- **Tradiția literalistă.** Având în vedere chestiunile legate de inerranță și infailibilitate, aceasta este o tradiție importantă pentru mulți membri ai Bisericii.
- **Creația *de novo*.** Adam și Eva ar fi putut fi creați printr-un act direct al lui Dumnezeu, sau nu. Știința nu ne spune într-un fel sau altul.
- **Adam și Eva recenți.** Adam și Eva ar fi putut trăi în Orientul Mijlociu în urmă cu șase mii de ani sau în orice moment mai vechi.
- **Strămoși universali.** Dacă Adam și Eva au fost oameni reali, într-un trecut real, probabil că au fost strămoșii tuturor dintre noi, chiar dacă au fost recenți.

Pe parcurs, rămân două probleme cu care trebuie să ne confruntăm.

- Rămân constrângeri controlabile. Acest lucru deschide noi căi de progres, dar există în continuare constrângeri, care apasă asupra unor tradiții.
- Misterul din afara Grădinii. Știința ne oferă noi informații despre un mister străvechi.

Acest ultim punct nu este doar o preocupare, ci și o oportunitate. Misterul este ceea ce menține vii tradițiile, invitând la o contemplare mai profundă. Aici știința ne oferă noi informații. Fără a contesta tradițiile Bisericii, suntem invitați să ne întoarcem în misterul din afara Grădinii.

TRADIȚIA LITERALISTĂ

Tradiția literalistă este importantă în anumite părți ale Bisericii și este urmărită prin această carte. Această tradiție este bine exprimată în Declarațiile de la Chicago privind *Inerranța* și *Hermeneutica*. Dacă acesta este sau nu modul corect de a citi Biblia nu are importanță, deoarece alte hermeneutici sunt ușor de acomodat.

- Declarațiile afirmă o interpretare literală a *Scripturii* care ține cont de gen. "Sensul literal este sensul gramatical-istoric, adică sensul pe care l-a exprimat scriitorul. Interpretarea în conformitate cu sensul literal va ține cont de toate figurile de stil și formele literare care se găsesc în text" [1].
- Declarațiile afirmă o interpretare istorică a Genezei care nu poate fi răsturnată de știință [2]. O interpretare mitică a Genezei 1-11 este negată în mod specific.
- Declarațiile insistă asupra faptului că știința nu poate "răsturna" *Scriptura* și că aceasta nu vorbește în limbajul precis al științei. "*Scriptura* este *inerrantă*, nu în sensul de a fi absolut precisă după standardele moderne, ci în sensul că face bune afirmațiile sale și de a atinge acea măsură de adevăr concentrat la care au ținut autorii săi" [3].
- Afirmațiile se împacă deja cu un pământ vechi, cu moartea în afara Grădinii și cu un potop regional [4].
- Declarațiile nu exclud afirmarea științei evoluționiste în afara Grădinii [5]. Există lecturi literaliste ale Genezei care sugerează o evoluție guvernată providențial, dar

sunt de acord că evoluția nu este învățată direct de *Scriptură* [6].

Tradiția literalistă și de *inerranță* este cea din care vorbesc Tim Keller și Wayne Grudem atunci când afirmă crearea *de novo* a lui Adam și a Evei. Aceeași tradiție este cea care îi lasă pe Ross și Rana în dificultate cu un Adam și o Eva prea îndepărtați în istorie [7]. Aceasta se numără printre tradițiile recuperate acum.

CREAREA DE NOVO A LUI ADAM ȘI A EVEI

Nu există nici o dovadă în favoarea sau împotriva creării *de novo* a lui Adam și a Evei în cadrul unei populații mai mari. Unele tradiții consideră că este esențial să se afirme crearea *de novo* a lui Adam și a Evei. Altele nu sunt de acord. Este posibil să existe dezbatere cu privire la importanța afirmării creației *de novo*, dar știința nu ne spune nici într-un caz.

- Din punct de vedere istoric, majoritatea cititorilor Genezei au înțeles că Adam și Eva au fost creați *de novo*, printr-un act direct al lui Dumnezeu. Mai multe tradiții teologice mărturisesc că Adam și Eva au fost "primii noștri părinți" sau "fără părinți". Multe declarații de credință ale organizațiilor includ afirmarea creării *de novo* a lui Adam și a Evei.

- Crearea *de novo* a lui Adam și a Evei a devenit un test de turnesol pentru ortodoxie în unele cercuri. Dacă creația *de novo* este considerată "ortodoxă", alte puncte de vedere ar trebui să fie în continuare îmbrățișate ca heterodoxie credincioasă, nu ca erezie.

- Afirmarea creației *de novo* a lui Adam și a Evei afirmă în mod specific că Dumnezeu acționează în lume și că știința nu oferă o descriere completă a lumii fizice. Această afirmație specifică este văzută, de unii, ca fiind o mărturisire importantă pentru creștini într-o lume științifică.

- Unele concepții despre "neprihănirea originară" ar putea implica crearea *de novo* a lui Adam și a Evei. Poate că ei trebuie să fi intrat în lume fără păcat într-un mediu fără păcat și, din acest motiv, au avut nevoie să intre în lume într-un mod diferit. Acest lucru ar putea fi similar, în unele privințe, cu Nașterea din Fecioară a lui Iisus.

- O tradiție literalistă a Genezei 2:7, 20-22 ar putea cere ca Adam și Eva să fi fost creați *de novo* din țărână și din partea sau coasta lui Adam printr-un act direct al lui Dumnezeu [8]. Majoritatea creștinilor, timp de mii de ani, au înțeles că *Scriptura* învață creația *de novo*. Dacă tradițiile Bisericii sunt importante, acest lucru acordă întâietate acestei înțelegeri a lui Adam și Eva. Ne putem abate de la astfel de tradiții. Abaterile, însă, trebuie justificate fără a se apela la dovezile științifice, care sunt tăcute în această privință.

Pentru toate sau pentru oricare dintre aceste motive, unii vor găsi valoare în afirmarea creației *de novo* a lui Adam și a Evei. Unii obiectează: "De ce ar fi făcut Dumnezeu oameni biologici în afara Grădinii printr-un proces evolutiv și apoi i-ar crea pe Adam și Eva *de novo* în interiorul Grădinii?". Aceasta este o întrebare bună de adus în teologie. Înainte de a o respinge, amintiți-vă că Dumnezeu nu face întotdeauna lucrurile așa cum ne așteptăm. Lăsați praful teologic să se așeze înainte de a vă grăbi să judecați.

UN ADAM ȘI EVA RECENT ÎN ORIENTUL MIJLOCIU

Adam și Eva, strămoșii noștri ai tuturor, ar fi putut fi recentți, trăind în Orientul Mijlociu. Există mai multe motive pentru care unii ar putea găsi valoare într-un Adam și Eva recent față de un Adam și Eva antic. Nu în ultimul rând, un Adam și o Eva atât de recentți sunt la vedere în arhivele arheologice, permițând o conversație între arheologie și exegeză care este deja larg îmbrățișată de către cercetători [9].

- Un Adam și o Eva recentți ar putea fi în concordanță cu datele constatate prin însumarea timpilor de generare din Geneză. Ținând cont de lacunele din genealogii, literalii îi datează pe Adam și Eva între șase și douăsprezece mii de ani în trecut [10].

■ În concordanță cu narațiunea din Geneza, un Adam și o Eva recentă ar putea fi într-un cadru neolitic. Narațiunea descrie agricultura, animalele domestice, orașele și ziguratele, care apar doar cu mai puțin de zece mii de ani în urmă. Termenul "națiuni" din Fapte 17:26 îl leagă, de asemenea, pe Adam de o dată recentă; trecerea de la triburi la "națiuni" are loc în ultimii zece mii de ani.

■ Un Adam și o Eva recentă sunt în concordanță cu creșterea și răspândirea rapidă a civilizației, în ultimii zece mii de ani. Acest lucru poate fi necesar pentru a da sens lucrărilor teologice care leagă Căderea de creșterea civilizației [11].

■ Tradițiile orale au păstrat, în mod demonstrabil, cunoașterea evenimentelor timp de până la zece mii de ani [12]. Dacă Adam și Eva sunt recentă, narațiunea Genezei ar putea apărea dintr-o tradiție orală care transmite mărturii directe ale existenței lor, poate consemnate ulterior în genul miturilor babiloniene.

■ Oaza din Golful Persic pare să se potrivească cu descrierea Grădinii din Geneza [13]. Până în urmă cu aproximativ douăsprezece până la zece mii de ani, mările erau cu sute de metri mai joase. Evocând în mod surprinzător relatarea Grădinii din Geneza, Golful Persic era un teren uscat, irigat de patru râuri, fără ploaie, dar cu apă proaspătă care izvoră din pământ [14]. Pe măsură ce mările au crescut la nivel global, Golful Persic a fost scufundat sub ocean, iar așezări antice apar de-a lungul malurilor sale actuale.

■ O nouă descoperire în domeniul datelor genetice este relevantă pentru teologie. De acum aproximativ șapte până la cinci mii de ani, numărul strămoșilor noștri de sex masculin scade vertiginos, în timp ce numărul strămoșilor de sex feminin rămâne același. Există doar un bărbat la fiecare șaptesprezece femei. Acest eveniment global, care durează câteva mii de ani, ar putea indica o apariție bruscă a triburilor războinice care se organizează strâns pe linii masculine [15]. În plus, momentul acestui eveniment este în concordanță cu apariția și răspândirea civilizației în întreaga lume. Ar putea fi, poate, un marker cultural al Căderii.

Denis Alexander, John Walton și alții i-au înțeles pe Adam și Eva ca pe un cuplu real într-un trecut recent [16]. Geneza pare să ne învețe un Adam și o Eva recentă, situați într-un context neolitic, în care povestea lor devine interconectată cu apariția civilizației. Prin urmare, dacă Adam și Eva au fost recentă, unele întrebări despre originile umane, din perspectiva teologiei, ar putea deveni accesibile din punct de vedere metodologic prin arheologie [17].

TRADIȚIA STRĂMOȘILOR UNIVERSALI

Adam și Eva, dacă au fost persoane reale, au fost probabil strămoșii noștri, ai tuturor. *Monofilogenia* este un alt mod de a afirma unitatea întregii omeniri. De ce ar putea unii să găsească valoare în înțelegerea lui Adam și a Evei ca fiind strămoșii noștri universali?

■ Tradiția *monogenetică* a Bisericii a rezistat rasismului înrădăcinat în *poligeneză*. Având în vedere această istorie, este puțin probabil ca presiunea exercitată de descoperirile științifice să tulbure angajamentul față de această doctrină.

■ Mai multe sisteme teologice depind de descendența naturală din Adam și Eva. De exemplu, un model de căpătâi natural sau un model augustinian al păcatului originar ar putea cere ca Adam să fie strămoșul nostru universal. De asemenea, multe formulări ale teologiei legământului necesită descendența naturală din Adam și Eva pentru a explica cum și de ce Adam este capul nostru federal.

■ Alternativele la *monogeneză* se bazează adesea pe ceea ce teologul C. John Collins numește cu dezaprobare "arbitrar" în Adam și Eva, ridicând mai multe obiecții teologice fără răspuns [18]. Cum devine Adam reprezentantul nostru propriu-zis? Răspunsul istoric a fost descendența naturală.

■ Cea mai frecventă lectură istorică a Genezei este aceea că Adam și Eva au fost oameni reali din care descindem cu toții. Pentru unele înțelegeri ale infailibilității, recuperarea relatării tradiționale are o valoare intrinsecă. Dacă relatarea tradițională

este în concordanță cu ceea ce vedem în natură, *Scriptura* ar fi putut avea succes în comunicarea mesajului său către Biserică.

■ Denis Alexander, John Walton și alții i-au înțeles pe Adam și Eva ca pe un cuplu real dintr-un trecut recent, care nu sunt strămoșii tuturor oamenilor care trăiesc astăzi [19]. Din acest motiv, propunerile lor sunt uneori primite ca fiind heterodoxe. Fără a necesita modificări teologice, o definiție textuală a omului permite afirmarea doctrinei monogenezei în cadrul modelelor lor.

Tradiția monogenezei ocupă un loc important în discursul teologic despre origini. Remarcabilă pentru că a rezistat versiunilor rasiste ale *poligenezei*, această doctrină nu mai este legată de o dilemă. Este, în schimb, un fapt fundamental al lumii. Dacă Adam și Eva sunt reali, noi toți descindem din ei. Dacă ei sunt reali, chiar dacă sunt recentți, putem afirma *monogeneza*.

RĂMÂN CONSTRÂNGERI CONTROLABILE

Dacă vrem să rămânem consecvenți cu dovezile genetice, antropologice, geologice și arheologice, există anumite limite pentru speculații. Ne-am concentrat exclusiv pe știința evoluționistă și pe teologia lui Adam și Eva. Există și alte detalii.

■ Pământul pare vechi [20]. Chiar dacă planeta noastră este de fapt tânără, ea pare veche de miliarde de ani. Această dovadă nu se explică prin faptul că a fost "creat" matur, deoarece pare să spună o poveste a unor evenimente din trecut, inclusiv moartea animalelor și a oamenilor din afara Grădinii.

■ **Oamenii din afara Grădinii par să aibă strămoși comuni cu maimuțele mari.** Mai multe modele precise din genomurile noastre sunt prezise de teoria matematică a evoluției. Chiar dacă descendența comună este falsă, genomurile noastre arată ca și cum am avea strămoși comuni cu maimuțele mari.

■ **Potopul lui Noe nu i-a distrus pe oamenii din afara Grădinii.** Se pare că strămoșii noștri nu s-au scufundat niciodată în ultima sută de mii de ani până la cinci oameni. Conform Genezei, în genomurile a cinci persoane se aflau pe arcă: Noe, soția sa și soțiile celor trei fii ai săi [21]. Un potop regional unic ar fi putut distruge toată lumea lui Adam și a Evei într-o regiune mare, dar nu întregul glob.

Toate aceste constrângeri au fost deja abordate de alții. Ele sunt auxiliare pentru concentrarea noastră asupra lui Adam și Eva. Cu toate acestea, subliniez faptul că există multe modalități de a lucra cu aceste constrângeri, inclusiv în cadrul unei lecturi literare și *inerante* a Genezei.

TRADIȚIA MISTERULUI

Dacă Adam și Eva au fost recentți, au existat oameni în afara Grădinii.

Ce știm despre ei? Cum erau ei? Aici există posibilitatea unei conversații susținute cu arheologia, antropologia și genetica. Răspunsurile aici depind de datele precise la care credem că Adam și Eva ar fi trăit.

Dacă Adam a trăit cu mai puțin de zece mii de ani în urmă, oamenii din afara Grădinii erau oameni moderni din punct de vedere anatomic și comportamental. Ei ar fi fost *Homo sapiens* la fel ca noi. Erau mulți dintre ei, poate milioane, răspândiți pe tot globul. Aveau limbaj, emoții și minți la fel ca ale noastre. Purtau haine și bijuterii. Au fabricat arme complicate pentru vânătoare și este posibil să fi construit bărci pentru a călători. Au trăit și au murit ca și noi. Și-au îngropat morții. Aveau câini ca tovarăși de vânătoare și animale de companie. Unii au experimentat agricultura.

Până în urmă cu mai puțin de zece mii de ani, cei mai mulți dintre ei încă trăiau ca vânători și culegători. Limba scrisă nu exista încă. Nici națiuni, țări sau orașe nu existau. Ocazional existau violențe. Cel mai probabil existau crime. Cu toate acestea, armele erau în mare parte instrumente pentru vânătoare. Violența pe scară largă a războiului era necunoscută lumii. Specia noastră a supraviețuit și a prosperat prin cooperare. Aveau grijă de bolnavii și bătrânii lor [22].

Apar întrebări teologice. Care a fost atunci diferența dintre ei și Adam și Eva? De ce sunt ei

atât de importanți pentru relatarea Genezei? Cum ar trebui să ne gândim la cei din afara Grădinii? Aceste întrebări devin mai presante atunci când ne amintim că toți acești oameni din afara Grădinii erau oameni biologici. Care sunt implicațiile înțelegerii oamenilor textului ca fiind un subset al oamenilor biologici? Erau ei după chipul lui Dumnezeu? Aveau ei valoare și demnitate umană?

Va fi nevoie de timp pentru a explora pe deplin aceste întrebări. Gama de răspunsuri valide din punct de vedere științific și teologic ar putea fi mult mai largă decât bănuim la început. Nu uitați că înțelegem omul ca fiind un termen multivalent. Imaginea lui Dumnezeu, drepturile universale, demnitatea umană, valoarea morală și "sufletele raționale" ar putea apărea mult mai devreme decât Adam. Oamenii biologici, indiferent cum îi definim, par să fi apărut și ei cu mult înainte de Adam.

Scriptura nu ne spune povestea lor. Știința oferă noi informații despre acest mister, dar multe detalii rămân neelucidate. Acesta este misterul relatării tradiționale, iar noi ne întoarcem la el cu alți ochi.

O CALE MAI BUNĂ

În locul unor compromisuri dificile și a unor conflicte nesfârșite, suntem invitați să pătrundem în minunea unui mister străvechi. Aici, putem aborda din nou problema lui Adam și a Evei. Un volum editat a fost publicat recent de un grup de cercetători, *Theistic Evolution: A Scientific, Philosophical, and Theological Critique*. Acești savanți au explicat de ce abordările actuale care se angajează cu știința evoluționistă în Biserică nu sunt acceptabile pentru ei. Secțiunea teologică mi s-a părut cea mai proeminentă. Critica teologului Wayne Grudem la adresa evoluției s-a axat în mod solid pe Adam și Eva [23]. Aceasta a reluat și a extins doctrinele creației subliniate de Timothy Keller și de Coaliția Evangheliei [24]. Având în vedere acest lucru, recenzia mea asupra volumului a oferit o ramură de măslin:

Aflăm că Adam și Eva ar putea fi strămoșii genealogici ai noștri, cu mai puțin de 10.000 de ani în urmă, în Orientul Mijlociu, creați de novo, fără părinți. Oricât de surprinzător ar părea, aceste mărturisiri sunt în întregime în concordanță cu știința evoluționistă. Ținând cont de această corecție, nu este clar dacă vreuna dintre afirmațiile teologice pe care Grudem le expune este în conflict cu știința evoluționistă [25].

Această recenzie a fost publicată în *Themelios*, o revistă teologică conservatoare publicată de Coaliția Evangheliei. Am încheiat cu o invitație:

În calitate de om de știință în Biserică și de creștin în știință, văd la prima mână puterea științei evoluționiste. Ce versiune a evoluției teiste ar putea fi solidă din punct de vedere teologic? Această întrebare, sper, poate fi primită cu empatie de o nouă generație de teologi. Ajutați-ne să găsim o cale mai bună [26].

Aceasta este aceeași invitație pe care o ofer acum. Ajutați-ne să găsim o cale mai bună.

În aceste ultime capitole, voi sintetiza discuția de până acum într-un experiment teologic. Acest experiment este o recuperare, nu o revizuire, a relatării tradiționale a originilor umane. Este o narațiune speculativă a originilor umane, în concordanță cu știința evoluționistă și cu mai multe tradiții din Biserică. Narațiunea conține în ea relatarea tradițională *de novo* a lui Adam și a Evei. În cadrul acestei narațiuni, *Căderea* poate fi înțeleasă ca un exil, în care păcatul străvechi al lui Adam ne afectează în trei moduri diferite. Descendența genealogică ar putea fi înțeleasă ca o legătură cauzală cu Adam, prin care moștenim anumite consecințe pentru că suntem provocați de el. Acest experiment narativ nu este o provocare pentru teologie mai mult decât originile umane înțelese fără știința evoluționistă, iar narațiunea ar putea fi o răscruce pentru întrebări teologice de multe feluri.

Unii văd în Adam și Eva un mit. Unii văd evoluția ca pe un mit. Chiar dacă nu suntem de acord cu privire la ce părți sunt realitate sau ficțiune, putem aborda împreună marile întrebări în cadrul unei narațiuni comune. Eu nu sunt teolog. Mă aștept în totalitate ca speculațiile mele să necesite o dezvoltare ulterioară, poate chiar o corecție. Sper totuși ca acest experiment să fie primit

cu empatie. Luați ceea ce funcționează. Respingeți ceea ce nu funcționează. Completați lacunele în modurile care au cel mai mult sens. Haideți să găsim împreună cea cale mai bună.

NOTE

1. "Sensul literal al Scripturii este afirmat cu tărie aici. Cu siguranță, cuvântul englezesc literal poartă cu el unele conotații problematice. De aceea, cuvintele normal și gramatical-istoric sunt folosite pentru a explica ceea ce se înțelege. Sensul literal este, de asemenea, desemnat prin titlul mai descriptiv de sens gramatical-istoric. Aceasta înseamnă că interpretarea corectă este cea care descoperă sensul textului în formele sale gramaticale și în contextul istoric, cultural în care este exprimat textul." The Chicago Statement on Biblical Inerrancy, articolul 12, <https://defendinginerrancy.com/chicago-statements/>.
2. "NEGĂM că învățăturile din Geneza 1-11 sunt mitice și că ipotezele științifice despre istoria pământului sau despre originea umanității pot fi invocate pentru a răsturna ceea ce *Scriptura* ne învață despre creație." Declarația de la Chicago privind hermeneutica biblică, articolul 12.
3. Declarația de la Chicago privind *inerranța* biblică.
4. "Articolul a lăsat deschisă chestiunea vârstei pământului, asupra căreia nu există unanimitate printre evanghelici și care a depășit sfera de competență a acestei conferințe." Declarația de la Chicago privind hermeneutica biblică, articolul 12. Gregory K. Beale, *The Erosion of Inerrancy in Evangelicalism: Responding to New Challenges to Biblical Authority* (Wheaton, IL: Crossway, 2009).
5. "De asemenea, utilizarea termenului "creație" a fost menită să excludă credința în macroevoluție, fie că este vorba de varietățile ateiste sau teiste." Declarația de la Chicago privind hermeneutica biblică, articolul 12. Dacă renunțăm la termenul de evoluție și ne referim doar la "descendența comună cu marile maimuțe" și la o "populație mare de strămoși", narațiunea nu va fi în conflict cu Declarațiile, chiar dacă autorii declarației au vrut să excludă evoluția, așa cum o înțelegeau ei la vremea respectivă.
6. În Gen 1, Elohim strigă: "Să fie", iar "pământul" și "marea" (subiect) dau naștere (verb) la plante și animale (obiect) de "multe feluri". Pământul și marea creează sub guvernarea providențială a lui Dumnezeu, așa cum se afirmă în multe concepții creștine despre evoluție. "Conform tipurilor lor" este cel mai bine înțeles ca "multe tipuri", având în vedere limbajul original, și nu învață fixitatea "tipurilor". Rahel A. Davidson Schafer, "The 'Kinds' of Genesis 1: What Is the Meaning of Mm?" (Geneza 1: "Tipurile" din Geneza 1: ce înseamnă Mm?). *Journal of the Adventist Theological Society* 14 (2003): 86-100.
7. Fazale Rana și Hugh N. Ross, *Who Was Adam?* (Covina, CA: RTP Press, 2015).
8. "Cred că Geneza 1 are trăsăturile poeziei și, prin urmare, este un "Cântec" despre minunea și semnificația creației lui Dumnezeu. Geneza 2 este o relatare a modului în care s-a întâmplat inclusiv Geneza 1." Timothy Keller, *The Reason for God* (Grand Rapids: Zondervan, 2008). Wayne Grudem, "Theistic Evolution Undermines Twelve Creation Events and Several Crucial Christian Doctrines," în *Theistic Evolution: A Scientific, Philosophical, and Theological Critique*, Ed. J. P. Moreland și alții (Wheaton, IL: Crossway, 2017), 785-837. Cu toate acestea, există totuși un caz în care literalismul nu necesită crearea de novo a lui Adam și a Evei. Andrew Ter Ern Loke, "Reconciling Evolution and Biblical Literalism: A Proposed Research Program/" *Theology and Science* 14 (2016): 160-74, <https://doi.org/10.1080/14746700.2016.1156328>.
9. A se vedea apendicele 5 online. Schimbul încurajat aici este distinct de eisegeza concordismului.
10. "În cadrul categoriei creaționistilor de pământ tânăr există două subseturi: (1) creaționistii de pământ tânăr *cronogenealogici* care cred că Biblia nu permite lacune genealogice în Geneza 5 și 11, stabilind astfel crearea lui Adam în jurul anului 4000 î.Hr. și (2) creaționistii de pământ tânăr *necronogenealogici* care cred că Biblia permite posibilitatea unor lacune genealogice în Geneza 5 și 11 care nu ar încălca regulile hermeneutice, permițând astfel o dată de creație a lui Adam de până la 10.000 î.Hr.". David Mcgee, "Creation Date of Adam from the Perspective of Young-Earth Creationism", *Answers Research Journal* 5 (2012): 217-30.

11. A se vedea, de exemplu, lucrarea lui Jacques Ellul. "În Sensul orașului, el prezintă ceea ce găsește în Biblie - o teologie sofisticată și coerentă a orașului, pe deplin aplicabilă societății urbanizate de astăzi. Ellul consideră că orașul simbolizează opera supremă a omului - și, ca atare, reprezintă respingerea supremă a omului față de Dumnezeu. Prin urmare, orașul, unde se află inima rebelă a omului, este cel care trebuie reformat. Autorul subliniază faptul că Biblia nu găsește împlinirea omului într-o întoarcere la un Eden idilic, ci indică mai degrabă o viață de comuniune cu Mântuitorul în cetatea transfigurată." Jacques Ellul, *The Meaning of the City* (Eugene, OR: Wipf & Stock, 2011, publicat pentru prima dată în 1951).

12. "Care sunt limitele unor astfel de amintiri străvechi? Cât timp poate fi transferată cunoașterea în cadrul societăților orale înainte ca esența ei să se piardă iremediabil? În condiții optime, așa cum sugerează vârstele determinate de știință pentru evenimentele rememorate în poveștile antice, cunoștințele împărtășite pe cale orală pot rezista, în mod demonstrabil, mai mult de 7.000 de ani, foarte posibil 10.000, dar probabil nu cu mult mai mult. Omenirea are amintiri directe ale unor evenimente care au avut loc cu 10 milenii în urmă . . . Acum, mulți dintre noi sunt forțați să privească poveștile antice ca fiind potențial mai semnificative." Patrick D. Nunn, "Ancient Stories Could Be More Fact than Fiction/" *Discover*, 2018, <http://blogs.discovermagazine.com/crux/2018/10/23/ancient-stories-more-fact-than-fiction/>.

13. "În lucrarea sa, Rose indică faptul că în epoca Pleistocenului târziu (acum 150.000 până la 12.000 de ani) nivelul redus al mării a expus periodic "Oaza Golfului". Golful Persic s-a retras într-o asemenea măsură încât a adus la suprafață o masă de pământ la fel de mare sau mai mare decât Marea Britanie. Rose explică faptul că această masă de pământ era bine udată de patru râuri mari care curgeau la acea vreme: Tigru, Eufrat, Karun și Wadi Batin. În plus, regiunea era irigată de izvoare de apă dulce alimentate de acvifere subterane care curgeau sub subcontinentul arab. O astfel de sursă abundentă și bine distribuită de apă dulce, combinată cu vremea caldă din regiune, ar fi sprijinit o întreprindere agricolă luxuriantă." Hugh Ross, "Lost Civilization Beneath the Persian Gulf Confirms Genesis History of Humanity", *Reasons to Believe*, 28 februarie 2011, <https://tnrtb.wordpress.com/2011/02/28/lost-civilization-beneath-the-persian-gulf-confirms-genesis-history-of-humanity/>.

14. Jeffrey I. Rose, "New Light on Human Prehistory in the Arabo-Persian Gulf Oasis", *Current Anthropology* 51 (2010): 849-83, <https://doi.org/10.1086/657397>.

15. Monika Karmin și alții, "A Recent Bottleneck of Y Chromosome Diversity Coincides with a Global Change in Culture", *Genome Research* 25 (2015): 459-66, <https://doi.org/10.1101/gr.186684.114>; Tian Chen Zeng, Alan J. Aw și Marcus W. Feldman, "Cultural Hitchhiking and Competition Between Patrilineal Kin Groups Explain the Post-Neolithic Y-Chromosome Bottleneck", *Nature Communications* 9 (2018): 2077, <https://doi.org/10.1038/s41467-018-04375-6>; Alan DicMn, "The Table of Nations and the Spread of Human Civilization: New Genetic Evidence", *Perspectives on Science and Christian Faith* 71 (2019).

16. Denis Alexander, *Creation or Evolution: Do We Have to Choose?*, ed. a 2-a. (Oxford: Monarch, 2014); John H. Walton, *The Lost World of Adam and Eve: Genesis 2-3 and the Human Origins Debate* (Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 2015); Walton nu precizează cu exactitate când trăiesc Adam și Eva în istorie. Totuși, el susține că ei sunt un singur cuplu în cadrul unei populații mai mari de oameni. De asemenea, el scrie că scenariile cu Adam ca strămoș universal genetic în trecutul îndepărtat "nu seamănă deloc cu interpretarea biblică tradițională" (185). Există alte câteva persoane care au adoptat poziția unui Adam și Eva recent. A se vedea, de exemplu, Richard H. Popkin, Isaac La Peyrere (1596-1676): *His Life, Work, and Influence* (Leiden: Brill, 1987); Mark M. Moore, *Early Genesis: The Revealed Cosmology*, ed. a 4-a (n.p.: Ridge Enterprise Group, 2017).

17. A se vedea apendicele 3 online. "Mulți dintre noi consideră că Geneza 2 are referențialitate istorică, iar știința este relevantă doar în măsura în care abordează întrebări istorice. Acest lucru este identic cu utilizarea metodologică a arheologiei în interpretarea Vechiului Testament."

18. Adam și Eva trebuie să se afle la "izvoarele" omenirii, situați în istorie astfel încât să fie conectați cu noi toți. A se vedea apendicele 3 online. C. John Collins, *Did Adam and Eve Really*

Exist? Who They Were and Why You Should Care (Wheaton, IL: Crossway, 2011).

19. Văzut l6 de mai sus.

20. Recomand cu căldură Carol Hill și alții, ed., The Grand Canyon, Monument to an Ancient Earth: Poate potopul lui Noe să explice Marele Canion? (Grand Rapids: Kregel, 2016). A se vedea, de asemenea, S. Joshua Swamidass, "Lake Varves, Volcanic Ash, and the Great Isaiah Scroll", Peaceful Science, iunie, 2018, <https://discourse.peacefulscience.org/t/lake-varves-volcanic-ash-and-the-great-isaiah-scroll/554>.

21. Cei trei fii ai lui Noe ar fi amestecat versiuni ale genomului lui Noe și al soției sale, astfel că nu măresc cantitatea de informații genetice transportate pe arcă.

22. Există multe cărți care explică natura oamenilor din afara Grădinii. Ajit Varki și Danny Brower, Denial: Self-Deception, False Beliefs, and the Origins of the Human Mind (New York: Grand Central Publishing, 2013); Agustin Fuentes, The Creative Spark: How Imagination Made Humans Exceptional (New York: Penguin, 2017).

23. Grudem, "Evoluția teistă".

24. Tim Keller, Russell Moore și Ligon Duncan, "*Keller, Moore și Duncan on the Non-Negotiable Beliefs About Creation*", The Gospel Coalition, 29 august 2017, www.thegospelcoalition.org/article/keller-moore-duncan-non-negotiable-beliefs-about-creation/.

25. S. Joshua Swamidass, "Evoluția teistă: A Scientific, Philosophical and Theological Critique", Themelios 43 (2018).

26. Swamidass, "Evoluția teistă".

CAPITOLUL PAISPREZECE

UN EXPERIMENT NARATIV

Evoluția a fracturat povestea originii lui Adam și a Evei, dar acum o putem recupera. Din punct de vedere științific, tot ceea ce este necesar sunt oameni din afara Grădinii, cu care urmașii lui Adam și ai Evei să se încrucișeze în cele din urmă. Poate că știința nu face decât să extindă și să expună misterul străvechi din afara Grădinii, lăsând intactă relatarea tradițională.

Noi intrăm într-un mister. Teza mea este că știința evoluționistă nu reprezintă o provocare pentru teologie mai mult decât alte înțelegeri ale originilor umane care nu includ știința evoluționistă. Vreau să explorez acest lucru cu un experiment de gândire, o narațiune speculativă a originilor umane care conține în ea relatarea tradițională a lui Adam și Eva, alături de știința evoluționistă.

- O istorie speculativă a omenirii are în vedere modul în care Geneza poate fi înțeleasă alături de descoperirile științei evoluționiste. Evoluția în afara Grădinii; Adam și Eva în afara iluminatului public.
- Acest lucru ne duce la o înțelegere paradoxală a omului, ținând două definiții în tensiune, viabilă atât pentru *vocaționaliști*, cât și pentru *structuraliști*.
- Într-o paralelă strânsă cu Iisus, Adam încheie o eră și începe o alta.
- Cum înțelegem moartea și fărădelegea în epoca de dinaintea lui Adam?

În timp ce ne lansăm în acest experiment, amintiți-vă de eseul lui C. S. Lewis "Religie și rachetă", un experiment teologic similar [1]. Posibilitatea existenței vieții pe alte planete era considerată o amenințare la adresa doctrinei creștine. Lewis a răspuns cu o teologie creativă și speculativă, imaginându-și cum ar da un sens teologic extraterestrilor inteligenți. El extinde acest experiment în romanele *Trilogiei spațiale*. La fel ca oamenii din afara Grădinii, acești extraterestri nu descindeau din Adam și Eva. El a speculat în mod jucăuș cu privire la ce ne-am putea aștepta și cum să le dăm sens.

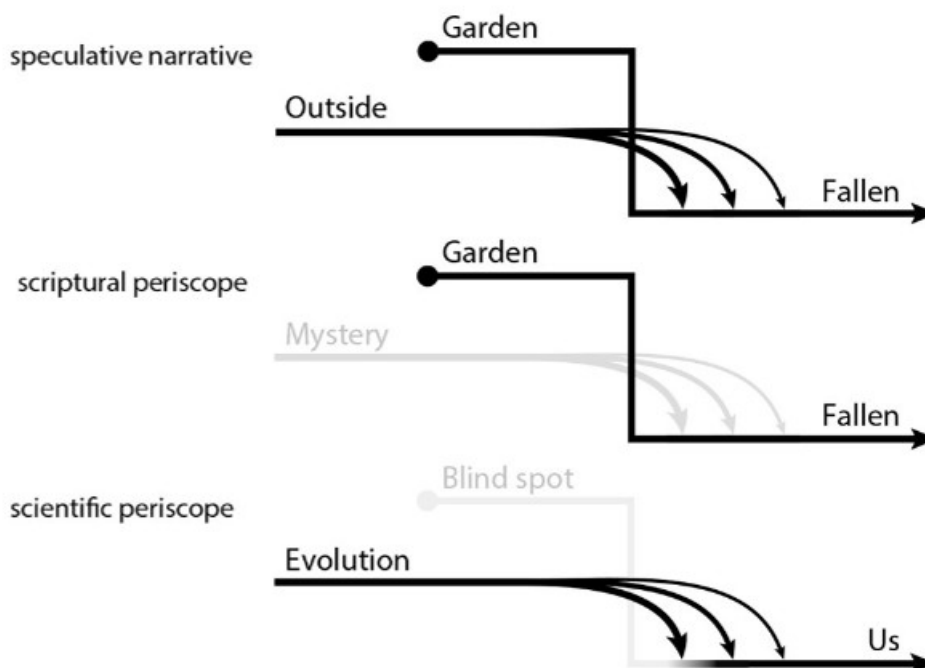

Figura 14.1.

Narațiunea speculativă conține atât relatarea științifică, cât și relatarea tradițională de novo a lui Adam și Eva. Narațiunea în sine nu este aceste relatări, dar le conține pe amândouă alături ca periscopii diferite asupra acelorași evenimente care se desfășoară în aceeași lume fizică. Relatarea științifică a științei evoluționiste se desfășoară în misterul din afara Grădinii din relatarea tradițională. Fără dovezi nici în favoarea, nici împotriva lor, Adam și Eva se află într-un punct orb al relatării științifice.

Acesta este jocul imaginativ în care suntem invitați acum. În același mod, Lewis a speculat asupra sufletelor raționale de pe alte planete, ne întrebăm acum despre oamenii din afara Grădinii. Știința, chiar și atunci când este corectă, ne oferă doar o parte din poveste. *Scriptura* este legată de Adam, Eva și descendenții lor. Scopul teologiei, este însă să le cuprindă pe amândouă împreună. Știința este un vis, dar teologia este lumea trează [2].

REGULI DE BAZĂ PENTRU SPECULAȚII

Îmi propun să speculez asupra originilor noastre, într-o recuperare a relatării tradiționale despre Adam și Eva. Misterul este îmbrățișat cu speculație, urmând o tradiție multimilenară printre cititorii Genezei. Regulile de bază aici sunt simple:

- Narațiunea trebuie să fie evaluată în termenii ei proprii. De exemplu, obiecțiile trebuie să folosească definiția omului prezentată aici.
- Se poate părea că unele părți ale narațiunii nu apar în *Scriptură* sau în relatarea tradițională, dar aceasta nu este o obiecție validă. Există mister în afara Grădinii.
- Se poate părea că părți ale narațiunii nu sunt demonstrate cu dovezi științifice, dar nici aceasta nu este validă. Adam și Eva se află în afara străzii.
- Se poate părea că unele părți ale narațiunii nu sunt demonstrate de *Scriptură* sau de știință. Dar în fiecare narațiune, detaliile sunt deduse, pe baza dovezilor, a logicii sau a coerenței teologice.
- Unii nu vor fi de acord cu componentele ușor de ajustat ale narațiunii. Dezacordul cu privire la detalii este încurajat, iar invitația este de a varia acest punct de plecare, după cum este necesar. Acesta este, de fapt, tocmai scopul exercițiului.
- Unii vor obiecta asupra tensiunilor din narațiune, dar multe dintre aceste tensiuni se aplică și altor narațiuni. De exemplu, "De ce l-ar fi creat Dumnezeu pe Adam dacă știa că acesta va cădea?". Această obiecție se aplică oricărei înțelegeri a Genezei și nu este necesar să i se răspundă aici.

Această narațiune speculativă nu reprezintă o provocare pentru teologie mai mult decât mai multe relatări creaționiste care nu includ evoluția. Nu reprezintă o provocare mai mare decât îngerii care se încrucișează cu oamenii pentru a avea urmași Nephilim. Nu este o provocare mai mare decât cea reprezentată de încrucișarea "umană" a lui *Homo sapiens* cu *neanderthalienii* "non-umani". Nu am pretenția de a rezolva fiecare mister sau dezacord teologic. Sper doar să testez această teză, recuperând poate un punct de plecare comun pentru multe perspective.

ISTORIA SPECULATIVĂ A OMENIRII

La început, Elohim creează oamenii biologici după chipul lui Dumnezeu, printr-un proces de descendență comună guvernat providențial. Elohim acordă acestui popor un dar irevocabil de libertate [3]. Elohim cheamă toată omenirea, bărbat și femeie, creată după chipul său și însărcinată să se înmulțească și să se răspândească pe Pământ (Gen 1:26-27). Oamenii biologici, cei din afara Grădinii, apar cu mult înainte de Adam și Eva.

Știința ne spune în mod legitim povestea modului în care au apărut și cine sunt. Acești oameni seamănă mult cu noi. Ei au minte și suflet. La fel ca noi, toți sunt oameni biologici. Nu sunt subumani, ca să fie clar. Nu sunt, totuși, oamenii așa cum îi întâlnim astăzi. Spre deosebire de noi, ei nu sunt încă afectați de căderea lui Adam. Ei au un simț al binelui și al răului, scris în inimile lor (Rom 2:15), dar nu sunt perfecți din punct de vedere moral. Ei greșesc uneori. Ei sunt supuși morții

fizice, care împiedică ca fapta lor greșită să se transforme într-un rău adevărat (Gen 6:3). În acest fel, moartea face parte din creație, având un rol de jucat, dar darul pe care Dumnezeu plănuiește să îl ofere este mai bun. Acești oameni, strămoșii noștri, sunt vârful creației, creaturi excepționale cu o vocație. Ei sunt chemați să se răspândească pe pământ. Li se dă stăpânire asupra fiarelor câmpului, dar nu unii asupra altora [4]. Trăind în grupuri mici, fără națiuni sau limbă scrisă. Din punct de vedere arheologic și necunoscute de ei. Sclavia și rasismul le sunt necunoscute. Lumea lor nu este definită de stăpânirea oamenilor unii asupra altora [5]. Ei vin să stăpânească lumea. Ei trăiesc sub o dispensație diferită, o epocă diferită de a noastră. Această eră continuă pentru o perioadă de timp. Dumnezeu declară această eră "bună". După multe mii de ani, civilizația începe să se ridice [6].

Agricultura este din ce în ce mai răspândită. După veacuri în care oamenii au condus pământul ca vânători și culegători, sunt aduse laolaltă mai multe inovații noi. Oamenii încep să construiască așezări permanente susținute de agricultură. În curând vor exista orașe, limbajul scris, o explozie de noi tipuri de cunoștințe și noi tipuri de rele. Civilizația este puterea de a amplifica atât binele, cât și răul. Intrând în această eră, viitorul nostru este incert. Strămoșii noștri se află la o răscruce de drumuri. Începe următorul act al poveștii (Gen 2). Poate că Geneza 1 și 2 sunt secvențiale, având loc una după alta. Alternativ, Geneza 2 este o relatare cu zoom asupra a ceea ce se întâmplă într-o singură zonă, în cadrul relatării mai largi din punct de vedere geografic și temporal din Geneza 1 [7]. Oricum am citi-o, Elohim guvernează crearea multor oameni precum Adam și Eva pe întreg pământul, dar **Yahweh Elohim îi formează direct pe Adam și Eva în locația definită a Grădinii**. Yahweh este un nume de legământ, un nume personal. **Yahweh Elohim intenționează să se facă cunoscut într-un mod nou și să influențeze destinul tuturor prin intermediul lui Adam și al Evei [8].** Lumea este bună, dar **Yahweh Elohim oferă o alegere pentru ceva mai bun. Există o oportunitate pentru nemurire.** Ce tip de putere vor alege? Puterea nemuririi sau a cunoașterii? **Yahweh Elohim vrea să le ofere strămoșilor noștri cea mai bună ocazie posibilă de a alege cu înțelepciune, însă nu există nimeni potrivit pentru a face această alegere (Gen 2:5).** Având în vedere această alegere, **Yahweh Elohim îl formează pe Adam cu o *tabula rasa* curată, *de novo* din țărână [9].** Plasându-l pe Adam într-o Grădină special pregătită [10], el o creează pe Eva din partea lui Adam. Ei sunt fără păcat, într-un mediu lipsit de moarte. Ei sunt făcuți neprihăniți. Adam și Eva vor lucra ca conducători preoți alături de Yahweh Elohim, pentru a extinde Grădina pe tot pământul. Civilizația se ridică, iar o nouă eră se apropie. **Scopul lor este de a-i primi pe toți în familia lor, într-o nouă împărăție a lui Dumnezeu.** Cu toate acestea, **Adam și Eva trebuie să facă o alegere între doi copaci: puterea nemuririi sau puterea cunoașterii** (Gen 2:8-9). Cunoașterea pomului nu este în mod inerent rea sau bună, dar poate fi folosită pentru oricare dintre ele. Cunoașterea funcționează adesea în acest fel, oferindu-ne o putere care poate fi folosită pentru bine sau pentru rău. Vor alege ei să trăiască în ascultare în slujba unui Dumnezeu bun? Sau vor să conducă lumea pe cont propriu?

A fost pomul interzis al cunoașterii doar un test? Poate că a avut și un scop bun. Poate că Dumnezeu a vrut ca Adam sau Eva să mănânce din el în cele din urmă, la momentul și în modul potrivit, când vor fi pregătiți. Sau, **poate că pomul era destinat Evei, și nu lui Adam.** Oricum ar fi, Adam face alegerea noastră. El alege cunoașterea în locul nemuririi, independența în locul bunătații. În alegerea lui Adam cade întreaga lume. În loc să-i execute pe Adam și Eva, Yahweh Elohim le arată milă. Ei cad în exil. Căderea este dezastruoasă. Accesul în Grădină este imediat închis și toată lumea pierde această șansă la nemurire. Descendenții lui Adam și ai Evei infectează creșterea civilizației, corupând-o prin nedreptate și abuz de putere. Buna stăpânire din epoca anterioară se transformă într-o luptă feroce în care toți încearcă să se domine unii pe alții. Toată lumea din afara Grădinii este distrusă sau coruptă de descendența lui Adam și Eva; toți cei care au rămas moștenesc datoria milei nejustificate a lui Yahweh Elohim față de Adam. Nu trebuia să fie așa. Am fi putut avea partea bună a civilizației fără partea rea. În schimb, moștenim o lume coruptă de actul original de păcat al lui Adam.

Adam pune capăt unei epoci. **Adam nu este primul după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, ci el este primul care a căzut.** Iahve reînnoiește legământul cu Adam și cu neamul Evei (Gen 3:15). Cu toate acestea, ei devin totuși răufăcătorii poveștii, puternici și corupți, răspândindu-se pe pământ ca un imperiu al răului. Iahve regretă că l-a făcut pe Adam și distruge sau deplasează toți cei din

neamul său, cu excepția câtorva, într-un mare potop regional (Gen 6:1-8). Yahweh își reînnoiește legământul cu neamul lui Adam și al Evei din nou (Gen 9:1-11), de data aceasta asigurând răspândirea lor pe pământ (Gen 11:1-9) [11]. Cu toate acestea, creșterea neamului lor aduce un sfârșit permanent și tragic pentru "puternicii din vechime", deoarece sunt distruși de neamul corupt sau cad în neamul corupt (Gen 6:4). În timp, toată lumea descinde din Adam și Eva. Toți se nasc în exil, în împărăția lui căzută. Iahve continuă să lucreze la planul său de a ne răscumpăra. El îl cheamă pe Avraam, promițând să binecuvânteze întreaga lume prin el. Prin descendența lui Avraam, la momentul potrivit, Dumnezeu îl trimite pe singurul său Fiu născut, Isus din Nazaret. Adam este primul, dar Isus este ultimul Adam; amândoi au fost aduși în lume într-un mod special pentru a influența cursul istoriei (1 Cor 15:22, 45). Ca un act de har, Dumnezeu își justifică îndurarea străveche față de Adam, strămoșul nostru, plătind datoria noastră prin faptul că l-a dat pe singurul său Fiu să sufere și să moară pentru păcatele noastre (Jn 3,16). Isus se substituie pentru noi. Dumnezeu ne oferă dovada acestui lucru prin învierea lui Isus din morți, pentru ca noi să știm în exilul nostru că Dumnezeu există, este bun și vrea să fie cunoscut (1 Cor 15:3-7) [12]. Noi suntem răscumpărați, adoptați într-o nouă familie, o nouă comunitate de legământ. Mila lui Dumnezeu este justificată. În această comunitate răscumpărată, noi căutăm să construim și să extindem o nouă împărăție în lumea lui Adam. Așteptăm cu nerăbdare noua creație, când vom locui în cetatea lui Dumnezeu (Ap 20-21).

În exilul nostru, ne-am uitat originea. Cu toții am moștenit datoria milei nejustificate a lui Dumnezeu față de strămoșii noștri. Acesta este noul nostru destin: să fim separați de Dumnezeu și de istoria noastră, pierduți într-o lume care are un mare bine, dar și un mare rău. Pe măsură ce Biserica primară își formează teologia în secolele următoare, privind în urmă, ea îi înțelege pe oameni ca fiind urmașii lui Adam și doar ocazional se întreabă despre oamenii din afara Grădinii. La aproape două mii de ani după Iisus, descoperim ADN-ul și fosilele. Pe măsură ce învățăm să citim genomurile, începem să înțelegem misterele trecutului nostru mai profund. Ne-am întrebat adesea despre oamenii din afara Grădinii, dar nu am fost niciodată siguri că au existat până acum. Teologia istorică nu s-a înșelat. În schimb, ea s-a concentrat în mod sensibil asupra condiției noastre actuale. Știința, însă, spune povestea strămoșilor străvechi care nu mai sunt printre noi, oamenii din afara Grădinii. Pe măsură ce povestea mai amplă este dezvăluită de știință, ne întrebăm despre trecutul nostru. Ne amintim de originile noastre umile: din țărâna pământului și după chipul lui Dumnezeu. Suntem mai mult decât niște maimuțe, dar tot niște creaturi căzute din țărână. Isus încă vine la noi. Ce suntem noi, oamenii, că Dumnezeu ține seama de noi?

Tabelul 14.1. Două sensuri ale cuvântului uman în tensiune

În afara Grădinii	În Grădină	Oamenii textului
<i>Homo sapiens</i> (evoluat)	<i>Homo sapiens</i> (de novo)	<i>Homo sapiens</i>
Chipul lui Dumnezeu, suflet rațional, demnitate	Chipul lui Dumnezeu, suflet rațional, demnitate	Chipul lui Dumnezeu, suflet rațional, demnitate
moarte fizică	fără moarte fizică	moartea fizică și spirituală
nelegiuire	inițial drept	călcare a legii

TENSIUNEA MULTICOLORĂ A OMULUI

Această narațiune este speculativă, dar este informată de știință, teologie și *Scriptură*. Antropologia, genetica și arheologia ar putea ghida și mai mult detaliile. Ce este omul? Există două perspective asupra acestei narațiuni. Fiecare perspectivă aduce în atenție o înțelegere diferită a umanului, iar aceste două definiții sunt în tensiune. Acesta este paradoxul narațiunii. În primul rând, perspectiva "care privește înainte", informat de știință și teologie, expune misterul oamenilor biologici după chipul lui Dumnezeu în afara Grădinii (tabelul 14.1). Este povestea modului în care

toți aceștia devin corupți prin apariția neamului lui Adam. Această narațiune aduce în prim plan definiția: umanul constă în toți cei care sunt după chipul lui Dumnezeu. În al doilea rând, perspectiva textuală "privind înapoi", povestea *Scripturii*, este legată de urmașii lui Adam și ai Evei (tabelul 14.1). Aceasta este, nemodificată, relatarea tradițională *de novo* a originilor umane, cu oamenii din afara Grădinii în viziune periferică. Această narațiune aduce în prim plan o definiție diferită: oamenii sunt toți cei (cu excepția lui Iisus) care sunt după chipul lui Dumnezeu și care au căzut. Aceste două perspective asupra omului sunt diferite, ținute împreună în tensiune. Tensiunea acestui paradox, de altfel, oferă o rezolvare a celor trei dileme ale științei evoluționiste, oferind chiar o reconciliere a unor dezacorduri mai profunde în Biserică. Cine suntem și cine am devenit? Ontologie și ontogenie, narațiune și metafizică. Toate sunt ținute împreună. Definiția primei perspective (chipul lui Dumnezeu) ar putea fi natura noastră esențială, iar cea de-a doua definiție (chipul lui Dumnezeu și decăzut) ar putea fi ceea ce am devenit în situația noastră actuală, întrucât ne aflăm exilați în împărăția lui Adam. În această narațiune, ambele definiții sunt legitime și ambele definiții sunt universale din punct de vedere geografic și temporal în perspectiva lor respectivă.

Tensiunea acestui paradox reflectă punctul nostru actual din poveste. **Lumea, așa cum o găsim noi, este plină exclusiv de oameni care sunt după chipul lui Dumnezeu și care sunt căzuți.** Acesta este singurul tip de om pe care îl vedem. Căderea crește în noi; fără să clarificăm ce este esențial și ce nu este esențial în natura noastră, ne luptăm să definim cine suntem în afară de Cădere. În acest context intră Iisus, un om după chipul lui Dumnezeu, dar necorupt de Cădere și perfect din punct de vedere moral. El ne tulbură înțelegerea noastră despre sensul ființei umane. Natura esențială a umanității, destinul nostru, nu este o luptă inevitabilă între bine și rău. **A fi om înseamnă să te întorci din exil,** cu păcatul lui Adam desființat. Destinul nostru este de a fi răscumpărați după chipul lui Dumnezeu, nu de a fi căzuți pentru totdeauna. Descendența comună și creația *de novo* sunt ținute laolaltă, în prima și, respectiv, a doua perspectivă. Toți strămoșii noștri sunt din țărână, într-un fel sau altul. Știința și *Scriptura* sunt ținute împreună, în esență fără modificări. Mitologia și literalismul sunt ținute împreună. Prima perspectivă ar putea fi văzută arhetipal în Geneza 1, cu rezonanță la povestea științei evoluționiste. Narațiunea din Geneza 2 ar putea relatea un Adam și o Eva reali într-un trecut real, în cea de-a doua perspectivă, dar ea pune în scenă și un ecou tipologic al primei perspective. Mitologia și literalitatea s-ar putea combina în realitatea istorică a lui Adam și Eva, care se desfășoară ca o reconstituire profetică a istoriei noastre profunde.

Structuraliștii și *vocaționaliștii* sunt ținuți laolaltă și ei. În cadrul primei perspective, pentru *structuralistul* strict, oamenii biologici, oamenii din afara Grădinii au forma fizică a unui om, la pachet cu demnitatea umană, sufletul rațional și așa mai departe. Tot în cadrul primei perspective, Geneza 1 le acordă tuturor oamenilor din afara Grădinii (și nouă toți) o vocație specifică, buna stăpânire asupra întregii creații, dar nu și unii asupra altora. Da, Adam are o vocație, dar vocația lui este specială, analogă cu vocația răscumpărătoare a lui Iisus, nu cu vocația generală din Geneza 1 la o bună stăpânire. Alternativ, imaginea vocațională a lui Dumnezeu ar putea apărea în mod specific odată cu descendența lui Adam și a Evei în a doua perspectivă, în timp ce imaginea structurală a lui Dumnezeu apare cu mult înainte. Sau poate că imaginea relațională a lui Dumnezeu este vizibilă cu mult înainte de Adam și Eva în relațiile dintre strămoșii noștri, apoi oportunitatea ca ea să se realizeze în relația noastră directă cu Dumnezeu devine posibilă mai întâi prin Adam și Eva. Această narațiune poate fi înțeleasă, așadar, din punct de vedere structural, vocațional și relațional. Odată cu dezacordurile dintre aceste tabere și în interiorul lor, ne putem aștepta să apară multe alte împăcări. Această diversitate este încurajată. Punctul forte al acestei narațiuni este faptul că ține laolaltă mai multe înțelegeri ale chipului lui Dumnezeu. *Monogeneza* și *monofilogenia* sunt, de asemenea, ținute împreună. Perspectiva *Scripturii* este legată contextual de Adam, Eva și de urmașii lor. Din acest punct de vedere, **Adam și Eva sunt primii oameni ai textului de pe pământ și niciun om al textului nu a trăit înaintea lor.** Fiecare om al textului din întreaga istorie este un descendent genealogic direct al lui Adam și al Evei. *Monogeneza* este adevărată, la fel ca și *monofilogenia*; atât știința, cât și teologia au dreptate în respingerea *poligenezei*. Cele două perspective de pe această narațiune reflectă diferența dintre relatările teologice și cele științifice. În primul rând, perspectiva speculativă "privind înainte" relatează narațiunea mai amplă despre oamenii din afara Grădinii care, în cele din

urmă, devin neamul lui Adam și al Evei. Aflăm despre această poveste străveche prin munca oamenilor de știință, din oase, artefacte și genomuri antice. În al doilea rând, există perspectiva textuală "privind înapoi", care spune doar povestea neamului lui Adam și al Evei. Narațiunea teologică mai amplă conține relatarea textuală. Teologia istorică și *Scriptura* sunt legate de perspectiva mai mică a textului. Relatarea tradițională nu era incorectă, ci doar parte a unei povești mai vechi. Chiar și "moartea" și "fără moarte" înainte de Cădere, creația veche și cea tânără, sunt ținute împreună. În prima perspectivă, lumea lui Adam este de fapt creată foarte recent, fără moarte, chiar dacă lumea din afara Grădinii este veche și, de asemenea, cu moarte. În aceste tensiuni, de fapt, văd recuperarea înțelepciunii multicolore a Bisericii, atât în tradiția sa ortodoxă, cât și în cea eterodoxă. Cu dilema pusă deoparte, ne putem întoarce într-o conversație comună. Departe de a fi o tradiție exclusivă, ea ne primește pe toți. Încercarea mea slabă nu este, cu siguranță, răspunsul final. Văd, totuși, prin ceața misterului, lucrarea infailibilă a lui Dumnezeu, care ne face cunoscută adevărata noastră natură tuturor, dar fiecare dintre noi vede doar în parte.

ADAM SE AFLĂ ÎNTRE EPOCI

Adam încheie o eră și începe o alta. Potrivit *Scripturii*, Adam este primul, dar Isus este ultimul Adam (1 Cor 15:45). Amândoi vin cu scopul propus de a binecuvânta întreaga omenire, punând capăt morții. Amândoi trebuie să facă o alegere care ne afectează pe toți. Adam și Isus sunt primul și, respectiv, ultimul cap federal al omenirii. Amândoi intră în lume într-un mod special, fără niciun fel de păcat; **crearea *de novo* a lui Adam este ca și nașterea din fecioară a lui Isus**. Adam intră cu o *tabula rasa*, fără păcat într-un mediu fără păcat, în deplină siguranță, în prezența directă a unui Dumnezeu bun, având posibilitatea de a alege să asculte. Isus intră în lume perfect și el, dar într-o lume decăzută, și i se dă, de asemenea, posibilitatea de a se supune. **Amândoi sunt meniți să pună capăt morții**. Iisus reușește acolo unde Adam eșuează. Isus pune capăt unei ere și începe și o alta. Cu o miză și o urgență mult mai mari, Biserica primară s-a confruntat cu tranziția de la era dinaintea întrupării la cea de după. Această narațiune s-a luptat cu o tranziție mai ușoară: de la înainte la după Adam. Cum ne gândim înapoi, în epoca de dinaintea lui Adam? Imaginea lui Dumnezeu ar putea apărea cu mult înainte de Adam și Eva și s-ar putea să nu aibă nimic de-a face cu această tranziție. În schimb, s-ar putea să se regăsească mai multă importanță în contemplarea Căderii. Ce relații există între corupție, dominație, nelegiuire, moarte și civilizație? Cum ar fi putut căderea să dezorganizeze epoca de dinaintea ei? Cum ar fi putut genera lumea în care ne aflăm? Acest tip de întrebări poate fi un teren fertil. Căderea poate fi cheia pentru a înțelege tranziția dintre cele două epoci între care se află Adam. Voi dezvolta acest aspect mult mai detaliat în capitolele următoare.

MOARTEA, GREȘEALA ȘI FĂRĂDELEGEA

Cele două enigme ale morții și greșelii înainte de cădere ar putea fi legate între ele, mai ușor de rezolvat împreună. Moartea în afara grădinii ar fi putut avea un scop: să împiedice ca răul să crească (Gen 6:3). Unii au înțeles acest lucru ca fiind moartea spirituală sau separarea de Dumnezeu, dar eu o înțeleg ca fiind moartea fizică care va fi inversată de Isus (1 Cor 15:20-22, 42-49; Apoc 20-21). Intenția lui Dumnezeu este de a oferi o cale mai bună, lipsită de moarte, fără dezlegarea răului de constrângerea morții. În afara grădinii, moartea a avut un scop într-o creație bună, dar intenția lui Dumnezeu a fost întotdeauna să aducă moartea la un sfârșit final. Moartea din afara Grădinii îi provoacă pe cei care insistă că există că nu a existat moarte în toată creația înainte de păcatul lui Adam. O astfel de teologie este deja în conflict atât cu *Scriptura*, cât și cu teologia istorică [13]. Punctul de vedere conform căruia nu a existat moarte înainte de cădere citează greșit Romani 5:12-14, eliminând calificativul "pentru toți oamenii". **Geneza însăși ne învață că Grădina a fost localizată într-o zonă mică (Gen 2:5-14) și că a existat moarte în afara Grădinii, departe de pomul vieții** (Gen. 3:22-24). Poate că în interiorul Grădinii nu a existat moarte de animale, dar cea mai mare parte a Bisericii înainte de 1517 credea că a existat moarte în afara Grădinii și că a existat și un scop bun pentru aceasta [14]. Poate că epoca de dinaintea lui Adam va fi mai bine înțeleasă din aceste tradiții mai profunde ale Bisericii. În același timp, teologia "fără moarte" este pe deplin

acomodată în interiorul Grădinii. Perspectiva *Scripturii* este legată contextual de Adam, Eva și de urmașii lor, ceea ce ne include pe noi toți. Prin această perspectivă, potrivit o doctrină "fără moarte înainte de Cădere", moartea fizică intră în lumea noastră atunci când Adam păcătuiește și suntem cu toții exilați din Grădină. Înțeleg că unii se vor opune în continuare, insistând să universalizeze doctrina "fără moarte" pe tot pământul. Depinde însă de ei să demonstreze temeiul unei inovații teologice atât de mărețe.

Existau fapte rele în lume înainte de greșeala lui Adam? Narațiunea Genezei însăși ne spune că da. Eva și șarpele greșesc, dar greșeala lor nu este la fel de consecventă ca păcatul lui Adam. Ei îl ispitesc pe acesta să greșească și sunt pedepsiți pentru asta, dar Adam este cel care încalcă în mod direct un edict divin. Acest lucru demonstrează că existau fapte greșite în lume înainte de greșeala lui Adam. În concordanță cu Romani 5:12-14, **Geneza pare să ne învețe că a existat un alt fel de păcat în lume înainte ca legea adamică să fie dată, iar acest păcat nu a fost reținut în contul nimănui.** Ce a făcut ca fărădelegea lui Adam să fie diferită de cea a tuturor celorlalți? Adam era biologic ca noi, dar diferit în moduri importante. În primul rând, Adam a fost creat inițial neprihănit, lipsit de păcat, plasat într-un mediu fără păcat, iar acest lucru l-a făcut mai vinovat. În al doilea rând, Adam a avut și o chemare specială care nu a fost dată altor oameni, iar eșecul său a zădărnicit această chemare. În al treilea rând, Adam (nu Eva) a primit o poruncă directă de la Dumnezeu (Gen 2:17). Alții și-au încălcat conștiința atunci când au greșit (Rom 2:15), dar numai Adam a încălcat în mod direct un edict direct al unui Dumnezeu bun. În al patrulea rând, **păcatul lui Adam duce la o dominație coruptă asupra pământului, într-un mod care nu se mai întâmplase niciodată înainte.** Din toate aceste motive, păcatul lui Adam a fost o fărădelege distinctă care a modificat cursul istoriei pentru toată lumea. Scopul său a fost să pună capăt morții, fără a dezlănțui răul. În schimb, în căderea sa, el a dezlănțuit o dominație coruptă care a sucit creșterea civilizației.

UN OBIECTIV LIMITAT

Aceste demersuri rezolvă unele întrebări teologice, dar ridică altele noi. Ipoteza genealogică sondează înțelegerea științifică. În mod similar, speculația sondează înțelegerea noastră teologică. La fel ca și relatarea tradițională, acest experiment nu urmărește la o coerență ermetică, astfel încât toate detaliile să se potrivească perfect [15]. Relatarea tradițională vine cu lacune, iar această narațiune caută să umple locurile de tăcere cu deducții rezonabile. Această narațiune nu este relatarea tradițională, în sine, dar conține relatarea tradițională prin intermediul uneia dintre perspectivele sale. În acest fel, narațiunea dă seama de ceva ce alte relatări tradiționale nu fac: știința evoluționistă și, odată cu ea, oamenii din afara Grădinii. Cea mai mare parte a teologiei istorice nu este preocupată de oamenii din afara Grădinii, iar existența lor nu este un factor major în niciun alt text al *Scripturii*. Totuși, fără această narațiune mai amplă, relatările tradiționale se luptă să se implice în ceea ce oamenii de știință descoperă despre trecutul nostru profund, iar aceasta este o provocare majoră. Nu pretind o coerență ermetică și nici în relatarea Genezei în sine. În schimb, acest experiment este un cadru narativ în cadrul căruia putem gândi la alte întrebări teologice. Există încă întrebări care se ridică cu privire la oamenii din afara Grădinii. De exemplu, au mers ei în rai atunci când au murit? În iad? Sau la non existență? Acestea sunt întrebări interesante, dar *Scriptura* și teologia istorică nu ne spun într-un fel sau altul. Acest experiment narativ ne oferă totuși un punct de plecare de la care să abordăm împreună aceste întrebări.

NOTE

1. C. S. Lewis, "Religion and Rocketry", în *The World's Last Night* (San Francisco: HarperOne, 2011 [1960]).
2. C. S. Lewis, "Is Theology Poetry?", în *The Weight of Glory* (San Francisco: HarperOne, 1980 [1949]).
3. Kimberly Flint-Hamilton, "Gregory of Nyssa and the Culture of Oppression", Center for Christian Ethics at Baylor University, 2010, www.baylor.edu/content/services/document.php/110976.pdf.

4. Acest lucru urmează citirea lui Grigore de Nyssa a Gen 1:26-28. Flint-Hamilton, "Gregory of Nyssa".
5. Sunt multe lucruri de explorat aici în continuare. Agustin Fuentes, Scânteia creatoare: How Imagination Made Humans Exceptional (New York: Penguin, 2017).
6. Adam și Eva, în această relatare, sunt plasați după ce civilizația începe să se ridice. Nu există niciun motiv, de exemplu, pentru a crede că ei au construit primele orașe.
7. Unii cercetători, cum ar fi C. John Collins, resping Geneza 1 și 2 ca relatări secvențiale (a se vedea anexa online. Lectura secvențială nu este necesară; a se vedea capitolul 11 "Oamenii textului".
8. Această metodă de influențare a istoriei răscumpărării este foarte aproape de analogia cu Iisus și Nașterea din Fecioară. Această metodă este, de asemenea, paralelă cu povestea lui Enkidu, care este creat special pentru a-l ghida pe durul rege Gilgamesh și a redirecționa astfel cursul moral al civilizației.
9. Unii ar putea prefera să îl înțeleagă pe Adam ca fiind ales de Dumnezeu dintr-o populație mai mare, fără a include creația *de novo*.
10. Jeffrey I. Rose, "New Light on Human Prehistory in the Arabo-Persian Gulf Oasis", *Current Anthropology* 51 (2010): 849-83, <https://doi.org/10.1086/657397>; Hugh Ross, "Lost Civilization Beneath the Persian Gulf Confirms Genesis History of Humanity," *Reasons to Believe*, 28 februarie 2011, <https://tnrtb.wordpress.com/2011/02/28/lost-civilization-beneath-the-persian-gulf-confirms-genesis-history-of-humanity/>.
11. Deși nu este necesar din punct de vedere științific, acest lucru ar putea oferi o bază pentru a deduce intervenția lui Dumnezeu pentru a asigura răspândirea neamului lui Adam și al Evei pe întregul pământ.
12. Acest semn vine însoțit de dovezi publice care persistă până în zilele noastre (anexa 1).
13. Ronald E. Osborn, *Death Before the Fall: Biblical Literalism and the Problem of Animal Suffering* (Downers Grove, IL: IVP Academic, 2014).
14. Jon Garvey, *God's Good Earth* (Eugene, OR: Cascade, 2019).
15. Acesta este un mod clasic luteran de a explica situația noastră. Îi mulțumesc lui Charles P. Arand, un teolog luteran, pentru numeroasele conversații din ultimii ani în care am discutat despre teologie. Îi mulțumesc, de asemenea, pentru feedback-ul său generos, din care am împrumutat în redactarea acestei secțiuni.

CAPITOLUL CINCISPREZECE

CĂDEREA ÎN EXIL

Mai degrabă decât imaginea lui Dumnezeu, Căderea ar putea fi cheia pentru a înțelege epoca de dinaintea lui Adam. Cum dezordonează lumea exilul lui Adam și al Evei? Aceasta este, se pare, întrebarea proeminentă. Care este natura Căderii?

În ceea ce privește originile umane, în special atunci când se implică știința, este obișnuit să ne concentrăm asupra imaginii lui Dumnezeu, dar acest lucru poate fi greșit direcționat. Uneori, oamenii caută trăsăturile exclusiv umane pentru a-i localiza pe Adam și Eva în istoria noastră. Această concentrare poate fi direcționată greșit. Este o întrebare deschisă dacă oamenii din afara Grădinii sunt sau nu după chipul lui Dumnezeu. Așa cum îl înțeleg *vocaționaliștii*, chipul lui Dumnezeu nu ar fi oricum nici măcar asociat cu *markeri* ai unicității umane. Căderea, însă, este asociată fără echivoc cu Adam și Eva. Corespunzând aproximativ cronologiei din Geneză, lumea strămoșilor noștri este total reordonată odată cu apariția civilizației, o schimbare care amplifică capacitatea noastră atât pentru bine, cât și pentru rău. Păcatul străvechi al lui Adam ne afectează pe toți. Cumva, acest act unic tulbură lumea bună pe care Dumnezeu a creat-o.

Prin urmare, așa cum păcatul a intrat în lume printr-un singur om și moartea prin păcat, și în acest fel moartea a venit la toți oamenii, pentru că toți au păcătuțit. (Rom 5:12)

Din acest pasaj, dar și din altele, Căderea este înțeleasă în mai multe moduri diferite. Există o gamă largă de opinii în diferite tradiții [1]. Discuția se fixează adesea pe păcatul originar, poate pentru că, în mod paradoxal, acesta este modul în care a fost respinsă teologia rasistă a poligenezei. Din acest motiv, într-un sens pozitiv, păcatul originar a devenit sinonim cu afirmarea unității întregii omeniri. Aici, însă, vreau să subliniez că Căderea este mai mult decât simplul păcat originar, depășind astfel chestiunea restrânsă a păcatului originar și a relației sale cu poligeneza. Cum ar trebui să înțelegem Căderea?

- Întrebările pe care le ridică Căderea nu sunt pur și simplu parohiale; ele abordează întrebări mari despre natura civilizației și a ființelor umane, angajând tensiunile dintre dreptate, milă și moștenire.
- Exilul este o temă omniprezentă în *Scriptură*, scoțând la suprafață tensiunile dintre moștenire, dreptate și milă. Înțelegerea Căderii ca exil o situează ferm în narațiunea *Scripturii*, legând aceste două concepte într-un întreg coerent.
- În mod ideal, înțelegem Căderea ca fiind răspândirea firească a consecințelor generate de actul inițial de neascultare al lui Adam. Din acest motiv, cumva, Adam și Eva trebuie să se situeze la "capul de pod" al întregii umanități și, cumva, consecințele păcatului său s-au răspândit la noi toți.
- Propun să înțelegem Căderea ca fiind răspândirea a trei consecințe ale păcatului lui Adam, fiecare dintre acestea răspândindu-se în moduri diferite. O șansă pierdută la nemurire îi afectează pe toți instantaneu. Stăpânirea distorsionată a unei civilizații conduse de putere se răspândește în mod contagios. **Datoria moștenită de la Adam se răspândește prin descendență genealogică.**

Această înțelegere este elaborată în ipoteza că există oameni în afara Grădinii. Căderea îi afectează și pe aceștia. Înainte de a merge mai departe, mărturisesc o anumită neliniște. Căderea se numără printre cele mai complexe doctrine din teologie. Eu sunt doar un simplu om de știință angajat teologic, așa că scopul meu este modest. Mai degrabă decât să răspund la fiecare întrebare cu o explicație ermetică, sper să stabilesc un punct de plecare pentru a trece dincolo de obiecțiile

inițiale, încurajând în același timp discuții și dezvoltări ulterioare. Pentru a rezolva totul va fi nevoie de savanți cu mult mai experimentați decât mine. Cunoscându-mi deficiențele în acest sens, încurajez rafinarea, corectarea și chiar revizuirea totală a acestei propuneri.

ÎNTREBĂRILE CĂDĂRII

Căderea ridică întrebări complexe care vor necesita atenția teologilor pentru a fi rezolvate. Căderea atinge, de asemenea, întrebările centrale ale condiției umane, întrebări pe care oricine și le poate pune. În trecutul nostru străvechi, păcatul lui Adam a avut consecințe care se propagă și ne afectează pe toți cei de astăzi. Căderea invită la contemplarea unor tensiuni complexe cu privire la natura noastră: societate și civilizație; dreptate, milă și moștenire; și sensul binelui și al răului. Aceste tensiuni și întrebări îmi ghidează abordarea. Este lumea noastră cea mai bună versiune a lumii? Narațiunea Genezei pare să ne învețe că ar fi putut exista o lume mai bună. A fost la îndemână, chiar prezentă în unele privințe, iar apoi s-a pierdut. Totuși, această cădere nu a fost inevitabilă. Ar fi putut fi o cale mai bună. Suntem buni sau răi? Ne vedem pe noi înșine ca eroi ai poveștilor noastre, așa cum îl vedem pe Adam ca erou al poveștii Genezei. **Dar dacă, totuși, noi suntem răufăcătorii?** Dacă suntem antieroi narațiunii mai mari?

Care este semnificația morții? Are ea un scop? Este ea inevitabilă? Care ar fi cerințele morale pentru a merita pe bună dreptate nemurirea? Progresul tehnologic este în esență bun sau rău? Desigur, lumea progresează, se îmbunătățește și se dezvoltă. Există beneficii clare ale îmbunătățirii tehnologiei, dar progresul crește, de asemenea, amplexarea greșelilor. Progresul este, în ultimă instanță, bun sau rău? Cum ne gândim la justiție într-o lume cu moștenire? Când devine curată averea obținută în mod ilicit? Faptul de a avea grijă de propriile familii face sau nu o lume corectă? Acestea sunt genul de întrebări care se pun în evidență atunci când contemplăm Căderea. Toate aceste întrebări sunt legate de marea întrebare a ceea ce înseamnă să fii om, așa că nu trebuie să ne așteptăm la răspunsuri ușoare sau simple.

EXILUL ESTE UN ECOU AL CĂDĂRII

Exilul este un ecou al Căderii, iar tema exilului răsună în *Scriptură*. Înțelegerea motivului pentru care israeliții nu se află în Țara Făgăduinței este întrebarea teologică centrală a unei mari părți a Vechiului Testament. Iosif, Estera, Daniel și Neemia sunt cu toții adepți credincioși ai lui Dumnezeu în exil, nu pentru păcatele lor, ci pentru cele ale generațiilor anterioare. Din acest motiv, tensiunea dintre moștenire, milă și dreptate stă, de asemenea, la baza unei mari părți a teologiei. Poate că exilul este una dintre consecințele păcatului pe care îl moștenim de la Adam. Aceste teme mărețe sunt cele pe care vreau să îmi întemeiez înțelegerea Căderii. Există o legătură de netăgăduit între circumstanțele noastre actuale și acțiunile strămoșilor noștri. Moștenim, într-un anumit sens, consecințele și rezultatele deciziilor lor. De exemplu, eu m-am născut în California, deoarece părinții mei au emigrat în Statele Unite. Dacă ar fi rămas în India, poate că aș fi vorbit o altă limbă și aș fi fost căsătorit cu o altă persoană. S-ar putea să nici nu exist. Moștenim lucruri importante, bune și rele, de la părinții noștri. Aceasta este ordinea naturală a lumii. Atunci când moștenim stricăciuni și datorii de la strămoșii noștri, ne punem, pe bună dreptate, întrebări despre dreptate și milă. Acest lucru ne aduce direct la o întrebare dificilă despre natura binelui și a răului. Ce este dreptatea într-o lume moștenită de la strămoși imperfecti? David îl ucide pe Urie pentru a-și acoperi adulterul cu soția lui Urie, Batșeba. Consecințele acestui păcat sunt grave. Fiul său cu Batșeba moare foarte tânăr, în copilărie (2 Sam 12:14-31).

Restul copiilor săi moștenesc o familie distrusă iremediabil. Dreptatea lui Dumnezeu pare în același timp miloasă față de David și nedreaptă față de copiii săi. Aceasta este realitatea complicată a moștenirii. Într-o lume cu moștenire, cum putem măcar să ne imaginăm adevărata dreptate și milă? Cum ar putea arăta chiar și echitatea? Israel este trimis în exil din cauza păcatelor unei singure generații. În generația următoare, Daniel se găsește în Babilon, exilat din Țara Făgăduinței, deși el însuși este credincios. Dreptatea lui Dumnezeu este împărțită din cauza păcatelor strămoșilor săi, dar această judecată îl afectează și pe el. Este aceasta cu adevărat dreptate? Aceste întrebări apar

în mod repetat în *Scriptură*, dar și în lumea noastră. *Scriptura* însăși intră direct în această realitate complexă, juxtapunând frustrarea moștenirii cu un Dumnezeu bun și milostiv. Relația dintre moștenire, milă și dreptate țese o tensiune centrală care străbate întreaga *Scriptură*. Explicațiile paradoxale ale păcatului strămoșesc pun în evidență aceste tensiuni. Pe de o parte, Dumnezeu vizează păcatele părinților asupra copiilor lor (Deut 5:9-10; Ier 32:17-18). Pe de altă parte, Dumnezeu nu îi consideră pe copii responsabili pentru acțiunile strămoșilor lor (Deut 24:16; Ier 31:29). Cum să înțelegem această tensiune? Poate că ordinea naturală a lumii este să moștenim de la părinții noștri o lume distrusă, plină de datorii și corupție. Dumnezeul drept și plin de milă răspunde la rebeliune prin exilarea noastră din binecuvântările generaționale, o judecată care este legată de milă. Urmările milei și ale păcatului se răsfrâng din generație în generație. Cu toate acestea, Dumnezeu plănuiește să transcendă această ordine naturală a moștenirii. Justificându-și mila, satisfăcându-și dreptatea, un act de har nemărginit ne va întoarce acasă din exil.

MOTIVUL PENTRU CĂPETENIA NATURALĂ

Pune știința evoluționistă în discuție doctrina căderii și a păcatului originar? Părerile sunt împărțite cu privire la această întrebare [2]. "Căpetenia naturală", pe care o voi explica imediat, părea exclusă dacă Adam și Eva au fost recenți. În locul său, modelul "reprezentativ" sau "de căpetenie" al păcatului originar a fost prezentat în mod obișnuit ca o soluție la "problema păcatului originar" cauzată de presupusul fapt că nu toți descindem din Adam. Adam reprezintă întreaga umanitate ca "șef federal" al nostru și astfel suntem afectați de păcatul său [3]. Cum și de ce suntem legați de Adam? Cum devine el reprezentantul nostru propriu-zis? De ce este el căpetenia noastră?

În fața acestor întrebări, unii propun o reprezentare mai mult sau mai puțin arbitrară a lui Adam, făcând analogie cu calitatea de cap al Bisericii al lui Iisus [4]. Există cel puțin două distincții importante care subminează această justificare a unei conduceri arbitrare. În primul rând, conducerea lui Isus este un act de har, autor Dumnezeu, dar conducerea lui Adam este un dezastru tragic, autor un om [5]. În al doilea rând, Isus se află într-o relație de legământ cu Biserica. În schimb, nu există o comunitate de legământ vizibilă în prezent prin care toată lumea de pe glob să fie legată de Adam [6]. Teologul C. John Collins se face ecoul acestor obiecții față de reprezentarea arbitrară, concluzionând că Adam și Eva, cumva, trebuie să se afle la "izvoarele" omenirii [7]. Pentru ca Adam să ne reprezinte în calitate de căpetenie naturală, el trebuie să fie situat în istorie astfel încât să fie legat de noi toți.

Controversa *poligenezei* implică, de asemenea, descendența naturală din Adam, explicând de ce reprezentarea arbitrară este adesea primită ca heterodoxă. Argumentul pentru unitatea umanității pornește de la faptul că căderea lui Adam s-a extins asupra tuturor. Presupunem că Dumnezeu nu a intenționat ca păcatul originar să se răspândească la toată lumea, iar acest lucru înseamnă că toată lumea este legată de Adam independent de lucrarea miraculoasă a lui Dumnezeu. Înțelegând această legătură ca descendență naturală, concluzia a fost că toți descindem din Adam și Eva, astfel că *poligeneza* a fost respinsă. Inserarea unei căpetenii arbitrare în locul căpeteniei naturale prin descendență, însă, rupe acest argument. Mai mult, acest argument teologic este implicat în moștenirea Bisericii în ceea ce privește rezistența la *poligeneza* rasistă. Abandonarea descendenței naturale de la Adam și Eva, din acest motiv, este o abatere mare și, pentru unii, de nesusținut de tradiție.

Unii obiectează că și descendența genealogică este arbitrară. Nu pare corect să suferim pentru păcatele strămoșilor noștri. Deși este adesea nedrept, observăm în mod direct că acțiunile strămoșilor noștri ne afectează. Trăiesc în Statele Unite pentru că părinții mei au emigrat aici înainte ca eu să mă nasc. Născut în California, sunt cetățean al unei țări, și nu al alteia, din cauza deciziilor părinților mei. Moștenirea este doar ordinea naturală a lumii. Inechitatea aparentă a păcatului originar prin descendență naturală nu este un motiv suficient pentru a o respinge. Păcatul originar prin descendență naturală este legat de o tensiune centrală și ușor de observat a moștenirii și a dreptății. În cadrul *Scripturii*, această tensiune este cel mai vizibilă în teme recurente ale exilului. Păcatele unei generații o lasă pe cea următoare strămutată, confruntându-se cu viața pe un pământ care nu este al lor. Cum ne gândim la dreptate într-o lume a moștenirii? Poate că ordinea naturală a

lumii este să fim supuși greșelilor strămoșilor noștri, inclusiv păcatul originar al lui Adam. Ne naștem în exil, dar intenția lui Dumnezeu este de a ne răscumpăra.

Deci, atunci, bazându-ne doar pe legea naturală, cum s-a răspândit păcatul originar la toată lumea? Cum suntem conectați unii cu alții? Oamenii de știință numesc aceste întrebări "mecaniciste". Aceste întrebări sunt punctul central al unei înțelegeri a păcatului originar din punct de vedere al conducerii naturale.

Care este mecanismul prin care păcatul lui Adam se răspândește prin consecințele naturale ale operațiunilor obișnuite ale lumii? Am putea, poate, să ne bazăm și pe aspecte ale naturii lui Dumnezeu, dar nu vrem să facem din Dumnezeu autorul intenționat al păcatului. Un mecanism natural rezolvă enigma în felul următor: consecințele naturale ale păcatului lui Adam au făcut ca căderea să se răspândească la noi toți. Răspândirea Căderii ar trebui să fie explicată prin ceva din natura realității.

TREI CONSECINȚE ALE CĂDERII

Doctrinile căderii și păcatului originar ne învață că noi toți suferim din cauza consecințelor neascultării antice a unui singur om. Consecințele includ o combinație a următoarelor:

1. Corupția fizică garantează că fiecare dintre noi va muri, în timp ce, **dacă Adam nu ar fi păcătuît, am fi trăit veșnic**. În cadrul acestei clase, păcatul originar poate fi înțeles ca o șansă pierdută la nemurire.
2. Corupția morală garantează că fiecare dintre noi va greși, dacă i se oferă șansa de a trăi perfect. Toți suntem păcătoși, pentru că toți vom păcătui.
3. Imputarea datoriei este asupra tuturor, chiar înainte de a păcătui personal. Toți ne naștem cu o datorie pe care nu o putem plăti.

Atât Biserica Răsăriteană, cât și cea Apuseană au învățat corupția morală și fizică, dar Biserica Apuseană a învățat și o datorie moștenită [8]. Unele formulări nu se bazează pe un Adam istoric. Poate că Pavel a vrut doar să spună că "toți păcătuim", mai degrabă decât "toți păcătuim pentru că Adam a păcătuît". Există mai multe tradiții teologice și nu este posibil să le trecem în revistă în mod complet și exhaustiv aici.

Cum s-a răspândit Căderea la toată lumea? Oamenii de știință numesc această întrebare "mecanicistă". Majoritatea ar fi de acord că Dumnezeu nu a vrut ca noi să fim supuși păcatului originar. Atunci, cum s-a răspândit la noi? Au fost oferite cel puțin trei clase generale de mecanisme:

1. **În mod instantaneu**, printr-o metodă de reprezentare de către Adam. Păcatul originar se răspândește instantaneu pe glob, poate chiar înapoi în timp, pentru a se aplica tuturor.
2. **În mod contagios** prin interacțiuni sociale și culturale. Poate că păcatul originar se răspândește ca un virus pe glob de la Adam, nu prin contact biologic, ci prin schimburi culturale.
3. **Moștenit prin descendență naturală**. Poate că păcatul originar se răspândește la descendenții biologici ai lui Adam și ai Evei printr-un mecanism de moștenire genealogică.

Multe tradiții teologice au susținut că descendența naturală este importantă, dar altele nu sunt de acord. Există, prin urmare, diferite moduri de a înțelege căderea și diferite moduri de a înțelege modul în care se transmite. Pornind de la acest set de puncte de plecare, propun ca fiecare componentă a Căderii să se transmită într-un mod diferit.

Prima componentă este **corupția fizică** care se răspândește instantaneu. Toată lumea, instantaneu, pe tot globul, pierde șansa la nemurire în Grădină. Când Adam și Eva sunt exilați, nimeni nu mai poate intra în Grădină. Suntem conectați cu Adam, deoarece toți locuim în aceeași lume fizică pe care a locuit el cândva.

A doua componentă este **corupția morală** care se răspândește contagios. Căderea, în acest sens, s-ar răspândi contagios prin război, cucerire și socializare pe tot globul. O stăpânire distorsionată a lui Adam s-ar răspândi pe glob, alterând relațiile noastre între noi și cu lumea

naturală din jurul nostru. Suntem legați de Adam, deoarece influența sa asupra societății a răspândit o poluare culturală care, în cele din urmă, ne-a afectat pe toți.

Cea de-a treia componentă este **vina imputată** sau **datoria** care se răspândește prin descendența genealogică. Putem înțelege acest lucru prin intermediul modelelor teologice existente. Poate că Adam a încălcat un "legământ al faptelor" cu termeni specifici despre consecințele neascultării pentru descendența sa. Poate că există unele calități metafizice sau spirituale cu privire la păcatul original care fac ca acesta să se traducă prin descendență. În capitolul următor, alături de aceste opțiuni, voi propune o înțelegere a conducerii naturale care înțelege datoria ca fiind consecința naturală a faptului că Dumnezeu își extinde mila față de creaturile care se reproduc.

Acesta este modul în care păcatul lui Adam ne afectează pe toți. **Toți descendenții naturali ai lui Adam ar fi, de asemenea, supuși tuturor celor trei componente ale căderii sale.** În funcție de componenta căderii pe care o punem în evidență, am putea sublinia diferite consecințe ale păcatului lui Adam și am putea sublinia transmiterea acestuia în moduri diferite. Oricum ar fi, toate componentele acționează simultan și se propagă prin lege naturală, nu prin acțiune sau intenție divină.

CĂDEREA TRAGICĂ ÎN EXIL

Consecințele păcatului lui Adam sunt tragice, afectându-ne în trei moduri: corupție fizică, corupție morală și datorie moștenită.

Această cădere în trei părți se răspândește prin lege naturală, nu prin vreun efort miraculos al lui Dumnezeu.

În primul rând, suntem corupți din punct de vedere fizic. Prin păcatul lui Adam, am pierdut cu toții o șansă la nemurire. Când Adam a fost exilat din Grădină, a pierdut accesul la pomul vieții, la fel ca toți ceilalți de pe glob.

În al doilea rând, **am fost cu toții** corupți din punct de vedere moral, **condamnați să păcătuim în aceleași moduri în care a păcătuیت și el.** Această corupție morală se reflectă în modul în care se ridică civilizația. Am folosit puterea cunoașterii pentru a ne domina unii pe alții în loc să creăm o societate bună și dreaptă. Nimic din toate acestea nu a fost inevitabil. Ar fi putut fi altfel.

În al treilea rând, cu toții moștenim o datorie de milă nejustificată de la strămoșii noștri. Chiar și înainte de a participa personal la păcatul acestei lumi, tot nu putem justifica mila lui Dumnezeu față de strămoșii noștri.

Cele trei părți ale Căderii ar putea să se amplifice și să se consolideze reciproc. De exemplu, exilul din prezența lui Dumnezeu ar putea explica modul în care, în parte, natura noastră este coruptă. Exilul ar putea fi modul în care un Dumnezeu drept, prin natura sa, își extinde mila. Poate că exilul îl îndepărtează pe Dumnezeu de noi pentru că nu vrea să participe la fărâdelegea noastră (Gen 3:22), dar acest lucru vine cu un efect secundar: distanța față de El răsuște și natura noastră spre corupție. În această lectură, un **Dumnezeu drept înlocuiește cu milă execuția cu exilul, dar distanța de Dumnezeu și de comunitatea sa îl corupe și mai mult pe Adam și pe urmașii săi.** Dumnezeu nu este autorul naturii noastre corupte. Corupția, în schimb, apare ca o consecință naturală a exilului din Grădină și a dependenței noastre de Creator din partea creaturii.

Corupția naturii noastre ar putea, la rândul său, să explice de ce am fost excluși cu toții din Grădină, nu doar Adam și Eva. Dumnezeu ar fi putut să-l exileze doar pe Adam, dar narațiunea indică faptul că drumul de întoarcere a fost închis pentru noi toți. Pe măsură ce neamul lui Adam și al Evei s-a amestecat și s-a răspândit cu alții pe tot globul, precum drojdia care se răspândește în pâine, întreaga omenire a căzut în conducerea sa decăzută. Pe măsură ce modul său de construire a societății s-a răspândit, poate că Dumnezeu a împiedicat amploarea răului său prin faptul că ne-a refuzat tuturor o șansă la nemurire.

Exilul devine un cadru general prin care se poate înțelege Căderea. Această expunere a Căderii completează o teologie reprezentativă și federală a păcatului original. Descendența naturală din Adam este o explicație cauzală a motivului și a modului în care Adam ajunge să ne reprezinte ca și cap federal. Această explicație rămâne coerentă, cu sau fără cei din afara Grădinii care se amestecă cu descendența lui Adam și a Evei.

NOTE

1. Brett Lunn oferă un rezumat excelent: "Este evoluția compatibilă cu păcatul originar? (O analiză amănunțită)", Capturing Christianity, 12 decembrie 2018, <http://capturingchristianity.com/?p=4125>.
2. Această secțiune răspunde la întrebările lui Andrew Torrance cu privire la motivul pentru care descendența genealogică ar putea fi valoroasă pentru teologie. Sunt de acord cu el că afirmarea unei înțelegeri specifice a Căderii nu este o chestiune de ortodoxie. A se vedea apendicele 2 online.
3. Derek Kidner, *Geneza: An Introduction and Commentary* (Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 2008); John R. W. Stott, *Romans: God's Good News for the World* (Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 1995); Deborah B. Haarsma și Loren D. Haarsma, *Origins: Christian Perspectives on Creation, Evolution, and Intelligent Design* (Grand Rapids: Faith Alive Christian Resources, 2011).
4. Nici asemănarea biologică dintre Adam și noi nu este o justificare suficientă. Noi nu considerăm un geamăn responsabil pentru acțiunile celui alt; proiectarea acestei logici asupra lui Dumnezeu pare incorectă.
5. Pentru a extinde harul, putem să presupunem o acțiune supranaturală, chiar arbitrară, care nu trebuie să urmeze niciun alt model decât natura lui Dumnezeu. Cu toate acestea, nu pare a fi în concordanță cu natura lui Dumnezeu să presupunem o acțiune divină în universalizarea dezastrului tragic al Căderii.
6. Membrii Bisericii sunt în relație cu Isus; putem articula cine este Isus și relația noastră cu el. În schimb, **noi toți cădem sub conducerea lui Adam**, chiar dacă nu știm cine este, chiar dacă nu alegem niciodată să intrăm într-o relație cu el, chiar dacă decidem să renunțăm la acțiunile sale. Suntem cumva supuși păcatului lui Adam fără să știm măcar că el există sau ce a făcut. În cazul lui Isus, putem presupune lucrarea miraculoasă a lui Dumnezeu de a extinde harul la toți oamenii. În cazul lui Adam, nu avem la dispoziție aceleași explicații.
7. A se vedea apendicele 3 online.
8. Jon Garvey, "Irenaeus (and Others) on Original Sin", The Hump of the Camel (blog), 17 mai 2012, <http://potiphar.jongarvey.co.uk/2012/05/17/irenaeus-and-others-on-original-sin/>.

CAPITOLUL ȘAISPREZECE

DREPTATE, MILĂ ȘI STRĂMOȘI

Se ridică o întrebare importantă. Strămoșii genealogici nu sunt de obicei strămoși genetici. În ce fel, atunci, ar putea relațiile genealogice să fie totuși semnificative din punct de vedere teologic pentru doctrine precum Căderea și păcatul original? [1]

Sunt multe de luat în considerare aici. Vorbindu-ne din 1888, reflecțiile teologice ale lui Henry Kendall despre ascendența genealogică merită un studiu mai aprofundat [2]. Strămoșia universală recentă, susținea el, infirma *poligeneza*. Strămoșii genealogici au adăugat o "semnificație îngrozitoare" doctrinei "depravării". Mai mult, el a susținut că suntem cu toții moștenitori egali ai strămoșilor noștri, astfel că era o "mare și gravă greșală" faptul că averea moștenită era acaparată de câțiva. Kendall ar putea fi un partener de conversație fertil, poate cu o perspectivă teologică coaptă pentru redescoperire sau rafinare.

Aici, însă, ofer o propunere pentru datoria imputată genealogic din păcatul lui Adam. Aceasta înțelege relațiile genealogice ca o legătură cauzală cu strămoșii noștri, în înzestrarea noastră cu existența noastră [3]. Indiferent dacă această propunere specifică este sau nu valabilă, cauzalitatea strămoșilor poate fi utilă în gândirea teologică.

1. În Geneza, vedem un model recurent în care Dumnezeu extinde o milă nejustificată prin înlocuirea execuției cu exilul.
2. Enigma păcatului original constă în a da sens mai multor fapte disparate din teologie.
3. Intrinsecă în natura noastră de ființe care se reproduc, suntem provocați de strămoșii noștri și moștenim lumea noastră de la ei.
4. Strămoșii noștri au fost exilați în loc să fie executați. Din acest motiv, ne datorăm existența noastră actului de milă nejustificată a lui Dumnezeu față de ei.

Această propunere este întemeiată pe narațiunea *Scripturii*, pe tensiunile dintre dreptate, milă și moștenire. Dacă Dumnezeu l-ar fi executat în mod corect pe Adam după ce a păcătuțit, niciunul dintre noi nu ar fi existat [4]; în schimb, Dumnezeu îl trimite pe Adam în exil. Din acest motiv, **noi toți existăm datorită unui act nejustificat de milă divină**. Acest lucru pune o întrebare asupra tuturor celor care descindem din Adam: cum vom justifica harul lui Dumnezeu, care ne-a permis să existăm? Aceasta este **datoria** pe care **o moștenim prin descendența genealogică din Adam**.

Această propunere specifică este provizorie și dispensabilă. Dacă ea are probleme irecuperabile, importanța descendenței genealogice ar putea fi înțeleasă în alte moduri. Există cel puțin trei abordări alternative, pe care le voi nota la sfârșitul acestui capitol.

NARAȚIUNEA EXILULUI

Doctrina păcatului original este de obicei întemeiată pe Romani 5:12-14. Eu am o abordare diferită aici, concentrându-mă mai întâi asupra narațiunii Genezei în sine. Voi face mișcări interpretative specifice. Unele dintre aceste mișcări sunt supuse dezbaterii, dar ele îmi oferă o modalitate de a înțelege Căderea din Geneza însăși, fără a fi nevoie să pornesc de la *Romani*. Primul element pe care îl evidențiez este consecințele mănării din pom. Dumnezeu îi poruncește lui Adam,

Ești liber să mănânci din orice pom din grădină; dar nu trebuie să mănânci din pomul cunoașterii binelui și răului, pentru că atunci când vei mânca din el vei muri cu siguranță. (Gen 2:16-17)

Această traducere îndulcește porunca, eliminând referința la "zi". Versiunea Standard

Revizuită oferă o traducere mai literală, redând clauza finală "căci în ziua în care vei mânca din el vei muri". Acest avertisment de moarte pentru mănecarea din pom este atât repetat, cât și negat de șarpe:

Putem mânca fructe din pomii din grădină, dar Dumnezeu a spus: "Să nu mâncați fructe din pomul din mijlocul grădinii și să nu vă atingeți de el, căci veți muri". "Nu vei muri cu siguranță", i-a spus șarpele femeii." (Gen 3:2-4).

Adam și Eva continuă să mănânce din pomul interzis. Adam și Eva, totuși, nu mor "în ziua în care au mâncat din el". În această lectură, înțelegem prin "moarte" în chiar această "zi" moartea fizică imediată [5]. Sentința justă pentru încălcarea legii lui Dumnezeu era execuția. Observați ce se întâmplă după ce păcatul lui Adam și al Evei este descoperit.

Domnul Dumnezeu a spus: "Omul a devenit acum ca unul dintre noi, cunoscând binele și răul. Nu trebuie să i se permită să întindă mâna și să ia și el din pomul vieții, să mănânce și să trăiască veșnic". Așa că Domnul Dumnezeu l-a izgonit din Grădina Edenului ca să lucreze pământul din care fusese luat. (Gen 3:22-23)

Acest lucru ar putea fi citit ca o soluție ad-hoc la o problemă neașteptată, ca și cum pedeapsa inițială ar fi fost execuția, dar Dumnezeu îi exilează în schimb. Dumnezeu le arată milă lui Adam și Evei. Ei au fost condamnați la moarte, dar în loc să-i execute, Dumnezeu a avut milă de ei, exilându-i din Grădină. O pedeapsă legată de o binecuvântare, acest lucru îi taie de la nemurirea pomului vieții, dar le acordă totuși o viață lungă în exil. Narațiunea juxtapusă a lui Cain și Abel repetă acest model. Cain îl ucide pe fratele său Abel. Dumnezeu răspunde prin exilarea lui Cain:

Domnul a spus: "Ce ai făcut? Ascultă! Sângele fratelui tău strigă către Mine de pe pământ. Acum ești sub blestem și alungat de pe pământ, care și-a deschis gura ca să primească din mâna ta sângele fratelui tău. Când vei lucra pământul, el nu-ți va mai da roadele sale. Vei fi un rătăcitor neliniștit pe pământ." (Gen4:10-12).

Sângele lui Abel "strigă" către Dumnezeu pentru dreptate, în contrast cu sângele lui Isus, care rostește un "cuvânt mai bun" (Evr 12,24). Toată lumea îl vrea mort pe Cain pentru faptele sale, ceea ce îl obligă pe Dumnezeu să pună un semn pe Cain pentru a-l proteja. Narațiunea Genezei ne amintește mai târziu că uciderea va avea drept consecință pedeapsa cu moartea (Gen 9:6). Cain merita în mod clar moartea, dar în schimb a fost exilat, unde neamul său prosperă. O pedeapsă legată de o binecuvântare.

În ambele narațiuni, Adam și Cain, Dumnezeu îi ajută imediat pe cei care au încălcat legea. Adam și Eva primesc cunoașterea pielii și a agriculturii (Gen 3:17-24), precum și speranța unui eventual sfârșit al șarpelui. Lui Cain i se dă un semn pentru a-l proteja de cei care l-ar putea aduce în fața justiției (Gen 4:15). Deși blestemați, toți trăiesc o viață lungă, plină de ani (Gen 5). Generozitatea lui Dumnezeu în mijlocul păcatului lor contrastează puternic cu temele juxtapuse ale morții, pedepsei și justiției din narațiune. Acest lucru are sens dacă Dumnezeu le arată milă prin exilarea lor în loc de execuție. În mod notabil, mila lui Dumnezeu este lăsată nejustificată în narațiune. **Dumnezeu nu dă nicio explicație pentru motivul pentru care lui Adam și Cain li se acordă milă în locul dreptății.** Sângele lui Abel strigă după dreptate, dar nu este dată nicio explicație pentru motivul pentru care strigătele sale sunt lăsate nesatisfăcute.

Narațiunea exilului se repetă la nesfârșit. În Geneza, descendenții lui Avraam se găsesc strămutați în Egipt. În Pentateuh, ei rătăcesc timp de o generație în deșert, fiind încă strămutați din Țara Făgăduinței. În cărțile istorice ale Vechiului Testament, aflăm că întoarcerea lor acasă este temporară și tulbură. Descoperim din lamentația profetului că sunt exilați din nou în Babilon. Narațiunea Genezei situează jalea profetilor și speranța exilaților. Profetul îndurerat Ieremia anunță exilul ca fiind mila lui Dumnezeu:

"Căci Eu știu planurile pe care le am pentru voi", declară Domnul, "planuri de a vă prospera și nu de a vă face rău, planuri de a vă da speranță și un viitor". (Ier 29:11)

O pedeapsă legată de o binecuvântare. Adevărata lor casă a fost pierdută din cauza păcatului strămoșilor lor. În loc să îi distrugă complet, Dumnezeu îi păstrează și îi binecuvântează pe urmașii lor prin exil. Întorși din nou de Ezra și Neemia, ei sunt ocupați de romani atunci când Isus intră în poveste. Exilul, ocupația și strămutarea din cauza păcatelor strămoșilor sunt realitatea emoțională și existențială cu care se luptă narațiunile din *Scriptură*.

ENIGMA PĂCATULUI ORIGINAR

Având în minte narațiunea exilului, ne putem gândi mai atent la importanța descendenței genealogice. Mai întâi, însă, vreau să expun mai multe piese de puzzle. Păcatul originar este o doctrină care încearcă să aducă coerență unei game largi de fapte altfel disparate. În acest sens, poate fi înțeles ca o soluție la un puzzle teologic. Având în vedere ascendența genealogică, am putea găsi o modalitate mai bună de a pune piesele cap la cap.

Biserica occidentală a pus accentul pe păcatul originar ca vinovăție, în timp ce biserica orientală l-a subliniat ca fiind corupție morală și fizică [6]. Multe tradiții teologice au susținut că, prin descendență naturală, aceste lucruri trec cumva la noi. Există mai multe piese importante în acest puzzle.

1. Dumnezeu nu este autorul răului. Fără a-l implica pe Dumnezeu, cum ajunge păcatul originar să se aplice întregii omeniri? În Mărturisirea Westminster, de exemplu, de ce se impută păcatul originar tuturor descendenților naturali ai lui Adam și ai Evei? În modelele reprezentative ale lui Adam, de ce se impută păcatul originar tuturor celor de pe glob, inclusiv celor care nu au nicio legătură de legământ cu Adam?
2. Păcatul este definit ca fiind încălcarea voluntară și în cunoștință de cauză a unui edict divin (Rom 5:12-14), nu orice tip de abatere. Totuși, transgresiunea nu pare să descrie o concepție moștenită a păcatului originar, în care toți sunt concepuți involuntar înainte de a greși în mod voluntar (Ps 51:5; 2 Sam 12:14-31). **De ce păcatul originar, în mod paradoxal, nu este voluntar?** Cum poate exista înainte ca noi personal să alegem să păcătuim?
3. Dumnezeu este drept și milostiv și nu dorește să ne tragă la răspundere pentru păcatele strămoșilor noștri (Ier 29,10-14; 31,27-34). Deci, de ce suntem afectați de păcatul lui Adam? De ce experimentăm consecințele păcatului strămoșesc (2 Sam 12:14-31)? De ce permite Dumnezeu ca acțiunile lui Adam să ne afecteze?
4. Din punct de vedere istoric, **păcatul originar a fost folosit pentru a înțelege nașterea din Fecioară**. Acesta este, cumva, motivul pentru care Iisus nu se naște în păcatul originar, dar moștenește totuși drepturile de a răscumpăra omenirea. De ce ar funcționa astfel regulile de moștenire în cazul păcatului originar?

Scopul teologiei este de a găsi coerență în faptele disparate din relatări, astfel încât să răspundă la aceste întrebări. Aici, înțelegerea strămoșilor genealogici ca o legătură cauzală cu Adam ar putea fi utilă, oferindu-ne noi modalități de a gândi această enigmă.

O încercare de a rezolva această enigmă este oferită de **Sfântul Augustin**, care face și el o propunere de conducere naturală. El **propune ca întreaga umanitate să fi locuit fizic în trupul lui Adam în momentul păcatului său**, și astfel am comis cu toții păcatul "în" Adam [7]. În modelul său, păcatul se transmite de la tați la toți copiii, dar nu și de la mame la copiii lor. Acest model de transmitere avea sens alături de anumite concepții ale biologiei antice, dar mai puțin acum. Nici o trăsătură fizică sau materială, nici ADN-ul, nici epigenetica, nu se transmite în acest fel. În timp ce păcatul originar a fost canonizat, teoria lui Augustin privind transmiterea nu a fost niciodată canonizată în anumite părți ale bisericii. Din acest motiv, modelul său de transmitere a păcatului originar ar trebui să fie clasat, chiar dacă se păstrează o doctrină a păcatului originar bazată pe un cap natural. De-a lungul secolelor, au fost propuse mai multe alte modele. Natura precisă a

păcatului original și mecanismul său specific de transmitere rămân o întrebare deschisă în teologie.

Propunerea mea este, de asemenea, de căpetenie naturală, dar prin descendență genealogică. Pentru a rezuma această propunere, din cauza păcatului lui Adam, noi moștenim de la el o existență care este condiționată de mila nejustificată acordată de Dumnezeu. Poate că păcatul original este primul și cel mai important exemplu de păcat strămoșesc, prima dată când unul dintre strămoșii noștri, Adam, a avut cunoștință de o lege divină și a încălcat-o. Când Adam cade, Dumnezeu îi acordă îndurare, înlocuind exilul cu execuția. Acest act de milă este nejustificat. Suntem condiționați, în acest fel, atât de păcatul lui Adam, cât și de mila divină extinsă față de el.

SUNTEM PROVOCAȚI DE STRĂMOȘI

Acest lucru este profund neintuitiv, dar majoritatea strămoșilor noștri genealogici sunt fantome genetice de la care nu moștenim niciun ADN. Acest lucru ridică o întrebare importantă: Cum ar putea descendența genealogică să fie importantă pentru doctrinele teologice precum păcatul original? În ce fel sunt strămoșii genealogici importanți din punct de vedere teologic, chiar dacă nu ne transmit niciun ADN? La început, pare arbitrar. De ce s-ar transmite păcatul original în acest fel? Strămoșii genealogici nu sunt strămoși genetici, ceea ce pare să deconecteze transmiterea genealogică de ceva real sau semnificativ. Cum ar trebui, atunci, să înțelegem descendența genealogică? Cum ne leagă ea de strămoșii noștri într-un mod semnificativ? De ce și în ce fel ne-ar transmite datoria păcatului lui Adam?

Genealogiile rezumă rețeaua de relații cauzale din care fiecare dintre noi se naște. Această rețea de cauze, în momentul conceperii noastre, ne conferă o existență contingentă. Noi depindem de toți strămoșii din genealogia noastră, de fiecare strămoș în parte. Modificați orice verigă din genealogia noastră, oricât de îndepărtată ar fi ea, și noi nu am mai exista. Poate că altcineva ar putea exista în locul nostru, dar noi înșine nu am mai exista. Poate că am exista, dar nu cu aceiași părinți sau cu aceleași bunuri. Spre deosebire de legăturile biologice și fizice cu strămoșii noștri, dependența noastră cauzală față de strămoșii noștri rămâne neschimbată la fiecare generație.

SUNTEM CAUZAȚI DE PĂCAT ȘI DE MILĂ

Dacă înțelegem genealogiile în acest fel, ca fiind "povestea care ne face să existăm", care este povestea care ne aduce pe lume?

Genealogiile sunt o rețea de lanțuri ocazionale interconectate, care codifică fiecare împerechere reproductivă și eveniment procreativ din istoria noastră [8]. La un moment dat, toate genealogiile noastre consemnează violul sau infidelitatea, păcat ancestral de care depinde existența noastră. La asta s-ar putea să se refere David când scrie că a fost conceput în păcat (Ps 51:5) în timp ce plânge moartea fiului său, care moare ca urmare a judecății lui Dumnezeu asupra infidelității și uciderii tatălui său (2 Sam 12:14-31). Și noi toți, la un moment dat, suntem urmașii unor ucigași și adulteri. A ne imagina o lume neatinsă de păcat înseamnă, prin urmare, a ne imagina o lume fără noi. Din acest motiv, însăși existența noastră este maculată de păcat. Din genealogia noastră, fiecare dintre noi moștenește o existență condiționată de păcat.

O cale de interpretare a Genezei 3-4 fundamentează această propunere în narațiune. Chiar dacă demersurile teologice și hermeneutice sunt contestate, această cale clarifică și mai mult ce sunt genealogiile și cum ar putea funcționa ele în teologie.

Păcatul lui Adam a avut consecințe. De ce atunci Dumnezeu nu i-a executat și nu a luat-o de la capăt cu un nou cuplu? În schimb, se pare că Dumnezeu îi arată milă lui Adam. În loc să îl execute, Dumnezeu îl exilează pe Adam din Grădină (Gen 3:22-24). Surpriza milei lui Dumnezeu este accentuată de oamenii din afara Grădinii. Aceștia aveau să devină victime ale păcatului lui Adam, dar Dumnezeu i-a permis oricum să plece. Adam, așadar, ne dă naștere nouă, apărând în toate genealogiile noastre. Dacă Dumnezeu l-ar fi executat cu dreptate pe Adam, niciunul dintre noi nu ar fi existat. Noi toți ne datorăm existența acestui act nejustificat de milă divină.

Narațiunea juxtapusă a lui Cain și Abel sprijină această interpretare (Gen 4). Cain îl ucide pe Abel și merită moartea pentru fapta sa. Toată lumea este de acord că trebuie să moară și chiar

sângele lui Abel strigă după dreptate, dar un alt act de milă divină nejustificată îi păstrează viața lui Cain. În loc de execuție, Dumnezeu îi oferă protecție și siguranță: îmbrăcăminte și agricultură lui Adam (Gen 3:17-24) și un semn de protecție lui Cain (Gen 4:15). Deși blestemați, amândoi trăiesc o viață lungă, plină de ani (Gen 5). Amintindu-ne de ubicuitatea strămoșilor universală, dacă toți descindem din Adam, toți descindem și din Cain. Abel, însă, a fost ucis fără urmași. Noi nu descindem din el. Dacă Dumnezeu l-ar fi executat pe Adam, dacă l-ar fi executat pe Cain pentru a satisface sângele lui Abel, atunci noi toți nu am exista, cel puțin nu așa cum ne aflăm acum.

În consecință, fiecare dintre noi, în mod individual, ne datorăm existența cel puțin unui act nejustificat de milă divină. Sângele nevinovat al lui Abel strigă după dreptate (Evrei 12:24). Totuși, noi depindem de Cain, așa că, dacă sângele lui Abel ar fi fost satisfăcut, noi nu am mai fi aici. În acest sens, sângele lui Abel strigă și împotriva posterității lui Cain, inclusiv împotriva noastră, a tuturor. A-i face dreptate sângelui lui Abel ar însemna să ne sfârșească pe noi. În acest sens, moștenim din genealogiile noastre o datorie pe care nu o putem plăti fără a ne sfârși pe noi înșine. Mărturia victimelor demult uitate stă la judecată împotriva strămoșilor noștri, și împotriva noastră, cerându-i lui Dumnezeu dreptate. Datoria moștenită, în acest fel, este de asemenea o pedeapsă legată de o binecuvântare, rezultatul atât al judecății lui Dumnezeu, cât și al milei sale față de păcatul străvechi al lui Adam. Strămoșii noștri au prosperat în exil, pentru a ne dăruia această lume, dar acest lucru a fost posibil doar datorită milei nejustificate a lui Dumnezeu față de păcatul lor.

Propunerea pe care o ofer aici este doar un mod de a angaja strămoșii genealogici cu narațiunile despre exil. Acesta poate fi un punct de plecare coerent pentru o cercetare teologică mai profundă. Poate că nu.

O PROPUNERE PROVIZORIE ȘI ÎNLOCUIBILĂ

Căderea și narațiunile despre exil sunt centrale în *Scriptură*, iar cele două par legate. În ambele, există o interacțiune complexă între dreptate, milă și moștenire. Păcatele strămoșilor noștri ne afectează. Aceasta este o realitate a lumii, chiar dacă este nedreaptă. Mila lui Dumnezeu în păstrarea generațiilor prin judecată ar putea chiar să sporească această nedreptate.

Această propunere specifică pentru datoria moștenită duce aceste idei de bază mai departe. Ea răspunde la unele întrebări teologice, dar ridică și altele. Există mult mai multe lucruri de luat în considerare aici. Relația dintre moștenire, dreptate, milă și păcat este complexă. Nu am pretenția de a sorta toate preocupările exegetice, teologice și filosofice.

- Cum interacționează această propunere cu întruparea lui Isus? Prin Nașterea din Fecioară, Isus ar putea face intrarea în lume fără aceeași contingentă asupra unei genealogii cu care ne confruntăm cu toții. Intrând în lume într-un mod diferit față de noi, nu i s-ar imputa involuntar consecințele păcatului lui Adam. Acest lucru ar explica motivul Nașterii din Fecioară.

- Cum interacționează aceasta cu teologia ispășirii? Moartea lui Iisus, în parte, ar putea justifica mila ancestrală a lui Dumnezeu față de Adam. Spre deosebire de cel al lui Abel, sângele lui Isus nu strigă după dreptate, ci rostește un cuvânt mai bun (Evr 12,24). Această observație nu intenționează și nici nu presupune contestarea înțelegerilor teologice dominante ale ispășirii și ar putea doar să le completeze [9].

- Cum interacționează ea cu sufletul și cu providența divină? Acest raționament pare a fi coerent atâta timp cât există o legătură proeminentă între sufletele și trupurile noastre și există o decizie umană implicată în procreare. Cu toate acestea, nu toate concepțiile despre suflet și providența divină afirmă aceste lucruri.

- Cum interacționează acest lucru cu paradoxul păcatului original? Păcatul este adesea definit ca fiind o încălcare voluntară și în cunoștință de cauză a unui edict divin (Rom 5:12-14), nu orice tip de abatere. Transgresiunea, însă, nu pare să descrie păcatul original, la care toți sunt supuși involuntar încă de la concepție (Ps 51:5; 2 Sam 12:14-31). Rezolvând paradoxul, păcatul original este datoria provocată de fărădelegile strămoșilor noștri, pe care o moștenim încă de la concepție, chiar înainte de a comite propriile noastre fărădelegi.

■ Cum interacționează acest lucru cu înțelegerea noastră a biologiei? Această propunere nu depinde nici de înțelegerea antică, nici de cea modernă a biologiei; ea depinde doar de o înțelegere directă a cauzalității genealogice și nu este stricată de înțelegerea noastră a geneticii. Acesta este un avantaj față de propunerile de căpetenie naturală care, de exemplu, încearcă să lege păcatul originar de genetică sau epigenetică.

Nu este scopul meu să stabilesc toate aceste detalii. Cu toate acestea, narațiunea în ansamblul ei nu este legată de această propunere specifică pentru datoria moștenită. Propunerea este doar provizorie și poate fi înlocuită sau ajustată.

1. Ținând cont de natura cauzală a genealogiilor, se pare că există mai multe modalități de a ajusta această propunere. Mă concentrez asupra existenței, care ar putea să nu fie în concordanță cu unele înțelegeri ale sufletului și providenței divine. Poate că ar avea mai mult sens dacă am pune accentul pe lumea pe care o moștenim de la strămoșii noștri, sau poate pe drepturile sau cetățenia pe care le moștenim (sau la care renunțăm) prin acțiunile strămoșilor noștri.
2. Dacă această propunere este în continuare respinsă, în locul ei ar putea fi adoptat un model existent al păcatului originar prin descendență genealogică. Ca un singur exemplu, în teologia legământului, Adam și Eva sunt plasați într-un legământ al faptelor care precizează consecințele păcatului lor asupra descendenților lor genealogici. Această teologie poate fi plasată în narațiune, în esență, fără modificări.
3. S-ar putea renunța cu totul la un rol al descendenței genealogice în păcatul originar. Relatarea scripturală ar fi în continuare legată contextual de Adam și Eva. Definiția textuală a omului ar putea fi în continuare invocată pentru a afirma monogeneza. Nimic nu ne îngrădește să facem uz teologic de ascendența universală.

Care este atunci abordarea corectă? Se pare că întrebările legate de dreptate, milă și moștenire ating chestiuni centrale în teologie, tensiuni profunde în experiența umană. Din acest motiv, pot exista interacțiuni complexe între păcatul originar, providență, suflet, ispășire și altele. Bănuiesc că diferite tradiții vor gravita spre accente diferite și soluții diferite. Va fi nevoie de o comunitate mai mare de profesioniști pentru a elabora semnificația ascendenței genealogice în teologie. Din acest motiv, propunerea mea este doar un punct de plecare din multe altele.

NOTE

1. Această întrebare este pusă de mulți, inclusiv de Andrew Torrance (a se vedea anexa online 2).
2. Kendall, *The Kinship of Men an Argument from Pedigrees; or, Genealogy Viewed as a Science* (Boston: Cupples and Hurd, 1888); Kendall, "Natural Heirship: Or, All World Akin/" *Popular Science Monthly*, ianuarie 1886.
3. Dacă acest lucru se dovedește a fi nefolositor, conceptul de existență ar putea fi înlocuit cu alte tipuri de moștenire, cum ar fi cea de cetățenie sau cea a locului nostru în afara Grădinii.
4. Poate că nu am exista deloc, sau nu în natura și contextul în care ne aflăm.
5. "Chiar astăzi" ar putea fi doar un idiom, care nu trebuie luat literal.
6. Poate că moartea este moarte spirituală, nu moarte fizică. John Walton susține că, în "chiar în această zi", ei au fost condamnați să moară, nu au murit efectiv în acea zi. *Lumea pierdută a lui Adam și a Evei: Genesa 2-3 și dezbaterile despre originile umane* (Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 2015).
6. C. John Collins, a se vedea *apendicele 3* online.
7. Unii susțin că el a fost ghidat de o traducere greșită a Romani și de o înțelegere incorectă a biologiei. C. John Collins contestă această caracterizare, sugerând, în schimb, că nu așa înțeleg cititorii moderni Rom 5:12-14, deși ar putea fi un motiv valabil (a se vedea *apendicele online 3*).
8. Existența noastră depinde, de asemenea, de momentul precis în care are loc concepția, din cauza

caracterului aleatoriu (din perspectiva umană) al selecției gameților. Interpretarea precisă a acestui aspect poate depinde de concepția noastră despre providența divină.

9. William Lane Craig, *The Atonement* (New York: Cambridge University Press, 2018); James Beilby și Paul R. Eddy, eds., *The Nature of the Atonement; Four Views* (Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 2006).

CAPITOLUL ȘAPTESPREZECE

SFÂRȘITUL UNUI ÎNCEPUT

Două descoperiri ale științei evoluționiste sunt considerate a amenința teologia lui Adam și a Evei. În primul rând, noi ne tragem din strămoși cu maimuțele mari. În al doilea rând, populația ancestrală din care ne tragem nu pare să se scufunde niciodată până la un singur cuplu.

Cu toate acestea, în conformitate cu aceste descoperiri, Adam și Eva, strămoșii noștri, ar fi putut fi creați *de novo* cu mai puțin de zece mii de ani în urmă. Ei ar putea fi chiar progenitorii noștri, cuplul unic prin care noi toți am apărut prin *monogeneză* genealogică. În exilul lor, neamul lui Adam și al Evei s-a răspândit pe tot globul pe măsură ce s-au amestecat cu oamenii din afara Grădinii. Singurul mod în care știința evoluționistă insistă pe această socoteală este prin sugestia, alături de aluziile din *Scriptură*, că au existat oameni în afara Grădinii.

Această relatare tradițională *de novo* a creației se înscrie într-o narațiune speculativă mai amplă a originilor umane. Știința ne spune povestea oamenilor din afara Grădinii, creați de Dumnezeu după chipul său. Apoi, Dumnezeu îi creează pe Adam și Eva pentru a le influența destinul. Adam face o alegere. Ei cad în exil. Prin păcatul lui Adam, toată lumea cade și ea în exil. Toți suntem acum după chipul lui Dumnezeu și căzuți. Această narațiune mai amplă a originilor o conține pe prima. Relatarea tradițională nu era falsă. Era doar o parte din această narațiune mai amplă.

- Narațiunea mai largă este speculativă, ridicând multe întrebări, dar nu este mai rea decât alte moduri de a-i înțelege pe Adam și Eva. De asemenea, are avantajul de a fi în întregime în concordanță cu știința tradițională.
- Narațiunea completă conține răspunsuri constructive la mai multe întrebări și obiecții.
- Semnificația ființei umane este legată de imaginea lui Dumnezeu, așa că alți cercetători ar putea să varieze în privința acestei părți a narațiunii. Construirea unei teologii a valorii, demnității și libertății ar putea încuraja o mai mare flexibilitate în aceste variații.
- Această narațiune se află la o răscruce de drumuri, atingând o gamă largă de întrebări profunde din teologie, știință și societate. Întrebările deschise abundă pe măsură ce ne implicăm în marele mister al originilor noastre.

Această narațiune este un punct de plecare pentru o reflecție mai profundă. Ne încheiem acum la punctul de plecare al unei conversații mai ample.

NU MAI RĂU DECÂT ACESTEA

Nu încerc să demonstrez că această narațiune este cea mai bună sau cea mai corectă înțelegere. Nu încerc să răspund la fiecare întrebare sau să completez fiecare detaliu al acestei relatări. În schimb, teza mea este că această narațiune speculativă nu creează mai multe probleme pentru teologie decât relatările care nu includ știința evoluționistă. Patru puncte de comparație sunt utile.

1. ***Homo sapiens*, imaginat de Dumnezeu, care se încrucișează cu Neandertalul în trecutul îndepărtat.** Acesta este modul în care *Reasons to Believe* (Motivații pentru a crede), o proeminentă organizație creaționistă de pământ vechi, a propus cel mai recent să înțelegem originile umane [1]. Subliniez, chiar și atunci când notez acest exemplu, că există modalități mai bune de a formula acest lucru, atât din punct de vedere științific, cât și teologic, decât în forma actuală.
2. **Oamenii și îngerii căzuți se încrucișează între ei pentru a produce uriașii Nephilim.** *Answers in Genesis*, cea mai mare organizație de creație a pământului

tânăr, celebrează speculațiile despre acest lucru în trecutul îndepărtat.

3. **Un *Homo erectus*.** Adam și Eva acum două milioane de ani. Un Adam și o Eva străvechi, fără nimeni în afara Grădinii, este favorizat de unii structuraliști. Aceasta păstrează categorii metafizice îngrijite, dar reduce cea mai mare parte a Genezei la mitologie [2].

4. **Viață inteligentă pe alte planete.** Posibilitatea existenței vieții pe alte planete a fost considerată o amenințare la adresa doctrinei creștine, deoarece ar putea indica existența unor oameni după chipul lui Dumnezeu care nu descind din Adam. Eseul lui C. S. Lewis "*Religia și Rocketry*" oferă un exemplu excelent de răspunsuri la această presupusă amenințare [3].

Aceste patru cazuri-test expun tensiuni care există deja în teologie, multe dintre ele apărând înainte de a lua în considerare știința evoluționistă. Poate că unele propuneri sunt mai bune decât altele, dar eu vreau doar să arăt că această narațiune nu este mai rea decât acestea. Oamenii de știință ar putea numi aceste "cazuri de testare" sau "controale", care ne oferă o modalitate de a răspunde la obiecțiile cu un model comun.

Aceste patru cazuri de testare expun tensiuni care există deja în teologie, multe dintre ele apărând înainte de a lua în considerare știința evoluționistă. Poate că unele propuneri sunt mai bune decât altele, dar eu vreau doar să arăt că această narațiune nu este mai rea decât acestea. Oamenii de știință ar putea numi aceste "cazuri de testare" sau "controale", care ne oferă o modalitate de a răspunde la obiecțiile cu un model comun.

- Unii obiectează: "Oamenii din afara Grădinii sunt după chipul lui Dumnezeu, dar ei nu descind din Adam și Eva". Aceasta nu este o provocare mai mult decât extraterestrii inteligenți care sunt după chipul lui Dumnezeu (4). Nimic din *Scriptură* nu ne spune că Dumnezeu nu a creat alți oameni pe alte planete sau universuri. Poate că a făcut-o.

- Unii obiectează: "Descendența lui Adam și a Evei se încrucișează cu oameni din afara Grădinii". Totuși, aceasta este mai puțin o provocare teologică decât încrucișarea unor grupuri diferite din punct de vedere biologic (1, 2). Lăsând la o parte majoritatea obiecțiilor, în narațiunea speculativă, Dumnezeu intenționează ca ei să se încrucișeze. Încrucișarea nu poate fi o problemă dacă Dumnezeu a intenționat ca linia lui Adam și a Evei să se încrucișeze cu alții.

- Unii obiectează: "Acest lucru infirmă detalii despre trecutul nostru care nu se regăsesc în relatarea scripturală". Da, la fel ca toți ceilalți (1-4). Geneza 1-11 este doar o cantitate mică de text. Toată lumea completează detaliile, deoarece Geneza, chiar dacă este adevărată, nu poate fi întreaga poveste.

- Unii obiectează: "Acest lucru nu se potrivește exact cu unele detalii din textul narațiunii Genezei". Totuși, această narațiune se potrivește mult mai bine cu Geneza decât majoritatea celorlalte relatări (1, 3). Deși narațiunea afirmă evoluția, perspectiva "privirea înapoi" se potrivește cu textul la fel de bine ca și relatările creaționiste ale pământului tânăr (2).

- Unii obiectează: "Acest lucru nu este demonstrat cu dovezi științifice". Totuși, această narațiune este totuși demonstrată în întregime în concordanță cu știința tradițională, ceea ce este mai bine decât putem spune despre majoritatea modelelor (1-4).

Aceasta este o apărare eficientă. Nu văd încă nicio obiecție care să nu se aplice și la alte câteva relatări bine acceptate. Această narațiune nu este mai criticabilă decât alte relatări ale originilor noastre și poate că ar putea fi tolerată alături de ele. În acest sens, experimentul narativ al acestei cărți este un succes, creând spațiu pentru relatarea tradițională. În timp, ar putea apărea o reflecție mai constructivă.

O NARAȚIUNE TEOLOGIZATĂ

Narațiunea este deja modelată de reflecția și dialogul constructiv. Presupun că aș fi putut să

prezint doar cazul științific și să plec. Această carte ar fi fost mai scurtă și nimeni nu ar fi fost mai înțelept. Cumva, am fost sedus de întrebări mai mari.

Întrebările, obiecțiile și schimburile au modelat narațiunea din acest experiment. În narațiune sunt încorporate mai multe răspunsuri teologice la acest dialog.

■ Este acesta un exemplu de concordism de tip negativ, în care citim cunoștințe științifice moderne în Scriptură, acolo unde nu se pot găsi în mod corespunzător? Nu. În primul rând, această narațiune se folosește de o înțelegere obișnuită a strămoșilor, mai degrabă decât de ADN. În al doilea rând, se folosește de o definiție textuală a omului, mai degrabă decât de o definiție științifică. În al treilea rând, evoluția se află în afara perspectivei *Scripturii* în această narațiune. Relatarea scripturală are loc alături de relatarea științifică, fără a o preda.

■ S-au încrucișat descendenții lui Adam și ai Evei cu fiarele neumane? Oamenii din afara Grădinii erau biologic umani din toate punctele de vedere. Dumnezeu a intenționat ca descendența lui Adam și a Evei să se încrucișeze cu ei.

■ Cum înțelege această narațiune scopul Grădinii? Grădina este un templu cosmic, un loc în care Dumnezeu locuiește și pe care intenționează să-l extindă pe întreg pământul în colaborare cu Adam și Eva. În Apocalipsa 20-21, asistăm la întoarcerea Grădinii, de data aceasta ca Orașul lui Dumnezeu pe pământ [4]. Apocalipsa este o viziune a ceea ce s-ar fi întâmplat dacă Adam nu ar fi păcătuit. Această teologie stă la baza deducției că scopul inițial al lui Adam și al Evei a fost acela de a primi întreaga omenire într-o Grădină fără moarte.

■ Avea neamul lui Adam și al Evei dreptul să distrugă și să abuzeze de oamenii din afara Grădinii? Categorie nu. Adam și Eva și neamul lor au primit stăpânire asupra pământului, dar nu și asupra altor oameni. Întoarcerea la război, sclavie, rasism și multe altele este o consecință a Căderii, a dominației corupte a neamului lui Adam și al Evei.

■ Aveau cei din afara Grădinii o valoare morală sau etică redusă? Limitele stăpânirii bune, care nu era asupra celorlalți oameni, recunosc că au fost creați liberi, nu supuși unii altora. De asemenea, ei aveau conștiință, cu un simț al binelui și al răului moral. Dumnezeu îi iubea și intenționa să îi binecuvânteze. S-ar putea să aibă un destin veșnic, dar nu știm cu siguranță.

■ Cum dăm sens unei ere complet noi din trecutul îndepărtat? Teologia creștină se luptă deja cu tranziția dintre două epoci, înainte și după întruparea lui Iisus. Această narațiune ne aduce să ne luptăm cu o altă tranziție, de la înainte la după Adam, înainte și după apariția civilizației.

■ De ce i-a făcut Dumnezeu pe Adam și Eva *de novo*, fără părinți, când toți ceilalți au fost creați printr-un proces de descendență comună? Ei au avut un scop special, unul care necesita ca ei să fie creați în întregime fără păcat, cu o *tabula rasa*. Crearea lor este paralelă, în moduri importante din punct de vedere teologic, cu Nașterea din Fecioară a lui Iisus.

■ De ce și cum este asociată Căderea cu apariția civilizației? Deși Geneza nu vorbește despre ADN, ea scoate la suprafață tensiunea dintre progresul civilizației și moralitate. Ascensiunea civilizației este o tranziție majoră în istoria noastră, care remodelează întreaga lume, aducând un nou tip de dominație. A fost bună sau rea? Există aici oportunitatea de a reexamina contemplarea teologică a societății alături de Geneză [5].

Există firimituri de pâine de-a lungul narațiunii, uneori în notele de subsol. Despre unele dintre aceste întrebări aș fi putut scrie mult mai mult. Totuși, este aici că alții pot prelua și duce lucrurile mai departe.

Variațiile asupra acestei narațiuni sunt încurajate și sunt, de fapt, scopul meu. Multe obiecții pot fi rezolvate prin efectuarea de modificări. Data la care Adam trăiește poate fi mutată mai demult în timp, atât cât este necesar. Ar putea fi invocată o teologie diferită a păcatului original, a chipului lui Dumnezeu și a Căderii. Sunt posibile diferite lecturi ale pasajelor din Geneză. De asemenea, sunt posibile deducții diferite cu privire la scopul inițial al lui Adam și al Evei. Încurajez aceste diferențe. Haideți să vedem dacă ne putem înțelege unii pe alții din acest punct de plecare.

VALOARE, DEMNITATE ȘI LIBERTATE

Deși această narațiune propune exact contrariul, este obișnuit să se facă legătura între sensul de uman și imaginea lui Dumnezeu. Semnificația imaginii lui Dumnezeu este contestată. Din acest motiv, mă aștept ca mulți să reanalizeze modul în care această narațiune tratează imaginea. În unele variante, este posibil ca oamenii din afara Grădinii să nu fie după chipul lui Dumnezeu. Acest lucru nu trebuie să fie îngrijorător. Amintiți-vă că descendența lui Adam și a Evei ar fi în continuare pe deplin umană din punct de vedere biologic. Poligeneza, totuși, ar fi falsă. Orice distincție făcută ar fi relevantă doar în trecutul îndepărtat. Această mișcare ridică totuși întrebări cu privire la valoarea umană și la demnitatea oamenilor din afară. Răspunsurile noastre la aceste întrebări ar putea modela natura morală a răspândirii civilizației, a orașelor timpurii și, poate, și a colonialismului. Având în vedere aceste întrebări societale, aceste întrebări teologice nu pot fi neglijate.

Unul dintre primii lideri ai Bisericii, Grigore de Nyssa, ar putea fi de ajutor. În secolul al IV-lea, Nyssa a scris primul text cu adevărat antisclavie din istorie [6]:

Condamnați la sclavie o persoană a cărei natură este liberă și independentă și faceți legi opuse lui Dumnezeu și contrare legii Sale naturale. Căci ați supus la jugul sclaviei pe cel care a fost făcut tocmai pentru a fi stăpânul pământului și pe care Creatorul l-a vrut conducător, în împotrivire și respingere a preceptului său divin [7].

El face referire la imaginea lui Dumnezeu, dar își întemeiază înțelegerea acesteia pe vocația specifică pe care

Dumnezeu a spus: "Să-l facem pe om după chipul și asemănarea noastră". Dacă el este în asemănarea lui Dumnezeu, și stăpânește tot pământul, și i-a fost acordată autoritate asupra a tot ce există pe pământ de la Dumnezeu, care este cumpărător, spuneți-mi? Cine este vânzătorul său? Numai lui Dumnezeu îi aparține această putere; sau, mai degrabă, nici măcar lui Dumnezeu însuși. Pentru darurile sale pline de har, se spune, sunt irevocabile. De aceea, Dumnezeu nu vrea să reducă rasa umană la sclavie, din moment ce el însuși, atunci când noi am fost înrobiți de păcat, ne-a rechemat în mod spontan la libertate. Dar dacă Dumnezeu nu înrobește ceea ce este liber, cine este cel care își pune propria putere mai presus de cea a lui Dumnezeu? [8]

Concepția lui Nyssa despre chipul lui Dumnezeu este vocațională, dar temeiul său pentru a se opune sclaviei apare în explicarea limitelor chemării de stăpânire (Gen 1,26-27). **Dumnezeu ne-a acordat autoritate asupra întregului pământ, dar nu unul asupra celui alt.** Nyssa deduce că Dumnezeu le dăruiește oamenilor și libertatea. Din acest motiv, "domesticirea" (adică înrobirea) altor oameni este o răzvrătire de neconceput împotriva ordinii create de Dumnezeu, uzurpând autoritatea legitimă a lui Dumnezeu. Nici măcar Dumnezeu însuși nu îi domină pe oameni, deoarece darul său de libertate este irevocabil.

Înțelegerea lui Nyssa este utilă. În mod paradoxal, explicația sa ar putea localiza libertatea și demnitatea umană în afara imaginii lui Dumnezeu. El înțelege chipul lui Dumnezeu ca pe o chemare de a domina lumea așa cum o face Dumnezeu, dar nu de a ne domina unii pe alții. Prin urmare, chemarea la stăpânire afirmă un dar al libertății, care poate preexista sau poate fi acordat independent de imaginea lui Dumnezeu. O definiție multivalentă a omului ar putea face treabă pentru noi. Oamenii din afara Grădinii, oamenii biologici, ar putea fi primii cărora Dumnezeu le-a acordat libertatea (Rom 2:15), chiar dacă chemarea la stăpânire a chipului lui Dumnezeu (Gen 1:26-27) este dată doar neamului lui Adam și al Evei. O stăpânire bună, așa cum o concepe Nyssa, ar ratifica natura liberă a oamenilor din afara Grădinii, în conformitate cu ordinea creată, reflectând bunătatea și autoritatea lui Dumnezeu. În plus, într-un astfel de dar al libertății, **Dumnezeu afirmă demnitatea și valoarea celor din afara Grădinii, chiar dacă nu au vocația particulară a lui Adam și Eva din chipul lui Dumnezeu.**

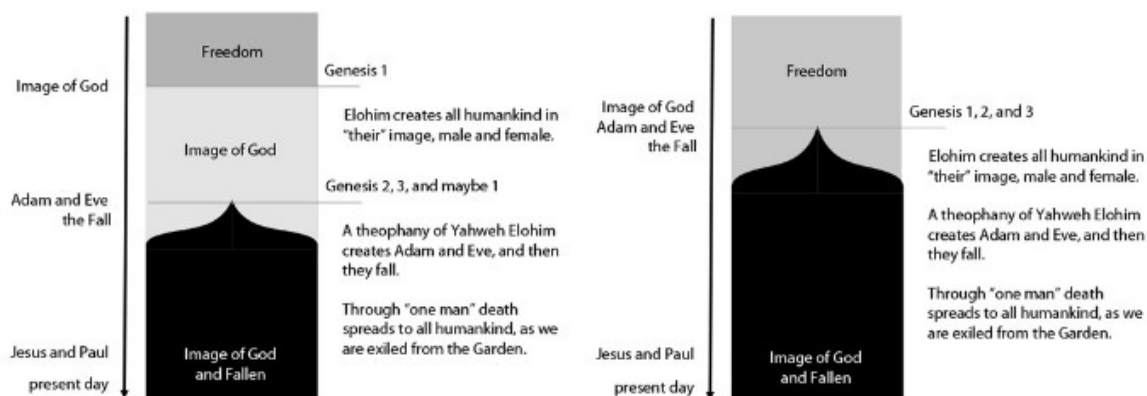

Figura 17.1.

Narațiunea speculativă prevede că oamenii din afara Grădinii sunt creați după chipul lui Dumnezeu (stânga). Această lectură funcționează indiferent dacă Geneza 1 și 2 sunt citite secvențial sau ca relatări recapitulate. Unii vor înțelege, în schimb, că imaginea lui Dumnezeu este unică pentru descendența lui Adam și a Evei (dreapta). Aceasta nu este neapărat o problemă. Este posibil ca elaborarea unui fundament al libertății înainte de Adam și Eva să ușureze îngrijorările.

Poate că, cu ajutorul lui Nyssa, atenția acordată chestiunilor legate de demnitate, valoare și libertate va reduce anxietatea față de modelele care nu văd oamenii din afara Grădinii ca fiind chipul lui Dumnezeu. Dacă teologia libertății lui Nyssa nu va fi adoptată, să sperăm că vor putea fi explorate alte propuneri. De exemplu, dacă scopul inițial al lui Adam și al Evei este de a-i binecuvânta pe cei din afara Grădinii, acest lucru afirmă și valoarea și demnitatea lor. Negarea valorii și demnității lor este o consecință coruptă a Căderii, incompatibilă cu scopul bun inițial al lui Adam și al Evei.

O RĂSCRUCĂ ÎN TEOLOGIE

Este vizibil un număr mare de întrebări fără răspuns. Gama și profunzimea acestor întrebări reprezintă un punct forte al acestei narațiuni, nu o slăbiciune. Această narațiune se află la răscrucea unui număr mare de întrebări interesante și importante, scoțând la suprafață zeci de întrebări la intersecția dintre știință, teologie și societate.

- Cum completează arheologia și antropologia detaliile acestei narațiuni? Ne ghidează aceste date spre o anumită dată pentru a-l plasa pe Adam? Ne modelează ele înțelegerea modului în care a fost coruptă civilizația?
- Cum oferă literatura din Orientul Apropiat Antic o perspectivă suplimentară? Susține sau diminuează această narațiune?
- Care este natura "sufletului"? Când și cum a apărut el printre strămoșii noștri?
- Cum interacționează ispășirea cu oamenii din afara Grădinii? Cum influențează întruparea lui Isus, viața, moartea și învierea Sa, modul în care înțelegem locul lor în teologie?
- Recuperând tradițiile mai profunde ale Bisericii, cum înțelegem scopul morții? Are ea rolul de a limita răul?
- Care este destinul veșnic al oamenilor din afara Grădinii? *Scriptura* nu ne spune. Știm că Dumnezeu va fi drept și milostiv, dar ce credem că se va întâmpla cu ei? Se aflau ei sub o altă dispensație a harului?
- Cum s-ar schimba narațiunea dacă Adam și Eva ar fi fost mult mai vechi? Dacă ar fi trăit cam în perioada în care apare *Homo sapiens*?
- Cum înțelegem mila și dreptatea într-o lume guvernată cu moștenirea? În ce fel ar putea fi influențată de Cădere înțelegerea noastră a justiției sociale?
- Cum socotim istoria rasismului la origini? Acesta apare în toate taberele, atât în teologie, cât și în știință. Cum ar trebui să primim moștenirea, bună și rea, a acestei istorii?
- Cum se adaptează acest model în diferite tradiții teologice? Cum ar putea reformații și

catolicii să se apuce de el? Cum l-ar înțelege luteranii și bapțiștii în contextul lor teologic?

În timp, la unele dintre aceste întrebări s-ar putea răspunde în mod util, poate prin angajarea lucrărilor existente. De asemenea, este probabil ca unele dintre aceste întrebări să atingă mari mistere. S-ar putea să nu fie posibil să li se răspundă cu încredere. În timp, am putea găsi totuși o diversitate de propuneri interesante, care să se extindă în necunoscut în speculații semnificative despre ceea ce ar fi putut fi.

UN PUNCT DE PLECARE ECLEZIAL

Această narațiune speculativă conține o relatare tradițională a creației lui Adam și a Evei. Ea nu rezolvă toate problemele și nu răspunde la toate întrebările importante. Este, totuși, un punct de plecare pentru un schimb, un loc în care am putea înțelege și îmbrățișa diferențele noastre. Aștept cu nerăbdare să văd cum se dezvoltă conversația. După cum explică biblistul John Hilber semnificația acestei contribuții: "Este semnificativă nu pentru că rezolvă toate problemele, ci pentru că lasă deschise mai multe posibilități care nu erau cu adevărat în amestec" [9]. Teologul Andrew Loke publică o carte, continuând proiectul său de reconciliere a literalismului cu știința evoluționistă [10]. El îi înțelege pe Adam și Eva ca fiind aleși dintr-o populație mai mare și refăcuți din punct de vedere spiritual. Imaginea lui Dumnezeu este unică pentru Adam descendența lui Adam și a Evei. Loke se situează la un punct de mijloc între structuraliști și istoriștii vocaționali. **Teologul Jon Garvey, un medic pensionar, publică și el o carte, susținând că teologia biblică devine mai coerentă cu oamenii din afara Grădinii** [11]. El se angajează mai mult decât mine în literatura Orientului Apropiat Antic. Cartea recentă a lui Garvey, *Cod's Good Creation*, poate fi deosebit de utilă pentru a recupera o înțelegere mai tradițională a morții într-o creație bună. Această recuperare a tradițiilor mai profunde ale Bisericii ar putea ajuta să dea sens morții oamenilor biologici din afara Grădinii.

Genealogia lui Adam și a Evei creează spațiu pentru teologia biblică. Mai mulți alți teologi mi-au spus că vor aduce propriile lor contribuții, folosindu-se de spațiul creat aici. Filosoful William Lane Craig se află în mijlocul unui proiect de doi ani, studiind știința și teologia lui Adam și Eva, intenționând să publice o carte proprie. Nu este clar încă dacă Craig va alege să adopte sau nu o variantă a genealogiei Adam și Eva. Să aflăm dacă ce va face el va face parte din distracție. Poate că, nu peste prea mult timp, vom vedea cărți sau articole de la Richard Averbeck, Ken Keathley și alții. Rezultatul final al acestei anchete nu va fi un acord total sau o soluție finală. Misterul va rămâne pentru mult timp de acum încolo. Sfatul lui Denis Alexander este înțelept:

Chiar nu știm răspunsul exact. Există pur și simplu prea multe necunoscute atât în relatarea evoluționistă, cât și în propria noastră interpretare a Scripturii, pentru a fi dogmatici în această problemă [12].

Indeterminarea este ceea ce face ca schimbul să fie dinamic. Dacă sau când au trăit Adam și Eva nu reprezintă miezul anchetei. Suntem cu toții preocupați de întrebări despre cine suntem noi ca ființe umane.

Ce ar trebui să facem din relația noastră cu natura, cu alte animale și cu lumea pe care o construim în jurul nostru? Ne întrebăm ce înseamnă să fii om.

NOTE

1. Fazale Rana și Hugh N. Ross, *Who Was Adam?* (Covina, CA: RTP Press, 2015).
2. Dennis Bonnette, "The Scientific Possibility of Adam and Eve", *Strange Notions*, <https://strangenotions.com/the-scientific-possibility-of-adam-and-eve/>.
3. C. S. Lewis, "*Religion and Rocketry*", în *The World's Last Night* (San Francisco: HarperOne, 2011 [1960]).
4. Aceasta pare a fi o opinie dominantă printre cercetătorii Vechiului Testament. Un articol al lui Greg Beale este o excelentă introducere. Gregory K. Beale, "*Eden, the Temple, and the Church's*

Mission in the New Creation", Journal of the Evangelical Theological Society 48 (2005): 5-31.

5. De exemplu, contemplând Căderea alături de civilizație, ar putea exista un schimb interesant cu lucrările lui Jacques Ellul și Daniel Quinn. Jacques Ellul, *The Meaning of the City* (Eugene, OR: Wipf & Stock, 2011, publicat pentru prima dată în 1951); Jacques Ellul, *The Technological Society* (New York: Vintage, 1954); Daniel Quinn, *My Ishmael* (New York: Bantam Books, 1997).

6. Kimberly Flint-Hamilton, "*Gregory of Nyssa and the Culture of Oppression*", Center for Christian Ethics at Baylor University, 2010,

www.baylor.edu/content/services/document.php/110976.pdf.

7. Nyssa, citat de Flint-Hamilton, "Gregory of Nyssa".

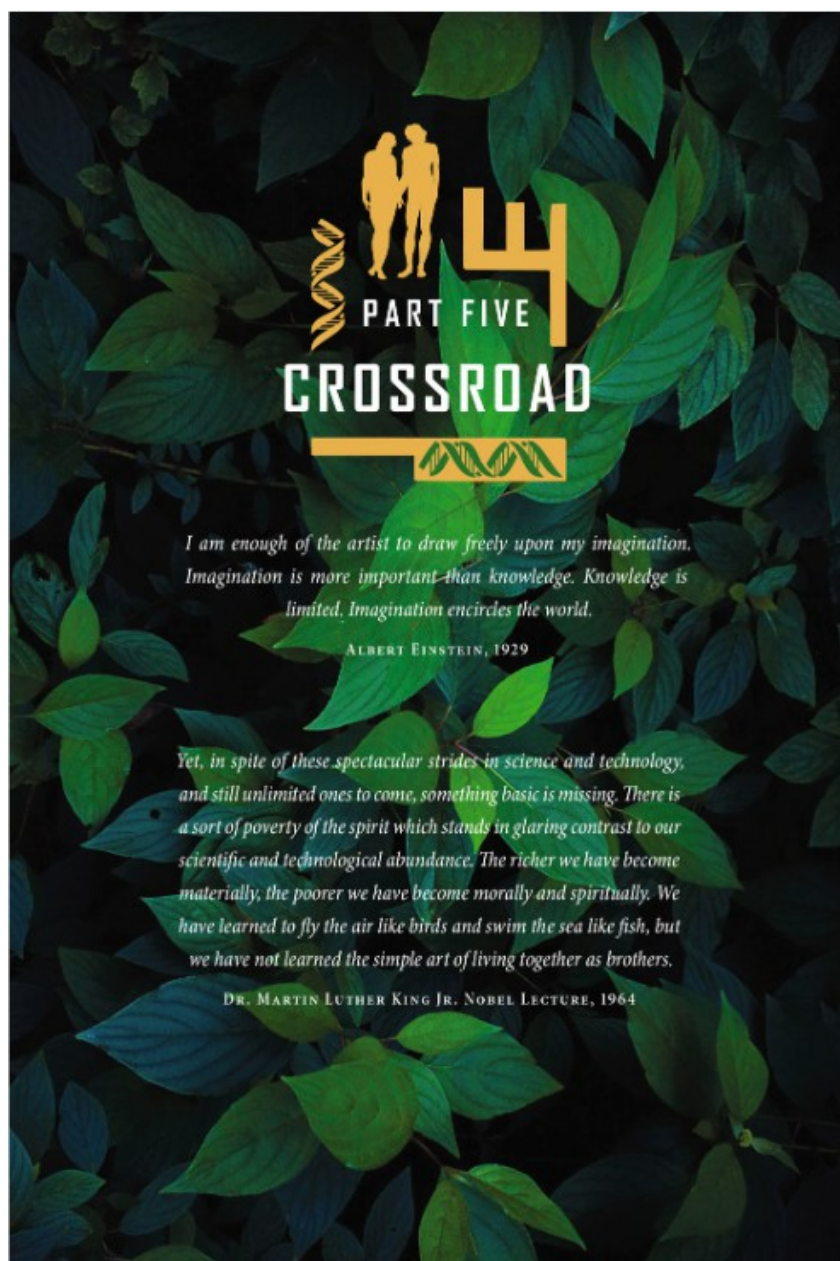
8. Gregory of Nyssa, "A patra omilie asupra Ecclesiastului", în *Omiliile asupra Ecclesiastului: An English Version with Supporting Studies*, Ed. Stuart George Hall (Berlin: Walter de Gruyter, 1993), 74.

9. John Hilber, cu privire la răspunsul de la Conferința Dabar (a se vedea anexa online 5).

10. Andrew Ter Em Loke, "*Reconciling Evolution and Biblical Literalism: A Proposed Research Program*", *Theology and Science* 14 (2016): 160-74, <https://doi.org/10.1080/14746700.2016.1156328>.

11. Titlu provizoriu: *Generațiile Cerului și ale Pământului*. Această carte dezvoltă postările de pe blog pe care Jon Garvey le-a scris de-a lungul mai multor ani. A se vedea arhiva categoriei "Genealogical Adam", *The Hump of the Camel* (blog), <http://potiphar.jongarvey.co.uk/category/genealogical-adam/>.

12. Denis Alexander, *Creation or Evolution: Do We Have to Choose?*, ed. a 2-a. (Oxford: Monarch, 2014).

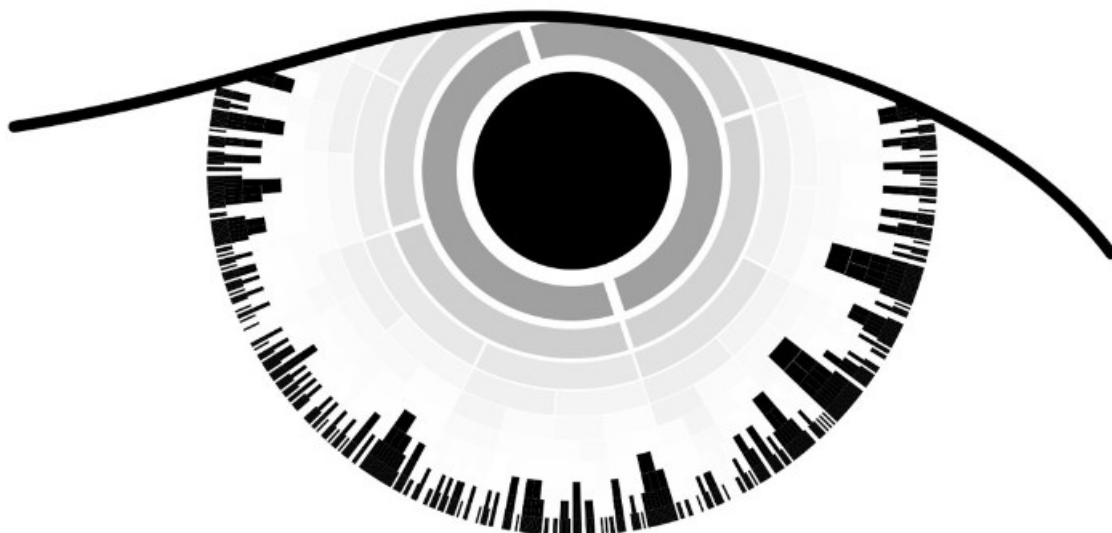
PARTEA a V-a RĂSCRUCEA

Sunt suficient de artist pentru a mă inspira liber din imaginația mea. Imaginația este mai importantă decât cunoștințele. Cunoștințele sunt limitate. Imaginația înconjoară lumea.

Albert Einstein, 1929

Cu toate acestea, în ciuda acestor progrese spectaculoase în știință și tehnologie, și a celor care vor urma, lipsește ceva fundamental. Există un fel de sărăcie a spiritului care contrastează flagrant cu abundența noastră științifică și tehnologică. Cu cât am devenit mai bogați din punct de vedere material, cu atât am devenit mai săraci din punct de vedere moral și spiritual. Am învățat să zburăm în aer ca păsările și să înotăm în mare ca peștii, dar nu am învățat arta simplă de a trăi împreună ca frații.

Dr. Martin Luther King Jr.
Conferința Nobel, 1964

CAPITOLUL OPTSPREZECE

TOLERANȚĂ, UMILINȚĂ, RĂBDARE

UN PASTOR EXPLICĂ LECTURA SA SINCERĂ A GENEZEI. Savantul obiectează, uneori în mod incorect. Conversația se încheie. O fractură. Sunt un sceptic al conflictului. Întrebarea despre Adam și Eva se află la o fractură în societate, dar întrebarea însăși este un schimb între lumi. Având în vedere această fractură, scopul meu este de a "face loc pentru diferențele noastre, chiar dacă ne păstrăm propriile noastre credințe și practici" [1]. În acest fel, fractura ar putea deveni o răscruce de drumuri. În deplină concordanță cu dovezile, Adam și Eva, strămoșii noștri ai tuturor, ar fi putut fi creați *de novo*, în trecutul nostru recent. Singurul mod în care știința evoluționistă face presiuni asupra unei lecturi tradiționale a Genezei este să sugereze, alături de *Scriptură*, că au existat oameni în afara Grădinii. Această relatare recuperează tradiții importante din Biserică, arătând că acestea ar putea fi adevărate împreună, alături de relatarea evoluționistă a originilor noastre. Știința nu ne spune într-un fel sau altul. Acest progres în înțelegere rezultă din "practicile civice în curs de desfășurare, înrădăcinate în trei aspirații: toleranță, umilință și răbdare" [2]. Lucrând la aceste practici, colegul meu John Inazu, de la *Proiectul Carver* din St. Louis, un avocat, se ocupă de rolul autorității juridice în societate. Eu mă ocup de autoritatea științifică. În ceea ce privește legea, suntem liberi să credem ce vrem despre originile umane, iar dezacordurile vor persista probabil pentru foarte mult timp. Cu toate acestea, educația publică va răspunde întotdeauna în fața oamenilor de știință tradiționali, și pe bună dreptate. Oamenii de știință au o autoritate imensă asupra relatării noastre despre origini. Cum ar trebui să ne exercităm autoritatea?

1. Omul de știință laic are autoritate în piața publică, iar practica noastră civică ar putea servi un bine comun.
2. Credinciosul netradiționalist poate face loc pentru cei cu care nu este de acord, făcând loc pentru relatarea tradițională a lui Adam și Eva.
3. Tradiționalistul convins are ocazia de a avea o nouă încredere. Indiferent dacă evoluția este adevărată sau nu, ei pot face loc pentru diferențe și pentru știința evoluționistă.
4. Poveștile comune într-o societate fracturată sunt valoroase și rare. Întrebări mai mari sunt posibile de urmărit împreună într-o narațiune comună a originilor.

Această carte a luat naștere dintr-o practică civică în curs de desfășurare. Această practică continuă, pe măsură ce căutăm un nou tip de comunitate, adunându-ne împreună în jurul marilor întrebări. Dacă putem să ne facem loc unii altora, o narațiune comună ar putea deveni un teren de întâlnire, chiar dacă fiecare dintre noi consideră diferite părți ale poveștii ca fiind realitate și ficțiune.

OMUL DE ȘTIINȚĂ SECULAR

Știința seculară este o comunitate de oameni de știință care se adună pentru a înțelege natura într-un anumit tip de mod. În ansamblul ei, nu este ghidată de agende teologice. "Secular", așa cum îl folosesc eu aici, înseamnă "corect", nu antireligios sau ateu. Din acest motiv, știința îi include pe ateii și agnostici, dar și pe creștini, evrei, musulmani, hinduși și budiști. Indiferent de convingerile noastre personale, cu toții urmăm un set riguros de reguli pentru a judeca afirmațiile probatorii, reguli pe care le-am urmat aici, în această carte. Sunt creștin, dar sunt și un om de știință secular.

Unii oameni de știință publici sunt ateii. În 2018, am făcut cunoștință cu un astfel de om de știință, Jerry Coyne. Acesta este un biolog evoluționist renumit, în parte pentru cartea sa *Why Evolution Is True* [3]. Într-un schimb de replici despre activitatea mea cu *Asociația Americană pentru Progresul Științei*, am fost frapat de sensibilitatea sa rafinată față de modul în care ateii sunt discutați de creștini [4]. Mi-a reamintit că defăimarea ocazională (și cea vicioasă) a ateilor este mult prea frecventă și are consecințe sociale. Experiența mea personală cu ateii din știință, inclusiv cu Coyne, este că sunt corecți, toleranți și inteligenți, dar cu un angajament feroce față de integritatea și onestitatea științei. Ei nu sunt dușmanul meu. Este ateul vecinul meu? [5] Ca să nu existe îndoieli, omul de știință secular este vecinul nostru. Nimic nu se schimbă dacă vecinul nostru este ateu, chiar dacă este de tip antireligios. Trebuie să ne iubim aproapele. Dacă vrem să îl urmăm pe Isus, acest lucru nu este opțional. Oamenii de știință, chiar și cei pe care îi percepem ca fiind ateii antireligioși, nu sunt dușmani. Majoritatea oamenilor de știință caută un schimb real cu publicul religios, unde am putea face progrese unii cu alții [6]. Această carte, de altfel, este scrisă după regulile științei laice. Ea nu este o provocare la adresa înțelegerii colegilor mei despre originile noastre. Este, mai degrabă, o mai bună înțelegere a modului în care evoluția umană interacționează cu credințele din afara științei. În 2011, Coyne a scris o declarație concisă a consensului predominant cu privire la Adam și Eva:

Acestea sunt faptele științifice. Și, spre deosebire de cazul nașterii din fecioară și al învierii lui Iisus, putem respinge cu o certitudine aproape științifică existența fizică a lui Adam și a Evei [7].

În context, Coyne răspunde la o controversă publică despre știința evoluționistă și Adam și Eva. În moduri importante, Coyne are dreptate. El îi imaginează pe Adam și Eva ca pe un cuplu recent, fără oameni în afara Grădinii. Acest scenariu pare să fie exclus de dovezi. Un răspuns mai bun este disponibil acum. Dacă Adam și Eva au trăit în trecutul recent, ei ar putea fi strămoșii tuturor, dar știința demonstrează cu aproape certitudine că au existat oameni în afara Grădinii. Cum ar putea teologia să dea sens acestei situații? Acest răspuns este în întregime aliniat cu știința, fără a face compromisuri cu dovezile. Acest răspuns este, de asemenea, tolerant și umil, recunoscând că avem convingeri diferite despre Adam și Eva, iar aceste convingeri s-ar putea să nu fie schimbate. De asemenea, este un răspuns răbdător, căutând să îi asculte pe teologi. Această practică încurajează genul de dialog civic în care încrederea poate crește.

La începutul anului 2019, am făcut cunoștință cu Richard Lenski, un om de știință de top care studiază evoluția în bacterii. Noi doi, împreună cu Nathan Lents, am fost autorii unei recenzii a unei cărți despre *Intelligent Design* [8]. Nemulțumiți de recenzia noastră, ne-au numit "darwiniști", ceea ce este un cod pentru "anti-religios". Lenski mi-a indicat un citat pe care îl prețuiește dintr-o carte veche numită *Telliamed*. Spune filosoful indian către misionarul francez,

Lucruri pe care intenționez să vi le comunic; poate că la început vă vor părea opuse celor cuprinse în cărțile voastre sacre, dar sper ca în final să vă conving că nu sunt chiar așa [9].

Începe o conversație despre origini. Știința pare, la început, opusă convingerilor religioase adânc înrădăcinate (fig. 18.1).

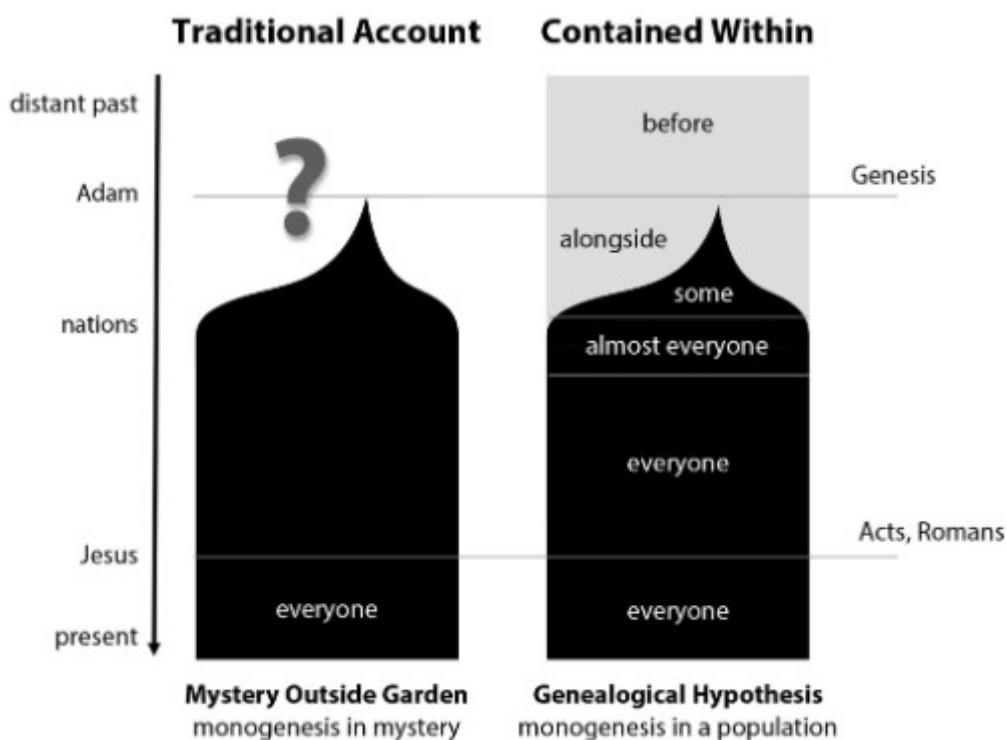

Figura 18.1.

Relatarea tradițională de novo a lui Adam și a Evei se situează în cadrul unui mister. În știință, Adam și Eva se încadrează în afara străzii genetice. Evoluția se desfășoară în misterul din afara Grădinii, iar știința ne oferă informații pentru a completa detaliile acestui mister. Legând împreună mai multe tradiții din biserici, această relatare afirmă crearea monogenetică de novo a lui Adam și Eva și se adaptează literalismului. Descendența lui Adam și a Evei a început în cadrul unei populații mai mari și a devenit toată lumea până la "marginile pământului" (Fapte 1:8).

Poate că nu este așa. Lenski admiră sentimentul tolerant, umil și răbdător al filosofului indian. Și eu o fac. Știința se descurcă bine așa cum este; nu trebuie să o schimbăm. Oamenii de știință au autoritate în piața publică. Facem un bine exercitând această autoritate cu virtute.

NETRADIȚIONALISTUL

Unii creștini iau în mână știința evoluționistă afirmând o relatare netradițională a lui Adam și Eva, mai degrabă decât relatarea tradițională, așa cum a fost definită în această carte. În același timp, ei afirmă multe doctrine tradiționale mult mai importante, cum ar fi Învierea lui Iisus. De asemenea, ei pot avea o viziune fidelă asupra *Scripturii*, poate în concordanță cu alte tradiții din Biserică.

Netradiționaliștii insistă adesea asupra falsei dileme a evoluției, oferind înțelegerea lor despre Adam și Eva ca soluție la provocarea științei evoluționiste. Într-o carte recentă, de exemplu, omul de știință Dennis Venema a susținut că știința a demonstrat că Adam și Eva nu au existat; teologul Scot McKnight a concordat cu un Adam și Eva mitici în lectura sa a Genezei [10]. Promovând acest mesaj, creaționiștii evoluționiști de la *BioLogos* au susținut timp de un deceniu că relatarea tradițională a lui Adam și Eva a fost exclusă de dovezile științifice. Deși creaționiștii evoluționiști încă "resping" relatarea tradițională, spre cinstea lor, ei admit acum că aceasta nu este exclusă de dovezi [11]. Cu siguranță, unele versiuni ale relatării tradiționale sunt în conflict cu știința evoluționistă. Unele versiuni, însă, nu sunt în conflict. Creaționiștii evoluționiști pot continua să respingă relatarea tradițională, sau poate că se vor adapta. Indiferent ce vor alege să facă, atâta

timp cât există oameni în afara Grădinii, nimic din știința evoluționistă în sine nu tulbură relatarea tradițională. Umilința, toleranța și răbdarea sunt ghiduri importante, care ne păzesc de abuzul de autoritate științifică. Tim Keller și-a mărturisit credința în crearea *de novo* a lui Adam și a Evei. Creaționiștii evoluționiști ar putea fi convinși că Keller se înșală, dar, cu smerenie, ar putea accepta că s-ar putea să nu-i poată schimba părerea. În toleranță, ei ar putea să-i facă loc lui Keller, chiar dacă nu sunt de acord cu el. În loc de confruntare, Haarsma l-ar fi putut invita pe Keller în știință, explicându-i cum poate fi înțeleasă creația *de novo* alături de evoluție. În răbdare, ea ar fi putut căuta să înțeleagă de ce Keller afirmă o lectură tradițională a Genezei.

O astfel de practică servește Bisericii, dar și științei. Unii resping teologia netradițională a creaționiștilor evoluționiști, dar ar putea găsi alte modalități de abordare a științei principale. O mai mare parte a societății este primită în știință pe măsură ce facem loc pentru diferențe.

TRADIȚIONALISTUL

Schimbarea în înțelegerea noastră creează un nou spațiu pentru tradiționaliști. Tradiționaliștii sunt deseori încuiați în a se opune defensiv evoluției, forțați să găsească confort într-o poziție de opoziție față de știința tradițională. Există o cale mai bună. Ar putea apărea un tradiționalist încrezător, neamenințat de evoluție. Citesc cu atenție ceea ce scriu tradiționaliștii, atent la preocupările și obiecțiile lor. În noiembrie 2017, a fost publicat un mare volum editat [12]. Acest tom de 1.007 pagini includea critici științifice, filosofice și teologice ale evoluționismului creației. Cele mai convingătoare critici au fost în secțiunea teologică, editată de teologul Wayne Grudem. Acesta explică de ce tradiționaliștii se opun evoluției, concentrându-se aproape exclusiv pe Adam și Eva [13]. Dar, așa cum arată această carte, știința evoluționistă nu ar trebui să îi tulbure pe tradiționaliști. Dacă există un conflict, acesta este între teologia tradițională și cea netradițională despre Adam și Eva, nu cu știința evoluționistă în sine. Așa cum am scris ca răspuns la Grudem,

văd la prima mână puterea științei evoluționiste. Ce versiune a evoluției teiste ar putea fi solidă din punct de vedere teologic? Această întrebare, sper, poate fi primită cu empatie de o nouă generație de teologi. Ajutați-ne să găsim o cale mai bună [14].

O recuperare a relatării tradiționale este o cale mai bună. De zeci de ani, mai bine de un secol, disputa despre evoluție a continuat. În locul argumentării nesfârșite, alăturați-vă unei noi narațiuni. Creaționiștii de la *Reasons to Believe* și de la *Concordia Seminary* din St. Louis au participat la atelierile de lucru pentru această carte, chiar dacă nu afirmă evoluția. Am găsit împreună o recuperare a teologiei tradiționale.

O viziune tradițională a *Scripturii* este, de asemenea, servită de o practică a smereniei, toleranței și răbdării. Totuși, dacă vrem să recuperăm relatarea tradițională, să respingem tradiționalismul de lemn care forțează acordul peste tot. Autoritatea științifică este ușor de abuzat, la fel și autoritatea religioasă. Haideți să încurajăm o conversație eclezială mai largă, în care eterodoxia credincioasă este acceptată, poate chiar apreciată, pe măsură ce facem loc pentru diferențe. În această conversație mai largă, în locul conflictului și al divizării, înțelepciunea multicoloră a lui Dumnezeu ar putea deveni vizibilă pentru noi toți.

O ISTORIE COMUNĂ

Știința evoluționistă a scindat relatarea tradițională a lui Adam și Eva, fracturând narațiunea noastră comună. Despicarea poate fi desființată. O narațiune mai amplă conține povestea originară a științei evoluționiste și conține, de asemenea, relatarea tradițională a lui Adam și Eva. În pustietatea originilor, poate apărea virtutea. Dacă ne facem loc unii altora, cu toleranță, umilință și răbdare, mă întreb dacă nu cumva ar putea apărea noi tipuri de frumusețe. Unii sunt convinși că evoluția este un mit. Alții sunt convinși că Adam și Eva sunt un mit. Faptul unei persoane poate fi ficțiunea alteia. Oricum ar fi, ambele pot intra în aceeași narațiune, la o răscruce de multe întrebări. Astfel de terenuri de întâlnire sunt rare și au valoare.

- Cum înțelegem condiția umană într-o epocă a genomurilor editate și a experienței umane în schimbare rapidă?
- Care este semnificația trecutului nostru îndepărtat și cum ne modelează el ceea ce suntem în acest moment? Pe măsură ce genomurile antice sunt secvențiate, care sunt istoriile ascunse pe care le vom găsi?
- Ce înseamnă o bună stăpânire asupra mediului și cum am fi putut noi să corupem natura? Există o semnificație morală a unor întrebări științifice precum schimbările climatice?
- Ce înseamnă o bună stăpânire reciprocă? Care este corupția? Cum putem trăi împreună, prin diferențe, fără a abuza de putere?
- Ne vom aminti de istoria noastră comună a poligenezei în știință și în teologie? Cum primim cu adevărat această moștenire?
- Cum ne gândim la justiție într-o lume cu moștenire? Moștenim puncte de plecare diferite, iar generațiile dinaintea noastră nu au fost perfecte. Ce ar putea fi dreptatea în realitatea lumii noastre conflictuale?

Aceste întrebări sunt importante pentru noi toți, indiferent de ceea ce credem despre evoluție sau despre Adam și Eva. Sunt întrebări dificile și rezistă la răspunsuri simple. Acestea sunt întrebări ale societății, care sunt mai bine înțelese atunci când le abordăm împreună. Aceasta este valoarea socială a narațiunilor comune. Ele sunt terenuri de întâlnire de unde putem aborda împreună întrebări mai ample.

Romanul *My Ishmael* [15] ne întâlnește în această narațiune comună. Un bărbat răspunde la un anunț dintr-un ziar: "*Profesor caută elev. Trebuie să aibă o dorință sinceră de a salva lumea. Cereți să vă prezentați personal.*" Răspunzând la anunț, omul se trezește într-o cameră cu o gorilă vie, Ishmael. El este Învățătorul. Gorila este sensibilă, comunicând telepatic cu elevul lui Abel și Cain, cu cei care lasă și cei care iau. Binevoitorii Leavers (părăsitori) ai lui Abel erau vânători și culegători în trecutul străvechi, care lasă altora ceea ce nu le este necesar. Takersii (primitorii) răuvoitori ai lui Cain sunt agricultori totalitari, care au luat tot pământul pentru ei, indiferent dacă aveau nevoie de el sau nu. Gorila deduce că povestea lui Adam și a Evei a fost scrisă de cei care au plecat pentru a explica civilizația malefică a Takerilor. Dacă mitul ar fi fost scris de către Takers, motivează gorila, Adam nu ar fi căzut. Cu toate acestea, Takers au înțeles greșit mitul. Ei îl consideră pe Adam drept erou, promulgând astfel ticăloșia lui în lume. Noi suntem Takers.

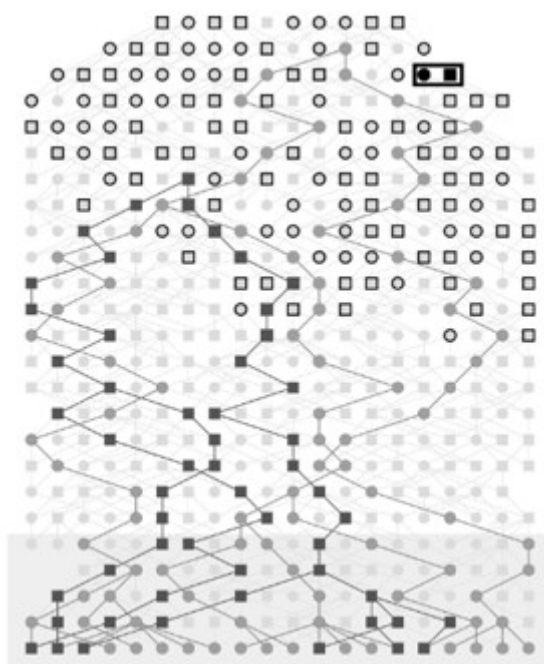
Povestea merge mai departe, explorând anxietățile noastre complexe legate de civilizație, progres și efectul nostru asupra lumii din jurul nostru. În această poveste intrăm cu toții, indiferent ce credem despre Adam și Eva și despre evoluție. Unii ar putea înțelege acest lucru, eventual, ca pe o istorie reală. Alții se bucură de un simplu mit, țesut de o gorilă fictivă, care vorbește despre întrebări mai mari. Aceasta este frumusețea poveștilor comune. Ele sunt terenuri de întâlnire, chiar dacă nu suntem de acord cu privire la ce părți ale narațiunii sunt realitate sau ficțiune.

ÎNTREBAREA ISTORICĂ

Aceasta este o conversație între savanți, dar este, de asemenea, o conversație în Biserică și în societate. Originile nu sunt doar un subiect tehnic de curiozitate academică exclusivă. În schimb, ne aduce la una dintre marile întrebări: Ce înseamnă să fii om? Un serial *science-fiction* recent, *Altered Carbon*, are în vedere nemurirea într-o lume decăzută. Tehnologia furată de la îngeri secționează sufletul; cei bogați trăiesc veșnic sărind din corp în corp. Acești nemuritori decăzuți conduc peste restul umanității într-un sistem cu adevărat malefic, genul de rău pe care moartea îl împiedică.

Quellcrist ne avertizează: "Moartea a fost ultima garanție împotriva celor mai întunecați îngeri ai naturii noastre. Acum, monștrii dintre noi vor deține totul, vor consuma totul, vor controla totul." Sute de cadavre mai târziu, sunt ele măcar umane? Este moartea un dar sau un blestem într-o lume decăzută? Apoi, există *Battlestar Galactica*, o explorare futuristă a trecutului nostru. Comandantul Adama îl prefigurează pe Adam din **Adamah**. Odiseea se termină cu o cădere providențială din cer, în narațiunea speculativă a acestei cărți. *Origini* este atemporală, o parte vie a moștenirii noastre, invitându-ne în permanență la întrebările condiției umane. O trăsătură distinctivă

a condiției umane este aceea de a se pierde în contemplarea a ceea ce înseamnă să fii om. Această contemplare motivează toate marile opere de artă, literatură și filosofie. Din câte știm, nici cimpanzeii, nici gorilele nu se află în contemplarea a "ce înseamnă să fii cimpanzeu" sau "ce înseamnă să fii gorilă". Această trăsătură a oamenilor este... foarte particulară [16]. Conștientizarea strămoșilor ar putea fi unică și la oameni. Balenele ucigașe și elefanții formează comunități materne multigeneraționale, în care bunicile își recunosc nepoții. Totuși, legătura dintre bunici și nepoți ar putea fi exclusiv umană. Fiul meu de doi ani a petrecut Ziua Recunoștinței cu tatăl meu cu câteva luni înainte de a muri anul trecut. Fiul meu ar putea într-o zi să împărtășească fotografii din timpul petrecut împreună cu copiii săi, nepoții mei. Suntem conștienți de lungul lanț al strămoșilor care ne dă naștere, un lanț care ar putea continua mult timp după noi. Aceasta este ceea ce înseamnă să fii om... dar numai în parte. Măreția întrebării tulbură răspunsurile simple. Cu toate acestea, originile ne aduc aici. Să ne întrebăm împreună cine ar fi putut fi Adam și Eva. Ce ar putea însemna să fii om?

Eu sunt un raționalist. Pentru mine, rațiunea este organul natural al adevărului, dar imaginația este organul sensului. Imaginația, care produce noi metafore sau le reînvie pe cele vechi, nu este cauza adevărului, ci condiția acestuia.

C. S. Lewis, "Bluspels and Flalansferes".

NOTE

1. Acest citat provine de la John Inazu, colegul meu de la Universitatea Washington din St. Louis, fondator al Proiectului Carver. A se vedea John Inazu, "John Inazu: Why I'm Still Confident About 'Confident Pluralism'" (De ce sunt încă încrezător în "pluralismul încrezător"). Christianity Today, 13 august 2018.
2. "Toleranța recunoaște că oamenii ar trebui să fie, în general, liberi să își urmeze propriile credințe și practici. Acest lucru nu este același lucru cu aprobarea; este mult mai aproape de toleranță. De obicei, putem respecta oamenii chiar dacă nu le respectăm ideile. Umilința recunoaște că, uneori, nu vom putea să le dovedim celorlalți de ce credem că noi avem dreptate și ei greșesc. Răbdarea ne cere să îi ascultăm, să îi înțelegem și să empatizăm cu cei care văd lumea în mod diferit." Inazu, "De ce sunt încă încrezător".
3. Jerry A. Coyne, Why Evolution Is True (New York: Penguin, 2009).
4. A se vedea comentariile din firul de discuție pentru schimbul nostru complet. Jerry A. Coyne,

"AAAS își continuă incursiunea în acomodism și teologie", Why Evolution Is True (blog), <https://whyevolutionistrue.wordpress.com/2018/10/08/aaas-continues-its-incursion-into-accommodationism-and-theology/>.

5. În această perioadă. Peaceful Science l-a găzduit pe Randal Rauser într-un forum online despre cartea sa. Randal Rauser, Este ateul vecinul meu? Rethinking Christian Attitudes Toward Atheism (Eugene, OR: Cascade, 2015).

6. "Oamenii de știință nu pot lua de bună încrederea publicului lor." Asociația americană pentru avansarea științei a publicat recent o broșură care articulează cele mai bune practici în ceea ce privește implicarea publicului: Matthew Nisbet, Scientists in Civic Life (Oamenii de știință în viața civică): Facilitating Dialogue-Based Communication, American Association for the Advancement of Science, 2018, www.aaas.org/sites/default/files/s3fs-public/content_files/Scientists%2520in%2520Civic%2520Life%2520FINAL%2520INTERACTIVE%25202520082718.pdf.

7. Spre cinstea sa, Coyne propune în mod jucăuș un concurs pentru rezolvarea problemei lui Adam și Eva, venind cu un răspuns amuzant. Jerry A. Coyne, "Adam și Eva: The Ultimate Standoff Between Science and Faith (and a Contest!)" Why Evolution Is True (blog), 2 iunie 2011. <https://whyevolutionistrue.wordpress.com/2011/06/02/adam-and-eve-the-ultimate-standoff-between-science-and-faith-and-a-contest/>.

8. Nathan H. Lents, S. Joshua Swamidass și Richard E. Lenski, "The End of Evolution?" Science 363 (2019): 590, <https://doi.org/10.1126/science.aaw4056>.

9. Benoit De Maillet, Telliamed, Or, Discourses Between an Indian Philosopher and a French Missionary, on the Diminution of the Sea, the Formation of the Earth, the Origin of Men and Animals, and Other Curious Subjects, Relating to Natural History and Philosophy (Londra: 1750) [Retipărit în 1968 de University of Illinois Press], citat de Richard Lenski, "Some Thoughts and Readings on the History and Philosophy of Science", <http://myxo.css.msu.edu/History.html>.

10. Scot McKnight și Dennis R. Venema, Adam and the Genome: Reading Scripture After Genetic Science (Grand Rapids: Brazos, 2017).

11. S. Joshua Swamidass, "The BioLogos Statement on Adam and Eve" (Declarația BioLogos despre Adam și Eva), Peaceful Science, 24 aprilie 2019 <https://discourse.peacefulscience.org/t/Z5847>. De atunci, BioLogos a făcut deja mai mult de o revizuire a poziției lor. Poate că schimbările vor continua.

12. J. P. Moreland et al., eds., Theistic Evolution: A Scientific, Philosophical, and Theological Critique (Wheaton, IL: Crossway, 2017).

13. Grudem include încă patru puncte, dar acestea nu au legătură cu Adam și Eva, și chiar și majoritatea coautorilor săi le-ar contesta. Cu toate acestea, aceste patru puncte în plus sunt ușor de reconciliat dacă ținem cont de limitele contextuale ale Scripturii. Wayne Grudem, "Theistic Evolution Undermines Twelve Creation Events and Several Crucial Christian Doctrines", în Moreland et al., Theistic Evolution, 785-837.

14. S. Joshua Swamidass, "Theistic Evolution: A Scientific, Philosophical and Theological Critique", Themelios 43 (2018); Andrew Ter Ern Loke, "Reconciling Evolution and Biblical Literalism: A Proposed Research Program", Theology and Science 14 (2016): 160-74, <https://doi.org/10.1080/14746700.2016.1156328>.

15. Daniel Quinn, My Ishmael (New York: Bantam Books, 1997).

16. Aceasta îl parafrazează pe Ajit Varki. Nu sunt sigur că toți oamenii de știință ar fi de acord, dar cred că are dreptate. S. Joshua Swamidass, "More than Just Apes", Peaceful Science, 23 mai 2016, <http://peacefulscience.org/more-than-apes>.

ANEXA 1

DOVEZILE ȘI ÎNVIEREA

Acest articol a fost publicat pentru prima dată de Paștele anului 2017, pe site-ul forumurilor Veritas, apoi din nou de Paștele anului 2018. Sunt întrebat adesea de către colegii mei despre dovezile pe care le văd pentru Înviere. Iată cum le explic acestora. Îi sunt recunoscător lui Sean McDowell pentru că și-a oferit cu generozitate expertiza și sfaturile cu privire la conținutul acestui articol.

Știința este plină de încredere, ca și credința. Credem în lucruri mărețe și contraintuitive pentru că avem încredere în relațiile unor surse demne de încredere. Masa este energie. Timpul încetinește odată cu gravitația și accelerația. Pământul se mișcă în jurul soarelui cu 67.000 de mile pe oră. Două găuri negre au fuzionat acum 1,3 miliarde de ani, trimițând prin spațiu unde gravitaționale care au ajuns anul trecut la LIGO. În principiu, toate acestea sunt reproductibile, dar doar în principiu. Dacă am verifica și reproduce noi înșine personal fiecare experiment, știința s-ar bloca complet. Da, punem accent pe dovezi. Dar, de obicei, avem încredere în consensul științific. Da, suntem sceptici și contestăm în mod regulat teoriile acceptate. Dar, de obicei, avem încredere în rapoartele altor oameni de știință cu privire la ceea ce au văzut. Eu sunt om de știință. Cu toate acestea, de Paște, sărbătoresc faptul că Isus a înviat din morți acum aproximativ două mii de ani. Acest eveniment, petrecut în Palestina primului secol, este piatra de temelie a tot ceea ce se întâmplă. În același mod în care credința asemănătoare încrederii în știință este legată de dovezi, la fel este și credința pe care o am în Înviere. Care sunt dovezile din care a crescut încrederea mea? O scurtă și incompletă prezentare este inclusă aici [1]. Aceste dovezi nu reprezintă un răspuns, dar ridică întrebarea. Tot ce ne trebuie este curiozitatea.

1. Fără învierea fizică, două mii de ani de istorie rămân în așteptarea unei explicații, ca un film căruia îi lipsește o scenă cheie. Niciun alt eveniment din toată istoria consemnată nu a ajuns atât de departe, dincolo de granițele naționale, etnice, religioase, lingvistice, culturale, politice și geografice. Mesajul s-a răspândit cu un succes nebănuit în întreaga lume. Doar în primele câteva secole, s-a răspândit fără putere politică sau militară, prevalând împotriva eforturilor nemiloase ale unei opoziții dedicate, organizate și violente. Cum a reușit o mică trupă de evrei lipsiți de putere într-un teritoriu ocupat și nesemnificativ al Romei antice să realizeze acest act inegalabil? [2] Ce s-a întâmplat cu atâția ani în urmă care a reîncadrat întreaga istorie a omenirii?
2. Cu date stabilite prin analiză radiometrică, profețiile din secole înainte de nașterea lui Iisus prezic viața, moartea și învierea [3]. Marele om de știință Blaise Pascal identifică acest lucru ca fiind dovada tangibilă pentru oamenii care doresc dovezi că Dumnezeu există. Aceste profeții includ detalii specifice pe care Iisus și adepții săi nu le puteau controla. De exemplu, înainte ca romanii să inventeze crucificarea. Psalmul 22:16 descrie străpungerea mâinilor și a picioarelor lui Isus. Isaia 53 este o profeție deosebit de importantă care prezintă povestea lui Iisus și semnificația Învierii (Is 52:13-53:12). Este aceasta o dovadă a unei inteligențe din afara timpului nostru care confirmă autoritatea lui Isus?
3. Isus a fost o persoană reală din istorie care a murit prin crucificare. O serie de surse, inclusiv scriitori evrei și romani, descriu un om pe nume Iisus care a trăit și a fost executat [4]. Detaliile specifice raportate despre execuția sa confirmă că "sângele și apa" s-au revărsat dintr-o rană de suliță în coasta sa. El a murit cu adevărat și nu a fost doar inconștient [5].
4. Primele relatări ale Învierii și profețiile care o preziceau au fost transmise în mod fiabil prin istorie. Până în 2017, pot fi documentate peste 66.000 de manuscrise și suluri biblice timpurii, cu mult mai multe ordine de mărime decât alte texte antice. Multe dintre ele sunt

datate cu carbon dinainte de epoca lui Iisus pe pământ și primele câteva secole după aceea. Vedem relatări aproape nealterate în cele mai vechi manuscrise [6]. Apare un model de consecvență. Există variații în manuscrise, dar nimic nu infirmă fiabilitatea relatărilor despre Înviere.

5. Relatările despre Înviere includ detalii incomode și neplăcute, care au cel mai mult sens ca încercări de a înregistra în mod fiabil ceea ce s-a întâmplat, fără înfrumusețare. Ele nu se potrivesc cu așteptările unei relatări fabricate. De exemplu, femeile sunt primii martori ai Învierii. Într-o cultură patriarhală care considera mărturia unui bărbat mult mai valoroasă decât cea a unei femei, acest detaliu este surprinzător. De asemenea, toți discipolii, liderii Bisericii primare, fug speriați și confuzați atunci când Iisus este arestat.
6. După moartea violentă a lui Isus, adepții săi au fost speriați și s-au împrăștiat. Apoi, s-a întâmplat ceva care a făcut să crească o credință puternică, îndrăzneță și încrezătoare, care a rezistat opoziției susținute și ucigașe. Spre deosebire de alte mișcări cu lideri executați, odată ce ucenicii s-au reunit, ei nu l-au înlocuit pe Isus cu unul dintre membrii familiei sale. Rezistența lor a fost în întregime nonviolentă și lipsită de putere politică. Cu toate acestea, toți au fost brusc dispuși să moară pentru credința pe care o aveau văzând pe Iisus înviat. Ce i-a schimbat? De ce nu existau la acea vreme dovezi care să le submineze credința? [7] Ce i-a convins că Isus era de neconceput mai mare decât familia sa?
7. Mai mult decât un simplu fapt despre trecutul nostru, Învierea creează o legătură cu Dumnezeu care este percepută de oameni din toate timpurile, culturile, statutele socio-economice, personalitățile și capacitățile mentale, de-a lungul ultimilor două mii de ani de istorie. În raza sa de acțiune se află unii dintre cei mai renumiți oameni de știință: Blaise Pascal, Johann Kepler, Robert Boyle, Gregor Mendel, Asa Gray, Michael Faraday, Michael Faraday, James Maxwell, Santiago Ramon y Cajal și Francis Collins. Oare această amploare și influență de neegalat este un semn al unui Dumnezeu viu care își îndeplinește scopul în istorie? [8]

Unele dintre dovezile de aici sunt stabilite prin metode științifice. De exemplu, datarea cu radiocarbon demonstrează că prezicerea din Isaia 53, potrivit căreia Iisus "va vedea lumina vieții" după moarte, a fost scrisă cu cel puțin o sută de ani înainte de nașterea sa. Cu toate acestea, întrebarea despre Isus ne cheamă cu blândețe să ieșim din limitele științei, într-o realitate în care dragostea, frumusețea, bunătatea și relațiile sunt reale. În întrebarea mormântului gol, știința însăși își atinge limita sa dură. Ea arată spre ceva dincolo de ea însăși.

1. Învierea este acțiunea directă, supranaturală a lui Dumnezeu într-un eveniment fizic specific din istorie. Finalitatea evidentă a morții fizice (atât pentru știința modernă, cât și pentru lumea antică) servește la evidențierea rolului lui Dumnezeu în acest moment. Nu luăm niciodată în considerare acțiunea lui Dumnezeu în știință, așa că nu putem nici măcar să ne punem această întrebare fără să ne deschidem mintea la lucruri dincolo de știință [9].
2. Întreaga credință creștină se bazează pe învierea fizică a lui Isus (1 Cor 15:14, 17), dar nu se propune niciun "mecanism de înviere" pe care știința să-l studieze. Fiind un eveniment singular, lipsit de mecanism, care sfidează toate legile naturale, ne aflăm cu mult în afara capacității științei de a judeca faptele și de a înțelege dovezile.
3. Întrebarea despre Înviere este mai degrabă o oportunitate de a te îndrăgosti decât o anchetă științifică. Există dovezi, dar Învierea nu poate fi studiată fără patimă [10]. Dacă Iisus a înviat cu adevărat din morți, se reordonează totul. La fel ca și îndrăgostirea, ne schimbă viziunea asupra lumii.

Verdictul final, pentru mine, este că Învierea are sens prin prisma istoriei. Găsesc că Creatorul a tot ceea ce studiază știința vine la noi în acest fel. Dovezile sunt convingătoare, dar nu definitive. Credința în Isus este rezonabilă și cu siguranță nu este lipsită de dovezi. Așadar, rămânem cu o invitație. Vom crede și noi? Vom fi curioși? Vom răspunde cu încredere?

Anexele 2-5 sunt disponibile și la adresa ivpress.com/the-genealogical-adam-and-eve.

NOTE

1. Vă recomand punctul meu personal de intrare în această conversație: Josh McDowell, *More than a Carpenter*, ed. rev. (Carol Stream, IL: Tyndale House, 2009). Alte relatări pot fi mai utile pentru alții. De exemplu, explicațiile mai recente ale lui N. T. Wright cu privire la Înviere ("Christian Origins and the Resurrection of Jesus: The Resurrection of Jesus as a Historical Problem", NTWright Page, <http://ntwrightpage.com/2016/07/12/christian-origins-and-the-resurrection-of-jesus-the-resurrection-of-jesus-as-a-historical-problem/>), pe care le extinde în cartea *The Resurrection of the Son of God*, au fost convingătoare pentru filosoful Antony Flew înainte de a muri, chiar dacă acesta nu pare să fi avut încredere în Iisus în cele din urmă. De asemenea, argumentul lui C. S. Lewis în favoarea Învierii din *Mere Christianity* l-a convins pe Francis Collins și, în mod mai privat, alți oameni de știință au răspuns în mod similar gândurilor lui C. S. Lewis. Îi mulțumesc, de asemenea, lui Sean McDowell pentru comentariile sale utile cu privire la această listă.
2. "*The Christian Origins and the Resurrection of Jesus*" de Wright în 1998 este o excelentă expunere a acestei idei. Ucenicii înșiși au prezis și ei acest impact transformator al Evangheliei asupra lumii (Fapte 5:38-39). 3. Bonani și alții, "Radiocarbon Dating of Fourteen Dead Sea Scrolls" *Radiocarbon* 34 (1992): 843-49.
4. Un studiu bun pe această temă este *The Jesus Legend: A Case for the Reliability of the Synoptic Jesus Tradition* de Paul Eddy și Gregory Boyd (Grand Rapids: Baker Academic, 2007). O lucrare înrudită este *Did Jesus Exist?* de Bart Ehrman (New York: HarperOne, 2013). Aceasta din urmă este scrisă de un autor ateu și nu susține că Iisus este divin. O includ totuși aici pentru a demonstra că dovezile sunt atât de puternice că Isus a existat încât nu trebuie să pornim de la angajamente creștine pentru a vedea acest adevăr.
5. Relatarea morții Sale explică "sângele și apa" care s-au vărsat din coasta Sa atunci când a fost rănit (Ioan 19:34). Acesta este un detaliu neobișnuit, atipic pentru moartea prin orice mijloace, inclusiv prin răstignire. "Apa" poate fi înțeleasă cu ajutorul medicinei moderne ca fiind rezultatul unei răni neapărat fatale care a eliberat lichidul limpede care se adunase în mod anormal în jurul plămânilor sau inimii sale (William D. Edwards, Wesley J. Gabel și Floyd E. Hosmer, "On the Physical Death of Jesus Christ", *JAMA* 255 [1986]: 1455, <https://doi.org/10.1001/jama.1986.03370110077025>). În afară de a relata cu exactitate ceea ce a fost văzut la moartea sa, nu există niciun motiv pentru a include acest detaliu greu de explicat despre moartea sa, pe care abia acum îl putem înțelege.
6. Istoria reală a Bibliei este mai interesantă decât ficțiunea. Uneori este mai încurcată decât ne imaginăm, dar un Dumnezeu care l-a înviat pe Isus din morți poate cu siguranță să își păstreze mesajul pentru noi în istorie. Spre deosebire de relatările fictive ale istoriei Bibliei (de exemplu, Codul lui Da Vinci de Dan Brown), *Reinventing Jesus* de J. Ed Komoszewski (Grand Rapids: Kregel, 2006) acoperă istoricitatea lui Isus. "The Bibliographic Test" de Joshua McDowell și Clay Jones, 13 august 2014 (www.josh.org/wp-content/uploads/Bibliographical-Test-Update-08.13.14.pdf) oferă o bună prezentare generală a manuscriselor în cauză, inclusiv a noilor descoperiri recente. Pentru o numărătoare actualizată a manuscriselor, a se vedea Josh McDowell și Sean McDowell, *Evidence That Demands a Verdict* (Nashville, TN: Thomas Nelson, 2017), 52.
7. *The Fate of the Apostles* (Soarta apostolilor): Examining the Martyrdom Accounts of the Closest Followers of Jesus, de Sean McDowell (Londra: Routledge, 2015), este cea mai completă relatare istorică a încrederii lor. Aparent, nu toți au murit pentru credința lor, dar se pare că toți erau dispuși să moară.
8. Pentru cei curioși de știință, *Pentru gloria lui Dumnezeu: How Monotheism Led to Reformations, Science, Witch-Hunts, and the End of Slavery*, de Rodney Stark (Princeton, NJ: Princeton University Press, 2003), explică credința creștină în rândul primilor oameni de știință și rolul său fundamental în știință. Chiar și "părintele" științei moderne, Francis Bacon, a fost creștin și a explicat în *Novum Organum* din teologia creștină că știința este un efort de a doborî "idolii" intelectuali.
9. Această regulă de evitare a apelurilor la acțiunea lui Dumnezeu în știință este adesea numită

"naturalism metodologic", dar aceasta este o denumire greșită. Această regulă care a fost ferm stabilită în știința modernă de sute de ani și a fost inițial plasată în știință de creștini precum Kepler, Bacon, Pascal și Boyle din motive teologice. Concepția lor despre știință nu era înrădăcinată în naturalism, ci în credința lor de creștini, așa că referirea la această regulă ca la naturalismul metodologic, ca și cum ar fi un produs al naturalismului (și al ateismului), nu este corectă.

10. Cu siguranță, creștinii pot încerca în mod corect un studiu lipsit de pasiune în activitatea lor academică; a se vedea, de exemplu, Michael Licona, *The Resurrection of Jesus: A New Historiographical Approach* (Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 2010).

ANEXA 2

RĂSPUNSUL LUI ANDREW TORRANCE

În vara anului 2018, un manuscris timpuriu al acestei cărți a fost prezentat la Conferința Dabar a Proiectului de Creație de la Trinity Evangelical Divinity School, unde teologul Andrew Torrance a fost un respondent oficial. Versiunea finală a cărții răspunde la întrebările și obiecțiile pe care le ridică în acest răspuns la manuscrisul prezentat la Dabar .

Sunt multe lucruri de lăudat la lucrarea lui Joshua Swamidass, așa că aș dori să încep prin a sublinia și a dezvolta ceea ce eu consider a fi trei dintre punctele sale forte.

CE AM ÎNVĂȚAT DIN ACEASTĂ LUCRARE

Științele naturale nu pot exclude posibilitatea existenței unui Adam și a unei Eve istorice. În primul rând, mulți dintre noi sunt conștienți de faptul că a devenit un loc comun pentru o mare parte a gândirii occidentale să presupună că științele naturii pun sub semnul întrebării (1) existența unui Adam și a unei Eve istorice și (2) posibilitatea ca toți cei care erau în viață în momentul în care a fost primită Biblia să fi fost descendenți ai lui Adam. Prin urmare, se consideră adesea de la sine înțeles că oricine ar putea afirma aceste lucruri este naiv din punct de vedere științific. În lucrarea sa, Joshua contestă magistral aceste ipoteze. El expune modurile în care persoanele supraestimează masiv ceea ce ne poate spune știința atunci când se bazează pe ea pentru a nega baza istorică a unei antropologii teologice adamice. El argumentează în mod convingător și, în opinia mea, cu succes că

În deplină concordanță cu dovezile genetice și arheologice, este posibil ca Adam să fi fost creat din țărână, iar Eva din coasta lui, cu mai puțin de zece mii de ani în urmă, trăind într-o Grădină creată de Dumnezeu în mod divin, unde Dumnezeu putea locui cu ei, primele ființe cu posibilitatea de a avea o relație cu El. Poate că căderea lor a adus răspunderea pentru păcat asupra tuturor urmașilor lor naturali. Părăsind Grădina, urmașii lor s-au amestecat cu vecinii lor din orașele din jur. În acest fel, ei au devenit strămoșii genealogici ai tuturor celor în viață atunci când începe istoria consemnată, acum aproximativ șase mii de ani. Adam și Eva, aici, sunt singurii progenitori ai întregii omeniri.

Acest lucru este important deoarece, susține el,

Mesajul Scripturii și cel al teologiei tradiționale este legat de contextul în care toți oamenii descind din Adam, iar despre ceilalți nu se spune nimic. Când se primește Scriptura, toți cei în viață sunt descendenți din Adam (linia neagră). Cei din afara Grădinii ... nu au nicio referință în teologie, pentru că nu mai sunt printre noi.

După ce am citit lucrarea lui Joshua, am plecat și mai convins că științele naturale nu pot exclude posibilitatea ca două persoane, Adam și Eva, să fi existat cu adevărat și să fi fost singurii progenitori ai omenirii așa cum o cunoaștem acum.

Pentru a fi clar, totuși, Iosua nu susține că există un argument științific pentru posibilitatea ca Adam și Eva să fi existat. Mai degrabă, pur și simplu demonstrează că, dacă ar exista, posibilitatea ca ei să fie strămoși ai tuturor dintre noi nu poate fi exclusă în numele științei contemporane. Ca răspuns la acest argument, sunt, de asemenea, mult mai gata să admit că acest lucru este posibil. Într-adevăr, dacă aș crede că acest punct este crucial pentru teologia creștină, probabil că aș merge atât de departe încât să văd acest lucru ca fiind probabil.

Distincția dintre cei din afara Grădinii și cei din Grădina pentru Neamuri și Evrei a fost de ajutor.

A doua putere pe care o văd în această lucrare este modul în care Iosua face distincția între (1) Adam, Eva și descendenții lor și (2) cei care nu au existat niciodată în Grădina Edenului și care nu au coborât niciodată din Adam și Eva. El susține că lui Adam, Eva și descendenții lor li se dau să îndeplinească un rol special în misiunea lui Dumnezeu către creație. În această privință, el compară această distincție cu distincția dintre evrei și neamuri. Am găsit asta foarte util. Afirmația că Dumnezeu ar crea în mod special două ființe umane, Adam și Eva, pentru a inaugura o relație istorică specială între Dumnezeu și creație este una care se aliniază perfect cu istoria legământului lui Dumnezeu cu umanitatea. Pe scurt, felul lui Iosua de a încadra această posibilitate mi-a dat un motiv suplimentar să cred că existența istorică a lui Adam și a Evei ar putea avea sens teologic.

Genealogie și genetică. Al treilea punct pe care l-am găsit util este distincția pe care o face între ascendența genealogică și cea genetică. În lucrarea sa, Iosua susține că „o mare parte a conflictelor este cauzată de citirea geneticii” în strămoși”. El continuă apoi argumentând că „strămoșii genealogici nu sunt de obicei strămoși genetici”. Mi s-a părut interesant acest punct și recunosc că există moduri în care, poate, am stabilit o legătură prea strânsă între ascendența genealogică și cea genetică. După cum sugerează Iosua, este nevoie de o reflecție teologică serioasă asupra semnificației genealogiilor care să depășească ceea ce ne pot spune oamenii de știință. Mai sunt de spus aici, dar asta m-ar face să fiu distras de la lucrarea de față.

ÎNTREBĂRI

Aș dori să mă refer acum la câteva întrebări care mi-au apărut în minte după ce am citit lucrarea lui Josh. Provocarea legată de răspândirea geografică. În lucrarea sa, Joshua propune că este fezabil ca Adam și Eva să fi existat, să fi căzut și să fi fost exilați din Grădina Edenului între șase și cincisprezece mii de ani în urmă. El vrea să argumenteze că acest lucru s-a întâmplat cu mai puțin de zece mii de ani în urmă, odată cu apariția civilizației. În urma căderii, Adam, Eva și urmașii lor au continuat să se înmulțească cu cei din afara Grădinii, până la punctul în care toți cei care ajung să existe în momentul în care a fost primită *Scriptura* sunt descendenți ai lui Adam. Aceasta înseamnă că, în decurs de aproximativ două până la șase mii de ani, toți cei din lume devin descendenți ai lui Adam și ai Evei - inclusiv cei din Australia, America și așa mai departe. Joshua susține că acest lucru este posibil chiar și fără acte speciale de providență sau miracole. În timp ce Joshua m-a convins că acest lucru este posibil din punct de vedere științific, mă lupt să văd cum acest lucru este probabil. Acestea fiind spuse, îmi dau seama că evaluarea mea a probabilității aici este influențată de faptul că (1) nu cred că este important din punct de vedere teologic să cred că Adam și Eva au existat acum șase până la cincisprezece mii de ani și (2) nu cred că este important din punct de vedere teologic să îi consider pe Adam și Eva ca fiind singurii progenitori pentru omenire. Dacă aș crede că aceste lucruri sunt importante din punct de vedere teologic, atunci aș fi înclinat să consider această posibilitate ca fiind probabilă. Acest lucru se datorează faptului că eu cred că angajamentele mele creștine pot avea un impact asupra evaluărilor de probabilitate pe care le fac cu privire la istoria lumii naturale.

Din acest motiv, pot recunoaște valoarea lui Joshua care arată că este științific plauzibil ca Adam și Eva să fie singurii progenitori ai omenirii. Pentru cei care consideră că aceasta este o cerință a ortodoxiei creștine, poate fi important pentru ei să vadă că poziția lor este compatibilă cu științele naturale. De ce? Pentru ca ei să nu creadă că se află în fața unei alegeri între știință și creștinism. În același timp, dacă acest lucru este într-adevăr important din punct de vedere teologic, atunci cred că creștinul care dorește să ia în serios știința contemporană ar trebui să ia în serios și posibilitatea ca acest lucru să fie facilitat de acte speciale ale providenței, mai degrabă decât să fie lăsat pur și simplu la voia întâmplării. De ce ar putea dori să facă acest lucru? Mi se pare că, fără o acțiune divină specială, există o probabilitate foarte mare ca, în această perioadă de două-șase mii de ani, Adam, Eva și descendenții lor să nu reușească să se asigure că toți cei din lume vor deveni

urmașii lui Adam și ai Evei.

Trebuie să afirmăm că toate persoanele descind din Adam?

Mai am o altă preocupare aici. În timp ce Joshua susține pur și simplu că această poziție este posibilă din punct de vedere științific, el este motivat și de faptul că el crede că "mesajul *Scripturii* și cel al teologiei tradiționale este legat de contextul în care toate persoanele descind din Adam". Sunt fericit să recunosc că *Scriptura* și o mare parte din teologia tradițională au fost dezvoltate într-un context în care se presupunea că toată lumea descinde din Adam pe o perioadă de două până la șase mii de ani. Cu toate acestea, doar pentru că aceasta poate fi fost viziunea dominantă în acest context, nu înseamnă că și noi trebuie să ne angajăm față de această viziune. Acest lucru ar fi necesar doar dacă ar fi esențial pentru ortodoxia creștină, iar eu nu sunt sigur că este așa - și nici Joshua nu crede că este așa. Astfel, de exemplu, pare perfect în domeniul ortodoxiei creștine să îl considerăm pe Adam ca fiind un reprezentant al rasei umane, chiar dacă întreaga rasă umană nu a coborât în mod natural din el. Acesta ar fi punctul meu de vedere și mi se pare o posibilitate mai probabilă și la fel de viabilă din punct de vedere teologic.

Fără a intra în detaliile proprii mele poziții, sunt ușor îngrijorat de faptul că lucrarea lui Joshua ar putea fi interpretată ca sugerând că este important pentru teologia creștină ca, pe o perioadă de două până la șase mii de ani, toți cei din lume să devină descendenți ai lui Adam și Eva. Mi se pare că acest punct de vedere ar putea îndepărta unele persoane de credința creștină. De asemenea, ar putea, eventual, să-i determine pe unii creștini să-și pună la îndoială credința. Așadar, deși sunt de acord cu preocupările ecleziastice ale lui Joshua, am și alte preocupări ecleziale ușor diferite, ceea ce înseamnă că aș dori ca unele dintre afirmațiile lui Joshua să fie exprimate cu ceva mai multă prudență. Acestea fiind spuse, ar trebui să precizez că, în general, Iosua dă dovadă de o astfel de prudență. El scrie: "Toate scenariile compatibile cu dovezile scripturale și științifice sunt utile. Modelul propus aici trebuie privit doar ca provizoriu, ca punct de plecare pentru o reflecție ulterioară". Cu toate acestea, după ce am citit lucrarea lui Joshua de câteva ori, încă mai cred că au existat câteva puncte în care ar fi putut fi chiar mai ezitant - deși îmi dau seama că preocuparea mea aici este un răspuns la acele puncte în care Joshua împingea împotriva proprii mele poziții.

Păcatul original se răspândește pe cale genealogică.

În sfârșit, unul dintre punctele pe care Joshua încearcă să le mențină prin ipoteza sa este opinia că păcatul original ne este conferit exclusiv printr-un singur cuplu, Adam și Eva, prin descendență naturală. Acest lucru este posibil, din nou, pentru că ei sunt singurii progenitori genealogici ai tuturor dintre noi. S-ar putea să-mi scape ceva, dar nu mi-e foarte clar de ce este important să considerăm că păcatul original este transmis prin descendență naturală, prin ascendență genealogică. Ca o alternativă, nu văd niciun motiv pentru care Adam și Eva nu ar putea fi considerați că au inaugurat o istorie decăzută în cadrul creației, o istorie în care toată lumea se naște în păcat. În aceste circumstanțe, rasa umană este definită de păcatul original deoarece, ca o consecință a căderii lui Adam, se naște într-o lume care este înstrăinată de Dumnezeu și, în consecință, dezordonată - este îndepărtată de prezența ordonatoare a lui Dumnezeu. Evident, din acest punct de vedere, pot susține o doctrină a păcatului original fără să fiu nevoit să afirm că toată lumea descinde în mod natural din Adam și Eva. Acum, un motiv bun pentru a afirma că păcatul original se transmite prin descendență naturală este că acesta este punctul de vedere al lui Augustin. Și, în general vorbind, este o idee bună să fim de acord cu Augustin; Augustin a modelat atât de mult din ceea ce vrem să afirmăm în numele creștinismului. Cu toate acestea, cu riscul de a spune ceva nepotrivit, cred că este posibil ca Augustin să nu fi înțeles totul corect. Și încă nu sunt convins că ar trebui să acceptăm tot ceea ce Augustin are de spus despre păcatul original. Așadar, întrebarea mea aici este: De ce altceva ar putea fi important să afirmăm că păcatul original se transmite prin ascendență genealogică? De ce este important pentru o doctrină a păcatului original să afirme că noi toți "ne naștem" în "fărădelegea lui Adam prin moștenirea genealogică a unei datorii a păcatului"? Joshua a arătat clar că nu există niciun motiv științific pentru a nega acest lucru, dar aș dori să aud

ceva mai multe despre motivele teologice pentru a afirma acest lucru. Îmi dau seama că multe dintre gândurile mele de aici sunt trecătoare și subdezvoltate, așa că aștept cu nerăbdare să le discutăm mai în profunzime. Dar permiteți-mi să închei prin a spune că am învățat enorm de mult citind lucrarea lui Joshua. Lucrarea sa servește ca o altă reamintire a faptului că teologii pot beneficia enorm de pe urma angajării într-o conversație constructivă cu oamenii de știință.

ANEXA 3

RĂSPUNSUL LUI C. JOHN COLLINS

În vara anului 2018, un manuscris timpuriu al acestei cărți a fost prezentat la Conferința Dabar a Proiectului de Creație al Școlii Trinity Evangelical Divinity unde teologul C. John Collins a fost un respondent oficial. Collins este autorul cărții Did Adam and Eve Really Exist? (Crossway 2011). Acest apendice este răspunsul său la manuscrisul prezentat la Dabar. Versiunea finală a cărții se ajustează în funcție de sfaturile oferite aici de Collins.

Permiteți-mi să încep prin a mulțumi Centrului Henry pentru că m-a rugat să răspund la acest articol, prin a-i mulțumi doctorului Swamidass pentru acest articol stimulant și util și, în final, prin a-l felicita pe doctorul Swamidass pentru recenta sa promovare la Universitatea Washington. Poate că am dat deja de înțeles că am găsit acest articol stimulant și util. Într-adevăr, Dr. Swamidass și-a intitulat propriul blog *Peaceful Science* (Știință pașnică), iar eu consider acest articol drept un astfel de efort, oferit cu bună credință. În același timp, sarcina mea este de a fi fierul care ascute fierul (Prov 27:17). Remarcând acest pasaj, Derek Kidner menționează ceea ce el numește "ciocnirea sănătoasă a personalităților sau a opiniilor"; "o prietenie adevărată", explică el, "ar trebui să aibă ambele elemente, cel liniștitor și cel întăritor"¹. Eu privesc lucrarea doctorului Swamidass ca pe o intrare într-o conversație² și aş putea descrie răspunsul meu, și restul răspunsurilor, și răspunsul său, și așa mai departe, în termenii a ceea ce în lingvistică se numește analiza conversației, sau chiar teoria jocurilor. Dar prefer să apelez la autoritatea Sfântului Eeyore din canonul sacru al lui Pooh, în povestea "În care Eeyore găsește Wolery și Bufnița se mută în el":

"Nu conversezi? spuse Eeyore. "Nu mai întâi unul și apoi celălalt. Ați spus 'Bună ziua' și ați trecut fulgerător. Ți-am văzut coada la o sută de metri mai sus pe deal, în timp ce-mi meditam răspunsul. M-am gândit să spun "Ce?" - dar, desigur, era atunci prea târziu." "Ei bine, mă grăbeam." [a spus Iepurele] "Fără să dai și să primești?" a continuat Iepurașul. "Nici un schimb de gânduri. 'Halo-What' - adică, nu te duce nicăieri, mai ales dacă coada celeilalte persoane este la vedere abia în a doua jumătate a conversației." "³

În ceea ce mă privește, voi oferi comentarii pe trei subiecte generale: În primul rând, voi identifica unele dintre aspectele pozitive pe care le găsesc în propunere (și am găsit câteva). În al doilea rând, voi face câteva clarificări biblico-teologice care nu trebuie să afecteze valoarea propunerii ca atare, dar care ar putea modela modul în care se preconizează punerea ei în aplicare. Și în al treilea rând, voi prezenta un eșantion de preocupări biblice și teologice pe care un scenariu bun trebuie să le abordeze - lucruri care, după părerea mea, vor guverna, de asemenea, forma scenariului. Bun, atunci, iată că începe.

TRĂSĂTURI POZITIVE PROPUSE DE SWAMIDASS

Prima trăsătură pozitivă de enumerat este chiar faptul că propunerea a căutat să păstreze teologia creștină ortodoxă și să facă loc adepților acesteia în practicile lor științifice. Legat de aceasta este al doilea aspect pozitiv - și anume, faptul că propunerea ia în serios referențialitatea istorică, fără a recurge la un tip mai lemnos de concordism științific. Există persoane care, renunțând la acest concordism de lemn (în speranța de a feri credința creștină de conflicte), ajung să renunțe la orice fel de respect pentru referențialitatea istorică - și nu apreciază că au subminat forma

1 Derek Kidner, *Proverbs*, TOTC (Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 1964), 45.

2 După cum spune el: "Modelul propus aici ar trebui privit doar ca o încercare, ca punct de plecare pentru o reflecție ulterioară".

3 Cap. 9 in *The House at Pooh Corner* (New York Dutton, 2018 [1956]), 314.

fundamentală a poveștii biblice (și, prin urmare, au dăunat robusteții credinței lor creștine)⁴.

O a treia caracteristică pozitivă este modul în care Dr. Swamidass, cunosător al științelor biologice, a criticat ceea ce el consideră a fi o utilizare greșită a rezultatelor biologice de către cei care ar susține că trebuie să renunțăm la orice noțiune tradițională despre Adam și Eva. În opinia mea, acești susținători și-au încadrat în mod nesatisfăcător înțelegerea rolului pe care Adam și Eva îl joacă în poveste. Mai mult, ei au declarat că știința și teologia se află într-o relație de complementaritate, dar ei înșiși nu practică complementaritatea: ei folosesc noțiunea lor de știință pentru a răsturna unele poziții teologice de bază (în mod nevalid, după părerea mea). Desigur, m-am concentrat asupra exegezei și teologiei, iar Dr. Swamidass este unul dintre cei care au abordat biologia.⁵ Voi reveni în scurt timp la o parte din latura teologică. În al patrulea rând, concentrarea lui Swamidass asupra genealogiei mai degrabă decât asupra geneticii și motivația sa pentru aceasta este corectă: și anume, limbajul biblic este preocupat de linia de descendență, sau genealogie; a face apel la chestiunile genetice, oricât de importante ar fi ele în anumite scopuri, aruncă un anacronism înșelător asupra textului biblic. Același lucru ar putea fi valabil și pentru noțiunea de uman.⁶ Am putea dori ca toate discuțiile despre aceste chestiuni să fie la fel de respectuoase față de nivelul lingvistic și de preocupările comunicative ale autorilor biblici!⁷ În al cincilea rând, Swamidass a oferit un scenariu pentru a imagina cum ar fi putut avea loc evenimentele biblice. Caracteristicile literare și retorice ale materialelor biblice sunt rareori orientate spre a ne oferi ceea ce am fi văzut dacă am fi fost acolo când s-au petrecut aceste evenimente primordiale (chiar și atunci când ne cer să fim încrezători că există într-adevăr evenimente la care se referă relatările). Prin urmare, producerea de scenarii este o întreprindere rezonabilă, atâta timp cât nu confundăm referentul și scenariul nostru în ceea ce privește statutul lor epistemic. Mai multe despre acest aspect, de asemenea, într-un moment.

Și în al șaselea rând - Swamidass nu ridică acest aspect în mod direct, dar mi-a atras atenția în timp ce îi citeam lucrarea - trebuie să luăm în considerare posibilitatea ca biologia, așa cum este ea constituită în prezent, să nu surprindă suficient de mult din ceea ce înseamnă să fii om (sau poate și alte animale). Prin aceasta mă refer la faptul că latura relațională a oamenilor eludează ceea ce în prezent se face ca biochimie - interconectarea noastră, de exemplu, și relațiile noastre pe care teologii le numesc solidaritate și schimb. Fără îndoială, aceste facultăți se bazează pe mecanismul nostru chimic, la fel ca și facultățile noastre raționale și morale (care sunt recunoscute în mod convențional ca depășind componentele noastre materiale). În același timp, împreună cu Warfield, nu aș dori să sugerez că se poate lua un hominid evoluat și pur și simplu să i se adauge un suflet și - iată - gata!"⁸. Așadar, aș spune că componentele noastre fizice sunt aranjate în așa fel încât să susțină aceste relații și activități, dar nu le explică pe deplin.⁹

---

4 Un exemplu de exprimare negativă generală asupra concordismului vezi recenzia lui Denis Lamoureux despre C. John Collins, Did Adam and Eve Really Exist?, în Perspectives on Science and Christian Faith 63 (2011).

5 Recent, vezi Dennis Venema și Scot McKnight, Adam and the Genome: Reading Scripture After Genetic Science (Grand Rapids: Baker, 2017). Revizuiesc această lucrare într-un număr viitor al Buletinului pentru Cercetare Biblică și îl menționez pe Richard Buggs de la Grădina Botanică Regală Kew și Universitatea Queen Mary din Londra, care a postat critici la Ecologie și Evoluție. Un alt exemplu de utilizare nelegitimă a științei este Denis Lamoureux, „Dincolo de păcatul original: este o schimbare de paradigmă teologică inevitabil?” Perspective on Science and Christian Faith 67 (2015): 35-49.

6 Aici el se bazează pe o distincție între specia teologică și cea biologică, observând (pe bună dreptate, după cum judec eu) că Biblia s-ar concentra asupra primei. Mai multe despre asta mai jos.

7 Pentru mai multe discuții, a se vedea „Studiile mele *inerrancy* și Vechiul Testament: Știința antică în Biblia ebraică” Presbyterion 44 (2018): 42-66.

8 B. B. Warfield, "The Manner and Time of Mans Origin," *The Bible Student*, November 1903, 241-52; reprinted in Warfield, *Evolution, Science, and Scripture: Selected Writings*, ed. Mark A. Noll and David N. Livingstone (Grand Rapids: Baker, 2000), 211-29.

9 Așa cum a spus C. S. Lewis în maniera sa caracteristică puternică, „Gândirea rațională a unui om este atât de mult din partea lui în Rațiunea eternă, pe cât starea creierului său îi permite să devină operativă”; vezi Lewis, *Miracles: A Preliminary Study* (New York: Macmillan, 1960), 39 (cap. 6).

CLARIFICĂRI BIBLICO-TEOLOGICE

Lucrarea lui Swamidass își aplică teoria biologică în cadrul unei lecturi a Genezei 1-2 care le vede ca fiind relatări secvențiale, în felul în care a argumentat John Walton. Aici mă voi rezuma doar la a observa că această lectură este extrem de vulnerabilă la o analiză critică. O altă lectură este mai bine atestată, atât în cadrul canonului, cât și până aproape de acesta, și mai ușor de susținut - și anume, că Geneza 2:4-25 relatează o extindere a anumitor evenimente în ziua a șasea.¹⁰ Judecata mea preliminară este că valoarea propunerii nu depinde de lectura waltoniană. Swamidass se referă la o clasă de scenarii care implică reprezentarea (inclusiv unul oferit de mine), în care reprezentarea este potențial "independentă de o legătură genealogică cu Adam"¹¹. Trebuie să clarificăm că aceste scenarii nu sunt toate la fel - cele care au reprezentarea la "capul de pod" al omenirii răspund în mod specific exact la problema de care Swamidass se preocupă pe bună dreptate, și anume, aparenta arbitraritate a lui Dumnezeu. Clarificarea, deci, este că cei care postulează o imputare bazată pe reprezentare în aval de izvoarele omenirii suferă de această critică; recunosc că nu aceasta este ceea ce propune Swamidass.

PREOCUPĂRI EXEGETICE ȘI TEOLOGICE IMPORTANTE DE CARE UN SCENARIU AR TREBUI SĂ ȚINĂ CONT

- Aș susține că, cel puțin, povestea creștină presupune ca fiind adevărate următoarele puncte:¹²
1. Rasa umană este o singură familie cu o origine unificată (indiferent de mărimea inițială a populației).
  2. Oamenii au apărut printr-un proces care depășește impersonalul.
  3. Păcatul este un intrus străin în creația bună a lui Dumnezeu și a intrat în experiența umană la un moment dat, la începutul istoriei umane.

(Putem fi mai specifici și, într-adevăr, aș face acest lucru. Dar, deocamdată, îmi deschid brațele cât de larg pot). Cred că Swamidass vrea să ne permită să le păstrăm, așa că aceste observații finale au ca scop să permită această păstrare. Noțiunea de păcat originar ca atare ar trebui definită cu atenție. Pentru mulți, însuși numele este atât de asociat cu Augustin, încât respingerea unor detalii ale opiniilor lui Augustin echivalează cu respingerea întregii noțiuni.¹³ Cu toate acestea, este un standard printre creștinii de limbă greacă, cu mult înainte de Augustin, să vadă neascultarea lui Adam și a Evei, la începutul omenirii, ca fiind evenimentul care ne-a transformat pe noi toți, copiii lor, în păcătoși. S-ar putea ca ei să difere în ceea ce privește detaliile modului în care acest lucru funcționează: vorbitorii de limbă greacă tind să se concentreze asupra rezultatului căderii, atât pierderea șansei la nemurire, cât și supunerea la corupție morală și fizică¹⁴, în timp ce creștinii

10 Am dat un motiv pentru aceasta în contribuțiile mele la Matthew Barrett și Ardel Canada, eds., *Four Views on the Historical Adam* (Grand Rapids: Zondervan, 2013), în special 127-29 (și mai detaliat în *Reading Genesis Well: Navigating History*)., Poetry Science, and Truth in Genesis 1-11 [Grand Rapids: Zondervan, 2018]).

11 Joshua Swamidass, „The Overlooked Science of Genealogical Ancestry”, *Perspective on Science and Christian Faith* 70 (2018): 31; vezi, de asemenea, Swamidass, „Genealogical Adam and Eve,” 25, 30. De asemenea, ca o chestiune de detaliu, nu cred că Stott și Kidner susțin de fapt propunerea lui Denis Alexander, deoarece problema timpului nu intervine. . Adică, ei nu iau în considerare dacă datele sunt anterioare migrației umane.

12 Le-am extras din eseul meu „Configuring Adam and Eve: Adam as Federal Head of Humankind” în *Finding Ourselves After Darwin: Conversations on the Image of God, Original Sin, and the Problem of Evil*, ed. Stanley Rosenberg, Michael Burdett, Michael Lloyd și Benno van den Toren (Grand Rapids: Baker Academic, 2018), cap. 10.

13 De asemenea, aș lăsa deoparte întrebarea dacă Augustin depinde de o „traducere greșită” a Romanilor 5:12. În primul rând, este mai corect să spunem că majoritatea cercetătorilor din Noul Testament nu urmează această lectură astăzi – ceea ce nu este același lucru cu a spune că este imposibil. În al doilea rând, nu cred că argumentul depinde oricum de această chestiune, așa cum va arăta orice comentariu modern („augustinian”) despre Romani.

14 Atanasie, *Despre întrupare*, §§3-5, este clar în acest sens. Vezi *Înțeleptul 2:23-24a*: „Dumnezeu a creat pe om pentru nestricăciune și l-a făcut după chipul propriei sale veșnicii; dar prin diavoli moartea a intrat în lume”. Am explorat câteva dintre aceste chestiuni în „Mortal Before the Fall? [Nu știu, nu cred că faci, și nu contează”, *Sapientia*, 24 mai 2018, <https://henrycenter.tiu.edu/2018/05/mortal-before-the-fall-i-dont-know-i-dont-think-you-do-do-and-it-doesn-matter/>.

occidentali au pus poate mai mult accent pe vinovăția care urmează. Chiar dacă există diferențe de accent, există atât de multe puncte comune încât putem spune că o anumită noțiune a păcatului originar (sau cum vrem să o numim) face parte din "simplul creștinism" și, prin urmare, nu este în sine un fel de întrebare deschisă¹⁵. Principalul lucru este că omenirea a căzut. Acum, acești scriitori își asumă întotdeauna, explicit sau implicit, istoricitatea Genezei 3, cu doar doi oameni la căpătâi - deși uneori unii părinți pot vorbi despre faptul că omenirea ca populație a căzut (Atanasie, *Contra Gentes* 3.1-5):¹⁶

În acest fel, deci, după cum s-a spus, Creatorul a modelat rasa umană [τό τῶν ἀνθρώπων γένος, rasa ființelor umane] și așa a dorit să rămână. Dar neamul omenesc [οἱ ἄνθρωποι, "ființe umane"], disprețuind lucrurile mai bune și ferindu-se să le înțeleagă, a căutat mai degrabă ceea ce era mai aproape de sine - și ceea ce era mai aproape era trupul și senzațiile sale.

Majoritatea noțiunilor despre păcatul originar depind de o versiune a reprezentării sau, poate, a includerii. Nu există nimic distinctiv reformat sau chiar augustinian în a se referi la Adam ca la un reprezentant al legământului, deoarece acest lucru apare încă de la Irineu (și chiar mai devreme, în Sir 14:17).¹⁷ Modul în care funcționează este simplu, odată ce acceptăm solidaritatea ca fiind reală: acțiunile unui membru afectează întregul grup, iar reprezentantul potrivit (sau "capul") poate acționa în numele întregului corp. Avem o idee despre cum funcționează acest lucru la nivel natural: M-am născut într-o familie de cetățeni americani și, dacă părinții mei ar fi emigrat din Statele Unite înainte de nașterea mea, aș fi "moștenit" în mod legitim noua lor cetățenie. Dar dacă vărul meu mai mare ar fi emigrat, acest lucru nu m-ar fi implicat pe mine sau pe frații mei mai mici; el nu este un reprezentant corespunzător. În al doilea rând, întrebarea despre ce este chipul lui Dumnezeu necesită mai multă muncă în mediul actual. Explicațiile tind să se încadreze într-una dintre cele trei tabere, pe care le-am numit viziuni de asemănare, relaționale și reprezentative.¹⁸ Ne întrebăm cum s-ar putea schimba scenariul în funcție de modul în care înțelegem imaginea.

Bănuiesc că articularea preferată a viziunii asupra imaginii s-a schimbat atât în funcție de mediul intelectual, cât și de nevoile pastorale ale celor care o articulează.¹⁹ Aș dori să văd studii care să investigheze acest lucru. De exemplu, figuri elenistice respectate vorbeau despre "asemănarea" cu Dumnezeu, în special în domeniul moralității, și poate că acest lucru a avut o influență asupra modului în care primii creștini au interpretat imaginea.²⁰ Ei ar fi spus că Platon și-a luat înțelepciunea de sus (posibil chiar de la Moise)! Cu siguranță că ar fi văzut imaginea ca pe ceva care îi deosebește pe oameni de celelalte ființe, spre deosebire de unii moderni (vezi Atanasie, *De Incarnatione* 11.11-20; 13.1-13) și, desigur, se concentrează pe raționalitate (cu tot ce înseamnă aceasta) - adică o versiune a viziunii asemănării.²¹ Uneori îi includ și pe ceilalți, ca în Epistola către Diognetus 10:1: Căci Dumnezeu a iubit pe oameni, pentru care a făcut lumea, cărora le-a supus toate lucrurile care sunt pe pământ, cărora le-a dat rațiune și minte, cărora le-a îngăduit să privească

15 Consultați blogul lui Jon Garvey, „Irenaeus (și alții) despre Original Sin”, pentru lucrări utile despre Michael Reeves, *Adam, The Fall și Original Sin* (Grand Rapids: Baker, 2014). Abordarea lui McKnight este în afara acestui curent principal.

16 După cum a spus C. S. Lewis, „Omul, ca specie, s-a răsfațat”; vezi Lewis, *Problem of Pain* (Londra: Geoffrey Bles, 1940), 73, 76 (cap. 5).

17 Vezi discuția din Collins, *Reading Genesis Well*, §8D.

18 Vezi și Paul Sands, „The Imago Dei as Vocation”, *Evangelical Quarterly* 82 (2010): 28-41, care folosește triada substanțialist, relațional, al.

19 Studiul de reper al lui Gunnlaugur Jonsson, *The Image of God: Genesis 1:26-28 in a Century of Old Testament Research* (Lund: Almqvist & Wiksell, 1988), recunoaște acest lucru, dar este insuficient de autocritic cu privire la istoria de la sfârșitul secolului al XX-lea. -mediu critic.

20 Vezi, de exemplu, David Sedley, „The Ideal of Godlikeness”, în *Platon 2: Ethics, Politics, Religion, and the Soul*, ed. G. Fine (Oxford: Oxford University Press, 1999), 309-28; John M. Armstrong, „After the Ascent: Platon on Becoming like God”, *Oxford Studies in Ancient Philosophy* 26 (2004): 171-83. De fapt, Eusebiu discutase acest lucru în secolul al patrulea (vezi Eusebiu, *Pregătirea Evangheliei*, 593d; 122c; 166d; 551ab).

21 Contrast Joshua Moritz, „Evolutionary Biology and Theological Anthropology” în *Ashgate Research Companion to Theological Anthropology*, ed. Joshua Farris și Charles Taliaferro (Londra: Routledge, 2017), cap. 3.

spre cer, pe care i-a creat după chipul Său²² În ceea ce mă privește (și pentru a scurta o poveste lungă), prefer, toate celelalte lucruri fiind egale, să merg cu o viziune care este recunoscută în continuitate cu cititorii calificați în perioada celui de-al doilea Templu și a creștinismului timpuriu. Cred că 1 Clement 33:8 deschide calea spre ceea ce consider că este cel mai ușor de apărut - și anume, **imaginea lui Dumnezeu este o chemare**; viața ideală a unei persoane și a unei comunități constă în imitarea lui Dumnezeu, iar comunitatea ar trebui să își conducă viața astfel încât să favorizeze acest lucru.²³ Acest lucru îi implică pe toți cei trei din triadă și vede funcția textului Genezei în raport cu oamenii căzuți care l-au primit pentru prima dată. Oricum am defini imaginea, trebuie să discernem și modul în care aceasta este transmisă - mai exact, în ce mod este implicată procrearea în această transmitere.

Mă întreb ce fel de evoluție se are în vedere. Este vorba pur și simplu de descendență cu modificări, fără a se prejudeca modul în care sunt introduse modificările? Dacă este așa, nu văd nicio obiecție teologică puternică în acest sens: orice procese naturale implicate sunt, la urma urmei, procese dumnezeiești. Și chiar și unele tipuri de creație progresivă pot fi acceptate, tipurile fiind inițiate prin infuzii separate. (Acest punct de vedere nu este necesar din punct de vedere teologic, atenție; dar încercăm să reducem barierele inutile). Desigur, teiștii vor permite ca Dumnezeu să fie liber să guverneze și chiar să adauge la acest proces, dacă dorește. Această întrebare este separabilă atât de întrebarea dacă a făcut de fapt acest lucru, cât și de întrebarea dacă, în cazul în care ar fi avut loc o adăugare, am putea fi capabili să o discernem. La fel ca mulți, consider că originea ansamblului uman de capacități lingvistice, morale și de raționament este rezultatul unui astfel de adaos, dar aş diferenția acest lucru de o teorie științifică.²⁴ Cu toate acestea, nu mă aștept ca teoriile naturaliste să fie adecvate.²⁵ Pe de altă parte, în multe locuri, evoluția se opune intenției; chiar și în ceva atât de simplu precum dezvoltarea câinelui domestic, scenariul evoluționist se opune scenariului selecției prin intenție.²⁶ Aș dori să se clarifice acest cuvânt. În această lumină, aş dori, de asemenea, claritate în ceea ce privește teoria evoluționistă ca știință. Consider că studiul oricăror procese implicate este un demers științific propriu-zis. De asemenea, consider că și critica teoriilor dominante este un demers adecvat, deoarece aceasta face parte din știință. Există o propoziție în lucrare care poate fi interpretată în mod benign, dar ar trebui să atrag atenția asupra ei totuși: "Acolo unde știința tace, teologia are o autonomie legitimă" (21). Este în regulă în context; dar, aş spune eu, nu ar trebui să facem din aceasta o regulă generală: lucrurile sunt mult mai complicate decât atât, după cum știm cu toții.²⁷

Problema compatibilității biologice trebuie clarificată. Probabil că cei care se îndoiesc de faptul că neanderthalienii și denisovanii sunt în mod corespunzător "de-ai noștri" (orice ar însemna asta) și, în același timp, acceptă verdictul geneticienilor că se pare că aceștia au contribuit la genomul nostru acceptă implicit o formă de acest lucru. Suntem familiarizați cu hibridizarea între specii separate, dar aceasta reprezintă totuși o tensiune. Este doar o tensiune percepută sau este una reală? Se poate rezolva sau trebuie pur și simplu să trăim cu ea? În ce moment se transgresează în

22 În Părinții apostolici, ed. J. B. Lightfoot (New York: Macmillan & Co., 1891).

23 Sunt conștient că unii contestă acest lucru. Walter J. Houston, „Caracterul lui YHWH și etica Vechiului Testament: este Imitarea Dei adecvată?” Revista de Studii Teologice n.s. 58 (2007): 1-25, sugerează că imitatio Dei este inadecvată; dar asta pentru că el face o lectură destul de lemnoasă și necalificată a principiului. De fapt, vechea distincție scolastică între atributele comunicabile și incommunicabile ale lui Dumnezeu ar putea ajuta!

24 Am discutat despre acest lucru în eseul meu „Studiile inerancy și Vechiul Testament” și mai pe deplin în Reading Genesis Well.

25 Aceasta este o problemă de gândire critică, nu una empirică ca atare; și ne face să ne așteptăm că experimentele bazate pe naturalism vor eșua, așa cum au făcut-o. Cel mai recent, a se vedea Acoustical Society of America, „Can Chimpanzee Vocalizations Reveal the Origins of Human Language? În timp ce sunt strâns legate de oameni, cercetătorii descoperă că cimpanzeii Vocalizations Resemble Human Language Less than Youd Expect”, ScienceDaily, 8 mai 2018, www.sciencedaily.com/releases/2018/05/180508081505.htm.

26 Vezi, de exemplu, Darcy F. Morey, „The Early Evolution of the Domestic Dog: Animal Domestication, Commonly Considered a Human Innovation, Can Also Be Described as an Evolutionary Process,” American Scientist 82 (iulie-august 1994): 336- 47; Carlos A. Driscoll, David W. Macdonald și Stephen J. O'Brien, „From Wild Animals to Domestic Pets, an Evolutionary View of Domestication”, Proceedings of the National Academy of Sciences 106, suppl. 1 (16 iunie 2009): 9971-78.

27 Găsesc aici de ajutor scrierile lui Alvin Plantinga (printre altele).

zoofilie (credibilă pentru omenirea decăzută, greu de acceptat pentru cea necăzută)? Sugestia de a diferenția diferitele tipuri de specii - biologice, teologice și filosofice - ar putea fi fructuoasă și își găsește sprijinul împotriva criticii lui Edward Feser²⁸. Bănuiesc că o noțiune extinsă a biologiei, adaptată pentru a surprinde mai mult din ceea ce înseamnă a fi uman, va fi de ajutor.²⁹ (Nu aș dori să aplic această distincție la cei nenăscuți, handicapați sau bătrâni, atenție). Am ridicat deja problema modului în care se transmit atât păcatul original, cât și chipul lui Dumnezeu, și revin la ea aici. Cu siguranță, procesul biologic al procreării are ceva de-a face cu aceasta; dar și fenomene precum apartenența și solidaritatea. L-am auzit odată pe Peter Harrison spunând că, dacă anumite opinii teologice sunt bine fundamentate și sunt fundamental importante pentru un sistem de credință bine fundamentat, poate fi responsabil din punct de vedere rațional să se mențină aceste opinii, chiar dacă, pentru moment, știința pare să le pună sub semnul întrebării. Cred că a avut dreptate, cel puțin în ceea ce privește aceste convingeri fundamentale despre originea omenirii și a păcatului. Acestea sunt prea bine conectate la genul de experiențe care sunt universal accesibile și aproape universal recunoscute. Uneori, dacă așteptăm, o nouă lumină va veni în gândirea științifică. Și uneori, de asemenea, cineva cu suficientă imaginație va propune un scenariu fezabil care ne va ajuta să trecem peste aparenta cocoasă. Încă vreau să mă mai gândesc puțin; și simt nevoia de expertiza și înțelepciunea conferințelor Dabar. Dar se pare că Dr. Swamidass a oferit într-adevăr un instrument imaginativ și util pentru trusa noastră de instrumente, pentru a promova "știința pașnică".

---

28 „Kenneth Kemp, „Știință, teologie și monogeneză”, American Catholic Philosophical Quarterly 85 (2011): 217-36. Vezi Feser, „Monogen-ism or Polygenism? The Question of Human Origins,” Strange Notions, <https://strangenotions.com/monogenism-or-polygenism-the-question-of-human-origins>.

29 Cu excepția cazului în care umanul biologic și, să zicem, umanul filozofic sunt atât de clar distincte, încât se poate spune că aceste trăsături se aplică numai celor din urmă. Experiența mea cu alte animale mă face să mă aștept să nu fie așa.

ANEXA 4

RĂSPUNSUL LUI WILLIAM LANE CRAIG

Filozoful William Lane Craig a participat la Conferința Dabar a Creation Project, unde a fost prezentat un prim manuscris al acestei cărți. La începutul anului 2019, el a participat la un atelier de lucru pentru a discuta cartea mai în detaliu. Următorul text este extras din buletinul informativ al lui William Lane Craig din martie 2019, în care Craig explică unele dintre obiecțiile sale. Aceste obiecții sunt abordate în versiunea finală a cărții.

Am început luna februarie cu o călătorie la St. Louis pentru a participa la un atelier de lucru la Universitatea Washington, găzduit de Dr. Joshua Swamidass, un biolog computațional pe care l-am cunoscut prin intermediul conferințelor *Proiectului Creației* de la Trinity Evangelical Divinity School. Josh mi-a fost de mare ajutor în înțelegerea provocărilor ostentative pe care le ridică genetica populațiilor la adresa lui Adam cel istoric, subiectul cercetării mele în curs. Josh are o carte în curs de apariție, intitulată provizoriu *The Genealogical Adam*, care a fost subiectul acestui atelier. Manuscrisul a fost distribuit în prealabil unor oameni de știință, teologi și bibliști selectați, care s-au reunit apoi pentru a discuta despre carte din punctele lor de vedere respective. Dr. Swamidass a primit cu amabilitate comentariile și criticile din toate punctele de vedere. Cartea sa apără teza conform căreia un Adam relativ recent, din care descind toți oamenii în viață astăzi, este inacceptabil din punct de vedere științific. Swamidass argumentează că o creație *de novo* a lui Adam din praful pământului, acum aproximativ zece mii de ani, este în deplină concordanță cu dovezile geneticii populației și ale biologiei evoluționiste. De ce? Ei bine, numărul strămoșilor tăi crește exponențial pe măsură ce te întorci în timp (doi părinți, patru bunici, opt străbunici etc.), în timp ce, în același timp, populația umană scade. Acest lucru presupune că, în scurt timp, strămoșii noștri încep să se suprapună. În aproximativ patru mii de ani trebuie să existe ceva care să fie un strămoș comun al tuturor celor care trăiesc astăzi. Swamidass a calculat că până în anul 1 d.Hr., epoca Noului Testament, fiecare persoană de pe pământ ar fi un descendent al lui Adam și al Evei. Problema este că această ipoteză presupune că au existat și alți oameni în afara Grădinii Edenului, care nu au descins din Adam și Eva, ci au evoluat din primate preumane, conform poveștii obișnuite a evoluției. După expulzarea din Grădină, urmașii lui Adam și ai Evei s-au încrucișat cu acești alți oameni, motiv pentru care genomul nostru prezintă urmele unei mari populații umane și chiar ale neanderthalienilor. Și ei sunt strămoșii noștri prin încrucișarea lor cu urmașii lui Adam și ai Evei.

Ipoteza lui Swamidass pare a fi de neclintit din punct de vedere științific. Rezervele mele se referă la faptul dacă este cea mai plauzibilă interpretare a poveștii biblice a originilor umane. Mi se pare că trei factori se combină pentru a susține ideea că Adam și Eva sunt concepuți de autorul Genezei ca fiind strămoșii fiecărei ființe umane care a trăit vreodată - adică strămoși umani cu adevărat universali: (1) Scopul narațiunilor primare din Geneza 1-11 este de a explica planul universal al lui Dumnezeu pentru omenire și relațiile cu aceasta. Cercetătorii s-au întrebat adesea de ce Pentateuhul nu începe cu chemarea lui Avraam și cu întemeierea lui Israel în Geneza 12. Comentatorii par să fie în general de acord că motivul pentru care autorul prefixează preistoria la narațiunile patriarhale este interesul său universalizant. El vrea să arate că planul inițial al lui Dumnezeu a fost acela de a binecuvânta întreaga omenire și că acest scop rămâne încă în ultimă instanță în minte prin alegerea lui Israel, care este acum mijlocul lui Dumnezeu de a-și îndeplini intenția inițială. Așadar, Dumnezeu nu era preocupat doar de urmașii unui singur cuplu uman, neglijându-i pe toți ceilalți, ci de întreaga omenire din acel moment. (2) O comparație a poveștii creării umanității din Geneza cu alte povești ale creației din Orientul Apropiat antic arată că acestea erau interesate să povestească modul în care omenirea, în general, a ajuns să existe. De exemplu, în faimoasa Epopee Atrahasis, zeii mai mici, însărcinați de zeii mai mari cu munca manuală grea, cum ar fi săpatul șanțurilor, se răzvrătesc și cer ajutor. Ca răspuns, zeita mamă decide să creeze oameni

care să preia munca în locul lor. **Oamenii au fost creați, practic, ca sclavi pentru zei.** Astfel de povești încearcă să răspundă la întrebarea despre originile umane în general. Geneza are un interes similar - și un răspuns foarte diferit! (3) În povestea creării umanității din Geneza 2 se afirmă explicit că "nu era nimeni care să lucreze pământul" (Gen 2:5). Această afirmație nu se referă doar la Grădina Edenului, care nu fusese încă plantată, ci la starea generală a pământului. Nu existau oameni în afara Grădinii. Apoi, povestea continuă: "Domnul Dumnezeu a format un om din țărâna pământului și i-a suflat în nări suflare de viață și omul s-a făcut o ființă vie" (Gen 2:7). Din aceste trei motive, mi se pare foarte probabil ca ceea ce avem în Geneza să fie o descriere a originii întregii omeniri. Acum, acest lucru nu înseamnă că relatarea trebuie luată literal; poate că Geneza 2 este o narațiune mitologică. Dar chiar dacă este, este un mit al originilor umane, nu o poveste despre crearea unei singure ființe umane din multe altele care existau la acea vreme.

ANEXA 5

RĂSPUNSUL LUI JOHN HILBER

În vara lui 2018, am organizat un **workshop**, *Science of Adam*, la conferința *American Scientific Affiliation*. Au fost prezenți mai mulți membri din conducere. John Hilber, un savant al studiilor Vechiului Testament, a oferit aceste comentarii, explicând de ce Adam și Eva genealogici au fost importanți pentru oamenii de știință de la Conferința de la Dabar.

După cum a menționat Jeff în introducerea mea, am avut plăcerea de a petrece un an sabatic la *Trinity Evangelical Divinity Schools Henry Center* ca cercetător în cadrul *Proiectului Creației*. Josh Swamidass m-a rugat să vă împărtășesc câte ceva despre acest lucru, nu ca pe o reclamă, ci pentru că oferă un exemplu al tipului de colaborare care are loc între teologii conservatori și creștinii care lucrează în știința tradițională. În urmă cu câțiva ani, *Centrul Henry* a primit o subvenție substanțială de la *Templeton Religion Trust* pentru a promova dialogul despre cursul teologiei evanghelice într-o epocă a științei. Primul an al proiectului a abordat subiectul citirii Genezei (din care am făcut parte și eu); al doilea an a abordat teologia în sens mai larg, iar anul viitor se va concentra pe antropologia teologică. Există câteva piste diferite ale acestui proiect care au reunit bibliști, teologi, istorici, filosofi, pastori și oameni de știință. În iunie anul trecut, *Conferința Dabar Creation Projects* a fost dedicată antropologiei teologice și a fost deosebit de relevantă pentru subiectul atelierului de astăzi, deoarece Josh Swamidass și-a prezentat lucrarea legată de strămoșii genealogici universali. Toată lumea din acel context era la curent cu discuțiile actuale din domeniul geneticii populațiilor; și s-ar putea să vă surprindă faptul că la Dabar mulți dintre noi operau cu presupunerea că rasa umană, din punct de vedere genetic, poate fi urmărită până la nu mai puțin de câteva mii de indivizi. Într-adevăr, mulți teologi conservatori au presupus de zeci de ani evoluția prin descendență comună, excluzând orice gât de sticlă. În același timp, acești cercetători nu s-au mulțumit să îl relegheze pe Adam biblic la un personaj figurativ sau literar. Motivele sunt atât exegetice, cât și teologice. Din punct de vedere exegetic, presupunerea din partea scriitorilor *Noului Testament* că Adam a fost un individ din trecutul străvechi pare explicată în intenția informativă a *Scripturii*. Așadar, veridicitatea *Scripturii* este o preocupare. Din punct de vedere teologic, este greu de conceput cum excluderea unui "eveniment" pentru originea păcatului poate satisface metanarațiunea *Bibliei* sau poate evita atribuirea vinei lui Dumnezeu, care a proiectat un mecanism care a produs păcatul. Un astfel de "eveniment" este legat în *Scriptură* (poate în mod inseparabil) de existența unei perechi umane.

Cercetarea privind strămoșii genealogici universali a fost nouă pentru noi. Este semnificativă nu pentru că rezolvă toate problemele, ci pentru că lasă deschise mai multe posibilități care nu erau cu adevărat în combinație cu modelele cu care oamenii lucrează de ceva timp. Un model pe care mulți îl favorizează pentru a păstra posibilitatea unui *gât de sticlă* genetic implică un Adam și o Eva foarte vechi (cca. 500.000 de ani BP). Dar acest lucru este foarte greu de împăcat cu relatarea biblică, care îi plasează pe strămoșii noștri străvechi într-un context neolitic. Noțiunea de strămoși genealogici universali deschide posibilitatea unei legături cu Adam și Eva din neolitic și poate contribui la o explicație pentru răspândirea consecințelor păcatului lui Adam. Se impun câteva comentarii mai generale. Pentru discuțiile teologice actuale, subiectele importante care cred că necesită o conversație continuă includ necesitatea și natura concordismului, noțiunea de acomodare divină în *Scriptură*, ceea ce implică imaginea lui Dumnezeu, natura acțiunii divine și problemele teologice care rămân pentru oricare dintre modelele noastre. În ceea ce privește concordismul, mulți lucrează cu o definiție care este prea restrictivă, luând în considerare doar concordanța științifică. Dar aceasta este mult prea îngustă. De exemplu, Alvin Plantinga (*Where the Conflict Really Lies*) folosește corect termenul concordism în ceea ce privește viziunile filosofice asupra lumii. Mai relevantă pentru luarea în considerare a lui Adam și a Evei este concordanța istorică. Mulți dintre

noi considerăm că Geneza 2 are referențialitate istorică, iar știința este relevantă doar în măsura în care abordează chestiuni istorice. Acest lucru este identic cu utilizarea metodologică a arheologiei în interpretarea *Vechiului Testament*. Este important să menținem aceste distincții, pentru a nu renunța la un termen util, concordismul, din motive greșite: pentru că a fost abuzat de unii în eforturile de a integra știința și *Biblia*. Noțiunea de acomodare divină este, de asemenea, aplicată prea vag, fără rigoarea lingvistică necesară. Din punct de vedere lingvistic, trebuie să facem diferența între presupunerile umane care sunt doar implicite în mediul cognitiv al textului și acele presupuneri care sunt de fapt implicate în intenția informativă a pasajului. Această distincție nu a fost articulată sau menținută în mod corespunzător. O înțelegere corectă a imaginii lui Dumnezeu trebuie să fie adusă în discuție. Nu este posibil să avem un discurs semnificativ despre co-adamiți fără a clarifica sensul de "purător de chip" și, din păcate, mulți teologi și oameni de știință lucrează cu definiții învechite ale chipului lui Dumnezeu. Ne-am creat probleme inutile.

În ciuda faptului că natura acțiunii divine a fost atent nuanțată încă din Evul Mediu, astăzi există o mulțime de gândire neglijentă în această privință. Aceasta include atât oponenții evoluției, cât și susținătorii acesteia. Trebuie să facem mai mult decât să-i acuzăm pe creaționiștii evoluționiști de "deism" sau să excludem acțiunea divină din procesul evolutiv din cauza unui angajament față de naturalismul metodologic. În cele din urmă, problemele teologice rămân pentru toată lumea în această conversație. Atunci când îți ții în brațe copilul mort, orice sugestie că acesta este rezultatul "proceselor naturale" este cel puțin problematică din punct de vedere teologic și existențial. Cu toate acestea, nici susținerea unui model cu un reprezentant, Adam și Eva genealogic, nu este lipsită de dificultăți. Problema originilor umane este una dintre "marile întrebări". Ea va necesita timp. Cu toții încercăm să fim credincioși Domnului nostru, fie că suntem oameni de știință sau teologi. Este nevoie de răbdare, onestitate, smerenie și construirea încrederii în conversația noastră interdisciplinară.

TRADUCERE REALIZATĂ CU

DeepL
Translator

+

Neural Writer